

V novi številki Priloge boste na tretji strani lahko prebrali zapis KAM GRE MESEČNI DOHODEK? Nekaterim naročnikom Dolenjskega lista smo poslali anketne liste s prošnjo, naj nam odgovorijo na zastavljena vprašanja. Skušali smo namreč izvedeti, kako danes živijo Dolenjci, koliko imajo denarja, kako ga porabijo...

Na šesti strani - mimogrede: tam tokrat predstavljamo med slavnimi možmi na znamkah Dostojevskega - začenjamo z novo serijo kramljanj z domačimi ljudmi, slikarji in kiparji iz Slovenije. Serijo smo naslovlili "PISAMORASTNIKI DOMA". Kot prvi gostuje slikar Viktor Magyar, katerega najnovejšo razstavo bodo prihodnjo soboto odprli v Trebnjem.

Obiskali smo 75-letno poštarico Rezko Znidaršič s Planine pod Mirno goro, zanimalo nas je, kam se je izgubil nekdanji tlačenjski zvon z graščine Breitenau. Spet objavljamo Trdinove note, nadaljujemo zapis o Mokricah, trdimo, da gre za preporod akustične kitare. In kot navadno: ena stran kulture, dve strani za dom in družino z običajnimi nasveti...

SLOVENSKI TABORNIKI V KOSTANJEVICI

V nedeljo, 6. oktobra, bo Kostanjevica na Krki še enkrat "mesto mladih". Sem bodo prišli slovenski taborniki na letošnji sklep tekmovalstva za značko Zivka Lovšeta. Delo s klubovci, taborniki in medvedki ter čebelkami se je zadnje leto v vrstah ZTS močno razmahnilo. Srečanje slovenskih tabornikov bo na grajskem dvorišču, kjer se bodo zbirali od 10. do 10.45, prireditve pa se bo začela ob 11. uri. Po razdelitvi priznanj si bodo taborniki ogledali Lamutov likovni salon, razstavo modernih skulptur v okviru Forme vive in dragoceno zbirko umetniških del v kostanjeviški osnovni šoli. Odred gorjanskih tabornikov iz Novega mesta bo potoval v Kostanjevico z avtobusom.

JUTRANJKA VNOVIČ ZA KOZJANSKO

Samoupravni organi industrije otroške konfekcije JUTRANJKA iz Sevnice so minuli teden sklenili, da za prizadete Kozjance po potruhu vnovič prispevajo okrog 80.000 dinarjev, enako, kot so prispevali že od zaslužkov delavcev v prvi solidarnostni akciji. Ob tem so poudarili tudi zahtevo, naj denar pride res v roke tistih, ki so pomoči potrebni, hkrati pa želijo poročilo o porabi denarja za to pomoč.

V soboto, 28. septembra, se je v Žužemberku mudila delegacija CK ukrajinske organizacije za tehnično kulturo DOSAAF, ki jo je vodil general Anton F. Pokalčuk. Delegacija je sprejel predsednik sveta krajevne skupnosti Stojan Jakovljevič in predstavniki drugih organizacij iz Žužemberka. Ukrajinci so si ogledali tovarno keramičnih kondenzatorjev Iskra Žužemberk, položili venec pri spomeniku na Cvibljah in obiskali dom ljudske tehnike. Na sliki: pionirji žužemberške osemletke pozdravljajo goste iz Ukrajine. (Foto: Darja Kodre)

PADEL IN SE UBIL

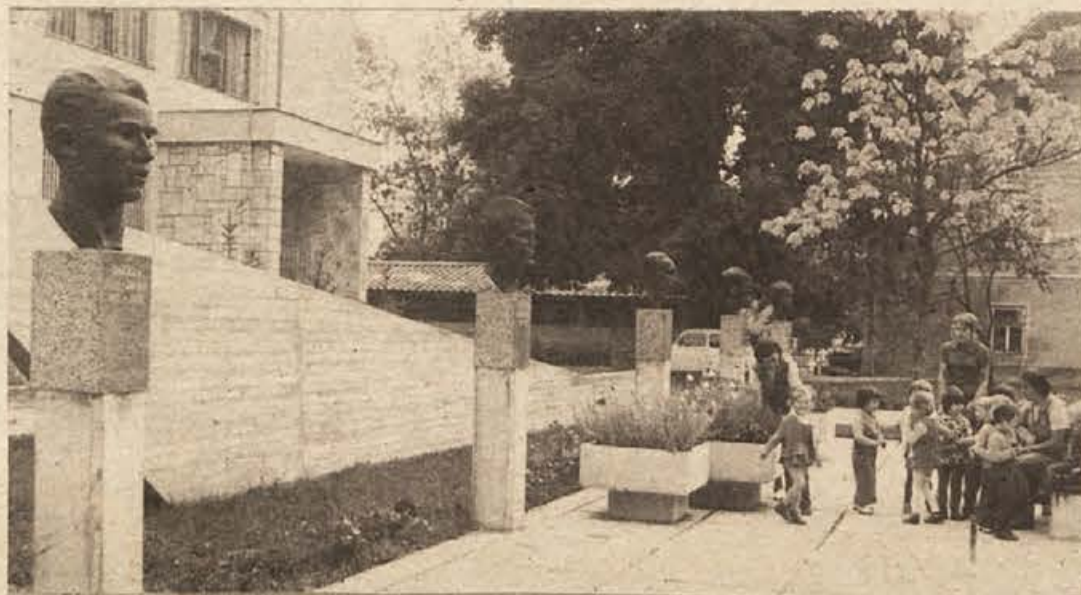
23. septembra zjutraj so v Dolnji Brezovici pri Sentjerneju našli mrtvega 76-letnega Jožeta Grubarja iz Dol. Vrhpolja. Ugotovili so, da se je možak prejšnji večer opil v vaški gostilni, domov grede pa je padel s ceste po strmini kakšne tri metre globoko. Padec je bil tako hud, da je Grubar podlegel poškodbam.

USODEN SPODRSLJAJ

V Rudniku Globoko se je 26. septembra zgodila delovna nesreča s hudo poškodbo. Franc Sotelšek iz Dedne vasi je vzvratno hotel zapeljati tovornjak pod stroj za nalaganje peska, pri tem pa mu je pomagal delavec Ivan Umek iz Pišec. Ko je tovornjak zapeljal nazaj, je hotel Umek skočiti na vozilo, vendar mu je spodrsnilo in je padel pod kolo kamiona. Hudo poškodovanega Umeka so potem odpeljali v breziško bolnišnico.

ZAČELO SE JE!

V Semiču že pripravljajo zemljišče za gradnjo novega vrtca, v katerem bo prostora za preko 100 otrok. Od tega bo okrog 30 mest za dojenčke. S tem se uresničujejo dolgoletne želje prebivalstva, saj je velika večina ljudi zaposlenih, posebno žensk.

Z današnjo svečano sejo občinske skupščine in podelitvijo Šeškove nagrade bodo zaključene svečanosti ob prazniku občine Kočevje. Prebivalci kočevske občine slavijo svoj praznik v počastitev I. zasedanja odposlancev slovenskega naroda, ki je bilo od 1. do 3. oktobra 1943 v Kočevju. Na sliki: park herojev v Kočevju (Foto: M. Vesel)

Njihov najlepši dan v življenju

V Novem mestu so razdelili delavcem ključe prvih 62 stanovanj, zgrajenih iz sredstev solidarnostnega sklada

„Prepričan sem, da prinaša današnji dan, kakor tudi vsi tisti, ki mu bodo sledili, novo toplino, osebno in družinsko srečo, ki se bo prav gotovo odražala tudi pri delu in krepitvi zavesti v pravičnost naše socialistične ureditve, ki smo jo zapisali in sprejeli z novimi ustavi...“

Besedam, ki jih je med drugim izrekel Franci Borsan, predsednik novomeškega občinskega sindikalnega sveta v ponedeljek, 30. septembra popoldne 62 srečnim uvažalcem prvih stanovanj, zgrajenih iz sredstev solidarnostnega sklada v Novem mestu, so navdušeno pritrdili vsi, ki so se to popoldne zbrali na nevsakdanje slavlje. Prišli so najpotrebnejši med potrebnimi - tisti, ki se že leta in leta stiskajo v sobicah in premajhnih stanovanjih oz. tisti, ki so bili doslej sploh brez tople strehe nad glavo. Bilo je ganljivo gledati mlade družine, med katerimi so posamezni

starši imeli s seboj tudi otroke, saj jih nimajo popoldne komu izročiti v varstvo. Bil je lep in pomemben praznik, dan zmagoslavja človeške solidarnosti in medsebojnega zaupanja. In če si je ta ali oni izmed prvih 62 prebivalcev novih stanovanj na skrivaj obrišal solzo ganotja, ko je sprejel ključ in papirje svojega novega prebivališča, ni bilo nikogar sram teh čustev.

Za uvod sta v klenih besedah povedala to in ono o dosedanjem delu skupščine in organov solidarnostnega stanovanjskega sklada Marjan Močivnik, predsednik skupščine, in

Franci Borsan, ki je v imenu družbeno-političnih organizacij občine razdelil ključke prvih 62 stanovanj. Do konca 1973 se je natekto v solidarnostni stanovanjski sklad v občini nekaj nad 13 milijonov dinarjev, s čimer financirajo izgradnjo prvih 107 stanovanj za družine z nižjimi dohodki, mlade družine in ostarele občane. Solidarnost pa izkazuje vsak mesec pomembne vsote za nadaljevanje načrtne stanovanjske izgradnje. Nujno potrebno bo čimprej poskrbeti za dokončno ustanovitev samoupravne stanovanjske skupnosti, saj bomo potem odprta vprašanja na tem področju lahko reševali še uspešneje.

V torek, 1. oktobra, so se začeli srečni delavci seliti v nova stanovanja ob Ragoški cesti. Prvim 62 jih bo sledilo kmalu še 45, pripravljeni pa so tudi že načrti za gradnjo novih solidarnostnih stanovanj.

T. GOŠNIK

30 let Denarnega zavoda

Zaslužnim delavcem podeljena odlikovanja

Po prvem zasedanju SNOS so pričeli v Beli krajini delovati številni organi mlade slovenske države, med njimi tudi Denarni zavod, ki je v tistem času ob izredno pičlih možnostih z znanjem in izredno voljo posameznikov zasnoval denarni in bančni mehanizem tako, da je lahko po osvoboditvi v polni meri deloval, se razvijal in dopolnjeval v skladu z razvojem samoupravne socialistične družbe.

Letos mineva že trideseto leto od ustanovitve tega zavoda in ob tej priložnosti so na pro-

slavi, ki je bila 26. septembra v Črnomlju, podelili več državnih odlikovanj, ki jih je zaslužnim delavcem zavoda izročil inž. Martin Janžekovič, predsednik občinske skupščine Črnomelj.

Red zaslug za narod z zlato zvezdo je prejel Franci Kolar, red republike s srebrnim vencem sta prejela Miha Kambič in Anton Ogrin, red zaslug za narod s srebrnimi žarkoma sta prejela Jože Štrukelj in Branko Simčič, red dela z zlatim vencem Čiro Lendovšek in Nace Možina, red republike z bronastim vencem Lojze Kramar, Virens Jurančič in Janko Stariha ter red zaslug za narod s srebrno zvezdo Ilija Kaufman in Slavo Martelanc.

V ponedeljek, 30. septembra, so predstavniki solidarnostnega stanovanjskega sklada novomeške občine v dvorani sindikalnega doma podelili ključke dvainšestdesetim imetnikom stanovanjske pravice. Na sliki: podeljevanje ključev. (Foto: J. Pezelj)

Varljivo napihnjena rast ni naš cilj

Visoka rast, toda hkrati neugodni kakovostni kazalci gospodarjenja na Dolenjskem v prvem polletju - Ugotovitve in sklepi medobčinskega sveta ZK Novo mesto - Pospešiti integracije

Da je izdelava regionalnega razvojnega načrta Dolenjske neodložljiva, da je nujno potrebno pospešiti združevanje gospodarstva, zaostri pri tem odgovornost članov Zveze komunistov, da je treba odpraviti nekatera nesoglasja, ta namen pa v bližnji prihodnosti sklicati širši politični aktiv Dolenjske, to je vsebina sklepov medobčinskega sveta ZK Novo mesto, ki se je v razširjenem krogu sestal 27. septembra.

Osnova za razpravo so bile ugotovitve komisije za družbenoekonomske odnose o letošnjem gospodarjenju v štirih občinah Dolenjske: Novem mestu,

Črnomlju, Metliki in Trebnjem. Bistvene značilnosti tega so naslednje. Stopnja gospodarske rasti naše regije, merjena z rastjo celotnega dohodka, je nad republiškim povprečjem, vendar njeno vrednost zmanjšuje inflacija in všteta tako imenovana interna realizacija. Značilno je, da so letos neugodni kakovostni kazalci gospodarjenja; zmanjšuje se donosnost (akumulacija), slabša se plačilna zmožnost, zaloge naraščajo čez normalne meje. Dodatno obremenjevanje družbenega proizvoda slabi gospodarsko moč. To pa so stvari, ki gredo navzkriž z resolucijo o gospodarskem in družbenem razvoju.

Na seji medobčinskega sveta ZK sicer niso bili vsi enakega mišljenja, ali je vse to že dovolj pretehtana ocena, ki bi lahko služila za akcijo ZK, soglašali pa so, da je poseg Zveze komunistov nujen. Nesprejemljivo je, da v povezovanju gospodarstva ne dosežemo zelenih uspehov, da je na primer na Dolenjskem 6 posamičnih Iskrinih obratov, zbranih v dveh branžah s sedežem v Ljubljani, da v turizmu, živilski industriji, živinozdravstvu integracije tako počasi napredujejo ali potekajo mimo regijskega povezovanja. Na novih osnovah zastavljeno medobčinsko sodelovanje, v katerem ne bo prostora za preglasovanje

močnejšega, in akcija, ki jo je spodbudil medobčinski svet ZK, jamčijo, da bo v prihodnje boljše. M. L.

Lojze Sterk, sekretar medobčinskega sveta ZK: Nujna je tudi večja partijska disciplina

V prvih vrstah

Ob devetem kongresu slovenske mladine

Kolo napredka so v zgodovini vedno pomagali vrteti mladi ljudje. Vedoželjnost jih je gnala na nova poto, iskali so rešitve iz obstoječih družbenih razmer. Napredne misli so se porajale v mladih književnikih, znanstvenikih, filozofih, okoli njih pa so se zbirali delavci in kmetje, ki so pomagali pri uresničevanju idej pariške komune, oktobrske revolucije in tako pokazali pot ostalim zatiranim narodom do politične, gospodarske in kulturne osamosvojitve.

Spreminjanje družbenih razmer je bilo tudi v Jugoslaviji povezano z akcijo mladih. Komunistična partija je mladino usmerila v zavesten boj in strogi protikomunistični režim v stari Jugoslaviji borbene zavesti ni uklonil. Biti revolucionar v najtežjih trenutkih zgodovine jugoslovanskih narodov je pomenilo biti borec za ideale in biti pripravljen žrtvovati svoje življenje. Mnogo mladih življenj je ugasnilo, vendar ne zaman, saj postajajo danes njihovi ideali resničnost.

Pri graditvi socialistične samoupravne Jugoslavije stoji v prvih vrstah mladi brigadirji, delavci samoupravljalci, kmetje in študentje - to so današnji revolucionarji. Uresničevanje in poglobljanje samoupravnih socialističnih odnosov, ki smo jih trdno uzakonili v novi ustavi in sprejeli kot osnovno vodilo na kongresu Zveze komunistov Jugoslavije, postaja osnovni program mladih. Bitka za te cilje pomeni bitko za življenjske interese mladih delavcev, kmetov in študentov, ki se v teh dneh v Murski Soboti dogovarjamo za enoten program v enotni mladinski organizaciji.

Ko delegati slovenske mladine pregledujemo in ocenjujemo opravljeno delo ter bodoče načrtujemo na IX. kongresu Zveze socialistične mladine Slovenije, se zavedamo Titovih besed, da moramo biti povsod, tudi tam, kjer je najtežje.

LOJZE RATAJC

DBH
NOVO MESTO
JE VAŠA BANKA

VREME

Nadaljuje se obdobje nestalne vremena, ki je povzročilo prodor hladnega in vlažnega zraka nad naše kraje. Do konca tedna bo še nestalno vreme z občasnimi padavinami.

V vseh ocenah letošnjih gospodarskih gibanj je nebrzdana rast cen nedvomno na prvem mestu. Prekoračila je vse meje, predvidene v letošnjih razvojnih dokumentih in tiste, o katerih so se med seboj sporazumele republike in obe pokrajini. Ob tem pa imajo na zavodih za cene polne predale vlog za nove podražitve.

Med argumenti, ki jih zahteve za povišanje cen navajajo, so

TELEGRAMI

NEW YORK - Generalna skupščina OZN je zavrnila, da bi sprejela akreditivno južnoafriške delegacije za sodelovanje na zasedanju svetovne organizacije. Zahteva južnih Afričanov je bila zavrnjena z večino 98 glasov.

DUNAJ - Poljski minister Pjotr Jaroszewicz je dopotoval na Dunaj na čelu 30-članske poljske delegacije, ki bo na povabilo kanclerja Bruna Kreiskiga na uradnem obisku v Avstriji.

PEKING - Kitajski premier Ču En Laj je izjavil, da je Kitajska v preteklih 25 letih triumfalno napredovala na socialistični poti pod vodstvom KP in predsednika Mao Ce Tunga. Kitajski premier se je prvič pojavil v javnosti po dveh mesecih boleznih.

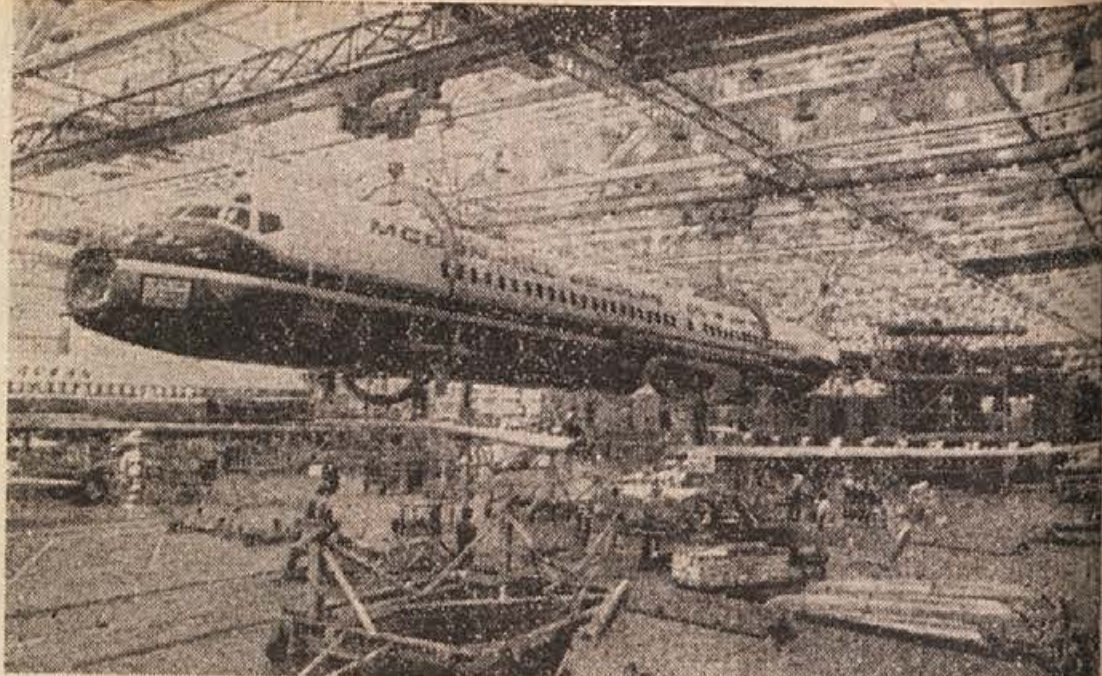
KAIRO - Predsednik egipčanske vlade dr. Abdelaziz Hegazi je sprejel jugoslovanskega veleposlanika v Kairu Augustina Papića in se z njim pogovarjal o izboljšanju sodelovanja med obema državama in še posebno na gospodarskem področju. Zvedelo se je tudi, da sta se pogovarjala o bližnjem obisku dr. Hegazija v Jugoslaviji.

DAMASK - Tu se je začelo zasedanje izvršnega odbora palestinske organizacije. Posvečeno pa je, kakor se da izvedeti iz palestinskih virov, preučitvi palestinskega vprašanja v palestinskem, arabskem in mednarodnem okviru, o vprašanju ustanovitve začasnih palestinske vlade ter razpravi o palestinskem vprašanju v GS OZN.

sila pogosti tisti, ki težijo k uravnavanju s svetovnimi cenami. To velja predvsem za podražitve surovin in proizvodnih materialov nizke stopnje obdelave, kjer se predlagatelji novih cen ne morejo vključiti v verižno reakcijo podražitev.

Ze samo dejstvo, da so administrativni posegi v sistem in politiko cen še zelo močni, kaže, da ima dogovarjanje in sporazumevanje o cenah še veliko pomanjkljivosti. Proizvodni stroški s potrebno podjetniško akumulacijo, svetovne cene in razvojne težnje celotnega gospodarstva - to so tista glavna merila, po katerih bi morali po samoupravni poti oblikovati cene. Žal jih zelo različno upoštevamo in zato je tudi drudev, da so pri cenah surovin in proizvodnih materialov upoštevane predvsem svetovne cene, povsem upravičene. V črni in barvni metalurgiji so se letos na primer cene že skoraj za dvakrat toliko povečale, kot je bilo predvideno. To pomeni, da so na teh bazičnih proizvodnih področjih ostali kriteriji glede oblikovanja cen zanemarjeni, predvsem pa razvojni kriteriji.

Prav tako je mogoče ugovarjati, da je prav zaradi razvojnih

LONG BEACH, Kalifornija - V tukajšnji letalski tovarni družbe Douglas so začeli izdelovati novo izvedenko znanega (in tudi v Jugoslaviji uveljavljenega) letala DC-9. Sedanji tip ima 139 sedežev in je štiri metre daljši od prejšnjega. Menda se za nakup novega modela zanimata tudi dve letalski družbi iz Jugoslavije. Na sliki: pogled v dvorano tovarne, kjer sestavljajo nova letala. (Telefoto: UPI)

težen potrebna bazični proizvodni veliko večja akumulacija, da bomo lahko bolj izkoriščali domače surovine. To le deloma drži. Napredek surovinske proizvodnje je mogoče doseči tudi tako, da bi se v skladu z razvojnimi smernicami predvsem združevala sredstva predelovalne industrije za investicije v surovinsko osnovo.

Drugi dokaz, ki govori proti vseomogočnosti in utemeljenosti primerjav s tujimi cenami, pa je okornost našega sistema cen. Odkrito je treba povedati, da smo pri oblikovanju cen bazičnih proizvodov neredko sledili tudi ekscenim, samo začasnim podražitvam na svetovnem trgu. Zaradi neelastičnosti pa takih cen potem ne znižamo, če se znižujejo na svetovnem trgu. To prav gotovo ni prav, saj take skrajnosti vnašajo stalne motnje na jugoslovansko tržišče.

In kar je najvažnejše, s stalnim zasledovanjem svetovnih cen bazičnih proizvodov spodbujamo nekatere najbistvenejše komparativne prednosti našega gospodarstva. Mednje gotovo sodijo dokajšnja naravna bogastva. Če bomo vedno težili samo k svetovnim cenam pri vrednotenju teh bogastev, potem jih lahko kot našo razvojno vrednost mirno prečrtamo. To pa bi bilo za naš celotni družbeno-ekonomski napredek sila škodljivo.

STONE KRAŠOVEC

tedenski zunanjepolitični pregled

Začasni predsednik Portugalske general Spinoła je odstopil, vojaška junta pa je na njegovo mesto imenovala generala Costo Gomeza. To je za zdaj vrhunec procesa, ki je grozil, da bo marsikaj spremenil v tej deželi, ki se je šele letos otresla petdesetletne fašistične diktature in začela novo, demokratično obdobje svojega življenja.

Začetek krize so zabeležili že sredi minulega tedna, ko so iz nekaterih krajev v notranjosti dežele začeli prihajati v prestolnico pripadniki tako imenovane „tipe večine“, ki se na Portugalskem pod tem imenom enači z desnico in ostanki fašistične useldine.

Te desničarsko usmerjene skupine so kanile v Lizboni prirediti veliko demonstracijo, ki naj bi izrekla podporo predsedniku Spinołi, s tem pa hkrati dokazala svojo prisotnost in voljo poseči v notranjepolitično življenje dežele.

V resnici se je pod tem skrivala namera desnice, da bi prvič resneje in odločneje, vsekakor pa zelo javno, pokazala, da nikakor ni izgubila svojega vpliva in da se ne misli sprijazniti s sedanjim stanjem stvari v deželi.

Tem nameram se je uprla demokratična večina, ki je začela na ulicah postavljati barikade, da bi preprečila desničarske demonstracije. Prišlo je do nekaterih manjših spopadov, v katere je posegla vojska in preprečila demonstracije.

To je bilo v soboto in nedeljo, včeraj pa je iz Lizbone prišla novica, da je general Spinoła odstopil zaradi tega, „ker se ne strinja z anarhijo v deželi“.

Ozadje odstopa je seveda globlje in ga ni mogoče povezovati zgolj z namero desničarskih skupin, da bi priredile manifestacije v Lizboni.

V grobem gre za naslednje: general Spinoła, ki je bil sicer na čelu armade, ki je 25. aprila izvedla državni udar, je zadnje čase očitno prišel pod vpliv nazadnjaških sil in je v mnogem spreminil svoja stališča, zaradi katerih se je moral v začetku leta posloviti od vplivnega položaja v armadi.

Nemara najbolj opazna sprememba njegovega stališča zadeva odnos do procesa dekolonizacije v tako imenovanih prekomorskih teritorijah (kolonijah) in nadalje demokratizacije na notranjepolitičnem področju. Kar zadeva prvo je terjal daljše obdobje za prenos oblasti na predstavnike osvobodilnih gibanj in čeprav je bil v načelu proti temu, da Portugalska ohrani svoje prekomorske posesti (kar je v Lizboni formalno ime za kolonije), se je vendarle zavzemal, da bi se to zgodilo bistveno počasneje, kot se je v primeru Gvineje-Bissao in Mozambika - predvsem pa je terjal, naj bi o tem prenosu oblasti oziroma ukinitvi kolonij, sodelovali v večji meri tudi beli do-

seljenci. To svoje stališče je poimenoval „sodelovanje belih pri odločanju o usodi prekomorskih ozemelj“ in „pravico do samoodločbe vseh tam živečih ljudi ne glede na raso ali versko prepričanje“.

V notranjepolitičnem življenju pa je zagovarjal misel, da bi morali pri nadaljnji demokratizaciji (ki jo je nasploh sicer podpiral) Portugalske sodelovati vsi, se pravi tudi desničarji in celo ostanki fašističnih sil, ki jih je vojska spodnesla med prevzemom oblasti aprila letos.

To navidezno zavzemanje za demokratizacijo vseh je skrivalo v portugalskem primeru zelo očitno nevarnost, da se kolo razvoja obrne nazaj - da namreč nazadnjaške sile zaradi takega dobrohotnega stališča dobijo nazaj svoje izgubljene pozicije in uveljavijo stare odnose.

Gomes zamenjal Spinoła

Prav na teh dveh točkah - počasnejši dekolonizaciji in drugačnem bodočem razvoju na notranjem področju - je prišel general Spinoła v odkrito navzkrižje z nekaterimi člani vojaške junte, tem dejanskim gospodarjem položaja na Portugalskem.

V merjenju moči je spoznal, da ostaja v manjšini in zato se je tudi umaknil - toda to je bil pravzaprav umik pod pritiskom, saj je le nekaj ur po njegovem odstopu vojaška junta sporočila, da ga je izključila iz svojih vrst - hkrati z njim pa še tri generale, prav tako njegove prišaste.

Spinołin odstop je mogoče ocenjevati kot spodbudno znamenje, da imajo napredne sile na Portugalskem kljub izpričani veljavi desnice vendarle veliko moč, predvsem pa, da izražajo prepričanje in voljo večine Portugalcev.

TELEGRAMI

ANKARA - Predsednik turške vlade Buelent Ecevit je odstopil že drugi v zadnjih dveh tednih. Odstopil je, ker ni uspel sestaviti nove koalicijske vlade. Predsednik Koruturk je zaprosil voditelja opozicije, bivšega premiera Sulejmana Demirela, da bi sestavil novo vlado.

PARIZ - Del dohodkov od nafte namerava Iran investirati v več držav, med njimi v Zahodno Nemčijo. Francijo ter Avstralijo in Novo Zelandijo. To je povedal iranski premier Hoveida v televizijskem intervjuju, ki so ga prenašali v Parizu.

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Razprave po najodgovornejših forumih o tekočih družbeno-ekonomskih gibanjih (na temelju ocene gospodarjenja v minulih mesecih letošnjega leta) se zgoščujejo v celovite ocene ter stališča. Najkrajše bi jih povzeli, če napišemo, da v teh razpravah sklepi poudarjajo, da moramo biti v bodočih ukrepih docela realni, ko nadaljujemo z utrjevanjem stabilizacijske politike ter ko sprejemamo tekoče ukrepe za nadaljnjo gospodarsko rast.

Tem vprašanjem (torej oceni aktualnih družbeno-ekonomskih gibanj) je bila posvečena seja predsedstva CK ZKS prejšnji teden (v četrtek), pri čemer so posebno pozornost posvetili zlasti nekaterim dolgoročnim ter razvojnim vprašanjem našega gospodarstva in graditvi našega ekonomskega sistema na novih ustavnih temeljih.

Predsedstvo CK ZKS je posebej poudarilo, da je treba sedanja družbeno-ekonomska gibanja ter uresničevanje politike stabilizacije zares temeljito in vsestransko preučiti. Samo taka realna ocena - so menili - naj bo osnova za pripravljane in sprejemanje vseh nadaljnjih ukrepov v prizadevanjih za stabilizacijo in zdravo rast našega gospodarstva. To z drugimi besedami pomeni, da se moramo čimbolj ogibati posamičnemu (in dostikrat subjektivnemu) ocenjevanju trenutnih pokazateljev, ki nam ne dajejo celotne podobe stanja, da se moramo izogibati uveljavljanju raznih posamičnih pritiškov (na cene in podobno) in še in še.

Trenutnim gospodarskim vprašanjem oziroma njihovih celoviti podobi se je ta ponedeljek posvetilo tudi predsedstvo CK ZK Jugoslavije - ki je prav tako poudarilo potrebo po skrajni realnosti, po zaostritvi odgovornosti na vseh ravneh. Vsako dramatičiranje v tem trenutku, so dejali, kakor tudi vsako olepševanje in prikrievanje nadaljnjih

ukrepov v našem gospodarskem sistemu. Predsedstvo CK ZKJ bo pretehtane sklepe o družbeno-ekonomskih gibanjih oblikovalo in jih posredovalo javnosti v bližnjih dneh.

Vprašanja preoblikovanja oziroma ustanavljanja samoupravnih interesnih skupnosti za vsa področja - tako kot je predvideno z novimi ustavnimi določili - so bila osrednja točka tokratnega zasedanja zborov republiške skupščine (prejšnje sredo). Skupščinski zbori so sprejeli predlog stališč za urejanje nekaterih družbeno-ekonomskih in družbeno-političnih odnosov v SIS ter ocenili, da

pa za zakon o zdravstvenem varstvu in pa osnutek zakona o gospodarjenju s stanovanjskimi hišami v družbeni lasti. Za vse te nove zakone (ki bodo uveljavljeni že do konca leta) bo izvršni svet sedaj pripravil dokončne zakonske predloge.

Republiški izvršni svet je prejšnji teden (v torek) sprejel povečanje letošnjega republiškega proračuna - ki znaša 6,4 %, tako da bo proračun za leto 1974 znašal v celoti 1.864.671.314 dinarjev. Letošnji proračun republike je v primerjavi z lanskoletnim večji za 22,4 %. Izvršni svet je na tej seji obravnaval tudi zakonski predlog o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letošnjem letu. Ta zakon bo seveda morala sprejeti še skupščina. Razen tega pa je IS posvetil precejšnjo pozornost tudi težavam naše živinoreje - ki jih povzroča podaljšanje prepovedi izvoza mesa v dežele članice EGS. Kot je znano, se na zvezni ravni pripravljajo ustrezni ukrepi (nekateri so bili že sprejeti, nekateri pa bodo še), ki naj bi z regresji pri cenah in drugim olajšali te občutne težave naše živinoreje.

Nasploh je treba reči, da se zvezni organi zadnji čas (kar je razumljivo) precej posvečajo problematiki našega kmetijstva. Kot smo izvedeli prejšnji teden, bo zvezna direkcija za živilske zaloge dajala posebne kredite pridelovalcem krompirja za njihove zaloge, kar pomeni, da bodo pridelovalci dobili denar za lažjo prodajo krompirja. Po napovedih bo letošnja letina krompirja v državi znašala kakšnih 300.000 ton, od česar bodo pridelovalci kakšno tretjino poslali na trg v obliki tržnih presežkov in del tega skušali tudi izvoziti.

S kreditno politiko naj bi spodbujali tudi pitanje in vzrejo živine ob hkratni spodbudi razvoja manj razvitih območij v Sloveniji - smo tudi izvedeli prejšnji teden. ZIS se je skupno z zvezno direkcijo za rezerve odločil za ugodno posojilo tistim rejcem (za posojilo po obrestni meri 4 %), ki se bodo dogovorili za organizirano pitanje, hkrati pa jim direkcija zagotavlja tudi ustrezen odkup.

Nujna je realnost

so ta stališča (ki so jih pripravile strokovne službe izvršnega sveta, sindikatov, SZDL in drugih republiških dejavnikov) ustrezen temelj za pripravo zakonov oziroma za urejanje odnosov v SIS. Kot je znano, je samoupravne interesne skupnosti treba na vseh področjih uveljaviti na novih načelih do konca leta. To je še posebej pomembno za tiste SIS, ki se s svojim delovanjem vključujejo v novi skupščinski sistem.

V republiški skupščini so delegati sprejeli tudi več zelo pomembnih novih zakonskih osnutkov - ki jih samo omenimo. To so osnutki za novi zakon o socialnem skrbstvu,

V Sentvidu pri Stični so v soboto odprli nov obrat tovarne pletenin RAŠICA in ga v znak sodelovanja s Českoslovaško poimenovali po Vltavi. V obratu bo prostora za 120 zaposlenih. Na slovesnosti, ki so jo združili z zborom vsega kolektiva Rašice, je govorila Vida Tomšič.

Urejanje okolice na Ragovski cesti pri novih blokih se približuje koncu. Prejšnji teden so delavci Vodne skupnosti asfaltirali cesto in parkirne prostore. Dela bi bila narejena že prej, če jim ne bi nagajalo slabo vreme.

Nič več ročno in z vilami: navkljub dežju je bil v nedeljo prikaz delovanja nakladalnika in trosilne prikolice za gnoj Strojne industrije Šempeter na Kompolju. V sodelovanju s tovarno je prikaz pripravil TOZD za kooperacijo pri sevniškem Kmetijskem kombinatu Zasavje. (Foto: Železnik)

Teden protipožarne varnosti so stopiški gasilci proslavili tudi s povečano dejavnostjo med šolsko mladino. O pomenu varstva pred ognjem je mladini govoril domači gasilec Slavko Bohte, potem pa so se otroci seznanili tudi z gasilskimi napravami. Na sliki: otroci navdušeno „gasijo“

SEJEM OBRTI IN OPREME V KRANJU

Gorenjski sejem v Kranju pripravljajo VII. mednarodni sejem obrti in opreme, ki bo od 11. do 20. oktobra. Obrtni sejem je namenjen v prvi vrsti prikazu dosežkov obrti družbenega in zasebnega sektorja in prikazu opreme in orodij za obrt, ki jo nudijo domači in tuji proizvajalci. Da bi sejem prispeval tudi k vzgoji obiskovalcev, bo v okviru sejma prirejena posebna razstava, ki bo prikazala dela gojencev desetih strokovnih šol. Poleg tujih in domačih razstavljalcev bodo z izdelki domače obrti zastopane tudi štiri dežele v razvoju, tako da bo na sejmu sodelovalo preko 120 razstavljalcev. V okviru sejma bo tudi modna revija in razstava gob.

Sejmišča

BREŽICE – Na sobotni tedenski sejem prašičev v Brežicah so rejci pripeljali 654 prašičev. Do tri mesece starih živali so prodali 484 po 19 – 20 dinarjev za kilogram žive teže, nad 3 mesece starih prašičev pa so prodali 26 po 16 dinarjev za kilogram žive teže.

NOVO MESTO – Ponedeljkov sejem v Novem mestu je bil dokaj živahen, saj je bilo kljub slabemu vremenu precej kupcev tudi iz sosednjih občin. Rejci so na sejem pripeljali 529 prašičev, prodali pa so jih 322. Cene prašičev, starih od 6 do 12 tednov, so bile od 300 do 440 dinarjev, prašiči, stari od 3 do 6 mesecev, pa so veljali 450 do 650 dinarjev.

Kmetijski kotichek

Letošnje izkušnje z oidijem

Belokranjske in bizeljske vinogradnike je letos presenetil močan napad oidija ali pepela, za peronosporo najbolj nevarna bolezen vinske trte, ki za razvoj ne potrebuje toliko vlage, zato pa več toplote (letošnje poletje!). Belokranjecem, ki so skupinsko obiskovali letošnji vinski sejem v Ljubljani, je na strokovnem predavanju dr. Vrabl na njihovo vprašanje, ali je za letošnji hudi napad kriv cosan, slabo škropljenje ali kaj drugega, dal naslednji odgovor:

Cosan, to je močljivo žveplo, ki ga običajno dodajajo škropilni zoper peronosporo, ni kriv. Krivo je slabo in nepravčasno škropljenje, uporaba nekaterih organskih fungicidov, ki pospešujejo razmah oidija (tak je na primer zineb, domnevno pa celo dithan M 45!), pa tudi opuščanje škropljenja z bakrenimi pripravki. Znano je, da baker, ki ga uporabljamo zoper peronosporo, deluje zaviralno tudi na oidij.

Poizkusi in praksa so pokazali, da je proti oidiju obvezno škropiti že takrat, ko so poganjki dolgi 10 do 15 cm, torej zelo zgodaj. To velja zlasti tam, kjer je oidij zelo nevaren. Žveplo je še vedno najboljši in najcenejši sredstvo, četudi so na voljo drugi pripravki, kot karatan, morestan in drugi. Važno je, da lahko žveplamo v cvet, to pa vinogradniku omogoča, da škropljenja oziroma prašenja zgosti, če se obeta hujši napad bolezni.

Dr. Vrabl je opozoril tudi na nekatera stara, preizkušena škropila oziroma postopke. Tako bi kazalo znova razmisliti o škropljenju z žvepleno apnenno brozgo, nekateri jo imenujejo tudi kalifornijsko brozgo, ki jo skuhamo sami po preizkušenem receptu.

Kot dober star postopek je priporočil škropljenje s kalijevim hiperperanganom, ki zavre oidij, če se je že hudo razpasel. Na 100 litrov vode je treba dati 3 kg gašenega apna in 125 g kalijevega hiperperangana, ki se kupi v lekarni.

Inž. M. L.

Graditelji, zakon je sedaj strožji!

Medobčinska urbanistična inšpekcija oddelka za medobčinske inšpeksijske službe pri občinski skupščini Novo mesto ugotavlja celo vrsto prekrškov pri lokacijah in gradnjah objektov na območju občin Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje. Režim urejanja lokacije in graditve objektov je po zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o urbanističnem planiranju postal precej strožji, zato inšpekcija opozarja graditelje, naj se držijo zakona. Kazni za nespoštovanje zakonitih predpisov so visoke, saj je lahko posameznik za prekršek kaznovan s kaznjico do 10.000 dinarjev in do 30 dni zapora.

Nobenega posega več – brez dovoljenja

Po zakonu ni mogoč noben poseg na obstoječih zgradbah in novogradnjah brez ustreznega dovoljenja organa za urbanizem pristojne občinske skupščine. Za postavitev začasnih lesenih objektov je potrebno potrdilo o priglavitvi teh del. Tako potrdilo zadošča tudi za adaptacijo, vendar se zunanji videz obnovljenih

stavb ne sme spremeniti. Za gradnjo masivnih ograj, škarp in opornih zidov v naseljih in zunaj njih, kakor tudi za rušenje teh objektov je prav tako potrebno ustrezno dovoljenje. Lokacijsko dovoljenje je potrebno za gradnjo objektov infrastrukture (vodovodi, kanalizacije, greznice, poti, ceste), lokacijsko in gradbeno dovoljenje pa je potrebno za gradnjo novih stanovanjskih hiš, gospodarskih poslopj, zidanic in počitniških hišic, prav tako pa tudi za vsa gradbena dela, ki spreminjajo zunanji videz že obstoječih stavb.

Za prijavo gradnje je potrebno predložiti občinskemu organu, pristojnemu za urbanizem, posnetek zemljišča (mapno kopijo) in potrdilo o lastništvu zemljišča. Ta dva dokumenta in vloga, ki jo dobi investitor na občini, so osnova za postopek pridobitve dovoljenja za gradnjo ali adaptacijo.

Dipl. inž. JOVO GROBOVŠEK urbanistični inšpektor

Seme je in ni

V želji za novo dobro letino in zavedajoč se pomena lastne prskube s hrano, je zvezni izvršni svet letos prej, to je pred setvijo, določil zjamčene cene pšenice. Te so tolikšne, kot veljajo za letošnji odkup, k čemer bodo verjetno imeli poljedelci pomisleke, rekoč, da je treba upoštevati inflacijo in večanje stroškov reprodukcijskega materiala. Vseeno pa kmet zdaj lahko računa, in ker se bliža jesenska setev, tudi išče ustrezno seme, če ga ne premore sam.

Kaj dati v zemljo ob dokaj skromnem izboru?

Dolenjska seje zlasti na ravninskem Krškem polju precej žita, vendar kmetijski inštitut pri nas nima nobenega poskusnega polja, s po-

močjo katerega bi lahko zanesljivo natančneje priporočali, katere sorte naj kmetje sejejo. Tako smo vezani le na splošna priporočila. Če primerjamo priporočene sorte (glej članek „Izbrati pravo pšenico“ DL št. 38!) in zaloge izbranega semena, ki ga imajo na voljo semenarje, ugotovimo precejšen razkorak.

Kot so navedli na posebnem posvetovanju v Mariboru, imajo semenarji na zalogi dovolj semena: 80 vagonov zlate doline, 40 vagonov libellule, 30 vagonov kavkaza, 12 vagonov leonarda in 10 vagonov marinke. Prednost potemtakem dajejo izrazito intenzivni sorti, ki zahtevajo goste setev, obilno gnojenje in zatiranje plevela, daje pa malo slame. Če upoštevamo cene gnojil in škropil ter potrebe kmetije po nastilju, za mnoge naše kmete sicer odlične intenzivne sorte niso vselej najboljše in bi bilo koristno, če bi imele semenarje večji izbor. Potem se kmetje ne bi tako oklepali svojih starih, ekstenzivnih pšeničnih sort, ki jih na našem območju, žal, srečamo še precej.

M. LEGAN

Slovesen začetek zemeljskih del za tovarno v Veliki Loki

Tesno tesnilom?

Odločitev je dokončna: podjetje Donit iz Medvod bo v Veliki Loki pri Trebnjem zgradilo tovarno avtomobilskih tesnil, ki bo sprva zaposlovala kakih 75 delavcev, kasneje pa dvakrat toliko. Vrednost proizvodnje bo že po dveh letih znašala 85 milijonov dinarjev. Skarje in trak so že simbolično odprle pohod napredka v ta del Temeniške doline, ki sta mu doslej kmetijstvo in mali mi-

zarski obrat „Hrast“ pomenila vso gospodarsko moč.

To smo zapisali že ob začetku gradnje, zdaj pa skušamo odgovoriti še na vprašanje, ali ima ta tovarna možnost za vsestranski uspeh, če upoštevamo, da jo gradijo na območju, ki nima industrijske tradicije, in v času, ko se obeta jugoslovanski avtomobilski industriji huda kriza. Ne ve se namreč, kdo bo kupil pol milijona avtomobilov na leto, ki jih bodo naredile naše tovarne.

Inštitut za ekonomiko investicij je ugotovil, da ima tovarna v Veliki Loki velike možnosti. Prodaja njenih izdelkov je v celoti zagotovljena, četudi bi se zmanjšal sedanjí obseg proizvodnje avtomobilov v Jugoslaviji. Donit, ki bo s tem obratom podvojil svoje zmogljivosti, lahko izdeluje še druge vrste tesnil, med njimi za lokomotive in ladje. Pomembno je tudi, da pri tem uporablja lastno surovino, kar v sedanjih razmerah, ko se več devizni primanjkljaj, ni odveč posebej naglasiti.

Upravičen je torej optimizem, zlasti še ker je ta investicija na manj razvitem slovenskem območju in vključena v srednjeročni razvojni načrt naše republike.

M. L.

Izguba gostinstva

Delegati zbora združenega dela pri metliški občinski skupščini so na zadnji seji, ko so ocenjevali gospodarsko poslovanje v prvi polovici letošnjega leta, spregovorili tudi o gostinstvu, ki je v tem obdobju imelo najslabše uspehe. Zabredlo je v 384.735 dinarjev izgube.

Med vzroki izgube so delegati med drugim navajali, da se je v zadnjih letih v občini močno povečalo število zasebnih in družbenih gostinskih obratov. Pred petimi leti jih je bilo 14, sedaj pa jih je 22. Mesto z majhnim številom prebivalcev, še nerazvit turizem, številne zasebne zidavnice, vse to jemlje kruh družbenemu gostinstvu, ki se nikakor ne more povzpeti na zeleno vejo. Če k temu dodamo še neizpodbitno dejstvo, da je v občini vse pre malo zanimivih prireditev, potem je podatek, da je metliški hotel zaseden le 28-odstotno, razumljiv.

Na Kolpi: naravne lepote so šele začetek uspešnega turizma in gostinstva

Zato bodo v občini stanje gostinstva skušali rešiti s sanacijskim programom, ki naj bi zagotovil več domačega gostinskega kadra, izdelali bodo program stalnih turističnih prireditev, uredili kamp v metliškem kopalšču, uvedli strožja merila pri odpiranju novih gostinskih obratov...

To je sicer lep sanacijski program, ki pa bo lahko uspel le v primeru, da se mu bo pridružil še podoben program Viatorjevega kolektiva, ki bo moral najbrž največji del bremena sanacije gostinstva v občini prevzeti na svoja pleča. Kvaliteta storitev pa bo zelo pomembna.

R. B.

credno je zapisati...

Ostro in odločno je izzvenela obsodba dolenjske počasnosti in okostenelosti na polju gospodarskega združevanja, izrečena na petkovi seji medobčinskega sveta ZK. Kot da ne moremo, zaplankarji, doumeti nujnosti sodobnega gospodarskega sveta, ki je pripeljala, denimo, francoskega voditelja radikalov Schreiberja, da je v svoji knjigi zapisal tole misel. Primeren odgovor na ameriško izivanje je ta, da Evropa združi svoje sile, da koncentrira svoja podjetja, da pospeši ustanavljanje velikih industrijskih grupacij, ki so možne svetovne strategije.

Korak s časom

Da velja to za gospodarsko tekmovanje, v katerega smo vrženi, naj želimo ali ne, nasploh, to prepričanje še ni osvojilo vseh. Združevanje in sodelovanje lahko prinaša velike koristi, če je dobro zastavljeno. Da je to res, dodaja nov dokaz analiza, ki je pretehtala možnosti za povezovanje v sestavljeno organizacijo združenega dela nekaterih tekstilnih in konfekcijskih tovarn na Dolenjskem.

Na pobudo tovarn Beti, Komet, Labod in Novoteks so namreč naredili študijo, kakšne so možnosti za večje sodelovanje. Rezultati so presenetili. Cela vrsta organizacijskih prednosti se je pokazala na dlani, ko so v njej tehtali, kaj vse bi se dalo narediti skupaj na področju načrtovanja, raziskovanja tržišča, izumov ipd. Kot zanimiv drobec: analiza je razkrila, da imajo te tovarne štiri računalnike, njihova povprečna izkoriščenost pa znaša, reci in piši, deset odstotkov! V industrijski vojni pa vodijo glavno bitko električni računski stroji, računalniki(!), tega se že dolgo zavedajo v industrijskih deželah.

Ker so prednosti povezovanja tekstilcev in konfekcionarjev Dolenjske in Posavja očitne, se bo za uresničitev tega načrta zavzela tudi Zveza komunistov. Toliko bolj, ker vodi to povezovanje zamisel o „kompletirani ponudbi tržišču“, kar pomeni, da so vrata predvidene sestavljene organizacije združenega dela odprte tudi za druge, ne le za tekstilce in konfekcionarje.

M. LEGAN

Med kladivom in nakovalom (Karikatura – M. Bregar)

BREŽICE: Na 10. seji članov sindikata delavcev trgovine so v torek evidentirali SILVO KLAJČEVO za delegatko na VIII. kongresu slovenskih sindikatov. Dogovorili so se za ponovno akcijo pomoči Kozjanskemu in za takojšnjo akcijo za ozimnico.

KRSKO - Koordinacijski odbor za odpravo posledic potresa na Kozjanskem je včeraj pregledal rezultate 1. kroga solidarnostne akcije v občini in sprejel sklep za njeno ponovitev.

SEVNICA - Danes bodo na predkongresni konferenci sevnjskih sindikatov obravnavali predloge sklepov za 8. kongres slovenskih sindikatov, izvolili bodo svoje delegate za kongres in se dogovorili o ponovitvi solidarnostne akcije za po potresu prizadeto Kozjansko.

BREŽICE - V ponedeljek bo v domu JLA občinska predkongresna konferenca, ki jo sklicuje OSS. Na dnevnem redu je razprava o kongresnih dokumentih in izvolitev delegatov v republiški zvezni kongres.

Prejšnji teden je bolniška gasilska četa iz Novega mesta pripravila za svoje sodelavce in dijakinje Šole za zdravstvene delavce demonstracije, v katerih so pokazali, kako se pravilno ravna z gasilskimi aparati. (Foto: J. Pezelj)

Kaj imajo od skupnih služb?

Sevnica: obrati plačajo matičnim podjetjem 10 milijonov dinarjev

Ob pregledu polletnega gospodarjenja delovnih organizacij v sevnjski občini na seji zbora združenega dela občinske skupščine minuli ponedeljek so govorili tudi o izkoriščevalskem odnosu matičnih podjetij, ki imajo v občini le svoje temeljne organizacije združenega dela, skupne službe pa doma.

Kot je dejal predsednik izvršnega sveta Mihael Keršič, znašajo prispevki TOZD Jugotanim Konusu, krmeljske Tovarne lahkih konstrukcij mariborski Metalni, sevnjske Tovarne konstrukcij Strojnisu v tem letu 10,15 milijona dinarjev! Nihče nima nič proti racionalnejšemu poslovanju, uspešnejšemu delu komercialne in drugih služb v takih velikih podjetjih, vendar doslej delavci teh TOZD v sevnjski občini ne vedo, kaj dobijo za te velike denarje tudi nazaj od teh skupnih služb, ki jih tako drago plačujejo. Sedaj je izjema v dobrem smislu, le Metalna, ki je

pripravila program naložb za TOZD v Krmelju.

SPREJEM ZA TRI NOVE OFICIRJE

Da je med slušatelji in diplomanti vojaških akademij le malo Slovencev, je že znano dejstvo. Zato je toliko bolj razveseljivo, da so tovrstno šolanje zaključili tokrat kar trije fantje iz krške občine: Mirko Cigler s Senovega in Branko Petan iz Krškega sta diplomirala na vojaški akademiji kopenske vojske, Marjan Bojič iz Krškega pa na letalski akademiji. Vsem trem sta predsednik krške občinske skupščine inž. Niko Kurent in načelnik oddelka za narodno obrambo Slavko Kunej pripravila sprejem in jim izročila lepa spominska darila. V prijateljskem pogovoru sta jim zaželela tudi obilo uspeha pri izvrševanju novih službenih dolžnosti, hkrati pa tudi to, da bi jim na vojaških akademijah sledilo še več mladih Krčanov. Oddelek za narodno obrambo si na različne načine prizadeva popularizirati vojaški poklic, ki je povsem enakovreden drugim in je zato manj razumljivo manjše zanimanje zanj. Z. S.

Delegati zbora združenega dela občinske skupščine so zaradi teh razmer sprejeli sklep, ki nalaga občinski komisiji za pregled statuta, naj ponovno prouči samoupravne sporazume in delitvene ključne za prispevke skupnim službam, ki jih plačujejo temeljne organizacije združenega dela matičnim podjetjem. A. Ž.

OREHOVCANI ŽE PO ASFALTU?

Začeta pripravljala dela za asfaltiranje vaških cest v sevnjski občini na Orehovem, Boštanju in Studencu lepo napredujejo. Najdalj so Orehovčani: konec minulega tedna so že pričakovali valjar novomeškega Cestnega podjetja, TOZD Krško, vendar ga niso pripeljali, ker podjetje nato ne bi moglo dobiti asfalta. Vaščani pričakujejo valjar in nato tudi ostale stroje proti koncu tedna, ko naj bi se lahko tudi že peljali po novem asfaltu. V Boštanju so valjali gramozni tampon v soboto in nedeljo in tudi tu do konca del ne manjka več dosti, Studenci pa so v nedeljo imeli v glavnem napeljati že ves gramoz. A. Ž.

POHITIMO Z ZBIRANJEM ZA DOM V KUMROVCU!

Akcija zbiranja denarja za dom ZB NOV in mladine v Kumrovcu poteka dokaj uspešno, saj smo v Sloveniji do sedaj zbrali že 12 396 247 dinarjev, torej 82,64 odst. od predvidene vsote. Dom bo kmalu dograjen in akcija bi morala biti že končana, zato je potrebno, da občinski sveti Zveze sindikatov pospešijo zbiranje. Občine na območju širše Dolenjske so od dogovorjene vsote 1 353 000 dinarjev, preračunane glede na število prebivalstva, narodni dohodek in število zaposlenih, zbrale 1 029 823 dinarjev. Posamezne občine so svoje obveznosti izpolnile (računano v odstotkih) takole: Brežice so že zbrale 76 odstotkov dogovorjene vsote, Črnomelj 60, Kočevje 68, Krško 82, Metlika 71, Novo mesto 73, Ribnica 108, Sevnica 76 in Trebnje 83 odstotkov.

7. oktobru, dnevu topništva, naproti

Lepi uspehi ribniških topničarjev v zadnjem letu dni

Do 7. oktobra, ki ga slavimo kot dan topništva, je le še nekaj dni. Za topničarje je to eden najpomembnejših in najsvečanejših datumov. V vojašnici Mirka Bračiča v Ribnici je vse pripravljeno za proslavo tega praznika, trinidesetega po vrsti, ki pa ga bomo proslavili na terenu, med izvajanjem vaje partizanskih in teritorialnih enot „Jesen 74“.

Vrnimo se malo v zgodovino in se spomnimo, kako je prišlo do tega, da slavimo 7. oktober kot dan topništva. Ob zori 7. oktobra 1941 so nemške položaje okoli mesta Kraljeva in letališča zasuli z ognjem partizanski topovi. Napad na partizanske baterije topov 75 mm, ki so jo ustanovili sedem dni prej v vasi Atenica pri Čačku iz zaplenjenih sovražnikovih topov, je vnesla med okupatorjeve vojake veliko zmedo in odprla novo stran v razvoju oboroženih enot revolucije.

Ta dan, ko so granate, izstreljene na kraljeviško letališče, uničile eno letalo, več pa jih poškodovale, je rojstni dan enot naše armade.

Enota tovariša Nikole Damjanovića bo pričakala letošnji praznik ponosno, saj je v obdobju od zadnjega praznika napravila mnogo in dosegla pri učenju odlične uspehe. Pri tem prednjači enota tovariša Milutina Vermezovića, ki je v tekmovanju „Iščemo najboljšo enoto“ zavzela prvo mesto.

Mnogo je narejenega tudi na moralno-političnem položaju, kjer so

dosegli prav tako odlične uspehe. Vojaki in starešine so se med letom zelo potrudili in uredili okolico stavb. Zato vojaki ne pretiravajo, ko pravijo, da je zdaj vojašnica prava „kučica v cveču“ (hišica v cvetju). Med uspehi naj omenimo še dobro sodelovanje vojakov s prebivalci okoliških občin, predvsem z mladino. Pri tem je odigral pomembno vlogo vojaški orkester, ki ga vodi Anton Novak.

Tovariša Nikolo Damjanovića smo zaprosili, naj nam pove, kako je zadovoljen z rezultati, doseženimi od zadnjega praznika do danes. Dejal je:

„Morda sem večasih prestrg, a zame ni nikoli nič tako dobro, da ne

bi moglo biti še boljše. V zadnjem letu dni smo opravili mnogo velikih nalog. Moje globoko prepričanje je, a tega mišljenja so tudi vojaki in starešine enote, da smo napravili vse, da bi naloge opravili čim bolje. Gotovo so bile pri delu tudi manjše pomanjkljivosti. Lahko bi bili večših za sekundo hitrejši ali centimeter bolj natančni, a vse to bi bili že vrhunski dosežki.

Iz vsega tega se vidi, da topničarji iz vojašnice narodnega heroja Mirka Bračiča v Ribnici upravičeno s ponosom prikazujejo svoj praznik, dan topništva. Gotovo se bodo topničarji za svoj praznik potrudili, da bi na vaji „Jesen 74“ dosegli še boljše uspehe.

Večja nadomestila OD

Na seji skupnosti zdravstvenega varstva in zavarovanja sprejet sklep o povišanju - izguba

Na 5. redni seji skupščine skupnosti zdravstvenega varstva in zavarovanja Novo mesto, ki je bila 26. septembra, so med drugim razpravljali in sklepali tudi o predlogu o povišanju nadomestil osebnih dohodkov zaradi podrazitve živil.

Skupščina je sklenila, da se od 1. avgusta letošnjega leta zveča pripadajoče nadomestilo osebnega dohodka zavarovancem, ki so začasno zadržani od dela, po naslednji lestvici: pripadajoče nadomestilo do 1.500 dinarjev se zveča za 120 dinarjev, nadomestilo do 2.000 dinarjev za 90 dinarjev, nadomestilo do 2.500 din za 60 din in pripadajoče nadomestilo do 3.000 din se zveča za 30 dinarjev.

V razpravi o poročilu o finančnem poslovanju skupnosti za obdobje prvih sedem mesecev letošnjega leta so ugotovili, da so izločitve sredstev večje, kot je bilo načrtovano v finančnem načrtu za to obdobje, in da izkazuje finančni rezultat poslovanja skupnosti 3.681.744 dinarjev primanjkljaja. Tendence po še večjem naraščanju izdatkov pa ne upada, zato bo potrebno gibanje dohodkov in izdatkov s pomočjo dogovarjanja in sporazumevanja uskladiti.

Ko so razpravljali o osnutku zakona o zdravstvenem varstvu, katerega predlog so te dni izdelali v republiški skupščini, so dali nekaj pripomb ter sklenili, da se vključijo v javne razprave o predlogu novega zakona.

Topničarji so ob našem obisku z veseljem pokazali, kako vadijo, čeprav smo jih obiskali prav med prazno nedeljo. (Foto: J. Primc)

rekliso

Lidija Šentjunc:

Proslave niso le oddolžitev žrtvam, temveč spodbuda za nove napore

Sedaj, ko še hitreje razvijamo samoupravljanje, kot člani temeljnih organizacij združenega dela, krajevnih in samoupravnih skupnosti, kot delegati skupščine, člani družbenopolitičnih organizacij, smo še bolj odgovorni za celoten razvoj. Odkritost, tovariška medsebojna opozorila, kritika in pomoč ter zavest skupne odgovornosti vseh generacij so znova nujen element medsebojnih odnosov. To bo olajšalo premagovanje pojavov, kot so komodnost, uradniški odnos do dela, egoizem, odtujenost, brezciljnost, zagrenjenost, užaljenost in podobno, kar se sem in tja opaža v miselnosti mlajših in starejših. Prav samoupravni demokratični odnosi že sami po sebi zahtevajo in napovedujejo boj vsem negativnim pojavom in tudi vsem tujim ideologijam, ki so se nekaj časa pojavljale tudi v naši publicistiki in so skušale izničiti in omalovaževati veličino človeka in celo našo revolucijo. Zato naše proslave niso le oddolžitve žrtvam, temveč spodbuda za nove napore in zavest, da je od nas vseh odvisno, kako živimo in kako hitro se bomo približevali socialističnim ciljem.

(Članica sveta federacije na nedeljskem partizanskem slavu v Smarjah na Primorskem)

Mika Špiljak:

Nagrajujemo vse, le dela ne

Družbeni dogovori in samoupravni sporazumi - takšni, kakršni so zdaj v številnih delovnih kolektivih - niso nič drugega kot poziv strokovnjakom in dobrim delavcem, naj gredo na tuje, saj na domačih tleh nimajo priložnosti zaslužiti toliko, kolikor lahko delajo. Doslej še nismo imeli slabšega sistema nagrajevanja. Celotna tarifna pravilniki so bili veliko boljše. Nagradujemo kvalifikacije, naslove, minulo delo, število delovnih let... pravzaprav vse, samo dela „ne moremo“ in samo dela ne nagrajujemo. V obdobju liberalizma so se nam mnoge reči izmuznile iz rok: prišlo je do socialnih razlik in sploh do razlik, ki niso bile plodovi dela. In kaj se je zgodilo? Sledila je - potrebna in povsem upravičena družbena akcija za zmanjševanje socialnih razlik in zaščito najrevnejših kategorij zaposlenih. Hkrati so bili podpisani sporazumi, ki so določili zgornje meje dohodka, kar je praktično pogasilo delovni zagon in spodbuda najbolj strokovnih in sploh najboljših delavcev. Menim, da zgornja meja nagrajevanja ni potrebna.

(Predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije v odgovorih „Tanjugu“)

Vinko Hafner:

Tovariš, zakaj ne gospod?

Socializem ni zrastlel sam iz sebe, temveč na tleh kapitalizma. Zato nosi s sabo še marsikatero njegove ekonomske in socialne značilnosti ter navade, med njimi tudi ogovarjanje ljudi z gospodom. Potemtakem se gospodu ne moremo učinkovito upreti le z moraliziranjem in s propagando za tovariša, temveč predvsem z dejanskim odpravljanjem objektivnih vzrokov družbenih neenakosti in odtujenosti ljudi ob hkratnem organiziranem prizadevanju zavestnih družbenih sil pri uveljavljanju socialističnih družbenih vrednot, torej tudi tovariša. Utrjevati moramo takšno vsesplošno razpoloženje, da se bo zdelo ljudem edino normalno, če se bodo ogovarjali s tovarišem, da bo torej ogovarjanje s tovarišem dokaz resnične kulture in tovariša, ogovarjanje z gospodom pa dokaz nevzgojenosti, malomeščanske omejenosti in nazadnjaštva. Prizadevanje za uveljavljanje tovariša in odpravljanje gospoda je torej treba pojmovati kot del naših skupnih naporov za uspešen razvoj samoupravne socialistične družbe. Še več, to je del prizadevanj za uredničevanje tako imenovane asociacije svobodnih proizvajalcev, torej brezrazredne komunistične družbe.

(Sekretar mestnega komiteja ZK Ljubljana v članku v „Delu“)

Veselin Đuranović

Naš odnos ne more biti drugačen kot do političnega sovražnika

Mislim, da politična budnost ni bila povsod dobro razvita, da občutek potrebe po politično idejni akciji pri nekaterih organizacijah ZK ni dovolj močan. Zato se je lahko tudi zgodilo, da so ponekod podcenjevali delovanje v informbirojevskih pozicij, oziroma niso bili dovolj budni. Takšne pomanjkljivosti objektivno omogočajo tudi takšno politično dejavnost informbirojevskih elementov, kakršen je poskus s tako imenovanim „kongresom“. Dvanajst ljudi, kolikor jih je bilo na tem sestanku, in morda še toliko, ki so dobili gradivo s tega kongresa (vseh skupaj kakšnih 30), realno ni moč, ki bi lahko resneje ogrozila našo politiko in našo samoupravno socialistično ureditev. Še zlasti ne danes, ko smo zadeli odločujoč udarec silam liberalizma in nacionalizma, ko smo ustvarili visoko stopnjo politično idejne enotnosti ZKJ in ko je razvoj socialističnega samoupravljanja kot celovitega družbenega sistema v največjem vzponu.

Torej ne gre za nikakršno ideološko razprtje, temveč za sovražno dejavnost, saj ti elementi v svojem kongresnem „gradivu“ pozivajo k spremembi ustavnega sistema Jugoslavije, celotne ustave ureditve in politike ZKJ.

(Predsednik CK ZKS Črne gore političnemu aktivu v Bičlem polju)

Avtobusi so prepolni

Potniki ostajajo na postajah - Na progi Novo mesto-Brežice premalo avtobusov

Na progi Novo mesto-Brežice vozijo avtobusi treh podjetij, a kljub temu vedno več potnikov ostaja brez prevoza. Od 4,30 do 6,30 odpeljejo proti Novemu mestu štirje avtobusi, na katere se poleg delavcev in šolarjev nagne tudi precej drugih potnikov, nazaj proti Brežicam pa ob 14. uri odpeljeta samo dva avtobusa, tako da ostaja na novo-mestki avtobusni postaji potnikov vsaj še za en avtobus. Razumljivo je,

da z dvema avtobusoma ni mogoče prepeljati toliko potnikov, kot so jih pripeljali štirje.

Manj razumljivo pa je, da se nihče v vodstvu avtobusnih podjetij ne zgame in odpravi tega neznosnega stanja. Se posebno zaposlene matere smo prizadeli. Vezane smo na avtobusni promet, tako da se včasih vračamo domov veliko kasneje, kot bi se lahko. Čakanje na prenapolnjene avtobuse gotovo ne govori v prid pisanju in govorjenju o pomoči zaposlenim ženam!

Toda tako ni samo v dopoldanskih in zgodnjih popoldanskih urah. Ob večerih, do se vračajo poleg delavcev še dijaki poklicnih sol, pride večkrat do prepira med potniki in voznim osebjem, tako da je nekajkrat morala posredovati tudi milica. In če ob vsem tem govorimo o varnosti v prometu, ki jo skuša doseči novi zakon o prometu — ali je razburjen voznik zmožen varno voziti?

Avtobusno podjetje „Izletnik“ iz Celja in ljubljanski „Sap“ sta hotela vpeljati novi progi ob 14,15, kar bi gotovo nekoliko uredilo težave, žal pa je temu nasprotovalo podjetje „Gorjanci“, češ da je to njegovo območje in da bodo sami uredili. Gneče na avtobusih pa ne pojenjajo!

FANIKA KAVČIČ
Kostanjevica

POJASNILO

Na članek „Mora res priti najprej do zločina?“, ki smo ga objavili 19. 9. 1974 na 5. strani našega tednika, nam je odvetnik Miha Hudorovac z Ruperč vrha 49 pri Novem mestu poslal zahtevek po preklicu oz. popravi trditve, ki so bile nastete v navedenem sestavku. Miha Hudorovac (ne Brajdič, kakor je bilo zapisano, čeprav gre za brata prizadetega Draga Brajdiča) trdi, da so navedbe v članku neresnične in zanj žaljive in cenerne. Miha Hudorovac po odvetniku hkrati sporoča, da Dragu Brajdiču ni grozil s pištolo in mu ničesar noče, prav tako mu tudi njegov slaboumni sin ni grozil z nožem.

Tako Miha Hudorovac. Mi pa ponavljamo: Nevenka in Drago Brajdič se upravičeno bojita za usodo svojih otrok, saj sicer ne bi poklicala v nedeljo, 15. 9. 1974, na pomoč patrolo milice, ki je prišla na Ruperč vrh ugovljavati, ali gre za resne in nevarne grožnje v primeru, ki smo ga opisali 19. 9. 1974. Da pa bo v primeru Romov težko kaj resno dokazovati, vemo vsi, ki poznamo njihove medsebojne odnose.

UREDNIŠTVO DL

Nedavni praznik Gorjanskega bataljona, aktivistov gorjanskega območja, I. enote Žumberškega partizanskega odreda in borcev Slovenskega bataljona I. krajske brigade, ki so se srečali v obnovljeni Črneči vasi nad Kostanjevico, so počastili tudi taborniki. Novomeški Odred gorjanskih tabornikov je poslal 27 svojih članov in članic na pohod od Pleterij prek Velikega Bana, Vodenic in Ostrca. Raport simpatičnih tabornikov so zbrani borci in domačini toplo pozdravili. (Foto: Lojze Retelj)

Pot na Kočevski zbor leta 1943

Spomini udeležence Kočevskega zbora o potovanju odposlancev

Letos poteka že 31 let od prvega zbora odposlancev Kočevskega zbora, ki se ga spominjam tudi kot udeleženec. Kot zastopnik bataljona XV. divizije sem bil za ta zbor izvoljen v Ponikvah pri Trebnjem. Čeprav sem bil še mlad, so mi starejši borci zaupali, sam pa sem se dobro zavedal svojih dolžnosti.

Sestanek za izvolitev odposlanca za Kočevski zbor je bil v Stamoji hiši v Ponikvah. Komandant Cvetko nas je opozoril, da s kapitulacijo Italije naših težkih nalog še ni konec in da ni dovolj, da imamo hrabro vojsko, ampak je potrebno tudi zavedno in dobro organizirano zaledje, v katerem mora delo potekati složno na vseh stopnjah, od okrožnih do krajevnih komitejev. Sklicanje zbora slovenskih poslancev naj bi delo na osvobojenem ozemlju najtesneje povezovalo.

Ko sem bil izvoljen za odposlanca, še nisem vedel, kdaj in kam bom odšel, ker so priprave zaradi načrtovane sovražnikove ofenzive zahtevale strogo tajnost. Šele 30. septembra sem prejel obvestilo, naj odpotujem v Kočevje.

Naš bataljon je imel takrat motorizirano enoto kamionov GMC in prevzeti sem moral šest vozil za prevoz odposlancev iz vse Dolenjske za Kočevski zbor. Prve udeležence zbora smo naložili v Mokronogu. Od tam smo krenili proti Trebnjemu,

med potjo pa smo sprejeli odposlanca na Mirni. Do takrat mirno potovanje so pred Trebnjem prekinili sovražni avioni, ki so prileteli nad nas. Hitro smo spraznili vozila in jih poskrili ob kraj ceste, da bi jih sovražnik ne opazil. Iz zraka je sicer zagrmelo nekaj rafalov, toda na srečo v prazno, tako da ni bil nihče zadet. Ko so letala odletela, smo se vrnili na vozila in nadaljevali pot vse do Kočevja, kjer je bil zbor.

FRANC GROZNIK

Grudnovi mami v spomin

Tiho, kot je bilo njeno življenje, je zaspala in se tako poslovila od nas naša občanka in partizanska mati Helena Gruden.

Rodila se je 20. aprila 1886 v revni delavski družini v Podgradu pod Gorjanci. V svojih mladih letih je občutila vso trpkost težkih življenjskih razmer, v katerih so takrat živeli naši starši in njih predniki. V svojem 22. letu se je poročila s Karlom Grudnom, učiteljem. V zakonu se jima je rodilo pet otrok: 3 hčerke in 2 sina. Vzgajala sta jih v ljubezni in naprednem duhu. Kot učitelj je mož služboval v raznih krajih na podeželju in kot tak je vzgajal in izobraževal ljudi v svojem delovnem okolju.

Težko je Grudnovo mamo prizadela smrt njenega moža 1932, saj sta bila od petih otrok še dva mladolletna, v svetu pa je vladala velika gospodarska kriza. Kljub vsem njenim naporom, ko je družina živela v pomanjkanju, je mati z vso ljubeznijo bedela nad njimi in njihovo prihodnostjo.

Druga svetovna vojna je Grudnovo mamo zatekla v Novem mestu. Po smrti zeta Jožeta Saška, moža hčerke Karlne, ki je umrl v italijanskem zaporu, se je preselila v Metliko, da je pomagala svoji hčerki pri vzgoji obeh zgodaj osirotelih vnukov.

Grudnovo mamo in vsi njeni otroci so se aktivno vključili v narodno-osvobodilno gibanje. Hinko in Franci sta bila v partizanih, Hinko predtem še dobro leto v internaciji v Gonarsu. Po kapitulaciji Italije 9. septembra 1943 je odšla v partizane še hčerka Marija, ki se je izredno odlikovala v bojih in padla decembra 1944 kot podporočnik in namestnik komisarja 3. čete III. bataljona XV. belokranjske brigade. Kot vse slovenske matere je tudi njo težko prizadela smrt padle hčerke. Kljub temu pa ni klonila in je nadaljevala delo na terenu tako kot njeni hčerki Karlina in Ema.

Leta 1946 se je Grudnovo s hčerko Karlino in njenima dvema otrokoma preselila med nas v Črnomelj in med nami preživela jesen svojega življenja. Dolga leta je bolehal, kljub temu pa je vedro prenašala svoje težave.

V imenu Krajevne organizacije Zveze borcev in krajevne skupnosti, v kateri si zadnja leta tiho živela med nami, se ti zahvaljujemo za vse.

V ŠOLE GASILSKE KROŽKE

V minulem „Tednu požarne varnosti“ je občinska gasilska zveza opozorila tudi na podatek, da so med povzročitelji požarov, ki so v Sloveniji napravili lani za več kot 95 milijonov novih dinarjev škode, na tretjem ali četrtem mestu prav otroci. Tudi zato je upravičen predlog zveze, naj bi po vseh osnovnih šolah ustanovili pionirske gasilske krožke, saj bo znanje, ki bi si ga tako pridobili učenci, najboljša protipožarna preventiva. Za delo takih krožkov, katerih predstavniki naj bi se povežali v požarnovarnostni svet, je na voljo tudi nekaj literature.

Z. S.

Poziv

Ob 30-letnici Društva novinarjev Slovenije, ki jo bomo proslavili v soboto, 19. oktobra, v Črnomlju, bi radi razen drugih gostov pozdravili v Beli krajini tudi vse udeležence metliške konference, ki je bila maja 1944, vse preživle udeležence prvega občnega zbora Slovenskega časnikarskega društva, vse udeležence novinarskih seminarjev in tečajev med NOB ter predstavnike grafikov ter partizanskih kurirjev, ki so sodelovali na črnomljskem občnem zboru.

Zato pozivamo vse te tovariše in tovarišice in hkrati vse vojne dopisnike, naj pošljejo svoje naslove tajništvo društva novinarjev Slovenije, Ljubljana, Vošnjakova ulica 8.

JABLANA CVETI JESENI Medtem, ko smo se te dni že skoraj vsi oblekli topleje, pa se je jablana na vrtičku Jeničevih v Gotni vasi 50a pri Novem mestu okrasila z lepimi belimi cvetovi.

R. F.

Potnik - podoba naroda

Jordanec Rasas je prepotoval že 25 dežel, a v svoj rojstni kraj se ne more vrniti

So ljudje, ki jih življenjska pot vodi po vsem svetu. Nekaj jih žene v vedno nova potovanja, druge kraje, med druge ljudi. Toda tudi vsi ti svetovni potopitniki se od časa do časa vračajo v svojo rodno deželo kot ptice, ki jih najgloblji nagon vrača v domača gnezda.

Drugače je s svetovnim potnikom Jordancem Ibrahimom Hafezom Rasasom, ki je pretekli teden pripotoval skozi Novo mesto. Ne more se vrniti v rojstni kraj kot mnogo njegovih sonarodnjakov. Njegovo rojstno mesto Jeruzalem so okupirali izraelski vojniki in njegovo potovanje po svetu dobi tako povsem drugačno podobo, saj nekako simbolizira usodo vseh tistih Arabcev, ki so jih razmere na bližnjem vzhodu obsodile na popotništvo in gostovanje pri drugih narodih.

Ibrahim Rasas je svoje potovanja začel leta 1948 in se vse do danes ne more vrniti v Jeruzalem. Sprva je potoval po arabskih in azijskih državah, po letu 1950 pa je prepotoval Evropo. Večkrat je bil že tudi v Jugoslaviji in prav zanimivo je, kako opaža spremenjeno življenje pri nas.

„Velik napredek ste storili, odkar sem bil zadnjič pri vas,“ je dejal. „Ko sem se prvič oglasil v Jugoslaviji, so bile ceste skoraj prazne, zdaj pa so polne avtomobilov, mesta so precej večja, trgovine boljše založene.“ Toda pristavil je tudi, da ljudje niso več tako prijazni, kot so bili.

In kako lahko tako dolga leta popotuje?

„Nisem vedno na potovanju. Vsake toliko časa se zaposlim, da zaslužim nekaj denarja. V tem času potuje moj brat. Ko on dela, pa potujem jaz.“

Vendar Rasasova potovanja niso brezplodno ogledovanje drugih dežel. Izkustva in spoznanja, ki jih dobi med kroženjem po svetu, so obrodila plod: napisal je že tri knjige, v katerih poskuša prikazati ljudi in njihove različne poti k blaginji in sreči.

To leto želi odpotovati v Južno Ameriko, toda kot v svojem pripovedovanju stalno zatrjuje, bi se najraje odpravil na pot v Jeruzalem:

„Jugoslavlani ste pokazali veliko razumevanja, ko ste podprli našo pravično stvar. Ko bi bili vsi narodi taki, potem verjetno ne bi bil popotnik,“ je dejal Rasas.

MiM

Ob dnevu pionirjev mladi na konferencah pregledajo delo minulega obdobja. Na osnovni šoli „Katja Rupena“ so ob tem dnevu za uspešno delo prejeli priznanje občinske Zveze prijateljev mladine in republiško priznanje — znak JPI. Na sliki: pionirji poročajo o svojem delu. (Foto: T. Novak)

Z. S.

Ljubljanska banka PODRUŽNICA CELJE

KOMISIJA ZA STANOVANJSKO IN KOMUNALNO GOSPODARSTVO

Z namenom, da se pospeši stanovanjska gradnja, objavlja Ljubljanska banka, podružnica Celje — komisija za stanovanjsko in komunalno gospodarstvo, v sporazumu z iniciativnim odborom za ustanovitev Samoupravne stanovanjske skupnosti občine BREŽICE za območje občine BREŽICE

RAZPIS

dodatnih posojil za dograditev stanovanjskih hiš, ki so v zaključni fazi.

Razpisna vsota znaša din 890.000.—

Komisija za stanovanjsko in komunalno gospodarstvo LB — podružnice Celje bo odobraval dodatna posojila po tem razpisu za tiste stanovanjske hiše v območju občine BREŽICE, ki so v zaključni fazi gradnje in je na objektu dokončanih in tudi plačanih najmanj 75 % del, sredstva za dokončanje pa niso zagotovljena.

Posojilo bo odobreno le v takih primerih, kjer bo stanovanjska hiša sposobna za vselitev najkasneje do 30. 6. 1975 in vselitev dokazana z tehničnim prevzemom. Dodatno posojilo lahko dobijo občani, ki so že dobili posojilo pri LB — podružnici Celje oziroma njenih poslovnih enotah na podlagi:

- namenskega varčevanja v podružnici,
- združenega varčevanja občana in delovne organizacije,
- namenske vezave sredstev delovne organizacije v podružnici. Občani lahko dobijo posojilo za dograditev stanovanjske hiše, ki je v zaključni fazi, ali za plačilo razlike med orientacijsko ceno in končno ceno po pogodbi o nakupu stanovanj pri proizvajalcu do zneska 50.000.— din, po 4-odst. obrestni meri na leto z odplačilno dobo najdalj 5 let.

Ljubljanska banka — podružnica Celje bo dodatna posojila odobraval le kreditno sposobnim prosilcem, s tem da vsa do sedaj

odobrena posojila ne morejo presegati vrednosti standardnega stanovanja (din 250.000.—), gradnja pa mora biti izvajana po standardih, ki jih predpisuje odlok občinske skupščine BREŽICE.

Za zavarovanje in porabo dodatnih posojil veljajo določila o posojilih za stanovanjsko gospodarstvo. V prošnji za odobritev dodatnega posojila mora prosilec navesti:

- sedanjo vrednost izvršenih del, ki jih je prosilec že opravil in plačal;
- vrednost še neizvršenih del in način pokrivanja primanjkljaja sredstev;
- znesek že odobrenih posojil, razčlenjeno po posojilodajalcih, z roki vračila in obrestno mero;
- predračun del in materiala, za katerega namerava porabiti dodatno posojilo;
- znesek zaprosenega dodatnega posojila z navedbo roka, v katerem ga želi plačati;
- potrdilo o višini mesečnih osebnih dohodkov in obveznosti, s katerimi so osebni dohodki obremenjeni za prosilca in člane družine, ki žive v skupnem gospodinjstvu. Prednost pri odobritvi posojila imajo tisti prosilci, ki z vselitvijo v svojo hišo sprostijo družbeno stanovanje. Resničnost prosilčevih navedb bo ugotavljala posebna komisija LB — podružnice Celje, ekspozičure BREŽICE. Vloge za odobritev dodatnega posojila na podlagi razpisa sprejema Ljubljanska banka — podružnica Celje, ekspozičura BREŽICE, kjer lahko občani dobijo podrobnejša pojasnila in potrebne obrazce.

Razpis traja do 4. novembra 1974. Vloge na razpis, dosepele po tem datumu, ne bodo upoštevane.

Celje, dne 3. oktobra 1974

LJUBLJANSKA BANKA
PODRUŽNICA CELJE
komisija za stanovanjsko
in komunalno gospodarstvo

NEPOKLIČAN NOS V SODU

„Vinski inšpektor“ na delu. . .!

Z današnje „našo akcijo“ bo pet belokranjskih gostilničarjev, ki so te dni verjetno nestrpnost pričakovali pismo „vinske inšpekcije“, iz Ljubljane dobilo

natančen odgovor. Zakaj pravzaprav gre? S kolegom sva tokrat obiskala nekaj znanih gostiln v Črnomlju in Gradcu in s se predstavljala za vinska

inšpektorja. Na delo sva se spravila z „najmodernejšimi pripomočki“ – stekleničko hiper-mangana, gašenim apnom, epruveto, v kateri sva v srednji šoli varila znanje, leseno palčko, stekleničko in pivnikom.

GOSTIŠČE NA UTRDBAH

„Dober dan! Vinska inšpekcija. Prosim pol deci vina za kontrolo.“

Starejša tovarišica je bila okretna, deci alkohola pa je celo zaračunala. Ko sva začela vlačiti iz kovčka inšpektorske priprave, je pričela gledati bolj zeleno. Ni se namreč spomnila, od kod je vino. „Šef gotovo ve, vendar ga, žal, ravno zdaj ni tukaj,“ naju je malce nerodno potolazila, ko je gledala, kako je njeno vino pustilo na pivniku rdečkasto sled in kako je „inšpektor“ odkimoval z glavo.

GOSTILNA ŠVAJGER

Kljub temu da sva pred gostilno, kjer so bile pogrnjene mize, sedela več kot petnajst minut, se ni nihče zmenil za naju. Ze premražena sva vstopila. Lastnik je bil ravno za šankom.

„Vinska inšpekcija. Prosim, bi lahko dobila vzorec vina? Nesla ga bova v zavod za raziskavo materiala.“

„Ali mora biti vino iz soda?“ naju je vprašal lastnik. „Saj je najbrž v tem štefanu vino iz soda,“ sva dejala.

„Je, vendar stoji tu že skoraj celo uro in najbrž ni več dobro. Takoj nato je stopil v klet in natočil vino iz soda. Ko ga je prinesel, smo odšli na vrtiček, kjer sva prej čakala. Za njim je prišla še žena. Stala sta poleg naju in napeto opazovala. Tokrat se je začela preizkušnja za naju. O inšpekcijskih postopkih namreč nisva imela pojma.

„Kaj pa boste merili v vino?“

„Maligane!“

„Pa bosta to ugotovila takoj?“

„Ne, to bodo ugotovili strokovnjaki Inštituta Jožef Štefan,“ nama je postajalo vroče.

„Veste, včasih pridejo k nam inšpektorji, vendar vzamejo za kontrolo cel liter vina, pa še zapечатijo ga, pred očmi!“

Nekako sta nama le verjela. Na hitro sva se poslovila z obljubo, da ju o rezultatih takoj obvestiva.

GOSTILNA KRIZAN-GRADAC

Sedela sva za mizo in skušala poklicati natakara, ki naju ni in ni opazil. Ko je zaslusal besedo inšpekcija, je postal prijaznejši:

„Kaj bi radi?“

„Malo vina za kontrolo. Saj veste, inšpektorji imamo težko delo, ko takole hodimo okoli. Tudi bežali smo že! Pomolila sva mu stekleničko, na kateri je pisalo: „GAŠENO APNO“. Napisa možakar ni opazil, pač pa, da je steklenička še dišala po vinu, ki sva ga bila vzela v prejšnji gostilni.

„Oprostite, steklenička mora biti čista in suha, če hočete, da bo vzorec vina tak, kot je v resnici!“

Ko je to rekel, je strokovnjaško ogledoval stekleničko, kot da bi bil sam zaposlen pri občinski inšpekciji. Odnese jo je za šank, jo dobro pomil in izpihal, nakar jo je dal sušit. Medtem ko se je sušila, so iz vseh koncev gostilne prihajale opazke na račun inšpektorjev. Možakar se je „izkazal“. Poleg vina za pregled je prinesel še dvakrat po dva deci, zastoj seveda. Medtem se je najina steklenička dobro posušila. S tresočimi se rokami je pričel gostilničar vanjo točiti izbrano vino. Po vsem ceremonialu smo se poslovili. Gostilničar pa naju je povabil, naj se še oglasiva.

GOSTILNA RAKAR

„dan, vinska inšpekcija, kontrola vina,“ sva bila malo bolj pogumna. V gostilni je bila za šankom brhka natakara,

okoli nje pa sta se trudila dva glasna fanta. V trenutku je v točilnici nastala tišina. Natakara je brez besed nalila v ponudeno stekleničko vino in komaj so se za nama zaprla gostilniška vrata, je morastno tišino prekinil grozen krohot. (Inšpektorji smó res smešni ljudje.) S to gostilno se je najina nevsakdanja akcija zaključila.

Povzete vsega je kaj klavna zadeva: nihče od gostilničarjev naju ni povprašal po uradnih dokumentih. Pravi raj za iznajdljive pijance bi bil, če bi vedeli, kako se ga lahko na lahek način napijejo, ne da bi za to potrebovali denar. Nobeden izmed gostilničarjev se ni mogel spomniti naslova, kjer kupuje vino. Izjema je bil le Švajger.

Torej Belokranjci: čuvajte se „lažnih“ inšpektorjev, kajti nihče vam ni prepovedal, da človeka, ki zahteva vzorec vina, povprašate po dokumentih.

B. KRŽE
J. PEZELJ

„SODOBNI“ pripomočki so nama pomagali ugotavljati kvaliteto kontroliranih vin.

Fantje, »biznis« je končan

Različne združbe

Zdaj je znano, da vloma v Fonovo kapelico na Grmu („božji grob“) ni zagrešil Banovec sam, čeprav je pred sodiščem sam prevzel krivdo nase in je bil obsojen. V Fonovi kapelici, kjer so odnesli za 5.000 din slik, sta bila razen Banovca še Boris Kos in en „honorarni sodelavec“. Akcije so se potem vrstile.

23. oktobra lani so Banovec, Pezdiršek in Petrič vlomili v osnovno šolo na Grmu in odnesli bogat plen: 14.800 dinarjev. Januarja je sledil vlom v novomeški Disco klub. Tokrat je šla na delo ekipa Kos, Petrič, Saje. Odnesli so ročno blagajno s 1.700 dinarji, blagajno pa so potem našli v Krki.

6. februarja letos, na dan, ko je Banovec pred sodiščem dobil kazen za vlom v božji grob, je že zvečer sodeloval v novem „bussinesu“. S Kosom, Pezdirškom in Sajem je Banovec vlomil v upravne prostore Kmetijske zadruge Žužemberk, kjer pa ni bilo gnotne koristi. Isto noč so obiskali še bencinsko črpalko v Vavti vasi. Tu so uporabili mesarsko pištolo za vlom ključavnice. Spet ni bilo sreče, ker so našli le malenkosti.

Smola se je držala tudi postave Kos, Petrič, Saje, Novak, ki se je s Pionirjevem kombijem 9. februarja pripeljala v Krško in vlomila v prostore srednje tehnične šole. Vlomilci so bili že v hiši, toda 400 kg težka blagajna jim je zgrmelala na tla, močno je zaropotalo, zato so jo odkurili.

Do vrednosti pa so prišli februarja v Samoboru. Tu so Banovec, takrat mladoletni N. R. in Pezdiršek odnesli kompletne glasbene naprave iz znane disco kluba, vredne 80.000 din. Te naprave so potem spravili na otok Krk, kjer so že imeli prostor, da bi sami odprli disco klub.

Kos, Banovec, Pezdiršek in N. R. so se 18. marca letos odpravili v Frankolovo na Štajerskem. Vlom na pošti jim je navrgel železno blagajno, težko 250 kg. Prenesli so jo v fička, jo prepeljali v Banovecovo zidanico pod Trško goro, si izposodili brusilko in blagajno odprli. V njej je bilo 12.000 din. Drugi večer so blagajno vrgli v Krko z mostu pri vasi Otočec. Marca letos so vlomili v bencinsko črpalko ZELINA pri Varaždinu. Dobili so okrog 300 din in nekaj avtomobilskega pribora. V tej akciji so se znašli Banovec, Kos, Pezdiršek in Saje.

Ker so živeli na veliko in jim je denar hitro kopal, so vlamljali naprej. Tako so 6. maja vlomili v bencinsko črpalko Jarče polje pri Dugi Resi. Kos, Banovec, Petrič in Saje so tam vzeli nekaj orodja, vlomili pa še v trgovino v istem kraju in se dobro založili s cigaretami in alkoholom.

9. maja letos so se znašli v Vukovini pri vromu v osnovno šolo Kos, Banovec, Pezdiršek, Nanger, Saje. Iz pisarn so odnesli nekaj drobiža. Isto noč pa so delali konkurenco še zagrebškimi zmlakavtom. V Zagrebu so vlomili v tri avtomobile in odnesli iz njih tri radioaparate.

Neugotovljenega dne pozimi so, Potokar, Banovec, Nanger, Petrič in Saje ukradli TAXI tablo na Čatežu. To tablo je Banovec prodal Potokarju, njemu so jo fantje iz iste skupine ukradli nazaj in jo prodali Smrečniku, da je v Metliki opravljal taksi službo.

Aprila letos so Nanger, Pezdiršek in Banovec v okolici

Karlovcva izvršili 4 vlome: v crpalko, trgovino, šolo in menzo. Petrič in Banovec sta zagrešila še ponovni vlom v novomeški disco klub, Banovec in Pezdiršek pa sta aprila letos tudi drugič vlomila v osnovno šolo na Grmu.

Prav tako aprila letos so Banovec, Petrič in Nanger vlomili v samopostrežno trgovino na Brežovici pri Ljubljani. Odnesli so cigarete in pijače. Zalogo so si isto noč povečali še z vlomom v trgovino v Šmarju-Sap. Dalje šta v istem mesecu Nanger in Pezdiršek vlomila v restavracijo na Otočcu. Mimogrede pa veterico dolžijo še več vlovom v Portorožu, kjer so se radi zadrževali. Obiskovali so tudi tuje sobe v hotelu in odnašali, kar se jim je zdelo.

»Taki so pridni . . .«

Mimo vseh teh „dohodkov“, ki so bili kar precejšnji, so se ukvarjali še s prodajo gob. Ivan Smrečnik, zaposlen v novomeški KRKI – TOZD zeliščar, se je spomnil, da bi lahko odnašali gobe. Nekaj časa je to delal sam, s tem da je dobil tri razpečevalce iz okolice Metlike, kasneje je pritegnil v trgovanje še Banovca in nekatere druge. V nekaj mesecih je izginilo iz skladišča za 150.000 din suhih gob. Deloma so jih prodali KRKI nazaj na odkupni postaji v Novem mestu, največ pa so jih nosili v Ljubljano k DROGI.

Zanimivo, da jih je tam starejša uslužbenka vsakič pohvalila: „Fest fantje ste, da bi le bili vsi mladinci taki! Z nabiranjem gob se ukvarjate, to je lep zaslužek in pošten!“ Gobe so seveda prodajali pod lažnimi imeni, znali pa so nastopati, tako da so uslužbenko zlahka pretehtali.

Brez načrta

Kot so ugotovili na UJV, ta skupina ni delovala po vnaprej

pripravljenem načrtu. Njihov delovni dan se je navadno pozno začel. Fantje so dolgo spali, sredi dneva pa so se začeli shajati na novomeškem trgu. Najraje so imeli restavracijo „Privošnjaku“. Posedali so, naročali, pili, ko so lokal zaprli, je enkrat eden, drugič drugi dal pobudo: „Fantje, gremo na bussines!“ Pa so šli. Ubrali so jo v neko smer in med potjo pogruntali, kje in kako je v tistem koncu prikladno za vlom.

Plen so delili tovariško: kolikor jih je sodelovalo v akciji, toliko jih je bilo udeleženih pri dobičku. So pa sproti vse zapravili. Kakor dobili, tako potrošili . . . Privoščili so si radi.

Veliko so se zadrževali v raznih obmorskih krajih, Banovec in N. R. pa sta na primer odpotovala tudi na Češko, si privoščila hotel A kategorije s tremi zvezdicami in pognala 7.500 din. Nekateri iz te skupine so potovali na pop festival v Muenchen. Velikokrat so bili v Italiji.

Zaklad na Marofu

Da so bili ti fantje, tako rekoč izkušeni vlomilci, hkrati tudi naivni, pove naslednji dogodek. Nekdo jih je naplahtal, da je na novomeškem Marofu zakopano zlato. Ker so silili in silili vanj, kje je tisti kraj, se jih je znebil tako, da je na papir napisal, kar naj bi bil načrt. Ta papir je potem nesel v porjavitev v peč pri prodajalcu bureka nasproti Metropola, fantje pa so po tem načrtu tri noči kopali globoke luknje na Marofu. Še so vidne, a zaklada ni in ni bilo . . .

Takim dogodivščinam in pustolovščinam je konec. Upati je, da jih bo kazen pred sodiščem zresnila. Ni še prepozno začeti življenje, odvisno od poštenega dela.

R. BAČER

V vsej drugi polovici lanskega leta so se po Novem mestu kar vrstili vlomi: enkrat v šole, bile so tatvine avtomobilskih delov, kradli so bencin iz avtomobilov. Že takrat so sumili, da je na delu skupina, in po načinu storitve teh dejanj so sklepali tudi, da gre za domačine. Tako je pristojnim organom padla v oči skupina fantov, ki so pohajkovali brez dela, imeli pa so veliko denarja in bili ponoči z avtomobili veliko na cestah.

V začetku letošnjega leta se je tudi razvedelo, da na debelo izginjajo suhe gobe iz Krkinega skladišča v Brslinu. Negotovost je bila končana 11. maja, ko so bili nekateri iz skupine prijeti oz. zaloteni v Vukovini blizu Siska. Najprej so se v priporu

znašli Boris Kos mlajši, Branko Petrič in Tone Novak, kasneje so se jim pridružili še Stane Saje, Anton Potokar ml. in Ivan Smrečnik. Medtem pa so trije iz vlomilske skupine, Ivan Banovec, Martin Pezdiršek in Rudi Nanger mlajši, zbežali. Čez mejo so šli v Pariz, vendar so se že po nekaj dneh bivanja v Franciji znašli v zaporu. Skušali so vlomiti v avto. Iz Francije so Pezdirška tako rekoč starši pripeljali nazaj, Banovca so prijeli na meji, Nanger mlajši pa se je najdlje skrival.

V tej zadevi imajo stranske vloge še nekateri drugi nado-budni Novomeščani, vendar so na prostosti in jih ne dolžijo hujske krivde.

ČESTITAMO DELOVNIM KOLEKTIVOM IN VSEM OBČANOM ZA DOSEŽENE USPEHE, HKRATI PA ŽELIMO MNOGO NOVIH USPEHOV PRI VSEH PRIZADEVANJIH ZA NAŠ JUTRIŠNJI ŠE BOGATEJŠI IN LEPŠI DAN!

SKUPŠČINA OBČINE KOČEVJE

OBČINSKA KONFERENCA SZDL • OBČINSKA KONFERENCA ZKS • OBČINSKI SINDIKALNI SVET
OBČINSKI ODBOR ZZB NOV • OBČINSKA KONFERENCA ZMS

vodstva organizacij in društev v občini

Uresničevanje ustave je temeljna naloga

Sekretarja občinske konference ZK Kočevje Jožeta Novaka smo zaprosili, naj ob letošnjem občinskem prazniku napiše za naše bralce, katere so glavne naloge komunistov v prihodnjem obdobju, ki jih zajema tudi načrt dela občinske konference ZK, sprejet pred nekaj dnevi.

novih statutih, predvsem pa urediti pogoje za njihovo delovanje. Zagotavljanje denarja krajevnim skupnostim še ni dobro rešeno. Uvesti bo treba nov sistem, ki bo tudi v skladu z ustavo. Krajevne skupnosti pa bodo morale organizirati nov način samouprave in povezave s TOZD, kot zahteva naša nova ustava.

Do konca leta je treba uskladiti delovanje samoupravnih interesnih skupnosti z novo ustavo. Ker je rok kratek, opraviti pa je treba precej nalog, bomo morali vsi skupaj pohiteti.

Na področju gospodarstva bodo morali komunisti v TOZD poskrbeti za programiranje razvoja, posodabljanje proizvodnje, povezovalne tehnologije, organizacije dela, discipline in podobno. Posebna skrb je v programu namenjena razvoju podeželja, kjer občutno zaostajamo. Pri tem bodo morali komunisti bolj kot doslej pritegniti domače gospodarske organizacije.

Osnovni pogoji za hitrejši razvoj gospodarstva so dobre prometne zveze. Na konferenci je bila sprejeta obveza, da se morajo komunisti vzemati za čimprejšnjo izgradnjo ceste proti Brodu na Kolpi in za vključitev ceste Kočevje-Dvor v naslednji program srednjeročnega razvoja.

Na koncu programa je posebej poudarjena odgovornost za izvajanje programa ter organizacijske naloge. Konferenca zahteva dosledno uresničevanje sprejetih nalog od vseh članov ZK, hkrati pa bo poskrbela za idejno-politično izobraževanje članov in njihovo usposabljanje za družbeno-politično delo.

JOŽE NOVAK

Na nedavni seji je občinska konferenca ZK Kočevje razpravljala o načrtu svojega dela za prihodnje obdobje. Pri tem je ocenila tudi nekatera aktualna vprašanja iz družbenopolitičnega in gospodarskega življenja v občini. Program dela komunistov izhaja iz sklepov obeh partijskih kongresov, programa dela CK ZKS ter razmer v občini Kočevje.

Konferenca je postavila na prvo mesto uresničevanje ustave kot temeljno in hkrati najbolj aktualno nalogo komunistov in drugih organiziranih socialističnih sil v občini. Čeprav so bili doseženi dobri rezultati pri uresničevanju ustave, pri ustanavljanju TOZD, pri organiziranju novega načina samoupravljanja in vključevanju delavcev v neposredne oblike upravljanja, naloga konference komunistom obveznosti tam, kjer še ni bilo vse storjeno ali kjer zaostajajo. Nekaj delovnih organizacij bi se imelo pogoje za več TOZD, proučiti in urediti bo potrebno učinkovitejši sistem obveščanja delavcev, poživiti delovanje organov delavskega nadzora in končno zagotoviti vpliv delovnega človeka pri odločanju o rezultatih svojega dela. Krajevnim skupnostim bo treba pomagati pri sestavi

TEKSTILANA KOČEVJE HITRO NAPREDUJE

Za stroji so prišle na vrsto tudi novogradnje, ali bolje rečeno, namensko grajeni in sodobno opremljeni novi obrati.

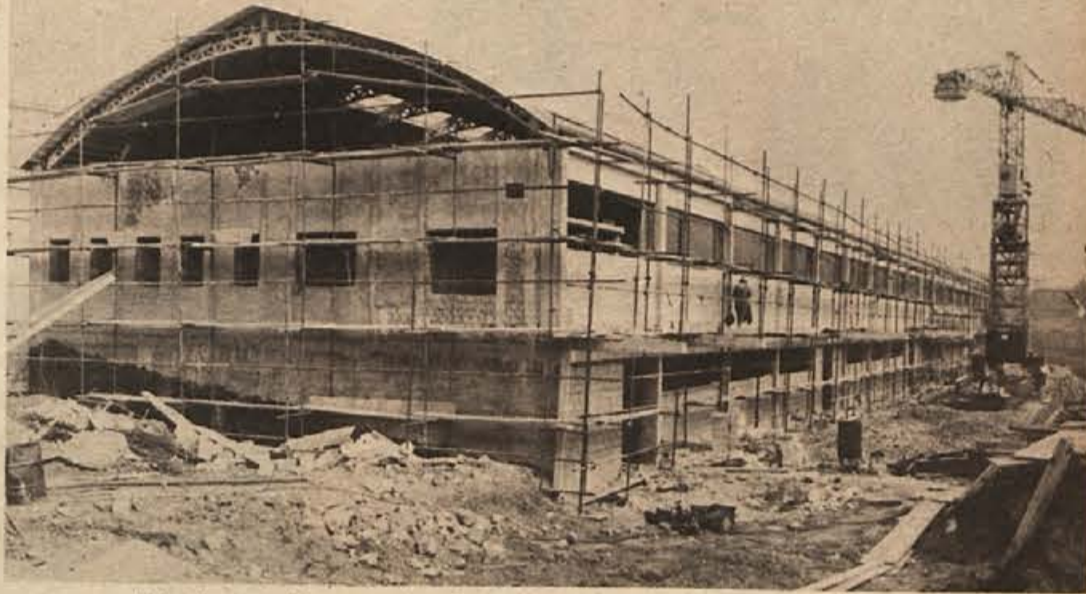
Nová barvarna že obratuje, v kratkem pa bo končana tudi nova velika dvorana za skladišče in del oplemenitilnice.

V naslednjih dveh letih bo vrednost investicij znašala skoraj trideset milijonov dinarjev.

Glavna naloga — ukinitve nočnega dela žensk.

Odkar so v Tekstilani pred štirimi leti pričeli načrtno rekonstrukcijo, podjetje nenehno in hitro napreduje. Leta 1970 je bilo v Tekstilani izdelanih 465 ton preje, letos pa bodo spredli približno 1.300 ton preje ali za 180 odstotkov več. Tkanje je bilo izdelanih v letu 1970 727000 m², letos pa jih bo približno 2.200.000 m² ali za 188 odstotkov več. Poleg tega bo letos v novem obratu v Osilnici izdelanih približno 600.000 plastičnih vrečk, ki so jih prej uvažali. Celotni dohodek, ki je znašal pred rekonstrukcijo nekaj nad 20 milijonov dinarjev, bo letos precej presegel 90 milijonov dinarjev. Pri tem se je število zaposlenih povečalo za manj kot 23 odstotkov.

Čeprav imajo v Tekstilani razmerna dobre osebne dohodke, saj so za 11 odstotkov večji, kot je poprečje v volnarski industriji Slovenije, in za 5 odstotkov večji, kot je poprečje v industriji kočevske občine, vlagajo velik del dohodka v sklade in za razširjeno reprodukcijo. To dokazuje tudi razmerje med sredstvi za sklade in sredstvi za osebne dohodke, ki je bilo pred rekonstrukcijo 13,5 : 86,5, v prvem polletju letos pa 42,3 : 47,7. Taka politika, ki

Tekstilana gradi novo proizvodno halo, v kateri bo skladišče in del oplemenitilnice

dokazuje res dobro gospodarjenje, jim je omogočila, da zelo veliko vlagajo v sklade in v nove investicije, zlasti ker se je znatno povečala tudi amortizacija, ki je letos udeležena v celotnem dohodku s 6,5 odstotka, pred rekonstrukcijo pa je znašala komaj 1 odst. celotnega dohodka. Sredstva, ki so namenjena za razširjeno reprodukcijo, tj. nerazporejeni del dohodka, in amortizacija so za 1767 odstotkov večji, kot so bili pred rekonstrukcijo.

V prvem obdobju rekonstrukcije se je kolektiv zaradi pomanjkanja sredstev zavestno odrekal vlaganjem v zgradbe, ker je pravilno preračunal, da se bodo najhitreje vračala tista sredstva, ki bodo vložena v stroje. Zato je bil že lani zamenjan tudi zadnji stari stroj s sodobnejšim. Do-

hodek, ustvarjen z delom na novih strojih, pa je že letos omogočil, da so pričeli tudi graditi nove objekte. Pred kratkim je pričela obratovati nova barvarna z najsodobnejšo opremo. Pod streho je že tudi velik industrijski objekt, v katerem bodo skladišča in precejšen del obrata oplemenitilnica. To so prve večje investicije v gradbene objekte po požaru v tovarni leta 1935.

Načrt investicij v naslednjih dveh letih predvideva gradnjo še ene velike industrijske dvorane, kjer bodo montirani novi stroji za predilnico in tkalnico. Vrednost te nove investicije bo preseгла 30 milijonov dinarjev. Hkrati z novo investicijo bodo stare zgradbe opremljene s klimatskimi in drugimi napravami, kar bo znatno izboljšalo sedaj precej

težke delovne razmere v starih zgradbah.

Glavni namen nove investicije je odpraviti nočno delo žensk in nočno izmenno sploh. Odprava nočnega dela in izboljšanje delovnih razmer v novih in starih obratnih prostorih bosta za delavke, zlasti za žene in matere, velika pridobitev, ki so si jo s prizadevanjem, odrekanjem in pametnim gospodarjenjem popolnoma zaslužile. Z dokončanjem začete investicije, pa se bo kljub ukinitvi nočne izmene povečal za četrtno tudi obseg proizvodnje.

Kolektiv TEKSTILANE se pridružuje čestitkam za občinski praznik občine Kočevje in želi vsem občanom pri delu veliko uspehov.

ŽITO: SKRB ZA NAPREDEK

Avgusta letos je bila v Kočevju spet odprta prodajalna pekarnice in slaščičarne na Ljubljanski cesti, ki so jo zelo lepo obnovili, da je eden najlepših lokalov v mestu.

OBRTNO PODJETJE OPREMA KOČEVJE

priporoča svoje izdelke in storitve:

- izdelava vseh vrst ponjav
- platnena embalaža
- oprema za trgovske, gostinske in druge lokale po naročilu
- stenske obloge
- nočne omarice za bolnišnice
- pleskarske in steklarske storitve

Priporočamo se za naročila in hkrati čestitamo za praznik občine!

Delovna enota (DE) Pekarna in slaščičarna Kočevje se ukvarja s pekarstvom in slaščičarstvom, ima pa še otroško restavracijo, dve prodajalni slaščic in prodajalno kruha. V vseh teh obratih je 36 zaposlenih, ki ustvarijo na leto za okoli 8 do 9 milijonov dinarjev prometa, in sicer pekarna 5 milijonov, trgovina 3 milijone in slaščičarska dejavnost 850.000 din.

Pekarna in slaščičarna je avgusta letos presenetila potrošnike, ko je spet odprla lepo prenovljeni lokal prodajalne kruha in slaščic na Ljubljanski cesti 5. V prodajalni so zamenjali ves inventar, jo opremlili s hladilno vitrino, obnovili električno in vodovodno napeljavno, namestili nove stenske obloge itd. Zelo so zadovoljni z izvajalcem del, USLUGO Rudnik. Obnova je veljala okoli 200.000 din.

Delovna enota ima svoj svet in več komisij, ki imajo kar precejšnje pristojnosti. Sicer pa samoupravno sodijo v TOZD MLINI Ljubljana, v katerem so vključene še DE z območja Ljubljane, Domžal, Notranjskega, Dolenjske in Kamnika. V delavskem svetu TOZD ima kočevska DE dva člana, ni sicer Dušana Tošaja in Blaža Križa, razen tega pa več članov kolektiva sodeluje še v raznih komisijah v TOZD. Tako vpliva kočevska DE s pomočjo svojih članov ali delegatov na odločitve znotraj TOZD in celotnega kombinata ŽITO.

Priporočamo naše izdelke in hkrati čestitamo občanom in poslovnim partnerjem za praznik Kočevja!

Živilski kombinat ŽITO, Ljubljana

INDUSTRIJA TRANSPORTNIH SREDSTEV IN OPREME

PROIZVAJA:

- PRIKOLICE IN POLPRIKOLICE VSEH VRST
- POLPRIKOLICE ZA PREVOZ KONTEJNERJEV
- CISTERNE ZA PREVOZ PRAŠNATIH MATERIALOV (cement, moka itd.)
- AVTOMEŠALNIKE ZA PREVOZ BETONA
- PREVOZNE IN STABILNE BETONARNE
- STABILNE SILOSE
- PRETOVORNE POSTAJE IN DRUGE NAPRAVE ZA PNEVMATSKI TRANSPORT MATERIALOV

KOLEKTIVOM IN VSEM OBČANOM ČESTITAMO ZA DVOJNI PRAZNIK!

KEMIČNA TOVARNA

MELAMIN KOČEVJE

20 let

izdelujemo:

- MELAPAN
- TERMOFLEX
- KOMEMOL
- TEMELJNE FOLIJE
- OPLEMENITENE IVERICE

Ob praznovanju 20-letnice ustanovitve podjetja se kolektiv pridružuje čestitkam za praznik kočevske občine in 31. obletnico Kočevskega zborna!

INKOP

industrija kovinske opreme

KOČEVJE

izdelujemo;

- kovinske in galanterijske predmete
- pohištveno in stavbeno okovje
- sanitarno opremo in kovinsko pohištvo

Priporočamo naše izdelke in hkrati čestitamo za praznik kočevske občine in obletnico Kočevskega zborna odposlancev!

TOZD TRGOPROMET KOČEVJE

KUPUJTE V NAŠIH PRODAJALNAH!

Pridružujemo se čestitkam za praznik kočevske občine!

ZDRUŽENO KGP KOČEVJE

z organizacijami združenega dela:

- OZD GOZDNO GOSPODARSTVO
- TOZD Pugled
 - TOZD Rog
 - TOZD Jelenov žleb
 - TOZD Draga
 - TOZD Velike Lašče
 - TOZD gozdarska kooperacija
 - TOZD transport - gradnje
 - TOZD medved

- OZD KMETIJSKO GOSPODARSTVO
- TOZD govedoreja
 - TOZD prašičereja
 - TOZD kmetijska kooperacija
 - TOZD mesarija
 - TOZD agroservis

- OZD STANOVANJSKO GOSPODARSTVO
- OZD RESTAVRACIJA
 - in skupne službe pri vseh OZD in ZKGP.

ČESTITAMO ZA PRAZNIK!

pravi naslov za denarne zadeve

tako meni najmanj 1 milijon 767 tisoč 112 ljudi: toliko varčevalcev nam je v 130 poslovnih enotah zaupalo 8 milijard 283 milijonov 692 tisoč dinarjev dinarskih in deviznih sredstev

Ljubljanska banka

kultura in izobra- ževanje

ŠKUFCA V GIMNAZIJO, PILETIČ NA ZAVOD

Novi direktor zavoda za izobraževanje in izobraževanje v Novem mestu je prof. Rudi Piletič. Občinska skupščina ga je razrešila ravnateljske dolžnosti na gimnaziji, kjer bo poslej začel ravnatelj (do razpisa za novega ravnatelja), prof. Jože Škufca iz novomeške organizacijske enote Zavoda za šolstvo ŠRS.

TRIJE PODPRESEDNIKI

Na občnem zboru novomeške podružnice Slavističnega društva v Kostanjevici so za predsednika izvolili Franca Zamana z osnovne šole v Smarjeti. Pomagali mu bodo trije podpredsedniki: Janez Plestenjak iz OŠ TSS, Jože Zupan iz Sentruperta in Jože Dular iz Metlike, ki bodo samostojno delovali na svojih območjih. Kaže, da bo ob taki organiziranosti delo novomeške podružnice boljše.

ARHEOLOŠKA RAZSTAVA

V okviru proslav v počastitev letošnjega praznika občine Novo mesto bo v torek, 8. oktobra, ob 18. uri v veliki dvorani Dolenjske galerije v Novem mestu odprta arheološka razstava NOVO MESTO V ANTIKI. Na njej bodo predstavljene rimske izkopanine iz mesta, največ najdbe iz Beletovega vrta. Otvoritveni govor bo imel Tone Knez, višji kustos Dolenjskega muzeja. — Vljudno vabljeni!

Irfanova izpolnjena želja

Sarajevčan Handukič razstavlja v Domu JLA

„Na Dolenjskem bi želel v resnici veliko narisati. Do sedaj se je nabralo več deset del z motivi iz Novega mesta in okolice. Pomislil sem tudi, ali bi nemara ne bilo prav, da bi samostojno razstavo priredil v Novem mestu, saj ima vaše mesto odlične prostore za to...“

Tako je povedal pred dobrim mesecem Irfan Handukič, vojak — likovni pedagog iz Sarajeva, ki bo te dni s seboj prinesel vojaško suknjo. Njegova želja se je uresničila. Tako sta Dom JLA in občinska konferenca ZMS Novo mesto pripravila razstavo njegovih slik v prostorih JLA, ki bo odprta do 4. oktobra. Zal se ob otvoritvi Novomeščani niso izkazali, saj si je prvi dan okoli 30 slik ogledalo ravno toliko mladincev in vojakov, medtem ko povabljenih ni bilo. Tudi Zavod za kulturno dejavnost

Mali kulturni barometer

TUDI JESEN S KOLONIJAMI — Na Dolenjskem so kolonije in srečanja likovnih ustvarjalcev poleti. Drugod po Sloveniji prirejajo kolonije tudi jeseni. Ena takih je bila pred kratkim v Vidmu ob Ščavnici.

ZBOR SLAVISTOV — V Ljubljani je bilo ob koncu minulega tedna strokovno zborovanje Slavističnega društva Slovenije z društvenim občnim zborom. V tem času so v lhanu na rojstni hiši slovenskega jezikoslovca dr. Antona Breznika odkrili spominsko ploščo.

KALAJDŽISKI V LJUBLJANI — V klubu kulturnih in znanstvenih delavcev v Ljubljani bo do 12. oktobra odprta razstava ikon slikarja makedonskega rodu Gocija Kalajdžiskega. Umetnik se je občinstvu predstavil z deli, ki so jih lani videli obiskovalci iz Krškega v svoji galeriji.

NAGRADE MLADIM — Žirija je izbrala najboljše fotografije, poslana na mladinski razpis. Prispelo je 231

del 58 avtorjev na temo „Mladost“. Najboljša dela so nagradili. Izbor fotografij bodo razstavili v času kongresa slovenskih mladincev v Murski Soboti.

CELJSKI „LJUDOMRZNIK“ V KOSTANJEVICI — V Celju so uprizorili Molierovega „Ljudomrznika“ v režiji Zvoneta Sedlbauerja. Predstavo si je ogledal tudi Lado Smrekar, ker namerava Dolenjski kulturni festival Slovensko ljudsko gledališče iz Celja povabiti na gostovanje v Kostanjevico.

PEVCI DOBILI NOVEGA PEVOVODJO — Pevski zbor Ruperč vrh je pred kratkim prevzel Ernest Jazbec. Zbor šteje 23 članov in se je že nekajkrat predstavil na javnih nastopih.

MARLJIVI PEVCI — Pevski zbor z Mirne na Dolenjskem je v minuli kulturni sezoni nastopil šestnajstkrat. Največkrat je sodeloval na slavnostih, ki so jih priredili v občini.

Franjo Mraz: SETEV PRIHAJA

OB USTANAVLJANJU ŠOLE DOLENJSKIH ISKER:

Formalnosti zadoščeno, šoli pa ne

Novomeška občinska skupščina bo odločbo o ustanovitvi zadrževala vse dotlej, dokler za novo elektro šolo ne bo zagotovljeno financiranje, prostori in kader — Šola v Novem mestu pomeni pomoč Dolenjcem

Sol ni nikoli preveč in dobro je, da so čim bliže doma. Ta razlog in potreba po novih šolanih ljudeh je privedel dolenjske TOZD Iskre do sklepa, da ustanovijo v Novem mestu šolski oddelek elektro stroke. Do tu je vse lepo in prav, saj je iz zglede pobude dolenjskih Isker dovolj razvidna pripravljenost pomagati dolenjskim fantom in dekletom, da se izsolajo in zaposlijo tako rekoč pred domačim pragom. Ker pa je pristojnost za ustanavljanje novih sol še v drugih rokah, se je zataknilo.

Ko so dobili delegati novomeške občinske skupščine med sejnim gradivom tudi gradivo, ki je naznanjalo ustanovitev elektro šole v Novem mestu, so vprašanja kar vrela eno za drugim. Vse jih je zanimalo, najbolj pa seveda to, ali je tak oddelek sploh možno odpreti, oziroma če so zanj izpolnjeni predpisani pogoji. Na to vprašanje jim nihče v sejni dvorani ni mogel odgovoriti v celoti, ampak le po delih.

Najbolj pereče se je pokazalo vprašanje financiranja nove šole in učiteljev. Začetna sredstva, učila, učne pripomočke in učitelje za strokovne predmete so, kot je bilo slišati, obljubili dolenjske Iskre, kaj pa je z drugimi pogoji, pa ta čas nihče ne ve. Znano je le, da letos denarja od republiške izobraževalne skupnosti, ki sicer financira drugostopenjsko šolstvo, ne bo. Torej je financiranje zagotovljeno le delno in še to zgolj kot obljuba, že to pa je zadosten razlog, da pristojni republiški sekretariat za prosveto in kulturo uradno noče nič slišati o ustanovitvi kakšne nove šole v Novem mestu. Kajpak pa ima omenjeni sekretariat za to še en tehten razlog, saj čaka med drugim tudi na to, kako se bo o elektro šoli izrekla novomeška občina. Predpisi namreč določajo, da mora občinska skupščina tako šolo ustanoviti s posebno odločbo, in prav zavoljo te se je na delegatskih

podčrtano

Ta čas so v ospredju družbene pozornosti celodnevna osnovna šola, dijaški in študentski domovi in stipendije. Vloga Socialistične zveze kot pobudnika dogovorov za uresničevanje teh nalog bi morala priti povsod do izraza.

Prvi poskusi celodnevne osnovne šole so bili v Sloveniji pred leti, v tem šolskem letu pa bo akcija zajela hkrati 15 sol. Od izkušenj teh bo odvisno, kako hitro jim bodo sledile druge.

Dijaški domovi za zdaj ovirajo razvoj mreže srednjega šolstva. Ker domov namreč ni, se te šole ne razvijajo v skladu z družbenimi potrebami. Na Dolenjskem je to vprašanje še posebno pereče zdaj, ko so začeli sistematično urejati problematiko srednjega šolstva. Predlagajo, da bi skrbi za dolgoročno reševanje naložili gospodarski zbornici.

Družbeni dogovor o stipendiranju poteka v zadnjem času pospešeno, zamudnikom so določili nove roke za podpis, ker je od le-tega odvisno šolanje tisočev mladim.

Kaže, da bodo dnevni red seji Socialistične zveze po občinah morali raztegniti še za razpravo o teh pekočih vprašanjih. Pri tem se tudi precej muči, saj se je šolanje na vseh stopnjah medtem že začelo in ne bi bilo materinsko sititi mladino zgolj z obljubami.

J. JUST

SEVNICA: SEDEM GOSTOVANJ ZA ABONMA

Po enoletnem premoru uvajajo v Sevnici spet gledališki abonma. Obiskovalci bodo v tej sezoni videli sedem del: Molierovega „Ljudomrznika“, Finžgarjevo „Razvalino življenja“, Linhartovega „Matička“, Partljičevovo delo „Ščuke pa ni“, Držičevo „Tripče de Utoleče“, Thomasovo „Drugi strel“ in Shakespeareovo „Kar hočete“. Prva predstava bo 21. oktobra.

klopek v Novem mestu razvnela tako razprava.

Sklep ob koncu obravnave je bil približno takle: občinska skupščina naj izda omenjeno odločbo že zavoljo tega, da ji ne bi kdo čez leta očital kratkovidnosti pri razvijanju srednjega šolstva in pomanjkanja razumevanja za reševanje take problematike, vendar je treba z izvršljivostjo (pravnomočnostjo) počakati vse dotlej, dokler resnično ne bi zagotovili vsega, kar je potrebno tako za ustanovitev, kot za verifikacijo nove šole. Od svojega izvršnega sveta je skupščina hkrati zahtevala izčrpnije poročilo o sanaciji srednjega šolstva, kar bo treba pripraviti do njene naslednje seje.

I. Z.

Več zagretosti za jezik in kulturo

Dolenjski slavisti so v Kostanjevici sklenili živahneje sodelovati

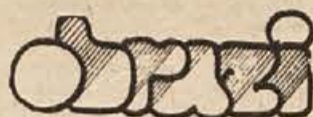
Zgolj na nekaj (slabo obiskanih) strokovnih predavanj je bila osredotočena dejavnost novomeške podružnice Slavističnega društva v minulih štirih letih. To je poudaril tudi dosedanji predsednik Jože Škufca na občnem zboru podružnice, ki je bil 25. septembra po zanimivem predavanju dr. Frana Petreta o nekaterih značilnostih slovenskega ekspresionizma v Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici.

V razpravi so nakazali poti, ki naj bi jih v prihodnje ubrala podružnica, in našli področja, na katerih bi slavisti lahko aktivno delovali. Tako je bilo razbrati zaskrbljenost ob propadanju številnih kulturnih spomenikov, zaskrbljenost za nagrobnike in grobove slavnih mož, ki jim grozi prekop. Člani novomeške podružnice so se zavzeli za nadaljnje izhajanje Dolenjskih razgledov kot kulturne priloge Dolenjskega lista, prav tako pa so obljubili sodelovati v jezikovnem koticu, ki se bo spet začel pojavljati na kulturni strani Dolenjskega lista.

Omembe vreden je sklep slavistov, da si bodo prizadevali bralno značko uvesti tudi na srednjih in poklikih šolah. Menili so, da sklicevanje na pre-

Božidar Jakac: LILI NOVY (1885 — 1958), slovenska pesnica. Sepija kreda, 1953. Z razstave Božidarja Jakca „Portreti kulturnih delavcev“ v Dolenjski galeriji.

za ureditev kulturnih prostorov. „Načrti za obnovo domov, ki jih štejemo za osrednje, so pripravljene. Dela se moramo lotiti, saj je od dobrih ali slabih prostorov odvisno, kakšno in koliko kulture bodo deležni posamezni kraji. Pri tem seveda ne gre prezreti, da je tudi ljudska knjižnica kot občinska matična ustanova prepotrebna obnove in nemalo denarja.“

Uspeh in izkušnje kulturnih dni, ki so jih letos prvič priredili, obvezujejo tudi za naslednje obdobje. Kulturni dnevi bodo prešli v tradicijo.

I. Z.

Obrisi že nakazani

Jože Falkner: »Kulturni dnevi bodo postali tradicionalni, podeželja ne bomo obšli«

Več znakov kaže, da so se v Trebnjem odločili še skrbneje načrtovati kulturni razvoj v občini. Zelje in predlogi so že na papirju, v obrisu pa nastaja tudi okvirni načrt kulturnih potreb in zneskov, ki so nujni za uresničitev želja. Računajo, da bo že do konca oktobra povsem znano, kaj bi radi imeli in koliko bo stalo. Na vprašanje, koliko denarja bo, bo kajpak možno odgovoriti šele po podpisanih samoupravnih sporazumih.

Predsednik izvršnega odbora trebanjske kulturne skupnosti inž. Jože Falkner ne skriva, da je optimist glede možnosti za kulturno življenje v letu 1975. Vendar pravi, da bodo naposled poskusili zbrati čimveč denarja

le začetek bodo pomaknili proti sredini junija. V tem času se bodo izvršile spet najpomembnejše in najkvalitetnejše stvari — od koncertov do taborskega srečanja. To bo rezervirano za Trebnje in nekatera druga občinska središča. Kulturne potrebe manjših in oddaljenih krajev pa bodo pokrili s prireditvami, ki jih bodo pripravile domače skupine.

„Za podeželje bomo pripravili dvojce med seboj različnih kulturno-izobraževalnih sporedov,“ napoveduje

Jože Falkner: „S kulturnimi dnevi bomo nadaljevali.“

Falkner. „V enem takih bomo poskušali postreči obiskovalcem tudi s kratkimi informacijami iz življenja v občini. Prepričan sem, da bo ta oblika zanimiva in koristna za vse, posebno še za občane, ki zdaj nimajo drugega kot kino ali pa še tega ne.“

I. Zoran

pedagoški koticček

Pri visokoškolskem študiju je nujno potrebno redno delo

Težave, s katerimi se srečamo pri visokoškolskem študiju, so najbrž vsem znane. Ena prvih preprosto je nesposobnost začetni z rednim zbranim delom. Težava, ki se je zelo težko znebi tisti, ki ne delajo po načrtu in se ne niso navadili na redno delo... Tisti, ki mislijo, da je treba delati samo takrat, kadar se človeku zljubi, ne poznajo dobro svojih delovnih sposobnosti ali pa si napačno predstavljajo pomen „svobode“. Svoboda od prisiljevanja in discipline vodi prej v nezadovoljstvo kot pa v izražanje samega sebe ali v razvoj osebnosti. V današnji družbi ni mogoče živeti brez rednih navad, točnosti, in če hočemo v takem okolju uspeti, se moramo podrediti njegovim zahtevam, pa če nam je to všeč ali ne. Mogoče se ne bi bilo treba preveč krčevito oklepati urnikov in načrtov, treba jih je pa imeti. V nasprotnem primeru se vse spremeni v zapravljanje časa in truda.

H. Maddox: Kako naj se učim. Ljubljana 1973

Ali je učenje pozno v noč res uspešnejše?

Nekateri študentje trdijo, da laže delajo ponoči, ko vsi spijo, ker jih nihče ne moti. Povsem razumljivo je, da tisti, ki jim pozne ure preidejo v navado, zjutraj težje vstajajo in se težje sledijo jutranjim predavanjem. Razen, če si privoščijo spanje po kosilu. Hvaljenje s presenetljivo velikimi količinami ponoči opravljenega dela je laž. Delo, ki mu botruje noč, običajno ne prenese mrzle luči dneva... Običajno redno delo, ki ima skoraj na vseh fakultetah težišče v dopoldnevih, pa zahteva, da se ga zjutraj udeležite sveži in spočiti.

H. Maddox v navedenem delu

Dolenjci pripravljani na kongres

V razpravah na IX. kongresu bodo delegati spregovorili o problemih srednjega šolstva, uresničevanje nove ustave, problemu cerkve, o vprašanih nerazvitih področjih, o razvoju kmetijstva in drugem

Prejšnjo soboto so po vsej Sloveniji potekali regionalni posveti z delegati na IX. kongres ZSMS, na katerih so obravnavali priprave na mladinski kongres. Novomeški posvet, na katerem so bili delegati iz trebanjske, metliške, črnomaljske in novomeške občine, je vodil član pripravjalnega odbora za kongres Lojze Rataj iz Trebnjega.

Delegati so se dogovorili, v katerih komisijah bodo delali na kongresu in o katerih problemih bodo spregovorili v razpravah. Tako ne bodo pozabili omeniti problem srednjega šolstva na Dolenjskem, spregovorili bodo o uresničevanju nove ustave v TOZD, o vprašanih kadrovanja, o problemu cerkve

prli oba dokumenta za IX. kongres, njihovi mladinci pa da so se dobro pripravili za kongres.

Ter o vprašanih nerazvitih področjih.

Tako je 24-letni Marjan Vidic, strojni ključavničar iz Metlike in član aktiva mladih delavcev v prometu, povedal, da so mladi v Metliki sprejeli in pod-

SEZNANJANJE Z DOKUMENTI

NOVO MESTO – Seznanjanje z dokumenti IX. kongresa slovenske mladine v novomeških srednjih šolah se bliža koncu. Vse razprave so bile dobro obiskane, srednješolci pa so se zanimali za tisti del resolucije, ki govori o vzgoji in izobraževanju. (C. I.)

PO POTEH MILANA MAJCNJA

TREBNJE – Prejšnji teden je imelo predsedstvo OK ZMS razširjeno sejo. Pogovarjali so se o pohodu po poteh Milana Majcna in Jančija Mevžija. Na ta način bodo mladi skupaj s sevniki mladiči počastili krajevni praznik v Senti Janžu.

GIMNAZIJCJI V KVASICI

CRNOMELJ – V petek, 27. septembra, so imeli dijaki črnomaljske gimnazije športni dan. Obiskali so 6 kilometrov oddaljeno Kvasico, kjer stoji spomenik NOB. Vsi udeleženci pohoda so se strinjali z mnenjem, da so taki športni dnevi nad vse koristni.

Ogledalo mladih tipov in priložnosti

Mladi na Mirni: delo nas še čaka

Mladinski aktiv mladih delavcev v Dani na Mirni je med tistimi aktivimi v trebanjski občini, o katerih predsednik OK ZMS Tomaž Plazar pravi: „Ko bi bilo le več tako prizadevnih aktivov!“

V tovarni je sedaj zaposlenih okoli 80 mladih delavcev. Veliko med njimi je že poročenih, nekateri študirajo, tako da je aktivnih le 45. Kljub temu pa ti delajo še za ostale. V pogovoru z Miloško Vitez, Ivanom Gorenčem in predsednikom aktiva mladih delavcev Mirom Ajdiškom sem o njihovem delu zvedel tole:

„Naši mladinci ne govorijo radi. Takrat, ko je potrebno, zagrabijo in vsako delo, ki so ga naši fantje in dekleta obljubili, naredijo. Do sedaj smo imeli že precej akcij. Med najvažnejše štejemo vsekakor tisto, ko smo dve nedelji v tovarni udarniško delali. Denar, ki smo si ga prislužili, smo namenili naši organizaciji. Potrebovali ga bomo za poučne izlete, predavanja. Razen tega zelo dobro sodelujemo s sindikatom. Skupaj bomo organizirali akcijo za ozimnico. Z vašim aktivom smo se pogovorili, da bomo skupno očistili Mirno. Naši mladinci so takih del že vajeni, saj smo očistili okolico tovarne, pa tudi proizvodne prostore. Razen tega smo aktivni tudi na družbenopolitičnem področju. Vključujemo se v vse samoupravne organe. V začetku smo imeli nekoliko težav pri nastopih na sejah in sestankih samoupravnih organov, sedaj gre dobro in naše vodilne moramo pohvaliti.“

Jožica Marolt je doma iz Irče vasi pri Novem mestu. V Ljubljani je končala šolanje na frizerski šoli, sedaj pa je redno zaposlena v Novem mestu. V času šolanja je bila med tistimi, ki so z delom v mladinski organizaciji izgubili največ prostega časa. Organizirala je športna srečanja med razredi, pohode v naravo, v „Mladino“ je pošiljala članke in pogovore s svojimi tovariši. Skratka, bila je mladinka, ki so jo učitelji postavljali za vzgled. In kako se 18-letna frizerska pomočnica počuti v Novem mestu?

„Ze dalj časa vem, da se mladi pripravljamo, pravzaprav se pripravljajo, na svoj kongres. Od kar sem redno zaposlena v No-

Zapostavljeni

vem mestu, sem z mladino izgubila vse stike. Novomeški mladinski organizaciji zamerim, ker na nas, ki smo se šolali po strokovnih šolah izven Novega mesta, pozabljajo. Res je, da sedaj nimam več toliko časa, kljub temu pa bi v mladinski organizaciji še sodelovala. Poznam še nekaj deklet, ki so enakega mnenja kot jaz. Morda mi bo kdo očital, da sem temu sama kriva. Zato predlagam, da bi mlade, ki smo nekako pozabljeni, povabili na sestanek, kjer bi se spoznali z ostalimi in se vključili v delo novomeške mladine.“

Jožica Marolt: „Vse mlade, ki smo v Novem mestu zaradi služb težko dosegljivi, bi morali povabiti na sestanek, kjer bi si zastavili delovni program v okviru dela mladih v novomeški občini.“

Bo IX. kongres podtaknil iskro?

100 mladincev in mladink v Gabrju je v času kongresa neorganiziranih

Najbrž se bo vodstvo OK ZMS v Novem mestu začudilo nad naslednjim člankom, toda naše novo, pohvale vredno „OGLEDALO MLADIH“ mora zrealiti ne samo uspešno, ampak tudi neuspešno delo mladine v dolenjski regiji.

Delo mladine v Gabrju občinski konferenci mladih v Novem mestu pred IX. kongresom ne more biti v ponos. Problem verjetno ne bi bil tako pereč, če bi šlo samo za Gabrje, podobne težave imajo namreč tudi v Brusnicah, Gornjem in Dolnjem Suhadolu ter na Ratežu.

Še pred nekaj leti je bila po naštetih vaseh v glavnem kmečka in delavska mladina, zadnje čase pa mladi rod odhaja vse več v šole. S tem se struktura spreminja in bi zlasti zato potrebovali dobro mladinsko organizacijo. Zato družbenopolitične organizacije, posebno nova ZSM, ne bodo smele pozabiti na vas. Moderna dolenjska vas namreč nikoli ne bo samo delavsko naselje. Vaška mladina bo postala sestavni del dolenjske regije, njeni problemi pa ne bodo samo njeni, kakor so danes, pa čeprav govorimo nasprotno.

VEČ TAKIH SEJ

V sredo, 25. septembra, sta se na skupni seji srečala predsedstvo OK ZMS Črnomelj in komite Obk ZK Črnomelj. V živahni razpravi so mladi načeli veliko problemov in skupaj s starejšimi tovariši sprejeli sklepe za nadaljnje delo mladine.

je povedala, da so se mladi v novomeški občini pripravljali na kongres poldruge leto. Največ pripomb so dali k predkongresni resoluciji. Jana je povedala, da bodo novomeški delegati na kongresu spregovorili tudi o problemih vzgoje in izobraževanja, razvoja kmetijstva, organiziranosti mladih na kmetih in o vključevanju mladih v samoupravljanje.

17-letna dijakinja Marta Planinšek iz vaškega aktiva Velika Loka pa je spregovorila o problemih srednjih šol na Dolenjskem. Poudarila je, da imamo premalo in slabo opremljene dijaške domove.

24-letni Črnomaljec Branko Pečjak, elektrotehnik po poklicu, je spregovoril o družbeno-

ekonomskih odnosih pri nas, omenil pa je tudi vprašanje nerazvitih področij, ter nakazal nekaj misli, kako bi ta področja lahko napredovala.

24-letna predmetna učiteljica kemije in biologije, Jana Kapler

je povedala, da so se mladi v novomeški občini pripravljali na kongres poldruge leto. Največ pripomb so dali k predkongresni resoluciji. Jana je povedala, da bodo novomeški delegati na kongresu spregovorili tudi o problemih vzgoje in izobraževanja, razvoja kmetijstva, organiziranosti mladih na kmetih in o vključevanju mladih v samoupravljanje.

D. P.

V NOVEM MESTU

Proti štetju

Člani komisije za mednarodne odnose pri IO skupnosti študentov ljubljanskih visokosolskih zavodov in člani IO skupnosti študentov LVZ so razpravljali o najnovejših dogodkih na Koroškem in deželi Furlaniji-Juljski krajini v zvezi s položajem slovenske narodnostne skupnosti v teh sosednjih deželah.

Slovenski študentje načelno odklanjajo vsako „ljudsko štetje posebne vrste“, kot ga je predlagal za koroške Slovence avstrijski kancler Bruno Kreisky. Prav tako menijo, da je otvoritev novega poslopja nemške gimnazije v Velikovicu nov dokaz, da avstrijska vlada načrtno zavrača gradnjo poslopja slovenske gimnazije v Celovcu. Kaj o tem menijo nekateri novomeški mladinci?

STANE BENCIK, 22-letni avtomehaničar: „To štetje posebne vrste je samo še en dokaz, kako Slovence Avstriji zatirajo. Ne razumem avstrijskih vodilnih politikov, kako morejo biti tako kratkovidni, kajti s tem se bodo odnosi med obema državama zopet zaostri. Le kam to vodi?“

ZDRAVKO VOGLAR, 17-letni dijak ESS: „Ze več kot teden dni prebram članke o novih poskusih avstrijske politike, ki kar naprej zatirajo slovensko narodnostno manjšino. Zdi se mi, da se Avstriji včasih preveč odkrito norčujejo iz želja koroških Slovencev. Lep dokaz je njihova gimnazija v Velikovicu.“

MARJAN PETROV, 22-letni viličarist: „Kot otroci se mi zdijo ti avstrijski politiki! Na vsakem koraku skušajo nagajati, ne zavedajo pa se, kako škodijo predvsem sebi. Upam, da bodo Slovenci na Koroškem tudi tokrat zmagali. Štetje posebne vrste obojam.“

SLAVICA JERIC, 26-letna študentka: „Slovinci na Koroškem so bili že v večjih težavah, kot so sedaj. Navajeni podobnih izzivov, bodo tudi to dobro prenesli. Mislim, da bo zmaga – razum!“

STEFAN PETROVIČ, 22-letni strojni ključavničar: „Mislim, da število neke manjšine ne more, pa tudi ne sme biti osnova za reševanje nerešenih vprašanj. Steje posebne vrste se mi zdi neumna igrica za otroke, ki bo kmalu minila!“

DANICA JENKO, 17-letna uslužbenka: „Po televiziji sem slišala o nekem štetju posebne vrste na Koroškem. Tudi jaz se strinjam z javnim mnenjem, da takega štetja ne bi smeli dovoliti.“

BOJAN MRHAR, 18-letni trgovski pomočnik: „Nova situacija v manjšinskem vprašanju na Koroškem ni tako nenevarna, kot morda kaže. Mislim, da štetje ne sme in ne more biti podlaga za reševanje manjšinske problematike. Jaz in moji tovariši smo proti vsakršnemu štetju in poniževanju ljudi.“

J. P.

Sodelovanje

V Dragatušu v Beli krajini je doma Vlado Dražumerič, ki je sicer zaposlen v belokranjski trikotajni industriji Beti v Metliki. Vlado študira izredno v Mariboru na visoki šoli tekstilne stroke. Za študij se je odločil šele letos, ker sam, kakor tudi drugi v Beti želijo, da bi imela tovarna čim več strokovno izobraženih delavcev. O tem, kako se zabava mladina v Dragatušu, kaj bi bilo treba v tej smeri še narediti in kaj je že narejenega, nam je Vlado povedal naslednje:

„Mladinski aktiv v Dragatušu je premalo delaven. Ne izkorišča vseh možnosti, ki jih ima. Svoje prostore imamo mladinci v kulturnem domu, vendar so precej slabi. Za zdaj je edina zabava, ki jo imamo mladinci, folklor. Z vajami smo ustvarili kar kvaliteto plesno skupino. Sami sicer ne bi dosti spravili skupaj, ker pa so tu še izkušeni starejši člani skupine, kar gre. Nastopamo na vsakoletnem jurjevanju v Črnomlju ter na raznih prireditvah v vasi. To je tudi vsa aktivnost, ki jo premoremo. Tisti, ki smo zaposleni, smo vključeni v mladinskih organizacijah v podjetjih, tako da imamo tam svoje dolžnosti. Na dveh krajih naenkrat skoraj ne moremo aktivno sodelovati. Naj še pripomnim, da so zapri edino gostilno, kar je po mojem mnenju dobro. V gostilno so precej zahajali mladoletniki. Zdjaj opažam, da pijačevanje med mladimi poenjuje.“

Tako poteka življenje mladih v Dragatušu. Razveseljivo je, da jih sodelovanje s starejšimi ne moti. Ali bodo mladinci v Dragatušu poskrbeli tudi za kaj drugega, kot je folklor? Možnosti je dovolj, le volje je treba.

B. KRŽE

Več sodelovanja z mladimi

Komite občinske konference ZKS Kočevje je pred kratkim razpravljal o resoluciji in statusu ZSMS ter pripravah mladih na IX. kongres Zveze socialistične mladine.

Komite ZK podpira dokumente za IX. kongres in nima nobenih pripomb glede vsebine, vendar pa ugotavlja, da je potrebno v bodoče doseči večje sodelovanje z mladimi znotraj TOZD in krajevne skupnosti. To naj poteka zlasti preko organov ZK in drugih družbenopolitičnih organizacij. Večjo pozornost je potrebno posvetiti mladim, zlasti pri idejno-političnem izobraževanju in splošnem ljudskem odporu. Potrebno je nadaljevati še sprejemanje mladih v ZK, seveda tistih, ki so to opravičili s svojim delom.

Komite je pohvalil dosedanje razprave in priprave občinske konference ZMS za IX. kongres Zveze socialistične mladine. Nadaljevati je potrebno razprave tam, kjer se niso stekle, da bo sleherna sredina prispevala h kongresu svoj delež.

Predvsem je potrebno nadaljevati evidentiranje možnih delegatov za izvršilno-politične organe v občinski konferenci. Osnovne organizacije in komite pa morajo biti seznanjeni in tudi razpravljati o kadrovanju v občinski konferenci.

VANDA OBERSTAR

Na sliki so predstavniki aktiva mladih delavcev v Dani, na enem izmed zadnjih sestankov.

Ogledalo naj bo ogledalo

Na sestanek pred sednikov OK ZMS prišla dva

Tako kot v drugih organizacijah tudi v mladinski govorimo o pomembnosti obveščanja. Toda ali se tega v resnici zavedamo? Rekel bi, da ne.

Dolenjski list je mladim iz devetih občin posvetil pred kongresom (pa tudi po njem) po eno stran svojega časopisa. Da bi mladi dobili kar največ novic iz vseh občin, je urednik mladinske strani, ki ne more sam obveščati o vsem in nujno potrebuje sodelavce, s pomočjo predsedstva OK ZMS Novo mesto sklical za 24. septembra prvo sejo predsednikov občinskih konferenc ZMS iz vseh devetih občin. Ob določeni uri pa sta na sejo prišla le dva. Razen predstavnika Sevnice se nihče ni opravičil. Zato sedaj menimo, da upravičeno vprašamo, zakaj

na sestanek niso prišli, Ivana Oberstarja (Kočevje), Martina Skubeta (Črnomelj), Marjančo Bele (Metlika), Rajka Drstvenška (Krško), Stano Kunej (Brežice) in Srečka Vrbinca (Ribnica). Ali njim trudi in zapravljen čas nekaterih ne pomeni nič?

Ogledalo mladih mora postati resnično ogledalo. Da pa bo, moramo k obveščanju pritegniti čimveč delavcev, dijakov, študentov in kmetov. Tu imajo veliko vlogo mladinski funkcionarji. Do sedaj je večina samo čakala na časopis ter molče spremljala delo peščice. Niti najmanjše ideje, nobenega pisma, pojasnila, niti kritike! Kaj, ko bi vsi vzeli to pisanje zares in se ob njem zamislili?

Planinsko društvo gimnazije v Novem mestu deluje za pet let in je v času svojega delovanja pritegnilo mnogo dijakov. Jutri bodo v prostorih gimnazije počastili petletnico društvenega obstoja. Na sliki: udeleženci zadnjega izleta na Ojstrico. (Foto: Z. Šeruga)

V derbiju kola zmagal INLES

Najpomembnejšo tekmo kola si je v Ribnici ogledalo 1000 navijačev

V slovenski rokometni ligi so igralke Lisce in Brežice izgubile, rokometaši Sevnice in Inlesa pa so zabeležili prepričljivi zmagi. Ribničani so v derbiju kola zaigrali z doslej neporaženim Slovenj Gradcem zelo dobro, pri zmagi pa so jim pomagali tudi razpoloženi gledalci.

BREŽICE – BOREC
12 : 16

Okoli 50 gledalcev si je ogledalo prvenstveno tekmo slovenske rokometne lige, toda s svojim navijanjem niso mogli pomagati domačim igralcem, ki so začele zelo slabo. Gostje, ki so na lestvici na drugem mestu, so začele hitro in učinkovito in vodile

6:0. Nato so boljše zaigrale tudi Brežičanke, toda na rezultat niso mogle več vplivati.
Brežice: Hribnik, Balon 6, Grilc, Štauber 4, Bah 2, Zakšek, Omerzu, Rožman, Kostanjšek, Vogrinc, Lipej, Cetin.

BRANIK – LISCA
30 : 10

Novinke v ligi, igralke sovniške Lisce, se izkušenim Mariborčankam, ki v letošnjem prvenstvu še niso izgubile tekme, niso mogle upirati. Kljub temu so gledalci gledali zanimivo tekmo, saj so bile najboljše domače strelke tokrat zelo razpoložene, razen tega pa gostji niso podcenjevale.
Lisca: M. Plazar, D. Plazar, Kovač, Rugelj 3, Mlinarič 2, Mejak 2, Popovič 1, Černelič, Zvegljič 2, Ernestel, Fajfar.

INLES – SLOV. GRADEC
23 : 20

V najpomembnejši tekmi jesenskega dela prvenstva so domači rokometaši zaigrali zelo dobro. Gostje so jim bili ves čas enakovredni na sprotnik in so rezultat kar desetkrat izenačili, vodili pa niso nikoli. Tako se je derbi vodilnih ekip s prvenstvene lestvice končal z zmago domačih rokometašev, ki jih je podpiralo okoli 1000 navijačev.
INLES: I. Kersnič, Abrahamberg, S. Kersnič 2, Matelič 3, Šilc 11, Andoljšek, Ambrožič, Tanko, J. Kersnič 1, Radič 6, Albreht.

SEVNICA – DRAVA
28 : 20

Pred 300 gledalci so domači rokometaši dobro zaigrali, ne pa najboljše, saj bi lahko precej slabše goste iz Ptujke premagali z večjo razliko. Igralci Drave so bili domačim enakovredni samo v prvem polčasu, ko so znali izkoristiti počasno in neoprežno igro Sevnicanov.
SEVNICA: Sirk, Koprivnik 4, Štojs, S. Svažič 5, Vrtačnik, Simončič 2, Šumelj 10, Kristovič, Novšak, Bizjak 1, Jurišič 3.

KRŠKO – KRIŽE
24 : 14

V prvenstveni tekmi ljubljanske cone rokometne lige so v Krškem gostovali igralci Križi. Domači rokometaši so tudi tokrat dobro zaigrali in upravičili vlogo favorita: na lestvici še vedno vodijo brez poraza. V tekmi so se izkazali Ganc, S. Mlakar in vratar S. Škoberne. (I. S.)

SLOVAN B – KRKA
23 : 18

Po številnih dobrih igrah so rokometaši novomeške Krke v Ljubljani

proti drugi Slovanovi ekipi popustili in izgubili tekmo s petimi zadetki razlike.

IG – DOBOVA
11 : 12

Rokometaši Dobove so prvenstveno tekmo ljubljanske podvezne rokometne lige odigrali na igrišču Iga pri Ljubljani, kjer so domače igralce premagali tesno, ali zasluženo. (O. S.)

BREŽICE – MOKREC
24 : 18

V prvenstveni tekmi ljubljanske rokometne lige so Brežičani na domačem igrišču dosegli pomembno zmago. Dobro so zaigrali vsi igralci, še najbolj pa Vervega, ki je dosegel 10 zadetkov. (V. P.)

DOBOVA – OLIMPIJA
22 : 17

V šestem kolu ljubljanske cone lige so pomembno zmago dosegli tudi rokometaši Dobove. Pred domačimi gledalci so brez težav premagali ljubljance in še bolj utrdili tik pod vrhom prvenstvene lestvice. Najboljša sta bila Doberšek in Bosina. (V. P.)

KRKA – ČRNOMELJ
13 : 5

V dolenskem derbiju ženske cone lige so rokometašice novomeške Krke premagale lanskega republiškega ligaša iz Črnomlja. Prepričljiva zmaga 13:5 je dokaz, da bodo Novomeščanke igrale pomembno vlogo v boju za prvo mesto. Največ golov sta dali Blažičeva 7 za Krko in Grgičeva 3 za gostje, najboljša na igrišču pa je bila Barbova.

odbojka

PARTIZAN – BOHINJ
3 : 0

V četrtem kolu II. slovenske odbojarske lige bi se morali igralci Žužemberka pomeriti z Bohinjem. Ker Bohinjčanov ni bilo, je sodnik Gruden odpisal 3:0 za Žužemberk. (S. P.)

tenis

V DVOJICAH:
UHL IN SPLIČAL

Novomeški teniški klub je pripravil dva klubska turnirja, med posamezniki in v dvojicah. Tekmovanje posameznikov je prišlo do finalnega turnirja, na katerem igra 7 igralcev: Turk, Zorko, Uhl, Picek, Spličal, Verbič in Grein, medtem ko je tekmovalje dvojice že končano. V finalni igri sta Uhl in Spličal premagala Turka in Zorka 2:0 (7:5, 7:5).

nogomet

ELAN – ZAGORJE
1 : 0

V prvenstveni tekmi ljubljanske podvezne nogometne lige so novomeški nogometaši pred približno 100 gledalci odpravili enajsterico Zagorja tesno, a zasluženo. Edini zadek je dosegel že v prvih minutah srečanja mladenec Venta.

V predtekmi sta se pomerili tudi mladinski vrsti Elana in Zagorja. Tekma se je končala 2:2.

NOVO MESTO – V mladinski občinski ligi so prvo kolo že odigrali, doseženi pa so bili pričakovani rezultati: Češča vas – Smehel 3:2, Mirna peč – Zolja vas 8:1, Bučna vas – Regerča vas 8:3 in Bršlin – Smolenjca vas 2:1. Na lestvici vodijo sedaj igralci Mirne peči pred Bučno vasjo. Naslednje kolo bo v nedeljo, vse tekme pa se bodo pričele ob 9. uri.

ČRNOMELJ – V mladinski republiški košarkarski ligi so igralci domačega Črnomlja na domačem igrišču ponovno zasluženo zmagali. Tokrat so odpravili vrstnike Savskega naselja iz Ljubljane. Tekma je bila ves čas izenačena, le v zadnjih minutah so domači s presingom popolnoma zmedli goste in zmagali z 72:59.

PIONIRSKA LIGA

Krška temeljna telesnokulturna skupnost je s pomočjo rokometnega kluba iz Krškega organizirala pionirsko občinsko rokometno ligo. V vseh tekmah prvega kola so mladi rokometaši pokazali dober rokomet. (I. S.)

Urejena steza - boljši rezultati

Med atleti v Kočevju

Z ureditvijo atletske steze na stadionu v GAJU so kočevski atleti dobili dobre možnosti za redno vadbo in tekmovalje.

Trideset mladih atletov je imelo do sedaj možnost vaditi le v dvorani doma telesne kulture, kar je bilo posebno v poletni sezoni občutno premalo. Poleg tega so se morali kočevski tekmovalci udeleževati tekmovalje v sosednjih mestih, ker v Kočevju ni bilo mogoče organizirati nastopov.

S prostovoljnimi delom pa so si atleti uredili tekmovalno stezo za teke, skok v višino, daljino in met krogle. V vrstah atletov, ki vadijo pod vodstvom trenerja Boruta Hočevčarja, je nekaj zelo dobrih in talentiranih mladih tekmovalcev. Tu velja omeniti predvsem mladinko Gito Levstec, ki je s skokom 5,67 m republiška prvakinja v članski konkurenci. Božo Petek je na državnem prvenstvu za mladince v Zagrebu zasedel v zelo močni konkurenci četrto mesto v metu krogle. To je nedvomno lep uspeh. Posebno marljiva na treningu pa je komaj 14-letna pionirka Nevenka Ličan. Njen najboljši rezultat v skoku v višino je 147 cm. Če bo marljivo delala, lahko od nje pričakujemo še boljših rezultatov.

Z. FAJDIGA

KDO, KAJ, KJE?

Košarkarji Novoteksa so se v zaostalem srečanju pomerili s celjsko Kovinotehno v sredo. V zadnjem kolu slovenske košarkarske lige pa se bosta v Metliki pomerili najboljši ekipi na Dolenskem – Beti in Novoteks. Prav gotovo bo igrišče metliškega Partizana popolnoma zasedeno. Rokometašice Lisce bodo doma poskušale premagati četrtouvrstene igralke Usnarja, Brežičanke pa bodo odšle na morje k Izoli. Inlesovi igralci bodo odšli in Trzič, Sevnici pa bodo odšli na vroče igrišče v Slovenj Gradec.

Na sliki ekipa Partizana iz Žužemberka, ki po 4. kolu presenetljivo vodi v II. slovenski odbojarski ligi brez izgubljenega seta. Stojijo: Kosmina, Štor, Mrvar, Kozoglav, Smrke; čepita Mišmaš in Lavrič. Na sliki manjkajo še Mohorčič, Cerkovnik in Plut. (Foto: F. Lavrič)

košarka

Katero mesto za Beti?

V dveh tekmah SKL so Metličani Lesonitu in Fructalu dali 226 košev

Medtem ko so tekmo v predzadnjem kolu košarkarji Novoteksa preložili, so igralci metliške Beti v Ajdovščini brez težav odpravili domače igralce. Metličani so med tednom odigrali tudi zaostalo tekmo z Lesonitom

BETI – LESONIT
134 : 83

Na igrišču Partizana si je prvenstveno zaostalo tekmo slovenske košarkarske lige ogledalo okoli 200 gledalcev, ki so v obeh polčasih gledali izredno hitro in učinkovito igro. Predvsem v drugem delu so domači igralci popustili v obrambi, tako da so jim najslabši igralci v ligi dali kar 45 košev.

Za Beti so nastopili: T. Vergot 9, Murko 2, Z. Vergot 22, Jezerinac 6, Lalič 13, Dautovič 22, Rožič 8 in Medek 56.

FRUCTAL – BETI
63 : 92

Metličani so že v začetku narekovali oster tempo, tako da so si ob polčasu nabrali 12 košev prednosti. Z dobro igro so nadaljevali tudi v

in jo brez težav dobili. V Dolenski košarkarski ligi so derbi kola med Loko in Črnomljem v zanimivi tekmi dobili Novomeščani in s tem postali prvaki lige.

drugem polčasu, izkazali pa so se predvsem visoki igralci, ki so pod obema košema pobirali žoge in dobro zadevali.

Beti: Murko 9, Vergot 8, Lalič 18, Dautovič 19, Rožič 12, Medek 25 in Arbutina 2.

DERBI LOKI 74

Odločilna tekma za naslov košarkarskega prvaka dolenske lige je na Loko minila v izenačeni tekmi med novomeško Loko 74 in Črnomljem. Škoda je le, da je zaradi spolkkega igrišča trpela kakovost igre. Domači so se boljše znašli in so v odločilnih trenutkih igrali bolj zbrano, pohvala pa gre tudi mladim Črnomljam. Ekipa Črnomlja bo lahko še dosti napredovala in si tako Dolenska obeta še četrto košarkarsko središče!

NA ALPE ADRIA SLOVENIJA PRVA

Iz Vidma so se vrtnili novomeški atleti, ki so nastopali v reprezentanci Slovenije na troboju mladinskih reprezentanc dežele Furlanije – Julijske krajine, Koroške in Slovenije. Mladi Novomeščani, učenci OŠ Grm, so se enkrat dokazali, da imajo v Novem mestu najboljšo pionirsko atletsko šolo v republiki. Dosegli so naslednja mesta in rezultate:

Dečki skok v daljino: 1. Kranjčič, 579 cm; skok v višino:

1. Gačeša 159 cm; kroglja: 4. Stupar 9,12; 4 x 100 m: 1. Slovenija, 46,5 (v ekipi je tekel tudi Kranjčič); deklice: skok v daljino: 2. Avsec 4,79, 3. Pečaver 143, 5. Papič 140; 4 x 100 m: 2. Slovenija 51,5 (v štetju je tekla tudi Zaleteljeva).

V Vidmu je za rokometno reprezentanco nastopil tudi novomeški igralec Ristič, ki je bil po oceni strokovnjakov med najboljšimi na pionirskem troboju reprezentanc. Razen tega je Ristič z 9 zadetki postal najboljši strelca troboja.

Tako so slovenski športniki, ki so tekmovali še v namiznem tenisu, košarki in strelstvu, v skupni razvrstitvi zasedli prvo mesto, ki ga bodo branili drugo leto v Celovcu.

Odločna Vesna

Nežna in prikupna deklica je dijakinja I. razreda Črnomaljske gimnazije Vesna Grgič. Ko pa se z žogo v roki na rokometnem igrišču zažene proti vratom nasprotnice, je vsa drugačna. Hitra, odločna, z enim samim, a jasnim ciljem: spraviti žogo v mrežo nasprotnice. Nasprotnice pa so vse, ki ne igrajo v ženski rokometni ekipi Črnomlja.

„Lansko sezono, ko smo tekmovali v I. republiški rokometni ligi, smo imele bolj malo uspeha. Bile smo pač neizkušene in smo samo v dveh tekmah zmagale.“

– In zato izpadle iz lige...?

„Ni res! Sploh nismo izpadle iz lige, ker se je povečala in bi zato lahko v njej tekmovali tudi letos. Naš klub se je prostovoljno odločil, da zapustimo to ligo in tekmuje v nižji, manj kvalitetni ljubljanski conski ligi.“

– Zakaj?

„Štiri dobre igralke so nas zapustile, ker so odšle v šolo v Ljubljano. Premalo izkušenih igralok imamo, da bi se lahko uspešno kosale z nasprotnicami v republiški ligi. Imamo pa dosti mladih igralok, med katerimi nas je večina gimnazijek. Kaže, da bomo ostale skupaj vsaj štiri leta. Zato si lahko obetamo uspehov. Prepričana sem, da bomo kmalu spet v republiški ligi in da v njej ne bomo ostale le eno leto... V conski ligi pa tekmujejo z uspehom in veliko več veselja imamo, ker tudi zmagujemo.“

– Imaš rada rokomet?

„Igrati sem ga pričela slučajno, sedaj pa brez njega kar ne bi mogla. V igri na rokometnem igrišču prebijem ves prosti čas.“

B. PODOBNIK

NASLOV V PODREČO

V organizaciji dolenske kegljaške podvezne je bilo na novomeškem kegljišču na Loku slovensko prvenstvo dvojic za mladince. Nastopilo je 17 dvojic. Dolenci so poslali komaj dve dvojici: iz Krškega in Kočevja. Prava škoda je, da na tekmovalju ni nastopila nobena novomeška ekipa, saj bi na domačem kegljišču imela tudi več možnosti za uspeh. To po svoje kaže tudi na kakovost in na prihodnost novomeškega kegljanja.

Vrstni red: 1. Savjovec – Jeraj (Podreča) 1628 kegljev; 2. Jurkovič – Jeras (Podreča) 1616, 3. Lasnik – Kamnik (Fužinar) 1575 kegljev.

Na krosu 150 udeležencev

Jesenski kros sta organizirala TTKS Črnomelj in osnovna šola Mirana Jarca

Prejšnji teden sta TTKS Črnomelj in osnovna šola Mirana Jarca pripravila jesenski kros, na katerem je teklo 150 tekmovalcev. Organizatorji so se potrudili, tako da je bilo srečanje mladih atletov nadvse uspešno.

Rezultati: deklice do 12. leta – 300 m: 1. Simonič (OŠ Semeč) 2. Gorše (OŠ Dragatuš), 3. Metelko (OŠ Črnomelj); ekipno: 1. OŠ Dragatuš. Deklice nad 12. letom – 500 m: 1. Štular (OŠ Stari trg), 2. Župan (OŠ Stari trg), 3. Miroslavič (OŠ Vinica); ekipno: 1. OŠ Stari trg, Fantje do 12. leta – 400 m: 1. Blažič (OŠ Črnomelj), 2. Mušič, 3. Pavšič (oba OŠ Črnomelj); ekipno: 1. OŠ Črnomelj nad 12. letom – 800 m: 1. Kobetič (OŠ Dragatuš), 2. Gorjup (OŠ Stari trg), 3. Ivanišič (OŠ Črnomelj); ekipno: 1. OŠ Dragatuš.

Srednje šole: dekleta – 600 m: 1. Gizdavec, 2. Kobetič, 3. Vardijan (vse gimnazija); ekipno: 1. gimnazija Črnomelj; fantje – 1500 m: 1. Moverin, 2. Jankovič, 3. Henigman (vs PKŠ); ekipno: 1. PKŠ. V krosu so se

AK NOVO MESTO ČETRTO

Prejšnji teden se je v organizaciji Modelarskega kluba Ljubljana na športnem letališču v Polju končalo III. memorialno tekmovalje Vladimira Kocjančiča v prosto leteljih jadrskih modelih F 1A. Na tekmovalju je med 11 ekipami nastopila tudi novomeška vrsta in zasedla četrto mesto.

Rezultati: ekipno: 1. Emo (Celje) 1658 točk, 4. AK Novo mesto 1278 točk; posamezno: 5. Jevšček (Novo mesto) 506,6 točke. (P. J.)

V dolenski košarkarski ligi je naslov prvaka že oddan. Z enim porazom so ga osvojili Novomeščani, igralci „Loka 74“, ki so v odločilnem srečanju premagali vrsto Črnomlja. Na sliki košarkarji Črnomlja, ki so v tekmovalju doživeli tri poraze.

PO SVETU OKOLI

NEVARNI MLADINI — V Mannheimu v Zahodni Nemčiji so odpuštili nekoga profesora, ker je bil aktiven član komunistične partije. Podobno je doletelo drugega učitelja v Karlsruhe, medtem ko njun stanovski kolega Guenther Deckert mirno predava naprej. Čeprav je izredno aktiven član nove nacistične stranke in vneto javno časti ter hvali Hitlerja. Mladina res ne sme biti izpostavljena „slabim“ vplivom komunizma, meni Deckert, medtem ko „dobročini“ Hitlerjevi nauki ne morajo škodovati.

RAZOCARANI SALIHEVC — Neki ludomušni prebivalec Sitkaja je hotel preplašiti sosedince. Zbral je 70 avtomobilskih gum, jih prepočil s petrolejem in s pomočjo helikopterja zmetal gume v žlezo za stotletja mirujočega vulkana nedaleč od mesta. Potem je gume zažgal, da je lep oblak dima puhal iz ognjenika. Poletel je nazaj v mesto, da bi užival v preplašenosti meščanov. Toda „bruhajočega“ ognjenika ni nihče opazil.

PREVEČ NAVDUŠENJA ni dobro. To je na svoji koži skušala mlada Heather Deeley, ki so jo na nekem lepem tekmovalcu za najlepše dekline v bikini izbrali za miss. Od same sreče in da dokazuje pravilnost odločitve strokovne komisije, se je do golega slekla in skočila v bazenček. Komisija pa se je ob njenem dejanju premislila ter ji odvzela naslov, ki ga je dobila mirneja lepota, z naslovom pa tudi ček za 127 funtov.

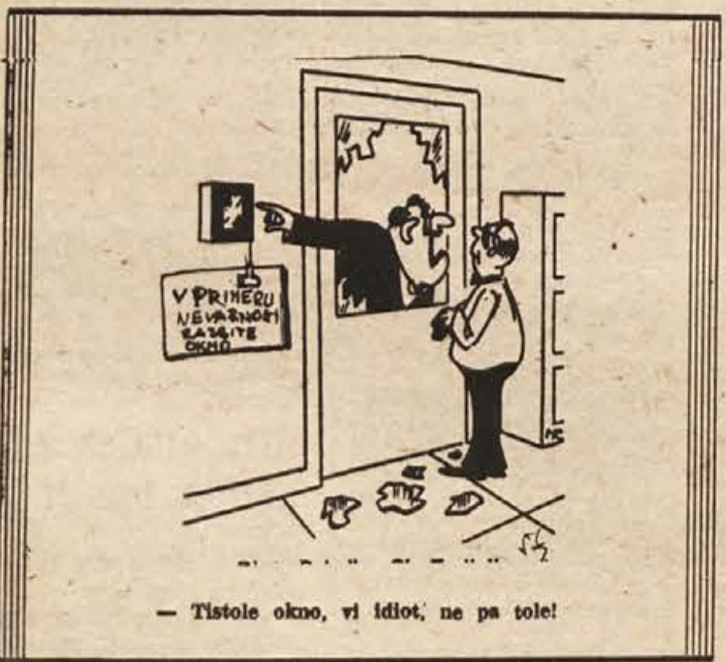
POT K PREDSEDNIKU — 23-letni Claude Lheroux je na vsak način želel govoriti s francoskim predsednikom, in ker ga po telefonu ni mogel poklicati, je novinarju preplezal za okoli Elizabetjske palače ter se sprehodil po njenih hodnikih. Vmes je še nekaj malega pojedel iz bogato založenega hladilnika. Šele zjutraj so ga prijeli predsednikovi varuhi, ko je mlademu sladko spal v Srebrnem salonu. Ni kaj, v strogo varovane prostore je lahko prišel, toda Francozi so začeli premišljevali, kako bi bilo, ko fant ne bi želel s predsednikom samo govoriti.

LESTENEC — Italijanski kipar Pietro Cantu je izdelal menda največji lestenev na svetu: po obodu meri kar 16 metrov, visok pa je 4 in pol metra. Lestenev je nekdo naročil za svoje stanovanje, čeprav bi bil verjetno dober tudi kot stanovanje.

NEGOVANI VLOMILEC — V Frankfurtu je neki dolgooprstnež vlomil v frizerski salon, kjer je najprej počistil blagajno, potem pa si je mirno opral lase, si jih pod „havbo“ posušil in vmes prebral napete kriminalne zgodbe. Ko je prišla policija, vlomilca že ni bilo več.

IZDAJALSKO OPOZORILO — V New Yorku so žeparji prava nadloga, zato je policija na najbolj nevarnih mestih, kjer se dolgooprstneži najraje uveljavljajo, dala postaviti znake s opozorilom „Pozor, žeparji!“ Toda čez nekaj časa so ugotovili, da je največ ukradenih prav na prostorih z opozorilom. Žeparji namreč dobro opazujejo, in ker se mimoidoči ob znaku podzavestno prinejo za denarnice, takoj vedo, kje tiči njihov plan.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA 1. oktobra 1954)

— Tistole okno, vi idiot, ne pa tole!

Dolenjski list pred 20 leti

Pa se ne zmenijo

VPRAŠANJE PIJANČEVANJA, nekulturnega vedenja in nemoralne so v mladinskih organizacijah premalo obravnavali, mladina pa je te pojave premalo obsojala. Premalo se organizacije brigajo tudi za svoje člane. Zadovoljujejo se s tem, da se toliko in toliko mladincev in mladink vključi v razna društva. Kaj dela in kako se izživlja mladina, pa se ne zmenijo. Zaradi slabih vodstev mladinskih organizacij trpi tudi politična vzgoja. Da bi izboljšali stanje v mladinskih organizacijah, so na seji okrajnega komiteja LMS v Kočevju sklenili, da bodo sedaj pred volitvami obiskali čimveč mladinskih organizacij in jim pomagali pritegniti mladino.

DA POTREBUJEJO železniško postajo, so ljudje iz Velikega Gabra povedali naglas že pred vojno. Toda ni bilo nikogar, ki bi se zanimal za ljudske potrebe. Med vojno, ko je bilo tako in tako vse narobe, na kaj takega, kot je graditev železniške postaje, se v sanjah ni bilo misliti. Po osvoboditvi so ljudje prišli s staro željo na dan. Priprave so že tako daleč, da bi z gradnjo lahko že kar začeli, le projektov ni.

O CESTARJIH, ljudem, ki jim je zaupano urejanje cest, je bolj malo slišati. Lepa in urejena cesta je ogledalo skrbnega in pridnega dela naših cestarjev. Stanje cest, ki križajo ribniško dolino, je zadnja leta neprimerno boljše. Da je to v veliko gospodarsko korist vedno bolj razvijajočemu se avtomobilskemu prometu, ni potrebno poudarjati. Res, naše ceste so lepo urejane in moramo dati cestarjem najlepše priznanje. Pri tem pa moramo vedeti, da služba cestarja ni lahka, saj mora biti vsak dan na cesti, naj bo dež ali sonce.

OTOČEC OB KRKI je lepo naselje, pa ima prav tako kot v slabših vaseh tekočo gnojnico. Najbolj vidna je tista, ki teče od gnojišč v občestni jarek in tam ustvarja raj za muhe in komarje ter širi smrad.

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske novice.

Osrečiti mili svoj narod

(Ako hočemo) mili svoj narod osrečiti, povzdigniti ga moramo gospodarski. Priskrbeti mu moramo prave omike v gospodarskih zadevah. Nikar naj se nihče ne zagovarja, češ, da pozna tega ali onega gospodarja, ki je bil v tretji ali četrti šoli, pa je vkljub temu slab gospodar. Tudi jaz poznam take kmete, vem za njega, ki je bil celo v osmi šoli, pa je vkljub temu slab gospodar. Njegov sosed, ki niti jednorazrednice znotraj ni videl. Temu se tudi ni čuditi. Kaj pa je slišal na gimnaziji, kar bi mu utegnili pri njegovi kmetijski koritosti? Skoraj nič. Navdil se je samo pohajkavati, potrpatnega življenja in sedaj mu gre vse narobe. Popolnoma drugače je z učenci kmetijske šole. Tam se vadijo delati in uče le tacih predmetov, katerih zares v življenju potrebujejo.

(Tudi v) naše številce je prihitela šolska mladina v večem mestu nego zadnja leta; ali naše dolenjske nade so vendar le niso povsem spolnile — pričakovali smo več dijakov. Upanje je bilo še tem bolj upravičeno, ker smo zvedeli, da je došlo od ljubljanskih gimnazij ravnateljstvu našemu nad 40 imen dijakov Dolenjcev, ki se po ministerskem ukazu ne smejo sprejeti v Ljubljani. Pa od teh so prikazali na breg lene Krke samo štirje. Kje so drugi? (Pisme iz Amerike.) Z odušurimi kapitalisti smo se borili za boljše plače, pa vse zastonj. Ko so nas dobro izpraznili ter dobro vedeli, da smo brez denarja, so nam obljubili 10 centov manj od tone, kakor popred ter rekli: „Za to ceno če hočete delati, ako ne morete, vse svoje orodje iz jim poberite, potem dobimo druge delavce, ki jim je dosti.“ Torej, dragi rojaki, srečni ste, kateri ste bili namenjeni v Ameriko iti, pa ste doma ostali, da živitate darove, kateri se mili Dolenjski obilno dele, mi pa skušamo strašne stvari.

(H u s k a) je cvetela pretekli teden na prostihkem vrtu v Novem mestu.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 1. oktobra 1894)

Upanje za slepe

Ali bodo dobili slepi vidno protezo?

Ljudem, ki so v nesreči izgubili oči ali pa so se že rodili z nepopravljivimi okvarami na vidnih organih, vse do danes ni in ne preostaja drugega, kot da se s tem spriznajo ter se nekako poskušajo izviti v življenje slepega, v svet teme, kjer ni ne oblik ne barv. Znanost, ki si čer uspešno premaguje razna očesna obolenja in manj težke poškodbe, ki celo vrača vid skoraj osepelin, je ostala zanje brez moči.

Nekaj upanja pa bodočnost hrani tudi zanje, tako vsaj trdi egiptovski profesor fizike na aleksandrijski univerzi Latif Morkos Cozman. Tragična usoda slepih je tega znanstvenika spodbudila, da je v svojo kariero posvetil raziskovanju možnosti, kako slepih vrniti vid. Po več letih skrbnega preučevanja je zasnoval vidno protezo, s pomočjo katere bi slepi lahko videli.

Ideja je dokaj preprosta: svetlobo bi sprejel sistem leč, ki bi tako zbrano sliko posredoval transformatorju slike, ki bi svetlobno energijo spremenil v električne impulze, te pa bi katode in anode posredovale v možganski center za vid, kjer bi se slika oblikovala — torej podobno, kot poteka gledanje pri vsakem živem bitju. Celotna naprava naj bi bila dokaj majhna in poceni, da bi si jo lahko omislili tudi bolni revni.

Cozmanovo teorijo že preučujejo številni okulisti po svetu. Njihova mnenja so različna: tako eni mislijo, da je zamisel izvedljiva, drugi pa o sami izvedljivosti ne dvomijo, izražajo pa bojazna, da bi naprava lahko pokodovala druge možganske centre.

Egiptovski znanstvenik išče finančno podporo, da bi lahko izdelal prototip svoje vidne proteze ter jo preskusil. Vse kaže, da bo potrebna sredstva dobil.

Tožbanjska šola

Komaj so si po dolgih letih Tožbanjci oddahnili zavoljo izgubljenega svetnika, jih je zadel druga nesreča. Vedeli so, da imajo domači župani vedno manj veljave, vendar si niso belili las. Hujše je bilo, ko so ostali brez njega, kajti nova občina je daleč proč od glavni cesti, ki pelje v mesto.

Od vse moči in veljave je do današnjih dni ostala v Tožbanji vasi le šola. Otrok je bilo vedno manj, zato dolgo niso vedeli, ali naj šola zapro ali poskrbijo, da bodo imeli Tožbanjci več otrok. Zakenk postelja ne trpi dveh gospodarjev, tako se tudi v Tožbanji vasi ni spremenilo, dokler se ni učiteljica odločila, da gre v mesto. Dovolj ji je bilo celodnevnega dela v šoli in drugega dela na vasi.

„Kaj naj gre, novcev se je preobedala!“ so jo obsodili. „Denar ni vse. Počitek potrebujem,“ je rekla in pospravila svoje stvari.

Akoravno so Tožbanjci kaj radi udrihali čez šolo in

Uspeh ali neuspeh v poklicu? To je vprašanje, ki ima v zakonu še kako velik pomen.

Kariera in zakon

Uspeh v poklicu ne rahlja zakonov - Pa stres?

Veliko raziskav je bilo že narejenih o tem, zakaj se ljudje poročajo in locujejo, neglede na to pa je ločitev zmeraj več. Zadnje raziskave strokovnjakov so bile namenjene predvsem vprašanju uspeha v poklicu in vplivu tega na srečo in trajnost zakona.

Prof. Tropman z univerze v Michiganu je preiskal poklicno kariero šest tisoč ameriških moških, starih od 45 do 55 let, in z vso gotovostjo dognal, da so poročeni dosegli na delovnem mestu precej več kot samci. Nič presenetljiva tudi ni ugotovitev, da se uspeh v poklicu in sreča v zakonu medsebojno dopolnjujeta.

Torej drži, da uspešna kariera moza ne ogroža zakona, pač pa kakorkoli moten zakon onemogoča uspešnost kariere. Tako tudi niso pogosti krivci za razvezo zakona delovno obsejani, častihlepi zaslužkarji, ki se potijo od dela, „kleparji“, nadure in prevzemajo vedno nove naloge, s katerimi doseganja dolocenega družinskega standarda.

Danes se veliko govori o stresu, češ da je posledica najrazličnejših kočljivih situacij in vzrok nadaljnjih fizičnih in psihičnih motenj v življenju posameznika. Vendar je po dognanjih prof. Tropmana mnenje, da povzroča stres tudi napredovanje v poklicu, zmotno. Prej narobe: do stresa pride pogosto pri poklicnem neuspehu. Zategadelj ne moremo govoriti o učinku in negativnih posledicah stresa v tistih zakonih, kjer je mož narediti uspešno kariero, kajti danes razraha več zakonov neuspeh, kot pa uspeh v poklicu.

Glas izdaja zločinca

Nova izvedba slovitoga detektorja laži

V borbi proti zločinstvu v dolgo igra veliko vlogo modernih tehnik, ki pomagajo v takih primerih, v katerih bi bil človek sam brez moči. Toda od vse tehničnih pomagala je bil verjetno najbolj slavljen, obenem pa najbolj preganjan tako imenovani detektor laži, posebna naprava, ki svert spremembe v utripu srca, krvnem pritisku, električni prevodnosti kože, dejavnosti zlez lojnic in znojnice ter na osnovi teh sprememb ugotavlja, katera vprašanja najbolj razburkajo psihofizični stroj domnevnega zločinca. Cela vrsta elektrod in detektorjev

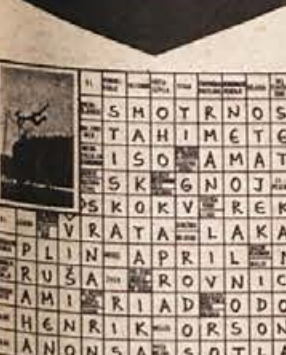
Ta naprava beleži spremembe v glasu osumljenega od daleč. Pokazala nam je, kdaj osumljeni laže in kdaj govori resnico.

jev, ki jih morajo pri uporabi namestiti na telo tistega, ki ga sprašujejo, je dostikrat povzročila tak notranji odpor v osumljenem, da pokazane spremembe nikakor niso bile zanesljive pričevanje o krivdi.

Nedavno pa so na razstavi v Londonu prikazali nov detektor laži, katerega prednosti so v primerjavi z že znanim Keelerjevim poligrafom očitne. Predvsem odpade pri njem možnost, da bi registriral strah obtoženega pred samim spraševanjem. Nova naprava je še najbolj podobna navadnemu magnetofonu. Poseben mikrofon beleži glas osumljenega, obenem pa spremembe v glasu, katerih celo večko uho ne more slišati. Ta predel zvočnosti govora je močno odvisen od psiholoških stresov. Največja vrednost naprave pa je gotovo v tem, da beleži spremembe v glasu čisto nemopazno, ne da bi osumljeni sploh to vedel. S tem odpravlja nevarnost, da bi naprava beležila odpor do elektronskega preverjanja.

Zločincem torej prede trda, seveda le v primeru, da res reagirajo na ključna vprašanja o svojih prestopkih. Vsekakor pa ob silni razi kriminala po vsem svetu take in podobne naprave, četudi niso povsem zanesljive, niso odveč.

Rešitev prejšnje križanke

Bo svet ostal prazen in pust?

Človek uničevalsko posega v življenje divjih živali - Več kot 900 živalskih vrstam in podvrstam grozi, da izginejo s sveta

Cas, ko bodo ljudje vedeli za tigre, bele medvede in orangutane tako, kot mi sedaj vemo za dinozavre, ki jih vidimo samo na slikah v enciklopedijah in v naravoslovnih muzejih, ni več daleč. Morja brez kitov, reke brez krokodilov, nebo brez orlov in gozdov brez ptic — tako žalostno podoba sveta nam rišejo strokovnjaki, ki preučujejo divje živali.

To ni prenapeta domišljija, ampak živa resničnost, ki jo nakazuje sedanje stanje.

Te živali so tako kot druge živalske vrste pomemben člen v življenjski verigi. Grozi jim uničenje.

Več kot 900 živalskim vrstam in podvrstam grozi, da v nekaj desetletjih izginejo z obličja zemlje; 310 sesalcev, 320 ptic, 190 plazilcev in 90 rib je nevarno ogroženih. V naslednjih sto letih pa bo ostalo samo še nekaj redkih vrst divjih živali in pa seveda množica koristnih in nekoristnih domačih živali.

„Kaj potem?“ pravijo mnogi, „na tisoče živalskih vrst je že izginilo za vedno, še preden se je pojavil člo-

vek, in nič hudega, če jih še nekaj. Kot bi bilo nemumno žalovati, ker ni več mamutov, ni vredno tarmati, če ne bo več tigrov.“

Tako gledanje je skrajno ozko. V interesu vsega človeštva je, da se konča uničevanje divjega življenja samo zaradi trenutnega pohlepa zaradi življenjskega potreba človeka, kajti prav vsaka živalska vrsta zavzema v biološkem sistemu pomembno mesto. Človek ne more nobene odstraniti, ne da bi prizadel uravnovesenost celotnega življenja na zemlji. Vsa uničeni člen v tej življenjski verigi lahko povzročijo nepredvidljive posledice.

Znanstveniki, ki so preučevali življenje v Evergladesu na Floridi, so ugotovili, da množično iztreljanje aligatorjev, ki jih je bilo pred sto leti še na milijone, zdaj pa jih je samo še 350 tisoč, grozi prebrniti življenje tega predela. Ko bodo aligatorji povsem izginili, bo to povzročilo izginitev mnogih drugih živalskih vrst in silno razmnožitev raznega mrčesa, ki bo nekega dne krenil na pohod v naseljena območja. Toda takrat bo prepozno objokovati aligatorje.

Table with columns: DL, TLA, OTOPEL ČLOVEK, MODRI IZRAELSKI VLADAR, NOVA GINEJA, VIRO-VITICA, DL, POKLIC V INOGRADNISTVU, VODNA PTICA, RINA. Rows include TRPNIK, ZIVLJ. TEKOČINA, UNEMOSTNA SMER, SR. SLIKAR, PRILINICA, TROPŠKA OVLJALKA, PUSAVSVA, OBLACENJE, OBLIKA KROZBENE ZAVESTI, VEZA, VRSTA JEDE, MOMEJEV EP, N.A.S. PESNIK, LESTNOVA DELO, PRASEK ZA LASE, M.IME, JAP. OROBIZ, A.Z. DEZELA, JAP. SPORT, NEGRI, D.L.

Nenavadno pokopališče

Poginule živali imajo lepo urejene grobove

Verjetno najbolj nenavadno pokopališče na svetu je v Franciji, točneje pri Parizu, kjer je pokopano nad 100.000 živali. Med njimi počiva tam največ psov, veliko pa je tudi drugih živali: mačk, kokoši, opic, celo lev, gazela in dva konja so tu pokopani.

Postavitve tega pokopališča ni narokovala samo ljubezen do živali, temveč tudi potreba, saj do leta 1899 v Parizu niso vedeli, kam s trupli poginulih živali. Zakopavali so jih po dvoriščih, vrtovih, parkih ali pa metali v smeti. To pa je pomenilo resno nevarnost za ljudsko zdravje. Zaradi vsega tega sta se Margerita Durand in Aleksander Dumas odločila, da prične zbirati prispevke za pokopališče. Na pomoč jima je prišlo štiri tisoč občanov, ki je v ta namen podarila zemljišče, ki je ob središču Pariza oddaljeno le osem kilometrov. Arhitekt Eugen Petit je narisal portal, vrtarji pa so brezplačno opravili svoje delo. Pokopališče je last zasebne družbe, mrti pa en hektar. Vzdržujejo ga z izkupičkom loterij in z denarjem, ki ga dobijo pri prodaji vstopnic za pokopališče.

Nekaj napisov, ki krasijo nagrobne kamne psov: Drač 1941 — 1953; zvestemu tovarisu v tragičnih urah in dragocenemu prijatelju v izgnanstvu: kraljica Elizabetka, romunska princesa. — Dolly, ki me je rešila iz oznja, moje solze. Na mnogih grobovih pa so vklepane tudi besede velikega znanstvenika Pascala: „Boj ko spoznavam ljudi, bolj ljubim svojega psa.“

V Elkhartu v Indiji imajo zakon proti brivcem, ki grozijo otrokom, da jim bodo porezali ušesa.

V Jonesboru v Georgiji krši zakon tisti, ki reče: „Oh, Boy!“

PARADIŽNIK V SREDNJEM VEKU

13. Paradižnik je nastopil svojo novo službo. Uvrstil se je v ekipo za pomivanje posode tam v sultanovi kuhinji.

Da, dragi bratci! Kot vidimo se nobena juha ne poje tako vroča, kot se skuha. Pale turška sužnost je postala vse bolj podobna študentovski počitniški praksi v večjem hotelu. Lepo sta se popravila soproga in soproga in po lestvici napredovanja se je zdaj pričel vzpenjati Paradižnik. Od potnikovalca se je povzpел do

strežaja in do glavnega strežaja navsezadnje. Lepa, prelepa služba! Marsikar noviček se zakotali z mize imenitnikov na dvoru. In oči se vselej napesejo veličastnih prizorov. Njegovo veličanstvo samo, vezirji, generali, diplomati in poslanci pa haremske lepoticke... Na kupe tega se je vselej gnetlo ob „koritu“!

In uho je ujele marsikaj, kar sodi v najvišjo politiko. Tlač je bil za politiko naš Paradižnik; toliko da se ni

vmešal v pogovore, preokrenil to in ono reč v svetu. No, nekoga dne je ujel novico, ki je odločno posegla v tok dogodkov.

Potem ko so pospravili večerjo, potem ko so prizgnili vsak svoj kos pehtranove potice in je Paradižnik prinesel turško, se je veliki vezir sklonil k sultanovemu ušesu in dejal: „Tako torej si odločil, da gremo nad Dunaj...!“

Paradižnik toliko da ni zliil kave

ŠTIPENDIJE

Temeljne organizacije združenega dela in delovna skupnost organizacij skupnih služb

INDUSTRIJE MOTORNH VOZIL

razpisujejo

za šolsko leto 1974/75 naslednje štipendije:

Table with columns: Organization Name, Stipend Amount. Rows include TOZD TOVARNA AVTOMOBILOV NOVO MESTO (6), TOZD TOVARNA OPREME, ČRNOMELJ (1), TOZD TOVARNA AVTOMOBILSKIH PRIKOLIC BRE-ZICE (1), TOZD TOVARNA „PODGORJE“ ŠENTJERNEJ (1), TOZD TOVARNA OPREME MIRNA (3), TOZD RAZVOJNI INŠTITUT NOVO MESTO (15), FNT — kemijska tehnologija (2), filozofska fakulteta — jeziki (1), filozofska fakulteta — jeziki (1), tehnična srednja šola — strojna (5), tehnična srednja šola — kemijska (1), tehnična srednja šola — tekstilna (1), industrijsko oblikovanje (2), ekonomska srednja šola (2), TOZD COMMERCE NOVO MESTO (5), ekonomska fakulteta (5), VEKŠ — zunanja trgovina (5), filozofska fakulteta — jeziki (1), fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo — smer novinarstvo (1), fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo (5), TOZD ZASTOPSTVO INOZEMSKIH FIRM LJUBLJANA (2), ekonomska fakulteta (1), filozofska fak. — jeziki (1), ekonomska srednja šola (3), administrativna srednja šola (2), DELOVNA SKUPNOST ORGANIZACIJ SKUPNIH SLUŽB (5), ekonomska fakulteta (2), pravna fakulteta (2), strojna fakulteta — tehnološka smer (2), gradbena fakulteta (2), fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo — smer sociologija (1), fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo — smer novinarstvo (1), višja varnostna šola (1), višja strokovna pedagoška šola — ing. pedagogika (2), srednja tehnična šola — strojna (1), srednja tehnična šola — lesna (1), srednja tehnična šola — gradbena (5), ekonomska srednja šola (2), administrativna srednja šola (2).

Dežurni poročajo

NAJBRŽ SO BILI ROMI - Novomeščanki Vidi Jenko je 29. septembra popoldne zmanjkalo več stvari: dve vreči sladkorja za čebele, sekire in zaboj čebule. Tatovi so na vrtu potrgali tudi fižol. Tatinskega obiska so osumljeni Romi, ker so se takrat zadrževali v Kandiji.

KOGA ZANIMAJO PIŠTOLE? 24. septembra zvečer je bilo vlomljeno v kletno delovno sobo Tuga Lebiča v Bršlinu. Računajo, da se je skozi nizko okno nekdo splazil v hišo med 20. uro in 21.30. Lebič, zbiralec starinskih predmetov, je imel v kletni sobi več takih stvari, vlomilca pa so zanimalo samo pištole. Odnesel je 6 takih igračk, ki pa niso uporabne.

MAHAL, KOT BI BIL OBSEDEN - V črnomaljski gostilni Skubic so 26. septembra okrog polдне klicali na pomoč miličnike. Mehmed Mistić iz Kanižarice je namreč precej „pod paro“ začel razbijati kozarce. Ko ga je gostilničar hotel pomiriti, je mahnil po njem, nato pa odšel kar popreke na plano. Pri vhodnih vratih je Mistić razbil šipo, napadel pa je še Zvoneta Švajgerja, ki je hotel v lokal. Miličniki so ga postavili za 12 ur na hladno, vroče pa mu bo najbrž postalo spet pred sodnikom za prekrške.

PRETEPAČ V LAŠČAH - 25. septembra zvečer je prišel Zdenko Jug iz Stare cerkve v Rojčevu gostilno in vinjen začel napadati in pretepati goste ter gostilničarja. Pretepača so ukrotili žužemberski miličniki ter ga pridržali do iztreznitve.

DOBRO SE JE ZALOŽIL - Prejšnji teden je bilo vlomljeno v letno hišico Franca Bratkoviča na Tolstem vrhu. Nekdo je vdrl v kletne prostore in odnesel za okrog 320 din jestvin in pijač.

BENCIN KRADEJO! Iz avtomobila Jožeta Slobodnika z Vidošič je v noči na 29. september zmanjkalo kompletno kolo z gumo vred, iz avtomobila pa si je nekdo natočil še 14 litrov bencina.

PREVEČ ZAUPLJIVI - V noči na 25. september je nekdo na gradbišču pri Pijavskem odmontiral iz stroja motor s kompresorjem vred in vse skupaj odnesel. Cestno podjetje Novo mesto je tako oškodovano za 10.000 din. Stroj je stal nezavarovan ob cesti, zato tat ni imel težkega dela. Za seboj tudi ni pustil sledov.

PRETEP V BIFEJU - 30. septembra zvečer so črnomaljski miličniki razgnali in pridržali Živka Blagojeviča, Nikolo Stipanoviča, Gligora Vasiča, Daniela Mihajloviča, delavce iz Kanižarice, ker so se v bifeju preteпали. K sreči poškodb ni bilo, vroče glave pa so si dvanajst ur hladili v prostoru za take priložnosti.

med paragrafi

Kdaj in kdo je upravičen do družinske pokojnine, se pri nas večkrat zastavlja vprašanje, in na Dolenjskem, kjer je posebno na deželi več zaposlenih žena kot moških (primer Bela krajina), se kaj lahko zgodi, da bi družinsko pokojnino po ženi dobil mož.

Za pridobitev pravice do družinske pokojnine je potrebno 5 let dobe zavarovanja ali najmanj 10 let pokojninskega staža, da je imel nekdo 20 let pokojninskega staža ali da je imel pogoje za pokojnino glede let in delovne dobe, ali je bil uživalec invalidske pokojnine, ali je prejemal denarno nagrado na osnovi pravic iz poklicne rehabilitacije. Če je smrt zavarovanca nastala kot posledica nesreče pri delu ali

Denar je za marsikoga skušnjava

Iztržek od prodanih pijač na Bizeljskem ni prišel do SLOVINA v Brežicah

26-letni Ivan Koren z Bizeljskega je menda nagnjen k temu, da jemlje, kar ni njegovo. Zaradi ponarejanja listin in poneverbe je bil že leta 1970 obsojen, pred kratkim pa je spet kot obročenc stal pred sodniki. Tokrat je prijatelju zatajil lep kupček.

Ravno leto dni mineva od takrat, ko je Anton Per, Korenov sodelavec, prosil za uslugo: „Odnesi iztržek od prodaje pijač na upravo, ko že greš v Brežice.“ Oba sta bila namreč zaposlena pri SLOVINU. Koren je

sicer šel v Brežice, verjetno pa je bilo toliko denarja zanj prehuda izkušnja, tako je iztržek 11.406 din spravil v žep.

Sam pravi, da je od tega porabil le polovico denarja, ostalo pa da je izgubil. Tudi to je v opravičilo navajal, da si je hotel le izposoditi za plačilo dolgov. Seveda je bila tolikšna vsota kot posojilo zanj prehud zalogaj, ker je imel majhne osebne dohodke. Tudi ni prijavi izgube denarja, zato sodišče takim pravljicam ni moglo verjeti.

Tudi na cesti smo ljudje...

Soferji za volanom in pešci, ki so 25. septembra zjutraj ob 6.30 prečkali prehod na kandijski strani novomeškega mostu, so bili ob sopo. Bil je čas, ko se je vsem mudilo v službo. Kolona vozil je stala na mostu, avtomobili so prihajali po Partizanski cesti nazgor, prav tako iz smeri Žabja vas ter z Grma.

Izsiljevanje

Avtobus, poln potnikov, je po prednostni cesti ravnokar prišel na vrh klanca in hotel zaviti na most, ko je preden kot blisk šnil svetlo moder osebni avto novomeške registracije z zadnjo številko 87. Šinil je iz kolone, ki je prihajala z Grma in trikrat izsilil prednost.

Srečno je ušel in tako spretno, da nismo utegnili prebrati niti cele številke na avtomobilu, toda sofer v tem avtu je bil predrzen in brezobzirnež. Njemu se je mudilo - kaj pa drugim? Če se mu že sebe ne zdi škoda, bi moral pomisliti vsaj na druge udeležence v prometu, ki jih je ogrožal!

K. ŠPIK

Nočna stranka

Je morda kdo radodaren z dežniki?

V noči na 25. september je bilo vlomljeno na razsvetljenem Glavnem trgu v Novem mestu. Nekdo je nad prodajalno TEKSTIL izpodmaknil nadsvetlobno okno in se skozi odprtino splazil v lokal. Vlomilec je tam vse premetal in prebrskal, vlomil v registrsko blagajno, kjer je našel 772 din, potem pa pomerjal konfekcije.

Ko je pomeril več hlač, se je odločil še za novo srajco, brezrokavnik in bundo. Vzel pa je tudi več ženskih jop in 9 zložljivih dežnikov. Vlomilec je kar v trgovini pustil svoja prejšnja oblačila, naredil pa je za 5.000 din škode.

poklicne bolezni, dobi zakonec pravico do družinske pokojnine neglede na službena leta pokojnega.

Pogoji za pridobitev družinske pokojnine niso enaki za vdovo ali vdovca. Vdova ima pravico do družinske pokojnine: če je stara 45 let ali če je bila do smrti zakonca popolnoma nesposobna.

O družinski pokojnini

sobna za pridobitno delo ali če je taka nesposobnost nastala v času enega leta od dneva smrti zakonca; ali če ima vdova otroke, ki imajo pravico do družinske pokojnine, in ona opravlja roditeljske dolžnosti do teh otrok.

Vdova, ki ob smrti zakonskega druga ni bila stara 45 let, temveč samo 40, lahko

gala z 2.700 dinarji plačati dolg, vendar je kljub temu še za 4.000 din primanjkljaja.

Upoštevaajoč Korenovo predkaznovanost, prav tako pa že

precejšnjo povrnitev škode, je senat okrožnega sodišča pod predsedstvom Janeza Kramarica prisodil obtožencu 10 mesecev zapor. Sodba še ni pravno močna.

Trajekt na Kolpi

O obvozih, ki so, in tistih, ki jih ni

Poročali smo že, da je cesta Livold-Brod na Kolpi zaprta zaradi posodabljanja, obvoz pa je urejen preko Vinice in bosancev na cesto Karlovac-Reka.

Vendar prebivalci Predgrada in Dolja opozarjajo, da kar precej tuj-

cev rado zaide. Nekateri se izgovarjajo na pomanjkljive cestne oznake, drugi pa kažejo svoje zemljevide, na katerih je vrisana republiška oziroma regionalna cesta Stari trg-Laze-Bilpa-Fara-Brod na Kolpi, ki pa je v resnici vsaj na odseku Bilpa-Fara ni. Na letošnjih zemljevidih Avto-moto zveze ta cesta ni vrisana; zanimivo pa je, da je že več let redno vpisana v obvestilih o dopustnem osnem pritisku in o prevoznosti oziroma pluzanju cest, ki jih objavlja v Delu. To pa je zavajanje voznikov.

Domačini vedo povedati, da obratuje še ena bližnjica in da voznikom osebnih avtov ni treba zaradi obvoza na Vinico. V Blaževcih pod Starim trgom prevaža ob določenih urah splav ljudi, vozove in tudi avtomobile na nasprotni breg Kolpe. S tem splavom, skelo, kot pravijo domačini, si po mnenju domačinov avtomobilisti prihranijo kar 15 do 20 km.

J. P.

ODREDBA PODALJŠANA

Republiški sekretar za notranje zadeve Marjan Orožen je izdal odredbo o podaljšanju veljavnosti odredbe glede omejitve hitrosti vožnje na slovenskih cestah. Rečeno je bilo, da bo odredba prenehala veljati 1. oktobra, vendar je omejitev podaljšana do konca aprila prihodnjega leta.

Zanimivo, da se voznik za volanom jezi na pešca, ta pa na soferje, za oba pa je najbolje, da sta previdna in tovariška. Pešec bo po novem zakonu še bolj zaščiten in avtomobilist bo krepko občutil, če ne bo pravi čas ustavil pred zebro. (Foto: R. Bačer)

SPET CIGARETA!

30. septembra okrog polдне je začelo goreti v garderobi tovarne TRIMO v Trebnjem. Delavci so požar takoj opazili in ga sami pogasili, kljub prizadevanjem pa je nastalo za 40.000 din škode. Vse kaže, da je požar nastal zaradi malomarno odvrzene-ga cigaretnega ogorka.

IZ DRUGEGA KRAJA

V 38. številki našega lista smo na kratko poročali o karambolu, v katerem je bil udeležen Janez Rolih z Rateža. To pa je pomota, kajti pravi udeleženec nesreče je Jože Rolih z Golušnika pri Grčevju.

KRONIKA NESREČ

GOTNA VAS: PRISTAL OB JABLANI - Novomeščan Bruno Mirt je 26. septembra pripeljal z avtom skozi Gotno vas. Pri srečanju s tovornjakom je Mirtov avto zaneslo, zdrsnil je v levo in pristal ob jablani. Škoda znaša 10.000 din.

NOVO MESTO: POZABIL NA PREVIDNOST - 25. septembra popoldne je Ljubljanečan Zdravko Avsec zapeljal z avtom z dvorišča Cestnega podjetja na Ljubljansko cesto in ni nič pogledal, če je pot pro-

sta. Takrat je mimo pripeljal Novomeščan Jože Zrimšek, zato sta vozili trčili, gmotne posledice pa cenijo na 3.000 din.

PONIKVE: PO ZAPRTI CESTI - 27. septembra zvečer je Vlado Ule iz Trebnjega vozil z avtom od Novega mesta proti domu. Pot je hotel skrajšati, zato je pri Ponikvah zavil na novi priključek, čeravno je ta še zaprt za ves promet. Uletov avto je zaneslo po nasipu in se je prevrnil na bok. Škode je za 1.500 din.

MARTINJA VAS: DVA V BOLNISNICI - 28. septembra okrog polдне sta se v ovinku srečala Bogdan Zupan iz Ljubljane, ki je vozil avto proti Mokronogu, ter traktorist Janez Kurent iz Šentruperta. Med srečanjem sta trčila, pri tem pa sta se sopotnika v avtomobilu Franc in Jože Pucelj iz Martinje vasi poškodovala. Odpeljali so ju v novomeško bolnišnico. Gmotne škode je za 20.000 din.

DOBINDOL: PRECEJ STA RAZBITA - 29. septembra popoldne je Alojz Povše iz Uršnih sel hotel z avtom v Toplice, v Dobindolu pa je naproti pripeljal z osebnim avtom Miha Suštar iz Gor. Straže. Ker je Povše pred srečanjem močno zavrl in zavil na desni rob, je trčil še v kamen, od tam pa ga je odbilo v Suštarjev avto. Škode je za 7.000 din.

MOKRO POLJE: PREVRNIL SE JE - Novomeščan Anton Selan je 29. septembra zvečer vozil z avtom proti Sentjermeju, v Mokrem polju pa je zapeljal na bankino, trčil v smernik in se prevrnil. Voznik pravi, da je do nesreče prišlo zato, ker se je umikal hitremu avtomobilistu. Škode je za 3.000 din.

BROD: TRČILA NA ŠIROKI CESTI - 29. septembra popoldne je Viktor Šljakovec iz Novega mesta z Broda zavil na cesto proti mestu, iz nasprotne smeri pa je pripeljal avtomobilist Slavko Gorše s Podturna. Avtomobila sta se zaletela. Računajo, da bodo popravila stala okrog 4.000 din.

Novi zvezni zakon o osnovah varnosti cestnega prometa, ki je stopil v veljavo 1. oktobra letos, prinaša več bistvenih novosti. O tem je tekel pogovor z Jožetom Tavčarjem, inšpektorjem milice za cestni promet na območju UJV Novo mesto.

- Kako bi v kratkem označili novosti, s katerimi bi moral biti seznanjen vsak voznik, pa najbrž tudi pešec?

„Predpisane so zlasti večje denarne kazni in v veliko več primerih je določen takojšen odvzem vozniskega dovoljenja za daljšo dobo kot doslej. Na primer: do zdaj je bil voznik ob knjižico le, če je vozil vinjen, če je bil utrujen ali pod vplivom mamil, po novem pa mu bo voznisko dovoljenje odvzeto tudi v več primerih nepravilnega prehittevanja.“

- V kakšnih primerih naj bodo torej vozniki še posebej previdni, če hočejo obdržati voznisko dovoljenje?

Novi zakon-hujše kazni

Od 1. oktobra dalje: hitro ob knjižico

„Vozniško dovoljenje bo po novem takoj odvzeto tistemu vozniku, ki bo začel prehitovati takrat, ko ga že kdo drug prehitava, ali če v času, ko je prehitovan, pošeši hitrost.“

- Veliko je bilo slišati, da bo pešec z novim zakonom mnogo bolj zaščiten. Kako?

„Sofer bo ob voznisko knjižico na kraju samem, če bo prehitel vozilo, ki stoji pred prehodom za pešce. Enkrat večja denarna kazen pa je zdaj predpisana za voznika, ki zapelje čez prehod za pešce, ko je pešec že stopil na cesto. Novost v zaščiti pešcev je tudi v tem, da mora voznik, ki zavija bočno na cesto, kjer sicer ni zaznamovanega prehoda, dati pešcu prednost, sicer plača takoj 20 din.“

- Kaže, da bo pretirana hitrost poslej za voznika še posebej nevarna. Prosim nekaj pojasnil o tem.

„Kdor bo vozil v naselju več kot 50 km na uro, bo strožje kaznovan. Za prekoračitev hitrosti so kazni različne. Kolikor bolj bo kdo pritiskal na plin, več bo plačal, vendar je najmanjša denarna kazen za tak prekršek 100 din. Za vožnjo skozi naselje z nad 90 km na uro, pa bo moral voznik pred sodnika za prekrške.“

- Tudi tehnična opremljenost vozil bo ostreje kontrolirana in pomanjkljivosti strože kaznovane. Kaj se obeta zasebnim voznikom in kaj podjetjem, ki pošljejo na pot tehnično pomanjkljive avtobuse, kamione ali osebna službena vozila?

„Prej je veljala tehnična okvara vozila v prometu 50 din, po novem je posebno stroga kazen za pomanjkljive zavore in krmilni mehanizem. Za tako malomarnost, ugotovljeno na primer na avtobusu, bo podjetje plačalo od 3.000 do 10.000 din kazni. Za vse druge tehnične pomanjkljivosti na vozilu pa je za zasebnika predpisano 50 din kazni, za delovno organizacijo pa 200 odstotkov več.“

- Miličniki bodo imeli torej več pristojnosti, več dela in veliko večjo odgovornost. Boste to zmogli?

„Imamo seminarje in navodila. Postopali bomo po zakonu, vendar bomo pazili, da ne bomo šli iz eno skrajnosti v drugo. Priporočam voznikom in pešcem, naj bodo bolj pazljivi in disciplinirani. Naj se izogibajo prekrškov, sicer si bodo nakopali zelo neprijetne kazni.“

R. BAČER

Ogenj je maščevalen

Zavod za požarno varnost v Ločni slavi letos 10-letnico obstoja - Sedaj 46 delavcev

„Če listamo po statistikah, vidimo, da je tretjina požarov izbruhnila zaradi vednosti in nepredvidnosti z ognjem. Kar desetino požarov so povzročili otroci. Samozaščita pred ognjem je pri nas slaba, neučinkovita. V letošnjem letu je naša gasilska enota sodelovala pri gasitvi 35 požarov. Vzroki za požar pa so bili: 13-krat nepredvidnost, 6-krat požig, 5-krat prometna nesreča, 6-krat otroška igra z vžigalnicami ali podobnimi vnetljivimi sredstvi, 3-krat gradbene pomanjkljivosti in dva-krat železniška iskra.“

Milorad Dimitrić: „Upamo, da bomo kmalu lahko razširili delavnico za polnjenje gasilskih aparatov ter za vzdrževanje gasilske opreme.“

Tako je začel današnji četrtkov intervju direktor novomeškega Zavoda za požarno varnost Milorad Dimitrić. Povedal je, da slavi letos njihov zavod 10-letnico ustanovitve. V začetku je bilo zaposlenih malo delavcev, sedaj pa jih je kar 46. Razen gasilske službe imajo tudi močno mehnično delavnico. Za ta kolektiv je to spodbuden uspeh, Dimitrić pa pravi, da so za to zaslužni vsi delavci, zlasti Stane Hrovatič, predsednik delavskega

sveta, ki se je trudil za čim boljše gasilsko službo.

Sedaj se pogovarjajo o razširitvi delavnice za polnjenje gasilskih aparatov ter za vzdrževanje gasilske opreme, prav tako pa bodo razširili tudi mehnično delavnico. Radi bi navezali stike z vsemi podjetji, v katerih gasilski opremi in preventivi ne posevčajo dovolj pozornosti. Zelo dobro sodelujejo s SGP Pionir, z Labodom in „Gorjanci“, kjer imajo gasilsko opremo dobro in pravilno vzdrževano, njihovi delavci pa so pravilno usposobljeni in bi v primeru požara znali ogenj hitro pogasiti. Delavci zavoda za požarno varnost so direktorju večkrat sporočili, da imajo po nekaterih blokih in zgradbah gasilske aparate, ki že nekaj let samevajo, ne da bi jih kdo pregledal in naplnil. Zakon pa zahteva, da se morajo vsi aparati kar dvakrat na leto pregledati.

Direktor zavoda je pogovor zaključil takole: „Pri nas želimo, da bi se kar največ ljudi naučilo pravilno ravnati z gasilskimi aparati, ti pa bi morali biti prav v vsakem stanovanju. V eni izmed učilnic imamo stalno razstavo o gasilstvu, gasilskih pripomočnikih in preventivnih ukrepih. Prav bi bilo, da bi prosvetni delavci z otroki večkrat zavili k nam, saj je razstava poučna, razen tega pa se fantje za naš humani poklic lahko tudi odločijo. Pa tudi v šoli bi se morali večkrat pogovoriti o gasilstvu, na samo ob tednu požarne varnosti. In še nasvet za občane: pri delu z gospodinjstvi aparati bodite previdni, kajti ogenj je hud maščevalc najmanjše človekove napake!“

J. PEZELJ

Za nami je še ena prireditev v počastitev novomeškega občinskega praznika: prejšnji petek so na Otočcu slavnostno odprli tehnično-turistično bazo, peto v Sloveniji. O pomenu baze in dejavnosti AMZS je govoril njen predsednik Alojz Žokalj, trak pa je prerezal in bazo simbolično odprl Ivan Zidarič. (Foto: S. Mikulan)

Skupščina »zbila« akumulacijo

Po mnenju ObS stopnja gradbeniške akumulacije uresničevalcev dogovora o usmerjeni stanovanjski graditvi ne bi smela preseči povprečne akumulacije industrije - ObS bo s sklepi določila območja

Do konca leta 1978 bo dobilo Novo mesto še okoli 1.650 stanovanj: 1.200 na območju soseske Drska - Irča vas - Brod, 450 pa ob Cesti herojev. To predvideva med drugim družbeni dogovor o usmerjeni stanovanjski graditvi, ki ga že nekaj časa obravnavajo in določajo podpisniki.

Spremembe in dopolnila doživljajo posamezni člani dogovora, odkar so ga dali v javno razpravo in ponudili v podpis. Precej pripomb nanj je imela prejšnji teden občinska skupščina kot ena od dvanajstih podpisnikov.

Na seji občinske skupščine so se najpogosteje ustavljali pri določili o zagotovljeni akumulaciji izvajalcem gradbenih del. Menili so, da je 8-odstotna akumulacija previsoka, in so izglasovali 6-odstotno. Član izvršne

ODBOR ZA ŠPORTNO DVORANO IMENOVAN

Kaže, da ni več daleč do začetka gradnje športne dvorane v Novem mestu. Občinska skupščina je imenovala 21-članski gradbeni odbor, ki ga bo vodil Ivan Kočevar, direktor SGP Pionir.

ga sveta Marjan Simič je pojasnil, da tudi gospodarska podjetja v novomeški občini nimajo večje akumulacije.

Zapoznala potrditev

Bolje pozno kot nikoli! Tako bi lahko rekli ob dopoldku, ko je občinska skupščina naposled le potrdila zaključni račun občine za leto 1973. Kot je povedal član izvršnega sveta Štefan Seničar, je bila lanska bilanca pripravljena za sprejem že poleti, ker pa se skupščina ni prej sestala, so zanjo dvignili roke šele 26. septembra.

Proračun občine za leto 1973 je predvideval 43 milijonov dinarjev dohodkov. Ker nekateri viri (prometni davki) niso bili dogovorjeno „radodarni“, je sledila sprememba (rebalans), da so dohodke „popravili“ na 41 milijonov.

Delegat je zanimalo, kaj so dobile krajevne skupnosti od tistega, kar so zahtevale, in še, kolikšne so njihove letošnje potrebe. Izčrpnega odgovora jim na seji ni mogel nihče dati, zato bo to in še marsikaj drugega znano, ko bo izvršni svet pripravil posebno informacijo za zbor krajevnih skupnosti.

I. ZORAN

V tednu požarne varnosti so pripravili v novomeški občini več manifestacij. V šolah so gasilci predavali o nevarnosti ognja (posnetek kaže tako predavanje za učence grmske šole), pokazali, kako se ravna s pripravami za gašenje, itd. (Foto: I. Zoran)

MINI ANKETA:

Za prvo jesensko deževje je prineslo tudi za ta čas razmeroma hladne dni, zato marsikdo mrzlično razmišlja, s čim in kako se bo pozimi grel. Precej je takih, ki so že pred časom poskrbeli za tovrstne nakupe, drugi zdaj polnijo drvarnice in posode za kurilno olje, vsi skupaj pa se potihem bojijo morebitnih redukcij električnega toka: O teh stvareh smo povprašali nekatere Novomeščane, ki so nam povedali naslednje:

Ogrevanje

Lojzka BOHTE, receptorka: „Z drvmi nimam skrbi, ker uporabljam samo peč na olje. Upam, da takrat, ko bo najbolj mrzlo, olja ne bo zmanjkalo. Tudi redukcija električnega toka me ne bo prizadela, ker imam štedilnik na plin, z lučjo bom pa že neka-ko.“

Branko JERMAN, tapetnik: „Za delavnico in stanovanje sem kupil 9 m² drv pri Gozdnem gospodarstvu v Novem mestu. Od kmetov se drv ne izplača kupovati, ker se radi prepirajo glede mere in cene. Električno bom „delal“ sam, ker imam manjši agregat za 800 W, to pa bo zadostovalo za najnujnejše stroje in luči, ogrel pa bom z drvmi.“

Ivan BUKOVEC, optik: „V majhni delavnici nimam prostora za ogrevanje z drvmi, zato imam samo peč na olje. V primeru redukcije mi ne bi pomagala nobena plinska luč, ker stroji pač niso na plin, zato takrat ne bom delal.“

Matija KREN, krojač: „Za hišno centralo sem že kupil olje. Mislim, da ga bo dovolj, sicer pa bomo varčevali, saj je precej drago. V delavnici imamo peč na olje, ki ga kupujemo sproti. Za primer redukcije električnega toka pa nimam nič pripravljene, zato bo takrat delo stalo, doma bomo pa v mrzlem.“

Branko CRETNIK, trgovski delovodja pri Merkatorju: „Za primer morebitne redukcije električnega toka smo se pripravili že pred časom. Pripravili smo zalogo malih plinskih luči iz uvoza in domače od Standarda. Imamo tudi kuhalnike in raznje na plin ter plinske bombe za enkratno uporabo. Ljudje že slutijo pomanjkanje elektrike, zato je povpraševanje po omenjenih stvareh vsak dan večje. Kot sem že omenil, smo na to pripravljene, če bo pa potrebno, imamo še dovolj plinskih svetil in ogrevalnih naprav v glavnem skladišču.“

D. R.

NOVI IN POTRJENI

Vzgojnoizobraževalne ustanove v novomeški občini so dobile te dni nove ravnatelje. Na ekonomsko-administrativnem šolskem centru je to ekonomist Janez Zafred, v Dijaškem domu Majde Silc Tone Segar (že do zdaj), na škojanski osnovni šoli razredna učiteljica Katarina Zupet, na vavtovski šoli Helena Kren. V TOZD združenih šol Novo mesto: Grm, Bršlin, Katja Rupena, Milka Sober in Janez Trdina (Stopiče) so bili za ravnatelje ponovno imenovani Miroslav Vute, Boris Gabrič, Nada Gostič, Sonja Robič in Ljubo Milošević.

Zakaj so sklepi obtičali?

Socialistična zveza v Novem mestu se je zavzela za učinkovito reševanje vprašanja Romov - Skrb naj velja šolanju in zaposlovanju

Občinska konferenca Socialistične zveze v Novem mestu je sklenila reševanje problematike Romov premakniti z mrtve točke. Spomnila je številne organe na obveznosti, sprejete pred leti in še do danes ne-

uresničene. Hkrati je ustanovila posebno komisijo, ki bo izvajanje sklepov tekoče spremljala in klicala na odgovor vse, ki bodo reševanje te problematike zavrli.

Od leta 1963, ko so začeli v novomeški občini prvič resneje in načrtneje reševati problematiko Romov, do danes je bilo sicer precej narejenega, vendar zgolj na papirju. Raziskavam so sledila poročila, kopicile so se informacije, romskega vprašanja pa se ni posrečilo bistveno omiliti. Naporji so sicer bili, vendar preveč enostranski in posamični. Tako je uspelo spraviti v šole precej šoloobveznih otrok romskih družin, pri zaposlovanju za delo sposobnih pa ni bilo koraka naprej.

Po zadnjih podatkih živi na območju občine 407 Romov. Šolo obiskuje okoli 50 njihovih otrok od 121 šoloobveznih. Zaposlenih je le 30 Romov, čeprav je med njimi 140 sposobnih za delo. Center za socialno delo je analiziral problematiko in v njej nakazal možne rešitve. Rasnici na ljubo je treba povedati, da so to analizo obravnavali le v sedmih TOZD.

Največ razumevanja za zaposlovanje Romov so pokazali v zaloški opekarni, IMV in Novolesu. Zanimivo je, da so v Novolesu videli rešitev v samoupravnem sporazumu delovnih organizacij. Stvar pa se ni premaknila z mrtve točke, odkar je Center za socialno delo poslal Novolesov predlog o sporazumu v pretres in nadaljnje ukrepanje sindikatu.

I. ZORAN

UPOKOJENCI NISO OB STRANI

Novomeški upokojenci so sprejeli pobudo republiške skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter svojega stanovskega društva in so se odločili sodelovati v solidarnostni akciji za Kozjance.

Prostovoljne prispevke svojih članov bo novomeška skupnost sprejemala v svojo pisarno v Čitalniški ulici ob ponedeljkih, sredah in petkih od 8. do 12. ure. Po končani akciji bodo imena darovalcev objavili.

Upokojenci in člani družin v Sentjemeju, Gabrju, Straži-Dolenjskih Toplicah in Dvoru-Žužemberku bodo svoje prispevke oddali v omenjenih krajih.

„Danes jaz za druge, jutri drugi zame!“ je znano načelo krvodajalcev, ljudi, ki se vsak teden zvrstijo na prostovoljnem odvzemu krvi na novomeški transfuzijski postaji. Nobeno zdravilo, naj bo še tako drago in priporočano, ne odtehta krvi, te dragocene tekočine, ki je že marsikomu rešila življenje. V veliki in sodobno razviti bolnišnici, med katere moremo šteti tudi novomeško, potrebujejo vsak dan velike količine krvi.

ZAČASNA SKUPNOST ZDRAVSTVENEGA VARSTVA IN ZAVAROVANJA NOVO MESTO:

Kako dotekajo in kam odtekajo samoupravno zbrani milijoni?

Samoupravno sporazumevanje o stopnji prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev je v novomeški skupnosti naredilo poskusne korake že lani. Za leto 1974 je bilo potrebno sistem izpopolniti, ka-

kor narekuje duh nove ustave, ki smo jo medtem dobili.

Tako samoupravni sporazum o uresničevanju programa in osnovah za financiranje zdravstvenega varstva in zavarovanja v tem letu — sprejelo ga je 96

odstotkov vseh zavarovancev — zagotavlja:

enak obseg zdravstvenega varstva na zavarovano osebo kot v letu 1973.

izpopolnitev zdravstvenega kadra in krajšo čakalno dobo,

odpravo zaostajanja ravni zdravstvenega varstva ter

odpravo pomanjkanja prostorov in opreme, ob tem pa uresničitev prvenstvenih nalog v letu 1974.

Za uresničitev teh programskih obveznosti se je bilo potrebno sporazumeti o skupnem znesku potrebnega denarja — o stopnji prispevkov. Pri tem je bilo nujno upoštevati resolucijo o družbenoekonomski politiki in razvoju Slovenije ter še posebej določilo, da morata biti splošna in skupna poraba manjši od rasti družbenega proizvoda. Dodati je treba še, da so prišli na skupnost nove obveznosti (financiranje zdravstvenih zmogljivosti skupnega pomena v republiki) in da so odpadle obveznosti družbenopolitičnih skupnosti (pri plačevanju zdravstvenega varstva za socialno ogrožene zavarovance-kmete in prispevkih za izenačitev pravic kmetov z delavci).

Dohodki (5. člen sporazuma)

	Letni znesek po sporazumu	Realizacija I-VII	% real.
iz prispevkov na osebne dohodke	127.102.000,00	76.920.042,93	60,39
od bruto osebnih dohodkov v breme dohodka	38.054.000,00	17.557.683,81	46,14
iz prispevkov za zdrav. varstvo upokojenecv	17.282.000,00	10.817.571,30	62,59
iz prispevkov kmetov	11.400.000,00	5.076.352,25	44,53
iz vseh drugih dohodkov	7.933.000,00	5.299.470,29	66,80
SKUPAJ DOHODKOV	201.771.000,00	115.671.120,58	57,32

Izdatki (3. člen sporazuma)

	Letni znesek po sporazumu	Realizacija I-VII	% real.
za zdravstveno varstvo	157.470.000,00	93.875.859,77	59,61
za denarne dajatve	27.152.000,00	14.226.788,90	52,39
za ostale dajatve	6.131.000,00	3.829.647,15	62,46
Izločitve:			
za obvezno rezervo	3.932.000,00	2.313.422,45	58,83
za sofinanciranje investicij republiškega pomena, prenesenih obveznosti in solidarnostni sklad	5.175.000,00	4.408.711,40	85,10
za sofinanciranje Kliničnega centra	1.911.000,00	698.435,75	36,54
SKUPAJ IZDATKOV	201.771.000,00	119.352.865,42	59,15

Kaj kaže prvih sedem mesecev?

Po denarnem načrtu bodo dohodki skupnosti v letu 1974 nad 201.770.000 din oziroma za približno 19,5 odst. večji od lanske porabe. Po izločitvah (2-odstotni rezervi sredstev za sofinanciranje zdravstva republiškega pomena, obveznosti do kliničnega centra v Ljubljani) — tega denarja je okoli 11 milijonov din — je čistega dohodka 190.750.000 din. S tem dohodkom je predvideno kritje izdatkov za zdravstveno varstvo v višini 157.470.000 din (19,6 odst. več kot lani), za denarne dajatve je načrtovano nekaj več kot 27,1 milijona dinarjev (21,3 odst. več od lanske porabe), drugih izdatkov pa bo za 6.131.000 din (20,8 odst. več kot lani).

OB OSNUTKU NOVEGA ZAKONA:

Še bliže nacionalnemu zdravstvenemu varstvu

Začela se je javna razprava o zakonu, ki želi področje zdravstvenega varstva in zavarovanja reševati v duhu nove ustave

V Sloveniji so pripravili osnutek novega zakona o zdravstvenem varstvu, ki posega na področje zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja in ponuja reševanje vprašanj v duhu nove ustave. Republiška skupščina je o osnutku spregovorila med prvimi, v skupnostih pa se je medtem tudi že začela javna razprava. V tem zapisu bi radi opozorili predvsem na bistvene novosti, ki jih predlagajo zakonodajalci.

Že na začetku kaže poudariti, da so v osnutku obdelana področja: samoupravne interesne skupnosti, zdravstveno varstvo (in druge pravice iz zdravstvenega zavarovanja) ter organizacija zdravstvene dejavnosti. S posebnim zakonom pa naj bi bilo urejeno oblikovanje delegacij ter pošiljanje delegatov v skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. Dodati je treba, da bosta šele oba zakona skupaj omogočila oblikovanje zdravstvene skupnosti v skladu z ustavnimi določili. Znano je, da bi morali to napraviti že do konca tega leta.

V dosedanjih razpravah pri republiški konferenci SZDL, skupščinskih odborih republiške skupščine in v strokovnih krogih so se zlasti spraševali, ali je novi zakon v resnici zasnovan tako, da bo spodbujal samoupravno urejanje vprašanj na področjih, ki jih obravnava. Pri tem so posebej poudarili, da najbrž ni potrebno, da bi temeljne listine (samoupravni sporazum in statut) skupnosti zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja še nadalje potrjevale občinske skupščine oziroma ustrezni organi družbenopolitične skupnosti.

Zanimivo je tudi vprašanje, kako ustanoviti zdravstveno skupnost v skladu z novo ustavo. Zakonski osnu-

tek rešuje to preprosto s tem, da določa, naj se obstoječe skupnosti preosnujejo v regionalne zdravstvene skupnosti. Čeprav ni nikjer rečeno, da v tako preosnovanih skupnostih ne bi izvedli volitev po delegatskem načelu, se je potrebno vendarle vprašati, ali bi bilo to možno napraviti brez poprejšnjega samoupravnega sporazuma delavcev in drugih delovnih ljudi. Tak sporazum namreč ne bi smel imeti le določbe o ustanovitvi, ampak bi moral hkrati določiti tudi pravice z obveznostmi ter medsebojna razmerja v skupnosti in do ustanoviteljev.

Ustava ponuja možnost, da bi v okviru interesne skupnosti, ki obsega širše območje (več občin), ustanovili temeljne skupnosti oziroma enote interesne skupnosti. Na Dolenjskem so prepričani, da je ustanovitev temeljnih skupnosti nujna, tudi zato, da bi se njihove skupščine vključevale v odločanje pri občinskih skupščinah kot njihovi samostojni zbori. 22. člen zakonskega osnutka opredeljuje naloge temeljnih skupnosti brez pravic odločanja, tega pa skoraj ni možno sprejeti.

Izenačitev pravic kmetov s pravicami delavcev naj bi pomenila začetek nacionalnega zdravstvenega varstva, ki pa v osnutku zakona ni dosledno izpeljano. V okviru pravic do zdravstvenega varstva ločuje osnutek zavarovane in nezavarovane osebe. Še najmanj sprejemljivo je, da bi družbenopolitične skupnosti v prihodnje zagotavljale (plačevale) zdravstveno varstvo le socialno ogroženim osebam. Ob tem namreč ni nakazane rešitve za kategorijo nezavarovanih, ki niso socialno ogroženi, jim pa že sama ustava zagotavlja pravico do zdravstvenega varstva.

Obdobje januar-julij izkazuje 115.671.000 din skupnih dohodkov, kar je 57,3 odst. letnega načrta. Izločitve presega 7.420.000 din (67,3 odst. letnega načrta), tako da je čisti dohodek glede na letošnja predvidevanja dosežen s 56,7 odst. Izločitve so večje zato, ker se je po sprejemu denarnega načrta povečala stopnja (od 0,34 na 0,46 odst.) za financiranje zmogljivosti republiškega pomena.

Nastal je predvsem zato, ker so dohodki dotekali prepočasno, ker so se povečale izločitve za sofinanciranje in ker so izdatki za zdravstveno varstvo presegle načrtovane.

Skupščina skupnosti je obravnavala poslovanje 26. septembra. V skladu z določilom 11. člena samoupravnega sporazuma je ugotovila, da dotekajo dohodki (po sprejetih stopnjah) po načrtu in da ne presegajo vsote, predvidene za obdobje januar-julij. Izdatki pa naraščajo premočno, zato je nastal primanjkljaj. Pri načrtovanju izdatkov za zdravstveno varstvo — tu je izkazan presežek izdatkov — so v skladu z izhodišči za samoupravni sporazum upoštevali osebne dohodke iz decembra 1973 in porast materialnih stroškov za 15 odstotkov.

Ker so se osebni dohodki gospodarstva v prvem trimesečju v primerjavi z drugim polletjem 1973 povečali za 6 odstotkov, imajo tudi družbene dejavnosti v skladu z določili družbenega dogovora pravico zahtevati tako povečanje. Pri sklepanju dogovorov o cenah zdravstvenih storitev je bilo z zdravstvenimi delovnimi organizacijami, ki delujejo na območju novomeške skupnosti, to že upoštevano.

Zakaj primanjkljaj?

Vseh izdatkov je bilo v tem času za 111.932.000 din (58,7 odst. letnega načrta). Izdatki za zdravstveno varstvo so presegli vsoto za sedemmesečno obdobje (2.018.000 din). Povečali so se zlasti zaradi podraženih zdravstvenih storitev v letu 1974. Vsebujejo tudi 6 odst. denarja za uskladitev osebnih dohodkov, česar samoupravni sporazum ni predvideval.

Denarni načrt za sedemmesečno obdobje izkazuje 3.682.000 din primanjkljaja.

Razpis natečaja za stanovanja v Ribnici

V zvezi z zakonom o programiranju in financiranju graditve stanovanj (družbenim dogovorom o vezavi sredstev pri Ljubljanski banki - podružnici Kočevje za kreditiranje stanovanjske graditve), 8. členom pravilnika o gospodarjenju z družbenimi sredstvi za usmerjeno, organizirano in programirano stanovanjsko graditev ter z namenom, da se pospeši gradnja stanovanj za delavce, razpisuje zbor vlagateljev za območje občine Ribnica

I. NATEČAJ

za posojila za nakup ali gradnjo najemnih stanovanj, za gradnjo individualnih stanovanjskih hiš in stanovanj ter za pridobitev, urejanje in opremljanje zemljišč za usmerjeno stanovanjsko graditev

Posojila za nakup ali gradnjo najemnih stanovanj za delavce, ki nimajo stanovanj ali imajo premajhna oziroma neustrezna stanovanja, lahko najamejo temeljne organizacije združenega dela, druge samoupravne organizacije, družbeno-politične skupnosti, društva in državni organi (v nadaljevanju besedila: organizacije), ki združujejo sredstva za stanovanjsko graditev po (družbenem dogovoru) določilih pravilnika o gospodarjenju z družbenimi sredstvi za usmerjeno, organizirano in programirano stanovanjsko graditev. V natečaju za posojila za nakup stanovanja v etažni lastni ter za gradnjo individualne stanovanjske hiše ali stanovanja lahko sodeluje tudi delavec, zaposlen pri organizaciji, ki združuje sredstva v banki (po družbenem dogovoru) po določilih zgoraj navedenega pravilnika pod pogojem, da nima lastnega stanovanja, nima stanovanja ali ima premajhno oziroma neustrezno stanovanje. Zbor vlagateljev razpisuje natečaj za posojila tudi organizacijam in stanovanjskim združenjem za pridobitev, urejanje in komunalno opremljanje zemljišč za usmerjeno stanovanjsko gradnjo. Razpisna natečajna vsota znaša 3.397.000 din.

Organizacije in delavci, ki so zaposleni v organizacijah, ter stanovanjske zadruge lahko uporabijo omenjeno vsoto za posojila v razdobju do 31. marca 1975, in sicer naslednje zneske: organizacije - 50 % delavci - 30 % komunalni objekti - 30 %

V natečaju za posojila za nakup ali graditev najemnih stanovanj lahko sodelujejo organizacije, ki bodo pridobile ali zgradile stanovanja, sposobna za vselitev najkasneje v osemnajstih mesecih, na gradbiščih, ki so določena za usmerjeno stanovanjsko graditev in določenega stanovanjskega standarda.

Vlogi na natečaj za najem posojila za nakup ali graditev najemnih stanovanj mora organizacija priložiti:

- srednjeročni program za reševanje stanovanjskih vprašanj svojih delavcev;

- izjavo, koliko najemnih stanovanj želi s posojilom kupiti ali zgraditi, z izračunom mesečnih poprečnih osebnih dohodkov delavcev, ki bodo dobili v najem kupljena stanovanja ali zgrajena najemna stanovanja;

- izračun poprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v organizaciji za leto 1973;

- izjavo, koliko sredstev za stanovanjsko graditev, s katerimi organizacija samostojno razpolaga, bo zbrala v letih 1973, 1974, 1975 in 1976;

- zaključni račun za leto 1973;

- sklep organa samoupravljanja organizacije o zagotovitvi sredstev za lastno udeležbo na natečaju in sklep, da lahko najame posojilo in da bodo zagotovljena sredstva za odplačevanje posojila;

- kupoprodajno pogodbo ali predpogodbo ali potrdilo o zagotovitvi nakupa najemnih stanovanj pri proizvajalcu z navedbo števila stanovanj, ki jih kupuje; ceno za posamezna stanovanja z navedbo neto stanovanjske površine in skupno predvideno ceno za kupljena stanovanja ali gradbeno dovoljenje s potrjenim predračunom, kadar organizacija sama gradi najemna stanovanja.

Pri nakupu ali gradnji najemnih stanovanj mora organizacija, ki sodeluje na natečaju, prispevati lastno udeležbo. Višina lastne udeležbe se računa v odstotku na kupoprodajno vrednost stanovanj ali na predračunsko vrednost, če organizacija sama gradi, po naslednji ključu in znaša pri poprečnem mesečnem osebnem dohodku na zaposlenega v organizaciji:

do 2.000,00 din - 20 odstotkov,
od 2.001,00 din do 2.500,00 - 25 odstotkov,
od 2.501,00 din do 3.000,00 - 30 odstotkov,
nad 3.000,00 din - 35 odstotkov.

Za lastno udeležbo se šteje tudi posojilo, ki ga dobi organizacija pri poslovni banki na podlagi vezave sredstev, s katerimi organizacija samostojno razpolaga.

Prednost pri odobravanju posojila po tem natečaju imajo organizacije, ki bodo rešile z nakupom ali gradnjo najemnih stanovanj poprečno več stanovanjskih problemov svojih delavcev, imajo nižji poprečni mesečni osebni dohodek na zaposlenega in bodo kupovale ter gradile na tistih gradbenih kompleksih, kjer bo zagotovljena hitrejša in cenejša gradnja.

Delavec, ki je zaposlen pri organizaciji, ki združuje sredstva v banki po družbenem dogovoru, ki združuje sredstva za posojila za gradnjo individualne stanovanjske hiše ali stanovanja do standardne velikosti preko svoje organizacije pod naslednjimi pogoji:

- da nima lastnega stanovanja, nima stanovanja ali ima premajhno oziroma neustrezno stanovanje,
- da ima nižji poprečni mesečni dohodek na člana družine,
- da je stanovanjski objekt, za katerega želi posojilo, zgrajen najmanj do zaključne 1. gradbene faze iz lastnih sredstev, da bo zgradil stanovanjsko hišo tudi z lastnimi sredstvi in znašajo ta vložena sredstva najmanj 30 % predračunske vrednosti stanovanjske hiše, ki jo gradi.

Tudi namensko privarčevana sredstva pri banki in posojila banke na namensko privarčevana sredstva se štejejo za lastna sredstva.

Odplačilna doba za posojila bo določena po kreditni sposobnosti prosilca za posojilo, vendar ne more biti daljša kot 25 let. Obrestna mera za posojilo je 3,5 % na leto za odplačilni rok do 10 let; po preteku 10 let od pričetka plačevanja posojila se obrestna mera za neodplačani del posojila poveča za 2 %.

Delavec, ki sodeluje na natečaju za posojilo, a nima lastnega stanovanja, ima pa stanovanjsko pravico na družbenem najemniškem stanovanju ustreznega standarda, lahko dobi posojilo pod pogojem, da v roku 3 let po odobritvi posojila izprazni družbeno stanovanje. Če te obveznosti ne izpolni, se mu odplačano posojilo po treh letih dalje obrestuje po dodatni stopnji 7,5 %.

Posojila za pridobitev, urejanje in komunalno opremljanje zemljišč za usmerjeno stanovanjsko gradnjo na območju zazidalnih načrtov se bodo dajala za dobo 5 let. Obrestna mera za take kredite znaša 3,5 % na leto.

Posojiljemalec začne vračati posojilo dvanajst mesecev po dnevu podpisa posojilne pogodbe. Posojilo vrača v polletnih anuitetah.

Natečaj traja en mesec po objavi v Skupščinskem Dolenjskem listu. Ponudbe na natečaj, dosepe po tem datumu, ne bodo upoštevane.

Končni sklep o odobritvi ali zavrnitvi vloge za najem posojila bo sprejel in potrdil zbor vlagateljev.

Sklepe o odobritvi oziroma zavrnitvi posojila bo sporočila vsem udeležencem natečaja Ljubljanska banka podružnica Kočevje najkasneje mesec dni po zaključku natečaja in sklepala z organizacijami, ki bodo uspeli na natečaju, posojilne pogodbe. Banka bo zahtevala od posojiljemalcev zavarovanja za najeta posojila.

Ribnica, 6. 9. 1974

ZBOR VLAGATELJEV

DODATNA POSOJILA ZA DOGRADITEV HIŠ

Dolenjska banka in hranilnica Novo mesto
POPRAVEK!

- potrdilo o višini mesečnih dohodkov in obveznosti, s katerimi so osebni dohodki obremenjeni za prosilca in člane družine, ki žive v skupnem gospodinjstvu.

Za sklenitev posojilne pogodbe ter zavarovanje in porabo dodatnega posojila veljajo določila o posojilih za stanovanjsko gospodarstvo.

LICITACIJA!

Šolski center za gostinstvo Novo mesto

razpisuje
licitacijo za prodajo
razne rabljene gostinske opreme

Prodaja bo dne 9. oktobra 1974 ob 8. uri za družbeni sektor in ob 8,30 za zasebni sektor.

Interesenti naj se zglasijo v upravi Šolskega centra za gostinstvo, Glavni trg 30.

Podrobnejše informacije lahko dobite v računovodstvu Šolskega centra za gostinstvo, Novo mesto, Glavni trg 30 - telefon 21-527.

PROSTA DELOVNA MESTA

PTT podjetje Novo mesto

OBJAVLJA

naslednja prosta delovna mesta:

1. DOSTAVLJAČEV PRIPRAVNIKOV Z NAJMANJ 6 RAZREDI OSNOVNE ŠOLE PRI POŠTAH:
- NOVO MESTO 4
- DOLENJSKE TOPLICE 1
- KRŠKO 1
2. MANIPULATIVNEGA DELAVCA - PRIPRAVNIKA Z DOVRŠENO SREDNJO ŠOLO NA POŠTI NOVO MESTO.

Pismene prijave za prosta delovna mesta naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na pristojne pošte oziroma uprave TOZD za ptt promet v Novem mestu in Krškem (tel. Novo mesto 21-370, Krško 71-200), kjer dobijo tudi vsa pojasnila.

ČGP „DELO“,
podružnica NOVO MESTO

SPREJME TAKOJ

2 raznašalca časopisov za področje Novega mesta. Raznašanje je v jutranjih urah. Delo je primerno za fante, ki še niso stari 15 let.

Zasluzek je dober.

Interesenti naj se javijo v pisarni podružnice, Glavni trg 1, Novo mesto.

Dopisne šole

DOPIŠNA DELAVSKA UNIVERZA
V LJUBLJANI

Vpisuje v dopisne šole

- osnovno šolo (5., 6., 7. in 8. razred)
- poklicno administrativno šolo (dveletno)
- ekonomsko šolo
- tehniško šolo (za strojno, elektrotehniško, lesnoindustrijsko in kemijsko stroko)
- delovodsko šolo (za strojno stroko)
- poklicno kovinarsko šolo

Vpisuje tudi v dopisne tečaje

- nemškega in italijanskega jezika
- esperantskega jezika
- tehniškega risanja
- za skladišnike
- za kontrolorje in predelavce v kovinarski stroki
- tečaj strojepisja (v drugem delu tečaja možnost specializacije za stavce na IBM strojih ali za fonodaktilografe)
- tečaj poslovne korespondence (za delovne organizacije po modernem programu)
- tečaj za družbeno izobraževanje

Vpisujemo vsak dan od 7. do 14. ure, ob torkih do 18. ure (od 1. septembra tudi drugo soboto v mesecu)

Podrobnosti o sistemu dopisnega izobraževanja, učnem programu in pogojih za vpis boste lahko izvedeli iz prospekta za šol. leto 1974/75, ki vam ga pošljemo na vašo zahtevo.

Svoj naslov napišite s tiskanimi črkami!

Za prospekt pošljite znakmo v vrednosti 5.- din na naslov:
DOPIŠNA DELAVSKA UNIVERZA, 61000 Ljubljana, Parmova 39, telefon 312-141, poštni predal 106.

DIMNIK SCHIEDEL
JE OKROGEL, KAR DAJE TELE PREDNOSTI:
- odličen vlek zaradi najmanjše prostornine sten
- varnost obratovanja zaradi najmanjše kurilne površine
- enostavnost pri čiščenju

SCHIEDEL YUKAMIN

DIMNIK SCHIEDEL
IMA ŠAMOTNI VLOŽEK, ODPOREN PROTI KISLINI,
ZATO JE:

- odporen proti ognju, ker je izdelan iz visoko kvalitetnih glin in šamotov,
- odporen proti kislini, ker šamotni vložek propuša kislino pod 2,5 %
- varen pred zasajevanjem in zakislevanjem, ker je šamotna cev odporna proti kislini in vlagi,
- temperaturno obstojen, odporen proti pritiskom in plinotesen, ker je sistem izredna konstrukcijska rešitev.

DIMNIK ŠT.1

DIMNIK SCHIEDEL
S ŠAMOTNIM VLOŽKOM JE MONTAŽNI DIMNIK IN JE:

- varčen zaradi hitre in enostavne montaže,
- varen pred ognjem, ker je večplastne konstrukcije s tesnilnimi fugami,
- varčen pri prostoru, ker je natančno izmerljiv in funkcionalen
- varčen pri ceni, ker je trajen in ga je mogoče hitro montirati in ima do 40 % boljše izgorevanje.

V EVROPI

SCHIEDEL-YU-KAMIN
PROIZVAJA, PRODAJA, MONTIRA, UVAŽA IN IZVAŽA
GRADBENO PODJETJE „GRADNJA“, ŽALEC, v kooperaciji s
CINKARNO Celje, telefon 71-783, 72-227.

Prodajna mesta:

- KZ KRKA NOVO MESTO
- MERCATOR-TRGOPROMET KOČEVJE
- TRGOVSKO PODJETJE SEVNICA
- PRESKRBA KRŠKO
- TRGOVSKO PODJETJE RADEČE
- GG BREŽICE
- JELKA RIBNICA
- GIP Beton - Zasavje, Zagorje
- trgovina z gradbenim materialom na veliko in malo
- Prodajalna SEVNICA v Sevnici
- Prodajalna LITIJA v Litiji.

ŠTIPENDIJE

Industrija gradbenega materiala
in montaža „Sava“ Krško
Odbor za medsebojna razmerja

razpisuje za šolsko leto 1974/75 naslednje
štipendije:

- 2 ŠTIPENDIJI NA FAGG - ODD. ZA GRADBENIŠTVO
- 2 ŠTIPENDIJI NA FAGG - ODD. ZA ARHITEKTURO
- 2 ŠTIPENDIJI NA GRADBENI TEHNIŠKI ŠOLI

Prosilci naj pošljejo svoje vloge najkasneje do 15. oktobra 1974 na natančno izpoljenih in potrjenih obrazcih 1,65 (prošnja za štipendijo), prošnji pa obvezno priložijo spričevalo za šolsko leto 1973/74 ali potrdilo o opravljenih izpitih v študijskem letu 1973/74 ter potrdilo o vpisu v šolskem letu 1974/75 na naslov:
IGM „Sava“ Krško, Gasilska 4.

Višina štipendije bo v skladu s samoupravnim sporazumom o štipendiranju študentov in učencev v občini Krško.

V vinogradih na Bizeljskem trgajo rane sorte, pozne pa še čakajo sonca. Letošnja jesen zelo skopo odmerja sončne dneve. Grozdje gnije, ker je preveč dežja, vendar ni še vse zamujeno. Vinogradniki upajo, da bodo imeli v oktobru več sreče. Glavna trgatve se bo začela okoli desetega. (Foto: Jožica Teppey)

Sklepi na pravi naslov

Še so obrati in enote, ki imajo pogoje za TOZD

Sindikalne organizacije v delovnih kolektivih so v prvi vrsti dolžne izglajevati pot samoupravljanju v novem ustavnem duhu. Prav zato so nanje naslovljeni sklepi skupne seje občinske konference Zveze komunistov in občinskega sindikalnega sveta, ki je bila v Brežicah 23. septembra. V njih je natančno določeno, kdo mora kaj opraviti in do kdaj.

Izvršni odbori sindikatov morajo oceniti stopnjo samouprav-

nih odnosov v delovnih kolektivih. Nalogo bodo najlaže opravili ob sodelovanju ZK, Zveze mladine in samoupravnih organov. Za pravočasno uresničenje tega sklepa so osebno odgovorni predsedniki sindikalnih organizacij, vsi komunisti in vodilni delavci v OZD in TOZD. Ta ocena bo dragocen pripomoček za analizo samoupravnega položaja delavcev v delovnih skupnostih, ki jo bo opravila koordinacijska komisija za

uresničevanje ustave pri komisiji občinske konference ZK. Na komisijo za pregled samoupravnih aktov pri občinski skupščini je naslovljen sklep, po katerem mora ta ponuditi strokovno pomoč komisijam za sestavljanje samoupravnih predpisov v delovnih organizacijah ter določiti vrstni red njihovega sprejemanja. Njena naloga je pripraviti vsebinsko analizo samoupravnih sporazumov in statutov.

V vseh obratih in enotah, kjer še nimajo položaja temeljne organizacije združenega dela, naj bi do sredine decembra proučili, če imajo možnosti za tako osamosvojitve. V obratih pa, kjer menijo, da ni ovir za ustanovitev TOZD, naj pospešijo tovrstna prizadevanja. To velja zlasti za Salonit Anhovo - obrat Rudnik Globoko, za Agrotehniko Ljubljana - obrat Brežice, Dinos Ljubljana - enota Brežice in Splošno vodno skupnost Doljenjske - enota Brežice. J. TEPPEY

POLENA PA TAKA!

V brežiški občini so začeli asfaltirati ceste šele lani, in letos, če odmlimo povezavo z Dobovo in Bizeljskim. Želja po asfaltu je zdaj nedomno mnogo več kot denarja. Zahteve kar dežujejo na skupščino. Pri tem se občani kaj malo ozirajo na možnosti. Tudi vrstni red modernizacije občinskih cest jih ne zanima, kajti vsi hočejo biti takoj na vrsti, vsi želijo biti prvi. Precej polen bo treba še odstraniti na poti k sporazumevanju in dogovarjanju, kjer je rezna presoja boljše merilo kot povzdignjen glas, čeprav se daleč sliši.

BREŽICE PRED PRAZNIKOM: ODBOR JE IMENOVAN

V odbor za organizacijo praznov in prireditev za praznik občine Brežice je skupščina imenovala trinajst članov. Predseduje mu Ivan Videnič, tajniške posle pa opravlja Miha Skrlc. Člani so Ivan Zivič, Ivan Cizelj, Marjan Vučajnik, Milan Kostevc, Vinko Jurkas, Tone Jesenko, Mimica Avsec, Mirko Grublješič, Vavlar Sadil, Anton Držanič in Stana Kunej.

STANE REBERNIK - PREDSEDNIK

Občinska skupščina je imenovala na zadnji seji upravni odbor sklada za oktobrsko nagrado. Novi predsednik je Stanko Rebernik. V odboru so še: Ivan Zivič, inž. Anton Lipej, Krešo Tomin, inž. Karl Filipič, Ivan Germovšek, inž. Vlado Kovačič, Ludvik Hren, Rudi Požar, dr. Anton Hudopisk in dr. Herman Teppey. Oktobrsko nagrado podeljujejo v Brežicah vsako leto 28. oktobra na slovesni seji občinske skupščine v počastitev občinskega praznika.

POVSOD PREGLED NAD ČLANARINO

U porabi sindikalne članarine v občini in republiki so člani zadovoljivo informirani, medtem ko za zvezne organe to ni urejeno. Zaradi tega so pri obravnavanju statutarnega dogovora v Brežicah predlagali naj zvezni svet poskrbi za boljšo obveščeno tudi na tem področju.

Učenci osnovne šole v Brežicah urejajo pusto okolico šolskega splotja. Toda sami najbrž ne bodo kos zahtevnemu delu. Šola potrebuje načrtno ureditev. Zdjaj nima niti ifrišča, ker pač ni denarja. (Foto: J. Teppey)

NOVO V BREŽICAH

PRAZNIK VINA LETOS DRUGIČ NA CATEŽU - Turistično društvo Catež bo novembra ponovilo razstavo cvička, ki jo bodo spremljale še druge prireditve. Organizatorji so lani prebili led in bodo tokrat že marsikaj izboljšali. Praznik vina napovedujejo od 14. do 17. novembra, tokoj po Martinovem. Vinogradniki se bodo radi odzvali, lanska priznanja za najboljše vino so jih spodbudila k sodelovanju.

osnovne šole v Brežicah manjka šest stanovanj. Delegat je na to opozoril občinsko skupščino na zadnji seji. Prikazal je tudi težave posebne šole, ki je urejena le za učence do četrtega razreda. Za višjo stopnjo ni ne prostorov in ne učiteljev. Tistih, ki so se prijavi na razpis, niso mogli sprejeti, ker jim ne morejo dati stanovanj.

AVTOBUS ZAHTEVAJO PRED SOLO - Dobovčani niso zadovoljni z odgovorom podjetja SAP, da avtobus ne more obračati pred osnovno šolo in da je zato postajališče zanje še naprej pri Katiču. Na šoli so prepričani, da bi se to dalo urediti.

SMETI NA NEPRIMEREM KRAJU - Delegat Gozdenga gospodarstva Brežice je opozoril občinsko skupščino, da komunalna služba ne odlaga smeti na pravo mesto. Ko pride večja voda, raznaša polovini in plastično embalažo vseh vrst in tako spreminja v smetišče vso okolico.

PONOVO NA DUNAJ - Člani Hortikulturnega društva iz Brežic se še vedno navdušujejo za ogled cvetlične razstave na Dunaju, zato se je društvo odločilo za enodnevni izlet v oktobru.

AJDA ZORI - Začela se je žetev ajde, katere največ sejejo na desnem bregu Krke. Dež nagaja kmetom. Letina ni najboljša. Dež med cvetenjem ajde je zmanjšal pridelok.

ZA PROSVETO NI STANOVANJ - Za prosvetne delavce

Gasilski avto je brez zavor

Za novega zbirajo

Kaj bi pisali o meni, raje predstavite naše gasilsko društvo! - je vztrajal Janez Bračun, blagajnik brestaniških gasilcev, in že je nadaljeval:

V Brestanici ima gasilsko društvo dolgoletno tradicijo in od njegove ustanovitve je poteklo že enainosemdeset let. Danes šteje 28 članov. Ima aktivno in pionirsko desetino. Za lansko obletnico smo obnovili in dozdali gasilski dom. Krajevna skupnost nam je dala denar, da smo lahko obnovili porušeni most, ki vodi do gasilskega doma. Povečanje in obnova doma sta nas veljala nekaj nad 90 tisoč dinarjev. To vsoto smo zbrali s prostovoljnimi prispevki in dotacijami gospodarskih organizacij, med katerimi sta bila Elektra Sigmata in Imperial. Ko smo dom obnovili, smo nakupili še nove cevi. Za motorne brizgalne nam ni bilo treba skrbeti, imamo tri in vse tri dobro delajo.

Potemtakem ste zdaj dobro opremljeni in požar vas ne more spraviti v zadrego.

Kaj še! Vse to nam nič ne pomaga, ker nam lani niso registrirali gasilskega avtomobila.

Zakaj pa ne? - Star je že (iz 1943. leta) in nima zračnih zavor. Zaradi tega smo sklenili zbirati prispevke za nov avtomobil. V enem letu smo dobili skupaj okoli 35 tisoč dinarjev. Krajevna skupnost nam je obljubila 15 tisočakov pomoči. Zbrati moramo 70 tisoč, da bo občinska gasilska zveza v Krškem lahko najela posojilo. Gasilski avtomobil velja namreč 120 tisoč dinarjev.

Pa vam bo uspelo toliko spraviti skupaj?

Upamo, da. Letos smo priredili že dve veselici in ljudje so nam precej prispevali. Računamo, da se nam bo z naklonjenostjo občanov in podjetij posrečilo kupiti gasilski avto prihodnje leto.

J. TEPPEY

Jablane, do koder seže oko

Sadijo jih v Kostanjevici

V Kostanjevici so stekla pripravljala dela za trideset-hektarski nasad jablan. Zemljišče rigolajo in pripravljajo terase. Na njem bodo uredili intenzivni, gosti nasad. Drevesca bodo zasadili že to jesen, osem hektarov v terasah, ostalo v ravnini.

Govorili nameravajo več sort, med njimi tudi nekaj novejših. Zgodnjih sort bodo imeli deset hektarov. To bodo jabolka, ki zorijo med desetim julijem in dvajsetim avgustom. V tem času je na trgu že veliko povpraševanja, ponudbe pa skoraj nobene. Zaradi tega se je Agrokombinat odločil za zgodnje sorte.

Investicija v novi nasad v Kostanjevici bo veljala 4 milijone dinarjev. Izbrali so sistem gostega sajenja s hitro začetno rodnostjo. V polni rodnosti računajo na tri in pol do štiri vagonne jabolk na hektar. Tako bodo v krški občini kmalu pridelali dodatnih 120 vagonov kakovostnega sadja.

J. T.

Forma viva 1974. Nove oblike bogatijo razstveni park hrastovih figur v Kostanjevici. (Foto: Jožica Teppey)

Stanovalci so užaljeni

Hišni svet zahteva zdaj javen odgovor

Predlanskim je bilo na zboru volivcev sklenjeno, da bo šestnajststanovanjski blok na Cesti krških žrtev 48 dobil asfalt na prostoru pred obema vhodoma, - je pojasnjeval sporno zadevo predsednik hišnega sveta Alojz Ožbolt.

Toda okolica pred blokom še zdaj ni urejena in ob deževnih dneh se zbirajo mlake pred edinim stanovanjskim blokom v starem delu mesta na desnem bregu Save. To bibe v oči tembolj, ker je asfalt povsod v okolici. Hišni svet je na to opozoril svet krajevne skupnosti januarja letos in obenem zaprosil za prepoved parkiranja pred vhodom. Stanovalci opozarjajo, da plačujejo prispevek za mestno zemljišče in da

bi bilo prev, če bi tudi oni plačali vrsto s svojo prošnjo za urejenost posredne okolice. Zdjaj zahtevamo javen odgovor, zakaj niso potrebni niti asfalt na asfalt. Prostor pred blokom v neposredni okolici hišnega sveta ogledati želimo, da je treba zelenico zavarovati ločil, da je treba zelenico zavarovati in parkiranje prepovedati. Pri tem ostalo in tudi odgovora na javno dopis svetu krajevne skupnosti nismo prejeli, ogorčeno izjavila predsednica hišnega sveta Alojz Ožbolt.

OBISK PRI BOLNIKI

Člani občinskega odbora Rdečega križa so skupaj s socialnimi delavci brežiške občine v tednu boja proti tuberkulozi obiskali bolnike na oddelku za pljučne bolezni splošne bolnišnice v Brežicah. Ti so bili veseli pozornosti in pogostitve. Bolnikov na domovih se bo Rdeči križ spomnil s socialno pomočjo.

Po srednjih in osnovnih šolah so posvetili v tednu boja proti TBC in drugim pljučnim boleznim eno šolsko uro zdravstvenim predavanjem. Letos so posebej poudarili škodljivost kajenja.

Ajda je letos poležena, zato gre žetev počasi od rok. Medžičevi iz Malega Podloga med žetvijo ajde. (Foto: Jožica Teppey)

KRŠKE NOVICE

PREMOG S POSREDOVANJEM SINDIKATA - Rudnik Senovo bo pri oskrbi s kurivom dajal prednost tistim naročnikom, ki bodo zahtevali premog po naročilu sindikalnih organizacij v delovnih kolektivih. Kosovec lahko dobijo pa 413 din za tono, kockovec po 388,80 din in orehovec pa po 348 din. Rudnik oskrbi na željo kupcev tudi prevoz.

PONOVITEV AKCIJE ZA KOZJANSKO - Delovni kolektiv v krški občini z razumevanjem sprejemajo poziv za ponovno zbiranje pomoči prizadetemu prebivalstvu na Kozjanskem. V občini so zbrali do sredine septembra okoli 760 tisočakov. Akcija je zadovoljivo potekala. Pri ponovitvi bodo podatki o vplačilih točnejši, ker so naročili vsem obratom, da morajo nakazovati denar v Krško občino, in ne tja, kjer je sedež matičnega podjetja.

TISOČ KOMUNISTOV - Do konca prihodnjega leta so sklenili v Krškem povečati število članov ZK na tisoč. Letos so jih sprejeli na novo 87, do konca decembra pa nameravajo pomladiti vrste Zveze komunistov še z 80 člani. Prizadevajo si pridobiti čimveč neposrednih proizvajalcev, saj je zdaj med 659 člani komaj 197 delavcev.

GROZDJE BO SLAJŠE OD LANSKEGA - V vinogradih na Bočju in v Gádovi peči bo letošnji pridelek manjši kot lani, zato pa se nadejajo, da bo kakovostnejši. Vinska trta potrebuje ta čas veliko sonca. Vinogradniki že trgajo zgodnje sorte, glavno trgatve pa napovedujejo za okoli 10. oktobra.

VODA POD AVTO CESTO - Podvoz na odcepu z avto ceste proti Krškemu je med zadnjim deževjem ponovno zalila voda. Avtomobilisti so morali previdno prebrsti jezero na cesti. Tiste, ki zavijajo proti Kostanjevici, pa čaka drugo neprijetno presenečenje: luknje v asfaltu kmalu za križiščem. Zaponamili si jih bodo zlasti obiskovalci večernih kulturnih prireditev v Kostanjevici.

UTRJENI STIKI - Med člani občinskega odbora Rdečega križa in hišnega sveta iz Krškega in Ljubljane Pogovarjali so se o sodelovanju s srbskimi občinami Čapljine, Bašta in Titovo Učice ter o drugih gresni dejavnosti. Gosilniki so si skupaj ogledali tudi vlogo vega preмога na Senovu.

SEZONA PODALJŠANA - Plavalci so kljub uradni tekmovalne sezone poskušali ninge. Vodstvo tovarne papirja „Djuro Salaj“ je poskušalo ruzagotiviti do konca sezone, toplo vodo v odprtem bazenu.

DVE KONFERENCI - Brežiški delavci in mladi v krški občini bodo do 10. oktobra izvoili konferenco, ki jo bodo sestavljali konferenčni delavcev in mladi v krški občini. Te nove organizacije naj bi privedle do tesnejšega sodelovanja mladih, skupnih dejavnosti in s tem k uvajanju hovich želja in zahtev.

„STER“ PRAZNIJE - Na set let deluje pri brestanici „Ster“ ansambel zabavne in plesne glasbe, znan ne le v Brežicah in občini. Jubilej bodo praznovali v nedeljo na brestanici. Z njimi bodo zapeli pri povodih doslej sodelovali s STEBOM. Pili pa bodo tudi člani občinske sekcije „Svoboda“.

USPELA PRIREDITEV - Ži, kaj znas“, prireditve v okviru ciji mladinskega aktivna je v Podloga, je v dvorani gasilnice štva zbrala številne mlade talente. Poslušalci, ki so dvorani polnili do zadnjega kotička, nadvse zadovoljni. K uspehu prireditve je pripomogel tudi „Ster“. „Zito“ - TOZD Imperial Krško.

OBČINSKA LIGA - Na nekaterih rokometnih klubih v preteklem tednu pričelo tekmoval v občinski pionirski ligi. Zmagov prijaviilo šest ekip iz Krškega, nica, Leskovec, Podbočja in S.

KRŠKI TEDNIK

vedno se ustavi pri denarju

...esto da bi posodobili v treh letih 77 kmetij, bo uspeh polovičen - Le Lisca, Beton-Zasavje, Jutranjka (pogojno!!) so se odzvali

...lanskega februarja je kmetijski sklad pozval sevniske komete na pomoč pri posodabljanju zasebnih kmetij. Po načrtu naj bi morali 1.50 milijona dinarjev. Sklad je prošnje že nekajkrat napeljal, vendar pa je pičel: LISCA je dala od predvidenih 300.000 manj, gradbeno podjetje BETON ZASAVJE je dalo 100.000 manj, JUTRANJKA je namesto 300.000 obljubila 200.000 dinarjev pod pogojem, če se vsi na seznamu odzovejo vsaj s 100.000 dinarjem.

Nekaj kmetij je že posodobljenih, 15 do 20 jih imajo spet v programu. Posodobljene kmetije sprostijo delovno silo, ljudje ne silijo v mesto in tako ne povečujejo stanovanjske stiske. Če bi torej delovne organizacije bolj pomagale kmetijskemu skladu, bi dolgoročno pomagali tudi sebi. Ne bi škodilo, če bi tudi družbenopolitične organizacije akcijo bolj spodbujale.

Ribarjenje v kalnem

Ivan Novak: »Čimprej premagati nasprotja krivce kaznovati in zopet dobro gospodariti!«

Ribiška družina, ki si je nadejala ime po narodnem heroju Maroku, spada prav gotovo med močnejša društva v občini: Steje okrog 190 članov, lanski denarni promet pa je znašal 290.000 dinarjev. Z lastnim delom si je postavila tudi dom in valilnico postvri ob Vranjem potoku, vendar sloge ni...

Ivan Novak: „Dosti časa in sredstev je bilo izgubljenih. Svoje vloge ni odigral oddelek za gospodarstvo pri občinski skupščini. Posebno v sedanjih razmerah bi bila potrebna pomoč družbenopolitičnih organizacij, predvsem SZDL, zaradi boljšega kadrovanja. Krmeljski in mirenski pododbor sta v redu, sevniski pododbor pa se sploh ne drži statuta in bi rad vodil kar celo družino!“

290.000 dinarjev. Z lastnim delom si je postavila tudi dom in valilnico postvri ob Vranjem potoku, vendar sloge ni...

Pred nekako tremi tedni je poslovanje pregledala tudi celjska uprava javne varnosti. Ugotovitev še ni. Ker raznih sumov nedovoljene porabe denarja ipd. niso mogli razčistiti na sejah upravnega odbora, so že junija pozvali občinske upravne službe, naj pregledajo poslovanje, svoje pa naj reče tudi SDK. Stvari ni nihče vzel resneje v roke, razen UJV pred kratkim.

Ivan Novak je o tem lahko povedal le toliko, da člani, ki želijo dobro gospodariti, komaj čakajo na izid preiskave, saj bi šele razčiščen položaj lahko pomenil novo osnovo za delo. Vsi člani upravnega odbora družine skupno s tajnikom Novakom so namreč podali ostavke. Nazadnje so se le sporazumeli, da ostanejo na svojih dolžnostih, dokler preiskava ne bo končana in dokler občni zbor ne bo odločil.

„Da je z družino tako, so največ krivi tisti člani, ki v ribištvu ne vidijo gospodarske dejavnosti. Vse se samo začne in neha z lovom! Pozivam člane, da strnejo svoje vrste in aktivneje podprejo tiste, ki hočejo boljše gospodariti v družini. Vse je že pripravljeno, da bi lahko pričeli graditi ribnik ob Impoljskem potoku. Nastopila je sezona odlova postrvi in plemenic za smukanje. Predvsem bi bilo treba sklicati izredni občni zbor in izbrati ljudi, ki jim je ribiško gospodarstvo pri srcu!“ A. Z.

V soboto so ob proslavi 20-letnice mirenske IMV, TOZD Tovarne opreme, podelili 45 delavcem na čelu z idejnim tvorcem te tovarne Franjem Bulcem priznanja za 15-letno do 20-letno delo v kolektivu. Na sliki Franc Bartelj prejema priznanje za 15-letno delo. (Foto: Železnik)

Mirenska IMV pred naložbami

TOZD Tovarna opreme je v soboto slavila dvajsetletnico dela

Začelo se je 10. novembra 1954 z majhnim podjetjem za popravilo in kasneje izdelavo šivalnih strojev. V začetku 1969 zaradi razmer na trgu ni bilo več možnosti za samostojen razvoj. Tedaj so se mirenski kovinarji združili z novomeško IMV in so z njo kot TOZD povezani še danes.

Prvotna proizvodnja, izdelovanje šivalnih strojev, je sicer še ostala, vse bolj pa se razvija izdelava opreme za avtomobile in priklole. Letos imajo v načrtu postaviti linijo za izdelovanje notranjih avtomobilskih oblog, kar naj bi veljalo 8 milijonov

dinarjev. Na novo bo v sezoni, ki se pri njih raztegne iz enega polletja na drugo, našlo kruh okrog 75 delavcev. Tudi razširitev šivalnice pomeni možnost za zaposlitev novih 30 do 40 delavcev. Nove linije naj bi sicer pričeli montirati že v septembru, dejansko pa jih bodo 1. oktobra.

Letošnja polletna realizacija znaša 40,3 milijona dinarjev. Pomembno

za trdnost 320-članskega kolektiva je dejstvo, da skoraj ne pozna fluktuacije delavcev. Poprčni osebni dohodek v letošnjem polletju je znašal 2.350 dinarjev.

V tovarni se zavedajo, da je treba pri samoupravljanju še marsikaj storiti. Imajo že statut svoje temeljne organizacije združenega dela, delitev družbenega premoženja jim bo s prihodnjim letom prinesla lasten zaključni račun. Kaže, da so glede samoupravnega položaja še najbolj samostojni med IMV TOZD, čeprav posebno občinske družbenopolitične organizacije tudi z doseženim niso zadovoljne.

MIRNA: DELAVSKO SREDIŠČE

Kot je dejal predsednik občinske skupščine Trebnje Slavko Kržan na proslavi 20-letnice mirenske Tovarne opreme, je Mirna postala pomembno delavsko središče ne le v občini, temveč tudi na širšem območju. V Dani, TOZD Kolinske, TOZD Tovarne opreme in drugih kolektivih si služi kruh nad 1.000 delavcev. Vse to je danes v kraju, ki še pred vojno ni imel posebne industrijske tradicije. Zastavljeni programi za razvoj mirenske industrije pa odpirajo možnosti za še boljše bodočnost. Predsednik Kržan je zaželel za naprej še boljše uspehe delavcem Tovarne opreme. Kot je dejal, doslej pogostokrat preveč raznoliki proizvodni program te temeljne organizacije združenega dela ni dajal vedno najboljših rezultatov.

OLJE NA OGENJ RIVALSTVU

Novinar Dela Slavko Dokl izumlja v zapisu o delu mirenskih modelarjev novo poimenovanje tega kraja. Piše namreč o Mirni pri TREBNJEM, čeprav je tudi za tiste, ki (morda!) še vedno ne vedo, kam bi kraj zemljepisno povsem natančno vtaknili, znana enostavno kot Mirna na Dolenjskem! Svoje čase je vladalo namreč hudo rivalstvo med Mirno in Trebnjem, ki ponavadi doživljajo svoj izbruh ob pustnih norčijah. „Sedaj pa nas s takim poimenovanjem zaljajo na navadne dni še v časopisih,“ ogorčeno pravijo nekateri zavodni Mirenčani.

Kaže, da so si novomeški cestarji ali tisti, ki so jih poslali pisati kažipote, lomili jezike na tabli za Nemško vas. Pravzaprav sta pri Dolnji Nemški vasi na Gomili kar dva kažipota: na vsaki strani ceste eden! Če so že na enem žalili vaščane s „Spodnja“, jim je na drugem nekdo požrl „a“. Pa tako lepe nove table!

»Zasebniki« se bodo izkazali

„Polonco Pavšičevo običije,“ so mi dejali na občinskem odboru Rdečega križa v Trebnjem, ko smo se pogovarjali o pripravah na jesensko krvodajalsko akcijo (v Mokronogu 10. oktobra).

POLONCA PAVŠIČ: „Naši krvodajalci se vedno izkažejo!“

Še se spominja pohval dr. Možgana, ko jih je obiskoval ob krvodajalskih akcijah. „Privatniki so se spet izkazali!“ Tako je rekel, ker območje Trebeljanskega, kjer je mnogo krvodajalcev, zajema predvsem kmete in redke obrtnike, ki se še držijo. Podobno je tudi v Mokronogu. „Če bi k nam prišleli še vse tiste delavce, ki delajo v mirenski industriji in drugod, kri pa darujejo v svojih delovnih organizacijah, bi krepko nesli vse druge organizacije RK,“ pohvalno govori o pripravljenosti Mokronožanov in okoličanov za to človekoljubno gesto.

Seveda se pri njej v lekarni in tudi doma, na cesti, kjer jo pač vidijo, oglašajo ljudje in jo sprašujejo: „Kdaj bodo spet jemali kri?“ Najbolj pa so se ljudje že navadili ustaljene ekipe mokronoških aktivistov Rdečega križa. Nikomur od njih ni treba posebej praviti, kako naj se obrne in kaj naj stori. Tako so ponavadi v kuhinji (krvodajalce je treba pogostiti!) Nežka Krese in Anica Koščak ter Milka Kralj, Tone Krese je spremljevalec pri avtobusih, snažilka Tončka Horvat pa ima tudi vedno dovolj dela. Preudarno je naštevala imena, sebe in hčerko pa je spet izpustila. Seveda tudi o ljubljanski odjemni ekipi, ki prihaja sicer že pomlajena, ni mogoče reči drugega kot samo pohvalo.

TREBANJSKE IVERI

KJE JE VRAG? - Ponavadi se ve, kje vrag okrog Mokronoga polhe pase, Krjavci pa je moral samega vraga na morju iskati. Morda bi ga do prihodnjega kresovanja lahko našel v Gregorčičevi lopi pri skladišču Gozdnega gospodarstva na Pušcavi. Če se te velikanske lope namreč ne bo kmalu kdo usmilil, se bo podrla, takrat pa bo zanič še tista opeka, ki je sedaj še kaj vredna.

da, bodo tudi ob krvodajalski akciji 10. oktobra pripravili avtobusne prevoze iz vseh večjih krajev krajevne skupnosti. Tako bo na ta dan krenil avtobus iz Stattenberga preko Ornuške vasi, Češnjice in Trebelnega. Odhod iz Stattenberga ob 7.30. Ob 8.30. bo odpeljal iz Jelševa preko Čužne vasi in Drečjega vrha, ob istem času tudi iz Sentruperta skozi Prelesje, Bistrice, Jesenje in Hrastovce.

TREBNJE: ZBOR OBČANOV O KRUHU IN MESU - Večno čakanje na novomeški kruh, slaba izbira v mesnicah, vse to iz dneva v dan bolj jezi Trebanjce. Kot vse kaže, bo svet krajevne skupnosti sklical o tem tudi zbor občanov. Doslej namreč vsa jeza še ni nič zalegla.

KOMAJ POL GRAMOZA SO ZMOGLI - Graditelji ceste Sentrupert-Rozenberg-Cirnik, ki na kraju pripelje v Sentjanž, so nezadovoljni z deležem KS Sentrupert pri gradnji. KS je doslej v glavnem posilala le polovico, medtem ko so ljudje pripravili mostove in drugo. Ob tem seveda razumejo težave krajevne skupnosti, ki ima na svojih plečih še vrsto velikih akcij. Seveda pa bi potrebovali tudi svojo cesto.

TREBANJSKE NOVICE

...sevniski gasilski dom zdaleč največji v Posavju, je za razvejeno dejavnost društva, požarne gasilkega servisa že lep čas pretesen. V soboto je 30 članov društva, kjer nista manjkala niti Tone Koren in poveljnik občinske gasilske zveze Tone Simončič, betoniralo prvo ploščo garaže, kjer bodo garaže. Na sliki: vsak je imel svoje delo. (Foto: Železnik)

SEVNIŠKI PABERKI

TISTEMU, KI BO... Očani Prvomajske ulice, ker se vedno ni... novo trgovino v... zahtevajo, naj... službe sevniske... zamejo stavbišče in... podjetju, ki bo trgo... času tudi zgra...

DVORANA V SRAMOTO - Vse lepo in prav: kulturni delavci so se izkazali po enoletnem premoru z drugim gledališkim abonmajem. Še dobro, da so izbrali dosti komedij, da ob smehu ne bo toliko slišati škripanja starih stolov v sevniskem Partizanu! Ali bo slednjič le prišlo do preureditve gasilske dvorane v kulturne namene?

KDO JIH BO OKLESTIL? - Šoferji avtobusov, pa tudi tovornjakov s ceradami se jezijo na cestarje novomeškega Cestnega podjetja (delovodstvo Sevnica) ker ne poskrbijo za to, da bi poklestili bujno grmovje. Zato so avtobusi popraskani, cerade potrpane, še „najlepše“ pa je ob začetku deževja, ko po vetrobranskih steklih teh vozil švrkajo od prahu umazane veje.

TVD PARTIZAN: ZAČETEK TELOVADBE

V ponedeljek se prične spet vadba pri sevniskem Partizanu, ki ima že več sto telovadečih. Vadba bo potekala po ustaljenem urniku. Za cicibanje ob torkih in petkih od 16. do 17. ure; ob teh dnevih bodo telovadile tudi pionirke, in sicer od 18. do 19. ure. Mlajši pionirji bodo vadili ob torkih in četrčkih od 17. do 18. ure, pionirji pa od 18. do 19. ure. Mlajše pionirke bodo vadile od 17. do 18. ure ob ponedeljkih in četrčkih, mladinci ob ponedeljkih in petkih od 20. do 22. ure, mladinke ob petkih od 19. do 20. ure, vodnice ob četrčkih od 19. do 20. ure, članice pa od 20. do 22. ure.

VODITA TOVARNA KONSTRUKCIJ IN BETON

V jesenskem nadaljevanju delavskih sindikalnih iger vodi v rokometu ekipa Tovarne konstrukcij pred Jutranjko in Trgovskim podjetjem v prvi skupini. Pri kegljačih vodi v prvi skupini Beton, v drugi pa Stilles.

Zakaj je upadel pogum?

Številke o gospodarstvu so lepe, a se za njimi skriva tudi senca: inflacija se pozna in nelikvidnost že trka na vrata

„Če primerjamo metliške gospodarske uspehe z doseženimi v regiji, vidimo, da rahlo drsimo navzdol. Imam občutek, da nam manjka volje, živahnega utripa in poguma.“ To je med drugim dejal na četrtkovem zasedanju zbora združenega dela v Metliki predsednik občinske skupščine Franc Vrviščar.

Delegati so ocenjevali poslovne uspehe domačega gospodarstva v letošnjem prvem polletju in dokaj kritično sprejeli sicer lepe številke. V metliški občini je 2.037 zaposlenih ustvarilo 341 milijonov dinarjev celotnega dohodka, kar je za 37 odst. več v primerjavi z istim časom lani. Prav tako kaže ustvarjeni dohodek 36-odstoten porast, ostanek dohodka pa je letos kar za 88 odst. večji kot je bil ustvarjen lani v prvem polletju. Toda za temi številkami se skriva inflacija in delegati so poudarjali, da ne gre zavoljo tega uspehov razglasevati na vsa usta, posebno še, ker so zaloge precejšnje.

Naj še enkrat citiramo predsednika Vrviščarja: „Zavedajmo se, da nam nihče drug kot sposoben strokovnjak ne bo pokazal poti iz naše revščine! Strokovnjake moramo pridobiti in jih tudi dobro plačati.“

Med zares dobrimi stranmi gospodarstva pa je, da pride v metliški občini na 100 dinarjev, vloženih v osnovna in obratna sredstva, 25,4 din, kar je največ v regiji in celo v republiki. To je posledica pridnosti in prizadevnosti zaposlenih.

V razpravi so se ustavili tudi pri osebnih dohodkih. Menili so, da je potrebno doseči minimalni osebni dohodek 1.600 din, kjer pa delavec, plačan po učinku, tega ne zmore, bi morali zanj poiskati primernejše delo. Po drugi strani pa so izrecno poudarili nujnost boljšega odnosa do strokovnih kadrov in s tem v zvezi na ustrezno nagrajevanje. Uravnalovka, ki se že pozna, je tudi šolanim in sposobnim ljudem vzela voljo do dela. Nekateri so celo odšli.

KAKOR ZA KOGA ...

V Metliki so pred kratkim od delovnih organizacij iskali podatke o polletnem poslovanju. Na občini so jih zbirali in jih pripravili za obravnavo v zboru združenega dela. A glej smenta, podatki, ki so jih dobili od nekaterih (imenovali jih niso), so bili močno različni od tistih, ki jih je za isto podjetje dostavila služba družbenega knjigovodstva. Se pravi, da ponekod prikazujejo rezultate, kakršni se jim zdijo prav za sredino, ki jih bo obravnavala. Pa da ne bi kdo kaj slabega mislil: bila je le pomota!

Tudi pri osebnih dohodkih metliška občina krepko zaostaja. Medtem ko znaša domače poprečje zaslužka 2.145 din, dobi poprečen Slovenec 2.440 din na mesec. V zboru združe-

Prav čez Drašče, najboljšo vinorodno vas v metliški občini, asfalt še ni prilezel. Do teh hiš, ki jih vidite na sliki, se lahko popeljete brez prahu, naprej pa ... Vaščani si ne želijo ničesar bolj kot lepo cesto skozi vso vas. (Foto: B. Podobnik)

Zakaj Metličani vse bolj hodijo nakupovat v druge kraje? Ob popoldnevnih jih lahko vidiš po novomeških trgovinah, ob sobotah pa se zapodijo ali v Karlovac ali v Ljubljano. V preteklih letih je MERCATOR uredil nekaj novih lokalov, vendar je pri tem ostalo, medtem ko se število zaposlenih povečuje in kupna moč raste.

Kmetijska zadruga je v preteklih treh letih veliko naredila posebno v prid podeželskih kupcev. Za obnovo trgovskih lokalov v Metliki, Podzemlju, na Svržakah in za novo trgovino v Gradcu so porabili okrog 2,5 milijona dinarjev lastnega denarja. Vse to pa ni dovolj.

Dremuckajo?

V Metliki so lokalni tesni, založenost ni pohvalna, po hištvu skoroda ne dobiš. Tudi založenost s sadjem in zelenjavo je taka, da mora občina (čeprav nerada) gledati zasebnega prodajalca tega blaga na trgu. Če bi njemu odpovedali gostoljubje, bi Metlika ostala tako rekoč brez svežega sadja. V drugih trgovinah sicer te stvari prodajajo, toda kupec se ne more zanesti, da bo sadje in zelenjavo vedno dobil. Prodaja je namreč občasna.

Pri vsem tem pa je najslabše to, da ni nič slišati o kakšnih pripravah na prenovitev lokalov ali na novo gradnjo.

PRIJAVITE SE!

Do 10. oktobra bodo aktivisti Rdečega križa v delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih zbirali prijave krvodajalcev. V Metliki bo akcija za odvzem krvi 30. in 31. oktobra. Prosijo za čim več prijavnost in čim boljše udeležbo!

Več bi morali narediti

Ocena: duh ustave prepočasno prodira v prakso

V petek, 20. septembra, je v Metliki zasedal komite občinske konference ZKS, prisotni pa so bili tudi sekretarji osnovnih organizacij. Komite je ocenjeval zlasti uveljavljanje samoupravnih odnosov v TOZD.

Dosedanje uresničevanje ustavnih dopolnil so v metliški občini že konec avgusta ocenili v osnovnih organizacijah ZK in v sindikatih, na podlagi teh pa je bila izdelana tudi skupna ocena za vso občino. Komite meni, da so se v osnovnih organizacijah Zveze komunistov odgovorno lotili teht vprašanj, da je bil odnos do tega doslej akcijski, kljub temu pa se duh nove ustave še prepočasno prebija v življenje. Zaostajanje je čutili predvsem v izdelavi samoupravnih aktov in pa v delovanju samoupravne delavske kontrole.

Upoštevati načela ustave pa bi morali tudi v primerih vaških veselice in cerkvenih žegnanj. Cerkev je ločena od države in ima svoje praznike in svoj način praznovanja. Organizacije, ki pa delujejo v naši samoupravni socialistični skupnosti, naj svoja slavlja prirejajo zase. Tako stališče je bilo zavzeto glede na nekatere do-

godke letos poleti. Člani komiteja so tokrat tudi odkrito spregovorili o napakah, četudi manjših in manj pomembnih, ki zadevajo nekatere osnovne organizacije ali posameznike. Menili so, da je bolje sproti razčističevati, kot čakati, da se spet nabere kup.

PRETIRAVANJE ŠKODUJE

Na območju metliške občine je 12 zasebnih gostin, od tega so 4 v mestu. Lokali sicer so, toda polovica ni primerno uredena in malo gostišče je, ki bi gostu nudila izbiro v hrani in pijači. Gostov pa ni ravno na pretek, posebno ne zadnje čase, ker pravijo, da je vino predrago. Cena je padla. Medtem ko drugje to upoštevajo, se Metličani držijo po starem. Na splošno belokranjsko gostinstvo slovi po tem, da se drži cen nad slovenskim poprečjem. Zal, cenam usluge niso primerne.

SPREHOD PO METLIKI

KOLIKO STROŠKOV? - Prejšnji teden so se sestali predsedniki in tajniki interesnih skupnosti z območja metliške občine. Razpravljali so o delu v bodoče in o kritju stroškov za skupne službe interesnih skupnosti.

ZBOR MLADIH - 26. septembra so imeli mladi svoj zbor, v celoti posvečen IX. kongresu ZSMS. Na zboru, ki so se ga udeležili tudi predstavniki delovnih in družbenopolitičnih organizacij ter metliške skupščine, so se pogovarjali o najboljših prečeh problemih, s katerimi se mladi srečujejo v podjetju, krajevni skupnosti, v kmetijstvu itd.

NEUPRAVIČENO TARNANJE - Mladina iz Metlike se rada prito-

žuje, da v prostem času nima kaj početi, po drugi strani pa sama nič ne pripomore k temu, da bi mrtvilo odpravili. Najlaže je seveda kritizirati, teže pa delati.

SLABE CESTE - Nekatero ceste v metliški občini so slabo vzdrževane. Ob malo večjem naliivu se nabere na cesti toliko vode, da je ovrnan avtomobilski promet. Primer take ceste je v Gribljah, ko nastane po dežju majhno jezero.

MANJ POJEDO - Kot ugotavljajo metliški mesarji, prodajo zadnje čase manj mesa, čeprav je izbira boljša, kot je bila lani. Nasploh visoke cene so ljudi prisilili k varčevanju, nihče pa ne misli, da so se Metličani zapisali med vegetarijance.

Ponos Žuničanov: novi gasilski dom, ki je bil odprt ob 20-letnici gasilskega delovanja v vasi. (Foto: B. Podobnik)

Ponosni na gasilni dom

Največ so pri gradnji darovali prebivalci

Pred kratkim so gasilci in tudi drugi prebivalci Žuničev slovesno proslavili 20. obletnico gasilskega društva v tem kraju. Slovesno zato, ker je bilo slavlje v novem gasilnem domu, ki sicer še ni dokončno zgrajen, vseeno pa je urejen toliko, da je dala dvorana v njem zatočišče številnim udeležencem proslave.

Za gradnjo novega doma so največ prispevali prebivalci Žuničev, Miličev in Paunovičev, pomagali so z denarjem, materialom in udarniškim delom. Razen njih pa so prispevali še občinska gasilska zveza, občinska skupščina, Ljubljanska banka iz Črnomlja, črnomaljska kmetijska zadruga in krajevna skupnost Adlešiči, v katero spada tudi vas Žuniči. Prebivalci Žuničev upajo, da bodo dom do prihodnjega julija dokončno zgradili in ga slavnostno otvorili 4. julija 1975.

Gasilci iz Žunič so lansko leto dosegli prvo mesto v občini in so zato nastopili tudi na republiškem prvenstvu v Velenju, kjer so osvojili za razmere, v katerih delujejo, odlično 16. mesto. In ker sestavljajo jedro operativne gasilne enote mladinci, je to še posebno pohvalno, hkrati pa je tudi zagotovilo za nadaljnje uspehe.

Novi gasilni dom pa ni pridobitev le za gasilce, pač pa za vse občane in družbenopolitične organizacije. V dvorani bodo na sporedu kulturne prireditve, prostor v njej pa bo na-

menjen tudi raznim sestankom in zborovanjem. Omenimo naj le, da so bile letošnje volitve, ker v vasi ni bilo nobenega primernejšega prostora, kar v trgovini.

B. P.

Šesterica v postopku

Delo komisije za ugotavljanje izvora premoženja je treba poživiti

Delegati vseh zborov črnomaljske občinske skupščine so na zadnji skupni seji naložili občinskemu izvršnemu svetu, naj analizira delo komisije za ugotavljanje izvora premoženja ter njenim članom pomaga, da bodo pričeli učinkoviteje delovati. Rešijo naj tudi kadrovski problem komisije, ki nima aktivnega tajnika.

Komisija deluje v občini dve leti, njeni člani pa so se doslej sešli sedemkrat. Obravnavala je osem občanov, ki so jih komisiji predlagali davčna uprava ali pa občani. Od osmih obravnavanih občanov jih je sedem obrtnikov in eden zaposlen v družbenem sektorju. Proti zadnjemu so preiskavo kmalu ustavili, kasneje so postopek ustavili tudi proti avtomehaničarju. Komisija pa je izdala sklep o uvedbi postopka proti trem

avtoprevoznikom, gostilničarju, elektroinstalaterju in mizarju. Postopek proti vsem šestim je še v teku.

V Črnomlju pravijo, da je ugotavljanje izvora premoženja stalna naloga, komisija, ki je za to določena, pa mora biti za delo tudi strokovno dovolj usposobljena. Zato bodo skušali dobiti poklicnega tajnika komisije. Pri delu lahko članom komisije mnogo pomagajo občani z natančnimi podatki, z namigovanji pa ne! Kako potrebna bi bila pomoč občanov in družbenopolitičnih organizacij komisiji za ugotavljanje izvora premoženja, je razvidno tudi iz tega, da se je na lanski poziv občinske skupščine, naj občani prijavijo svoje premoženje, višje od določenega zneska, odzvalo le 89 občanov. Okrog dveh tretjin občanov pa tega ni storilo. In ker tudi davčna uprava ni imela na voljo potrebnih podatkov, je ostalo vprašanje nerešeno.

B. PODOBNIK

Prostor je le jalov izgovor

Mladina hoče sodelovati pri načrtovanju razvoja v občini, kajti njej bo pripadla bodočnost - Več sodelovanja na vseh ravneh!

Na skupni seji komiteja Zveze komunistov in komiteja občinske konference mladih so 16. septembra pretresali mladinska vprašanja in priprave na bližnji kongres. Največ so govorili o tem, kako mladino vključiti v celoten proces gospodarskega in političnega življenja v občini.

Ocenili so, da dozdajšnje sodelovanje mladih navzven ni bilo dobro. To se kaže v akcijah, ki niso bile uskladene. Tudi ne dejavnost in lagodnost pri delu specializiranih mladinskih organizacij je dobila črno piko, po-

sebnost še, ker se že pojavlja alkoholizem, slišati pa je celo o uživanju mamil. Kritično oceno je dobilo tudi mentorstvo, saj je znano, da manjka ljudi, ki bi bili voljni zavzeto delati z mladimi.

Kar zadeva mladinske prostore, so bila mnenja različna. Nekateri so videli glavno oviro v tem, da mladi nimajo svojih prostorov, drugi pa so ugovarjali, češ da prostor je in ni. Za športne dejavnosti, za kulturno izživljanje je prostor skoro povsod, tudi na podeželju, vendar ni pravega dela. Res pa je, da ni povsod primerne prostora za ples in zabavo, toda to je le del mladinske dejavnosti, ne pa najvažnejši in najbolj pomemben. Pokazalo se je, da tudi glede financiranja mladinske dejavnosti

sti pojmi niso povsem razčiščeni. Doslej je dobila več tista organizacija, ki se je izkazala z boljšim delovnim načrtom. Tak način razdeljevanja sredstev bodo obdržali tudi v bodoče neglede na število članstva ali velikost kraja.

Mladina pa tudi zahteva, da jo upoštevajo pri načrtovanju gospodarskega in splošnega razvoja v občini. Taki programi so ravnokar v pripravi, mladi pa hočejo sodelovati, kajti oni bodo tisti, ki bodo uživali sadove zdajšnjih odločitev.

R. B.

Vsaj pol človeka

26. septembra je Občinska konferenca SZDL v Črnomlju sklicala sestanek s predsedniki krajevnih skupnosti. Ugotavljali so, kako se na terenu uresničuje ustava. Pokazalo se je, da imajo domala povsod kadrovske težave. Nimajo človeka, ki bi se bavil z delom v krajevnih skupnostih, z društvi in s političnim delom. Prav zato so vsi predlagali, naj bi v bodoče pri vsaki krajevni skupnosti zaposlili (vsaj delno) človeka, da bi za te stvari skrbel in odgovarjal.

Drug problem je prostor. Ni mesta za arhiv, ne za pisarno in ne za sestanke. Za organiziranje vsega tega žal ni denarja, to je tretja in važna slaba točka zadeve. Pičla sredstva iz proračuna namreč ne zadovoljujejo potreb.

Statute so sicer sprejele vse krajevne skupnosti, vse imajo izvoljene organe, manjka pa ljudi, ki bi vse to prenesli v življenje. Delo slovi v glavnem na predsednikih, ti pa so zvečine zaposleni in še kmetje, tako da vsega zares ne zmorejo.

TEHTNE PRIPOMBE ...

V prostorih semiške ISKRE je razstavljen načrt za gradnjo novega bloka v Semiču. Segavi „Sokci“ pa imajo k temu načrtu naslednje pripombe: predvidene spalnice v bloku so tako tesne, da zakonske postelje ne bodo mogle stati skupaj. Mar je to družbena skrb za dvig natalitete? Tako pravijo.

ČRNOMALJSKI DROBIR

MANJŠI ODKUP - Na odkupni postaji KOTEKS-TOBUS v Črnomlju so v letošnjem prvem polletju odkupili 71.088 kg kož, lani v tem času pa je odkup znašal čez 90.000 kg.

ČISTOČA NA VIŠKU - Odkar imajo v posloplju občinske skupščine nov pod na hodnikih in so s parketom zamenjali luknjavi in gréasti ladijski pod visi tudi napis: „Prosim, očistite čevlje! Hvala.“ Ker so hodniki kot iz škatlice, kaže, da stranke napis upoštevajo. Najbrž tudi vedo, kako težko je bilo priti do novega poda.

SINDIKAT BO VOLIL - Za četrtek, 3. oktobra, sklicuje občinski sindikalni svet volilno konferenco. Po uvodnih poročilih k gradivu za bližnja kongresa bodo volili delegate za 8. kongres sindikatov Slovenije in 7. kongres jugoslovanske sindikalne organizacije. Konferenca bo v gasilskem domu.

VELIK NAPREDEK - Po podatkih za prvo polletje 1974 je industrija v črnomaljski občini ustvarila za 215.882.673 din celotnega dohodka, kar je za 42 odst. več kot v tem času lani. Prišel je čas, ko se investicije začnejo obrestovati.

Črnomaljski poročevalci

Foto-kinokrožek osnovne šole Kočevje se je s svojimi fotografijami in filmi že uveljavil na raznih tekmovanjih. Posneli so tudi film „Poslednji vlak“, v katerem so „nastopili“ tudi cicibani iz kočevskega vrta, ki so takole zaigrali „vlak“. (Foto: Brus)

Pritožba o Osilnici iz Ljubljane

Šolstvo, Osilnica, poplave, asfalt, nova avtobusna postaja in drugo

Izvršni svet občinske skupščine Kočevje je na zadnji seji na predlog Centra poklicnih šol sklenil predlagati občinski skupščini, naj se Kovinarska šola preimenuje v Center poklicnih šol, naj da skupščina soglasje na prehod šole tega Centra na 5-dnevni delovni teden, da ima poklicna kovinarska šola lahko več vzporednih oddelkov 1. razreda in da ustanovijo spet posebno poklicno šolo.

Krajevni skupnosti Osilnica bodo posredovali odgovore na pismo „Kluba Osilniške doline“, ki zahteva nekatera pojasnila „zaradi nerazumljivih stališč IS“ in predlaga, oziroma zahteva ureditev nekaterih zadev. Pismo govori o propadli zamisli, da bi Osilnica dobila obrat SATURNUSA, v katerem bi se zaposlili predvsem moški, o urejanju zdravstvene službe in telefonske zveze. Nekateri očitki so verjetno upravičeni (telefon), druge zadeve najbrž glede na veljavne normative ni mogoče uresničiti (redni zdravnik in občasni zobozdravniki) zaposlovanje pa bo treba urejevati skupno in na trdnjših temeljih.

Na pritožbo večih krajevnih skupnosti (KS), kjer so pogosto poplave, je bilo sklenjeno, da je treba strugo boljše in redneje čistiti, kar je dolžna financirati tudi Vodna skupnost Ljubljana-Sava.

Strinjali so se s predlogom Kulturne skupnosti, da bi izpraznjene prostore AVTA dobila Ljudska knjižnica in da bi del ostal še za Delavsko univerzo.

Sprejeli so tudi predlog KS Mozelj, da naj bi organizirali v pri-

hodnjem letu asfaltiranje 4 km dolgega odseka ceste Livold-Mozelj, in sicer s sredstvi Cestnega podjetja, delovnih organizacij, krajevnih skupnosti in morda še kakšnih.

Kočevski rokometiški s prostovoljnimi delom urejajo svoja igrišča. (Foto: F. Brus)

Obnovili so športne objekte

Prispevek TTKS in prostovoljno delo

TTKS Kočevje je zagotovila center za vzdrževanje in gradnjo športnih objektov dovolj denarja, da so se lotili obsežnejših vzdrževalnih del v domu telesne kulture in na športnih objektih.

Tako so v domu prebelili vse prostore, prepleksali lesene dele fasade in vzdolž doma. Na novem rokometnem igrišču so vkopali 100 m drenažnih cevi. Za telovadnico so nabavili za 40.000 din novega orodja, sicer pa nameravajo v naj-

krajšem času zamenjati vse izrabljeno orodje.

Obsežno delo so opravili tudi na stadionu v Gaju, kjer so na novo uredili garderobe. Vanje so napeljali elektriko in toplo vodo. Na novo so pokrili tribuno, popravili ograjo okrog stadiona in uredili atletsko stezo.

Dokončno so uredili še eno košarkarsko igrišče in rokometno igrišče, okrog katerega so postavili tudi ograjo.

Pri urejanju igrišč so se izkazali s prostovoljnimi delom člani TVD Partizan, predvsem atleti, košarkarji in rokometiški, ki so opravili nad 800 prostovoljnih delovnih ur. Vsa obnovitvena in vzdrževalna dela na športnih objektih so veljala okrog 105.000 din.

Direktor centra za vzdrževanje in gradnjo športnih objektov v Kočevju Borut Hočevnar je povedal še, da nameravajo popraviti v Gaju tudi balnišče in na novo zgraditi teniški igrišče. Vse občane pa prosi, da bi varovali športne naprave in prijajljali objestneže, ki jih uničujejo.

F. BRUS

ljude. To sklepajo po raznih znakih, ki jih opazujejo že dolga leta. Laštovke so že odletele, škorci se zbirajo itd. Mogoče bodo imele ptice na svojem poletu na jug letos več sreče. V Italiji, Nemčiji, Franciji in še v nekaterih državah so izšli strogi zakoni o prepovedi lovljenja ptic pevk. Tudi polhi – še tisto malo, kar jih je bilo – se umikajo v polšine na zimsko spanje. Ni bilo dovolj hrane, pa gredo spat. Mogoče je bolje, kjer je obrodila bukev.

Zakaj za občinski praznik nismo odprli najlepših in najdražjih skupnih garaž na Balkanu, ki stoje ob Tomšičevi cesti?

Ker umetniki še niso namalali na zidove fresk, saj bi sicer lahko urbanisti trdili, da kaže okolje.

Zakaj za pred ribniško mesnico tako dolga vrsta, kot da primanjkuje mesa?

Ker je pač tako: če je mesa dovolj, je pa mesnico premalo.

Spomladi voda tudi Gornikom

Pri gradnji vodovoda na Gori sodeluje tudi HYDROVOD, a za plačilo, ker nima denarja za te namene - Material draži gradnjo

Poročali smo že, da prebivalci Gore nad Sodražico v ribniški občini pridno gradijo vodovod že od lani, vodo pa bodo dobili v hiše predvidoma spomladi. Tokrat smo obiskali direktorja HYDROVODA Kočevje-Ribnica Antona Andoljška in ga vprašali, pri katerih delih sodeluje HYDROVOD, kolikšen bo njegov prispevek pri tej gradnji in kako napredujejo dela. Odgovoril je:

„Mi od HYDROVODA sodelujemo pri montažnih delih. Dosedaj smo položili 3.162 m cevi glavnega voda in kabla za avtomatsko upravljanje ali približno dve tretjini vsega. Vse cevi bomo položili še letos. Po glavnih cevih že lahko teče voda do Kračalov, v hiše pa bo pripravek predvidoma prihodnje spomladi, če bo vreme ugodno, lahko pa tudi že prej.“

Vodo bodo dobile vasi Kračali, Janeži, Petrinci in Kržeti, v

drugi fazi pa še tiste preostale hiše v Betonovem, katerih stanovalci pridno sodelujejo pri tej gradnji.

Anton Andoljšek: „Nismo se še odločili, če bomo prevzemali v upravljanje vaške vodovode v obeh občinah, ker je z njimi malo dohodka in veliko stroškov, se pravi izguba. Tisti, ki nam jih ponujajo, bi morali zagotoviti tudi denar za njihovo vzdrževanje.“ (Foto: J. Primc)

Domačini so opravili za vodovod vsa zemeljska dela, betoniranje dveh zbiralnikov in uredili zajete. Voda bo sama tekla do Kračalov, od tam pa jo bodo črpali v zbiralnik v Kržetih, ki je bil zgrajen že pred vojno, nato pa še v novi zbiralnik za Kržete.

Vodovod bi po prvotnih predračunih veljal 1.818.440 din. Vendar bo dražji, saj so se od takrat samo cene za vodovodne cevi zvišale za 40 do 270 odstotkov.

Vsa dela, ki jih opravlja HYDROVOD, bomo dobili plačana. Tudi material, se pravi cevi, kabel in tri črpalke, nam bodo plačali. Saj veste, da mi nimamo denarja za take gradnje. Sedanja cena vode je nizka.“

J. PRIMC

Breg brez vode

Denarja še ni, upanje pa je

Prebivalci novega naselja na Bregu nad Ribnico negotujejo, ker so si zgradili nove hiše, vode vanje pa ne dobijo. Pri HYDROVODU so nam povedali:

„Mi nismo dali soglasja za vodovodne priključke za nove hiše na Bregu, ker nimamo zadostnih zmogljivosti za njihovo napajanje. Če bi tako soglasje dali, potem je vprašanje, če bi ga lahko tudi uresničili, ker leži Breg pač nekoliko višje. Morda bi tudi Breg dobil vodo, vendar bi zaradi tega lahko zmanjkalo vode za nekatere druge hiše v drugih vaseh, ki leže višje.“

In rešitev?

„Breg bo dobil vodo, ko bo prišla voda iz sodraške smeri, iz Izberja. Računamo, da bo to prihodnje leto, če se bodo pristojni v občini Ribnica in Kočevje odločili za to gradnjo in jo financirali. HYDROVOD za te namene nima denarja.“

Gradbena dela v novem 24-stanovanjskem bloku ob gozdarskem domu v Ribnici se v glavnem bližajo koncu. Pričakujejo, da bo vseljiv za občinski praznik, se pravi marca prihodnje leto. Še letos bodo poleg tega začeli graditi še en skoraj enak blok, katerega gradnjo bodo sofinancirale delovne organizacije in solidarnostni stanovanjski sklad. (Foto: J. Primc)

Pred kratkim so v Ribnici odprli lepo urejeno novo trgovino SUKNA iz Zapuž, ki ima svoj obrat tudi v Jurjevici v ribniški občini. V njej prodajajo svoje izdelke pa tudi izdelke drugih tekstilnih tovarn. (Foto: Primc)

»Dolenjski list« v vsako družino

Nova farma bekonov v Željnah bo potrebovala okoli 200 kubikov vode na dan oziroma 6.000 na mesec. Združeno KGP je že dobilo potrebna soglasja za gradnjo. Izjema je le soglasje HYDROVODA, ki je dano pogojno. Vode vedno bolj primanjkuje, zato je tak sklep HYDROVODA upravičen.

Za območje občine Kočevje, pa tudi Ribnice je bilo že večkrat v strokovnih krogih ugotovljeno, da je treba z vodo varčevati, ker je ni dovolj. Zaradi tega govore tudi vsi načrti razvoja občine o tem, da je treba na tem območju ustanavljati le take gospodarske obrate, ki v svo-

J. PRIMC

ORTNEŠKI POROČEVALEC

DRV NI – Vsako leto nas je Špedicija KGP v Ribnici zadovoljivo oskrbela z drvmi, letos pa je odpovedala. Vse od zgodnje pomladi sem skoraj vsak teden povpraševal po njih, a jih do danes še nisem dobil. Vedno je bil odgovor: „Jih ni, nim jih ne pošljejo!“ in podobno. Zima je že pred durmi in resno nas skrbi, kako se bomo greti tisti, ki kurimo s če drvmi. Zvedeli smo, da je drv v Kočevju, Stari cerkvi in Grčaricah na pretek. Pri nas pa nič! Zakaj tako?

LEP IZLET – Prvi izlet še nepoznan ribniški planincev v Kamniške Alpe je uspel. Popoldne je bilo v Kamniku veliko naših narodnih noš iz vseh krajev domovine in celo iz zamejstva. Našo izletniško družbo je pozivila skupina narodnih noš iz Sodražice, ki se je z nami povzpela tudi na Veliko Planino. Njihova voditeljica tovaršica Gašperičeva nas je nagradila s spominskimi srčki.

NOVE TRGOVINE V RIBNICI – Tovarna SUKNO si je uredila novo, lepo in sodobno trgovino. Velika je in svetla, saj ima prostorne iz-

ložbe. Nasproti te pa bo nova pekarna, kar nas „kruhoborce“ še bolj veseli, saj je preskrba s kruhom že dolgo šepala. Baje bomo v njej lahko kupili tudi vsepovsod priljubljeni „burek“, ki je zelo pripraven za malice, in še kakšno specialiteto z juga. Zelim, da bi novi pek upošteval tudi naše želje in navade, pa bomo prijatelji.

V. P.

Zakaj za pred ribniško mesnico tako dolga vrsta, kot da primanjkuje mesa?

Ker je pač tako: če je mesa dovolj, je pa mesnico premalo.

KOČEVJSKE NOVICE

REŠETO

RAZGOVOR PRED PRAZNIKOM

Združiti gozdarstvo in lesno industrijo

Posebno pozornost še cestam, vodi, podeželju, ustanavljanju samoupravnih skupnosti in učinkovitemu delu IS ter občinske uprave

„Izvršni svet naše občine se trudi, da bi kočevsko gospodarstvo delalo res celovito, kot pravo gospodarstvo, ne pa da bi vsaka delovna organizacija bila zaprta vase, videla le sebe. Seveda je potem tudi gospodarstvo treba obravnavati kot celoto, in ne vsako delovno organizacijo zase. To je še posebno pomembno zdaj, ko gospodarstvo s samoupravnim sporazumevanjem in dogovarjanjem financira oziroma bo se financiralo tudi ostale negospodarske dejavnosti, ki so potrebne za uspešno delovanje delovnih organizacij in počutje občanov.“ je povedal za uvod med razgovorom pred praznikom občine predsednik IS Alojz Petek.

Alojz Petek

„Ustanovitev TOZD, njihovo delovanje v skladu z ustavo, zdravi odnosi v kolektivih, pa tudi združevanje delovnih organizacij lahko le prispevajo k napredku gospodarstva. Posebno pomembno za naše območje je tesnejše sodelovanje ali celo združevanje na področju gozdarstva in lesne industrije, in to na območju občin Kočevje in Ribnica. Prav razvoj teh dejavnosti je namreč najbolj pomemben za obe občini, zato mu bo posvečeno tudi naslednje srečanje predstavnikov obeh občinskih skupščin in družbenopolitičnih organizacij. Seveda potekajo razgovori za sodelovanje ali združevanje oziroma je to že doseženo še v drugih panogah gospodarstva, kot so kemična, kovinska in tekstilna industrija, gostinstvo itd.“

Za razvoj gospodarstva so seveda pomembne tudi nove investicije, ki jih načrtujejo povsod; omenim naj le OPREMO, LIK, USLUGO, INKOP in AVTO.

Vse delovne organizacije razmeroma dobro poslušajo. Izjema je TRIKON, ki je edini imel v prvem polletju izgubo.

Posebno pozornost posvečamo taki organizaciji izvršnega sveta in občinske uprave ter njenih organov, da bomo kar najbolj učinkoviti. Prizadevamo si, pa še premalo, za ustanavljanje samoupravnih skupnosti. Največjo pozornost posvečamo ustanovitvi samoupravne stanovanske skupnosti, ker so stanovanske zadeve v naši občini zelo pereče.

Prizadevali si bomo za posodabljanje cest na območju kočevske in ribniške občine, predvsem odsekov Kočevje-Dvor in Sodražica-Nova vas, pa tudi ostalih. Občani nas namreč vedno pogosteje opozarjajo, da je na Kočevskem asfaltiranih celo manj cest kot na Kozjanskem, v Brkinih in na širšem območju Triglava. Za tako stanje krivijo tudi prestaba prizadevanja občinske skupščine in družbeno političnih organizacij ter zahtevajo v bodoče večjo učinkovitost. Izvršni svet bi rad ugodil zahtevam občanov, a žal republiška skupnost za ceste in republiški izvršni svet menita, da v prihodnjih dveh letih ni možnosti za nova, večja posodabljanja cest na našem območju. Pač pa bomo verjetno našli denar za asfaltiranje še preostalih cest skozi naselja.

Vedno bolj pereča postaja oskrba prebivalstva s pitno vodo in gospodarstva s tehnološko vodo. To bomo morali reševati sporazumno s sosednjo ribniško občino. Tudi podeželju je treba zagotoviti zdravo pitno vodo, saj je zdaj še marsikje nimajo. Na podeželju je razen vode odprtih še mnogo drugih perečih vprašanj, kot so šolstvo in prevozi šolarjev, socialno razlikovanje, zaposlovanje, izseljevanje oziroma izumiranje, prometne zveze, ceste itd.“

Sprejet je program za delo komunistov

V njem je poudarek predvsem na gospodarstvu, uresničevanju ustave in odgovornosti

O nalogah Zveze komunistov v občini po 7. kongresu ZKS in 10. kongresu ZKJ so razpravljali na seji občinske konference ZK Kočevje 26. septembra. Razen tega so sprejeli dopolnjeni program dela ZK občine Kočevje in sklenili, da bo osnutek statutarnega sklepa o organiziranosti in delovanju ZK v občini v razpravi v osnovnih organizacijah ZK do 20. oktobra, občinska konferenca pa ga bo sprejela do konca tega meseca. O nalogah komunistov in programu so na seji rekli:

Savo Vovk, predsednik občinske skupščine: „Partijska organizacija mora biti odločnejša in mora ugotoviti, zakaj TOZD niso povsod v redu organizirane. Če bi imeli tam, kjer

so pogoji, več TOZD, bi bila uzurpacija (samozvana oziroma nezakonita prilastitev) oblasti manjša. Delavec bi prišel bolj do besede.“

Vinko Zajc, KOMUNALA:

„Že pet let govorimo o integraciji komunalnega gospodarstva, narejenega ni pa nič. Bomo spet delali programe razvoja po majhnih družinicah ali za veliko, združeno podjetje? Kje so komunisti? Kaj delajo, da ne dosežejo uresničitve pametne zamisli?“

Ivan Oberstar, ZMS: „Okrepiti je treba sodelovanje družbeno-političnih organizacij z bazo. Dogovarjati se je treba v čim širših, in ne v ozkih krogih.“

Danilo Vučič, namestnik sekretarja komiteja ZK: „Kakor bomo zagrabili in organizirali delo, takšen bo uspeh. Če bomo delali kot pri ZIDARJU, kjer se osnovna organizacija ZK ni sestala leto dni, potem komunisti ne morejo reševati nalog.“

Jože Novak, sekretar komiteja ZK: „V minulem obdobju smo pokazali, da smo sposobni speljati marsikaj. Če bodo naloge v programu izpolnjevali nosilci v sodelovanju z osnovnimi organizacijami ZK in drugimi, bomo vse izpeljali. Če pa bo delo ležalo le na nekaj ljudeh, na komiteju in konferenci, potem ne bo vse opravljeno.“

Alojz Petek, predsednik izvršnega sveta: „Odgovornost je najbolj pomembna za uresničevanje programa. Treba je vztrajati na rokah za izvršitev posameznih delov programa in zahtevati odgovornost od nosilcev nalog. Če kaj ne bo opravljeno, je treba poklicati zadolženega na odgovor, postaviti vprašanje zaupnice, če se lahko dela na odgovornem mestu, ali ga celo odstaviti z odgovornega položaja.“

Lado Gašparac, krajevna skupnost: „Krajevna skupnost meni, da bi morali najti boljši način informiranja občanov. Združiti bi morali ves denar, ki ga v občini dajemo za obveščanje in ki smo ga še nameravali dati. Tako bi prihranili denar in si uredili boljše obveščanje.“

V INKOPU Kočevje so tudi letos nagradili za 10-letno oziroma 20-letno zvestobo svoje člane kolektiva. Svečanost je bila združena s proslavljanjem 28-letnice INKOPA. (Foto: J. Primc)

INKOP: Podvojiti proizvodnjo

Pred kratkim je delovni kolektiv industrije kovinske opreme INKOP Kočevje praznoval 28-letnico ustanovitve podjetja. Ob tej priložnosti je predsednik delavskega sveta podelil nagrade in priznanja 14 članom kolektiva, ki so pri podjetju že 20 let, in štirim, ki so pri podjetju 10 let. Direktor inž. Stane Letonja pa je spregovoril zbranim članom kolektiva in upokojevcem, ki so jih tudi povabili na svečanost, o prehojeni poti in načrtih za bodočnost.

Pri INKOPU izdelujejo na osnovi opravljene raziskave tržišča program razvoja, po katerem bi povečali proizvodnjo od letošnjih 34 milijonov dinarjev že v prihodnjem letu na 60 do 70 milijonov. Pri tem razvoju nameravajo sodelovati s sorodno nemško firmo, saj so v Jugoslaviji edini večji proizvajalec take (kopalniške) opreme. Ta firma bi jim pomagala uvesti sodobnejšo proizvodnjo.

Vendar je INKOP za novo investicijo prešibak, saj bi za njeno uresničitve zbral denar več let. Zdaj se že dogovarjajo s predstavniki NOVOLESA iz Straže o tesnem sodelovanju oziroma celo morebitni združitvi. NOVOLES namreč že proizvaja akrilno steklo, ki bi bil polproizvod za INKOP, hkrati

zanj prizadevali vsi člani kolektiva. J. P.

Nova sirarna v Kočevju, ki je začela delati letos poleti, je ena izmed največjih investicij, dokončanih v tem letu. (Foto: F. Brus)

Vode zmanjkuje

Kako Ribnici in Kočevju zagotoviti več vode

Pred meseci smo v nadaljevanjih pisali o ugotovitvah Vodne skupnosti Ljubljana-Sava o oskrbi s pitno in tehnološko vodo na območju občin Kočevje in Ribnica ter o varstvu voda, ki je del varstva okolja. Danes začnemo objavljati načrte za razvoj oskrbe z vodo na območju občin Kočevje in Ribnica do leta 2.000, ki ga je izdelal HYDROVOD Kočevje-Ribnica.

Oskrba z vodo na tem območju je namreč vedno bolj kritična. Potrošnja vode je hitro narasla predvsem letos v juniju, juliju in avgustu, in to tako v gospodinjstvih kot v delovnih organizacijah. Dogaja se že, da voda v nekatere višje zgradbe ne priteka. Vedno več vode zahtevajo nova naselja in nove, pa tudi stare delovne organizacije. Izredno je narasla potrošnja vode v LIK Kočevje in INLES Ribnica. Vodovodne črpalke pri zajetu skupnega vodovoda v Blatah delajo že po 23 do 24 ur na dan, da načrpajo dovolj vode.

HYDROVOD ne daje več soglasij za priključke novih velikih porabnikov vode ali pa daje soglasja s pri-

držki. Zavedajo se namreč, da letos ni bilo treba omejitvi porabe vode le zato, ker je bilo tudi poleti precej dežja. Tako je oskrba v občini Kočevje in Ribnica z vodo spet kritična, kot je bila pred približno 15 leti.

Sprehod skozi načrt

Poglejmo na kratko, kaj predvideva načrt razvoja oskrbe z vodo za območje obeh občin.

Območje občine Kočevje, ki je po površini druga največja občina v Sloveniji, je po vodah, ki so primerne za izkoriščanje, zelo siromašno. Zato je bila pravilna odločitev pred 15 leti, da kočevsko območje zaradi preskrbe z vodo sodeluje z ribniškimi, ki je z vodnimi viri zelo bogato. Teoretične možnosti oskrbovanja Kočevja z vodo iz Cabranke (gravitacijsko), oziroma iz Kolpe (s črpalnimi sistemi) obstajajo, vendar bi bile te investicije tako velike, da jih sedanje gospodarstvo ne bi moglo niti vzdrževati, kaj šele zgraditi.

Pred 15 leti so začeli graditi skupni črpalni vodovod, ki je zajel dokaj močan in stalen kraški izvir v Obrhu pri Dolenji vasi. Odločitev, da zaja-

mejo prav ta izvir, je bil utemeljen, saj so tako z manjšo investicijo zagotovili vodo največ potrošnikom. V tem času namreč dolenji predel Ribniške doline sploh ni imel vodovoda in je bilo treba vsak dan pričakovati epidemijo.

V prvi fazi gradnje sta bili postavljeni dve črpalni, in sicer: 50 l/sek. za področje Kočevja in 30 l/sek. za Ribnico. Zaradi pogostih okvar in ker so po dograditvi zbiralnika na Obrhu ugotovili, da ni dovolj pritiska, so v letu 1969 obnovili črpalnišče in namesto dveh montirali eno skupno črpalno z zmogljivostjo 80 l/sek. To je bila in je tudi še danes uradno dovoljena količina vode.

Zaradi izredno hitrega naraščanja potrošnje vode, posebno na območju Kočevja (v letih 1970-1974 so napeljali vodovod v skoraj vse večje kočevske vasi), je postala z 80 l/sek. črpalna premajhna in so jo v letu priredili na 100 l/sek.

Sedaj pa ugotavljajo, da s to zmogljivostjo komaj krijejo porabo vode v konicah. Se slabše stanje pa je treba pričakovati v prihodnje, saj široka poraba stalno narašča tako v Ribnici kot v Kočevju, odpirajo nova družbena in zasebna gradbišča itd. V prihodnjih letih pričakujejo večjo porabo vode tudi v pred kratkim priključenih vaseh, saj so si prebivalci najprej vgradili le po eno pi-plo, kopalnic in stranišč na vodno izplakovanje pa sploh niso imeli.

Kljub večkrat izrečenim smernicam v srednjeročnih načrtih razvoja občin, naj ustanavljamo gospodarske obrate, ki ne potrebujejo vode, ni tako. Izjema je v preteklem letu le INKOP Kočevje. Nasprotno pa

ZKGP pripravlja projekt, po katerem bi porabili novih 240 kubikov vode na dan in s tem prispevali k 6-odstotnemu povečanju potrošnje vode na Kočevskem. Podobno zahteva SNEZNIK. S povečanjem zmogljivosti v Mlekarni pričakujemo tudi večjo potrošnjo vode. Predvideti je treba povečanje porabe vode v gospodinjstvih, in to zaradi priključitve še nekaterih vasi in graditve novih stanovanj v samem mestu. Izredno pa je narasla potrošnja vode v industriji.

Žeja grozi tudi Ribnici

Podobno naraščajo zahteve po vodi na območju Ribnice, le da so tu količine manjše. Velika težava za nemoteno oskrbo Ribnice z vodo je, ker to območje nima večjega zbiralnika in je ob prekinitvi električnega toka v dobri uri brez vode. Posebno je to pereče, če pride do prekinitve toka v času, kadar je potrošnja največja.

Znatno je poslabšala preskrbo ob konicah tudi „cenejša“ gradnja oziroma direktna priključitev na vod za vašo Ložino, Koblarji, Klinja vas in Zeljne na kočevski strani.

Novih zazidatnih območij v Ribnici, to je v okolici Brega, brez večjih posegov HYDROVOD ni več sposoben oskrbovati z vodo. Tak odgovor so dali tudi odgovornim organom občine Ribnica, ko so zaprosili za soglasje.

(nadaljevanje prihodnjič)

AVTO KOČEVJE

mednarodni in tuzemski avtotransport, mehanične delavnice, turizem in gostinstvo

- Solidno in hitro opravljamo prevoze blaga v inozemstvu in doma
- Opravljamo tehnične preglede osebnih in tovornih vozil
- Nudimo gostinske in turistične storitve v motelu na JASNICI

Za občinski praznik iskreno čestitamo!

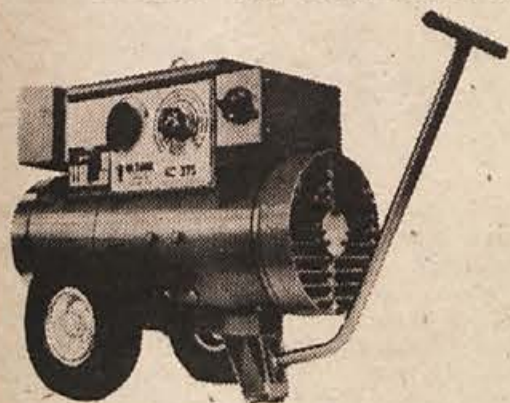

Obiščite motel na Jasnici!

ULJANIK

KC 375 - PRETVORNIK ZA ROČNO VARJENJE, ZANESLJIV IN PREPROST ZA UPRAVLJANJE

KC 375 je moderni pretvornik za električno varjenje, preprost za uporabo in upravljanje. Je tako izdelan, da ustreza težkim delovnim pogojem in ima zato odporno in trdno konstrukcijo.

KC 375 omogoča širok obseg dela od 30 do 375 A in so v teh okvirih njegove karakteristike varjenja odlične. Omogoča lahek vžig in prožnost delovnega dosega z minimalnim brizganjem ter je tako usedanje kovine zelo dobro.

Poganja ga trofazni dvopolni asinhroni stroj, katerega rotor je na skupni osi z rotorjem štiripolnega generatorja z neodvisnim zagonom. Celotni pretvornik ima skupno ohišje.

VSESTRANSKO — PRIPRAVNO — EKONOMIČNO

Brodgradilišče, tvornica dizel motorov i tvornica električnih strojev i uređaja — Pula

P. P. ŠTEV. 208, TELEFON: CENTRALA (052) 22-322
TELEX: 25 252 YU ULJTES

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

ZIDAR KOČEVJE

Gradbišče v Kočevju

OPRAVLJAMO VSE VRSTE GRADENJ NA OBMOČJU KOČEVJA, LJUBLJANE IN REKE!
GRADIMO STANOVANJA ZA TRG!

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE!

kovinar kočevje

REŠKA CESTA 23

- centralne kurjave
- vodovodne instalacije
- klimatske naprave
- razna druga kovinska gradbeno-obrtna dela

Čestitamo za praznik!

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

Edina revija za Slovence po svetu, njihov stalen most z domovino je revija **RODNA GRUDA**. Naročite jo tudi svojim sorodnikom v tujini! **RODNA GRUDA**, 61001 Ljubljana, p. p. 196, Cankarjeva 1/II

PROSTA DELOVNA MESTA!

„TRANSPORT“ KRŠKO

OBJAVLJA

na podlagi določil samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu:

1. 1 PROSTO DELOVNO MESTO PROMETNIKA
2. 1 PROSTO DELOVNO MESTO PRALCA MOTORNIH VOZIL.

POGOJI:

- pod 1.) srednja prometna šola ali srednja ekonomska šola
- pod 2.) NK ali PK delavec
- pod 1. in 2. moška delovna moč z urejeno vojaško obveznostjo.

Poskusna doba traja 2 meseca. Stanovanja podjetje nima. Objava velja do 18. 10. 1974.

VZEMITE SVOJ MILIJON!

Kar tako milijonov ne dajemo. Treba se bo malce potruditi. Sprašujete, kaj vam je storiti. Vsak teden objavlja ITD razpredelnico s 25 številkami. Vaša naloga je, da obkrožite 5 številke, ki jih seveda sami izbirate. Držite pesti, da bo kombinacija, ki jo vsak teden izžrebajo v uredništvu ITD taka, kot ste jo napisali VI.

12 TEDNOV— 12 MILIJONOV ZA BRALCE itd

ČE UGANETE VSAJ
3 ŠTEVILKE, PREJMETE
LEPO KNJIGO

ZA TISTE PA, KI BODO AKCIJO
ILUSTRIRANEGA TEDNIKA DELA
SPREMVALI VSEH 12 TEDNOV:

VELIKA NOVOLETNA
SUPER NAGRADA

IZPOLNITE KUPON, VZEMITE SVOJ MILIJON!

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 3. oktobra - Evald Petek, 4. oktobra - Frančišek Sobota, 5. oktobra - Marcel Nedelja, 6. oktobra - Bruno Ponedeljek, 7. oktobra - Dan top, Torek, 8. oktobra - Pelagija Sreda, 9. oktobra - Abraham Četrtek, 10. oktobra - Zlatko

LUNINE MENE

9. oktobra ob 13.01 zadnji krajec

KINIO

BRESTANICA: 5. in 6. 10. ameriški barvni film „Kje je pot na fronto“.
KOSTANJEVICA: 5. 10. ameriški barvni film „Nekoč je bil malo-

pridnež“: 6. 10. ameriški barvni film „Kavboj brez miru“.
KRŠKO: 5. in 6. 10. italijanski barvni film „Kralj džungle“: 9. 10. španski barvni film „Noč nasilja v Tombstonu“.

MIRNA: 5. in 6. 10. „Nikolaus Filibert v vojni in ljubezni“.

METLIKA: od 4. do 6. 10. italijanski barvni film „Tajni agent 007“: in francoski barvni film „Epizoda je epizoda“: 9. 10. ameriški barvni film „Bal vampirjev“.

RIBNICA: 5. in 6. 10. ameriški barvni film „Bilo je nekoč na divjem zapadu“.

SEVNICA: 5. in 6. 10. ameriško-nemški barvni film „Kralj, dama, pob“: 9. 10. ameriški film „Sto muk Stanila in Olla“.

SENTJERNEJ: 5. in 6. oktobra „Marjčev rat“.

TREBNJE: 5. in 6. 10. ameriški barvni kavbojski film „Vitezi Rollete“: 9. 10. italijanski barvni avanturistični film „Tajni satanov agent“.

gelj iz Rihpovca pri Trebnjem, prodajati in razdajati premičnine na mojem posestvu na Rihpovcu, ker je vse moja last. Če tega ne bo upoštevala, jo bom sodno preganjal.

OBVESTILA

DOM FRATA vabi na VINSKO TRGATEV, ki bo v soboto, 5. oktobra 1974. V slučaju slabega vremena bo v notranjih prostorih. Vabljeni!

ČESTITKE

TONETU JAKSETU iskreno čestitamo za uspešno opravljeno diplomu na pedagoški akademiji. Mama, brat Janez z družino, sestra Majda s hčerko, Tine in drugi sorodniki.

ZAHVALA

Sporočamo žalostno vest, da nas je zapustil naš dragi oče in stari oče

ANTON ŠPEHAR
Doljna Paka 3

Od njega smo se poslovili 23. septembra 1974. Hvala za vence in cvetje. Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom, godbam na pihala Črnomelj, SV Novo mesto in župniku za govor.

Žalujoči: sin Tone z družino, sin Julij z ženo Anico, hčerka Tončka, hčerka Micka z družino, Pepca z družino in drugo sorodstvo
Kanada, Črnomelj, Griblje, Osojnik

ART BUCHWALD:

Očetje, matere
in
šoferji

Na olimpijskih igrah v Rimu leta 1960 so bili tudi ljudje, ki se niti malo niso zmenili za različne tekme. Sem je spadal tudi angleški igralec in režiser Peter Ustinov, ki je ondi pravkar smel neki film. Dejal je, da se ne zanima za športne prireditve zaradi doživljanja v svoji zgodnji mladosti. Takrat je obiskoval v Angliji šolo Mr. Gibbisa z internatom. Oče Ustinova je bil rojen v Rusiji, pa je dolgo služboval v Nemčiji, preden je postal angleški državljani. Njegova mati je bila Francozinja.

„Odtlej je že trideset let,“ mi je dejal devetintridesetletni igralec. „Vendar so mi še v živem spominu stvari, zaradi katerih sovražim olimpijske igre. Po enkrat na leto so namreč vsi naši očetje, matere in šoferji prisostvovali športnim igram na šoli. Pa niso samo gledali naših tekem, mrveč so morali tudi sami nastopati. Najprej so morali stometrsko progo preteči očetje, nato matere in slednjič šoferji. Seveda je bilo za nas, učence, vprašanje ugleda, kako so se naši starši in šoferji odrezali. Žal pa moji starši niso imeli šoferja, kar je pomenilo na tej „frakarski“ šoli neodpušljiv primanjkljaj. Če kak učenec ni imel očeta, so kar lepo ravnali z njim. A učenca, ki si njegovi starši niso mogli privoščiti šoferja, ni nihče pogledal.“

„Pa niste mogli dobiti kakega izgovora, zakaj se starši rajši vozijo brez šoferja?“

„Ne, kaj takega v Angliji takrat sploh niso oprostili,“ je nadaljeval Peter Ustinov. „Ne morete si misliti, koliko sem zaradi tega pretrpel! Za božjo voljo sem prosil očeta: „Vseeno mi je avto, toda šoferja moramo imeti!“ Dandanašnji bi si človek za tak stometrski tek lahko kakega šoferja izposodil, a v tistih časih bi tak najeti šofer ne bil dobil niti dovolilnice za startanje. Nekateri moji sošolci so bili tako bogati in so imeli toliko šoferjev, da bi bili sami šoferji lahko priredili svoj celovški tek na daljavo.“

„Ali so šoferji nastopali v livrehah?“

„Seveda! A nisem trpel samo zaradi ponižanja, ker nisem imel šoferja, ampak sem imel tudi to smolo, da moj oče ni hotel tekovati. Bil je diplomat v Nemčiji in je nosil monokel. Njemu je bilo zoper čast, da bi tekal na stometrski progi. Mimo tega se je bal, da bi pri tem ne izgubil monokla. Medtem ko so moji součenci navijali za svoje očete, matere in šoferje, je zame startala samo moja mati. In žal se je izkazalo, da je bila slaba tekačica.“

„Kako to?“

„No, že startala je strašno slabo. Druge matere so sklonjene pričakale startni strel. Ona pa je stala pokonci. Spet in spet sem ji zabijeval, da se stoji ne bo mogla nikoli lahko pognati v tek. Pa je bila tako trmoglava, da se ni zmenila za moje dobre nasvete. Seveda je bila zmeraj zadnja na cilu. Ker nisem imel razen nje nikogar na tekmi, sem se moral zaradi njene slabe ocene oprustiti svojim sošolcem. To pa mi je bilo vedno strašno mučno. Zraven vsega tega hudega pa je bil še moj oče nemški državljani, kar je bilo fantom znano. Norčevali so se iz mene, češ da sem izgubil vojno 1914-1918. Med njimi pa je bilo tudi nekaj dostojnih fantov, ki so dejali, da so jim njihovi očetje pripovedovali, kako so bile sanitarije v vseh zavzetih strelskih jarkih bolj urejene kakor tam pri Francozih. A jaz sem imel francosko mater in je bila to kaj slaba tolažba! Torej - olimpijske igre lahko da zabavajo druge. Kar pa zadeva mene, pa le to dosežejo, da vidim spet svojo mater pred seboj, kako stakajoč čepeta po stometrski progi. Zaradi napačnega starta ni bila nikoli točno na mestu. Navzlic temu se je pošteno potrudila, da bi izpopolnila vrzel, ker ni tekal niti moj oče niti ni bil najet kak šofer.“

Mr. Ustinov si je obrisal solzo, rekoč: „Res, tekačica ni bila - a bila je moja mati.“

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

SPREJMEM dimnikarskega pomočnika in vajenca. Hrana in stanovanje preskrbljena. Stanislav Arh, dimnikarski mojster, Kamnik.

VAJENKA sprejem v uk za previjanje elektromotorjev. Telefon (061)310-119.

STAREJŠI gostilničar išče gospodinjico in pomoč v gostilni. Ponudbe v oglasni oddelku pod „DOM BREZ GOSPODINJE“.

KEMICNA CISTILNICA OBRČ, Novo mesto, sprejme takoj likarico.

VARSTVO DVEH deklic in pomoč v gospodinjstvu išče zdravnica. Lastna soba, zasluzek in možnost večernega šolanja. Ponudbe na telefon 061-51-585 Ljubljana.

SLUŽBO IŠČE

GREM za gospodinjstvo pomočnico. Marija Goršin, Potov vrh 38, Novo mesto.

STANOVANJA

OPREMLJENO SOBO oddam dvema fantoma. Naslov v upravi lista (2407/74).

SOBO s centralno kurjavo v bližini Novega mesta, oddam takoj dvema fantoma. Ostalo po dogovoru. Naslov v upravi lista (2414/74).

ODDAM opremljeno sobico mirni uslužbenki. Centralna kurjava, uporaba kopalnice. Oglasite se po 15. uri. Naslov v upravi lista. (2415/74).

SOBO ODDAM dvema fantoma. Paderšičeva 18, Novo mesto.

Motorna vozila

PRODAM FIAT 124, letnik 1970. Naslov v upravi lista (2376/74).

PRODAM ZASTAVO 750, letnik 1973, prevoženih 21.000 km. Informacije na telefon 22-312.

PRODAM AVTO Austin 1300, letnik 1970. Ogled možen vsako popoldne po 16. uri. Vinko Plankar, Mačkovec, Pod Trško goro 44.

AMI 8, letnik 1969, in lahko prikolico prodam po ugodni ceni. Ogled možen vsako popoldne od 15. ure dalje. Rudi Jakša, Brod 10, Novo mesto.

PRODAM AMI 8. Rafko Petrič, Kristanova 14, Novo mesto, telefon 21-802.

PRODAM dobro ohranjen moped na tri prestave, novo avtomobilsko gumo Michelin 145 - 14 ZX. Bojan Lavrišek, 4. julija, Krško.

PRODAM ZASTAVO 750, letnik 1968, motor 1974, in stereo kasetni magnetofon 16 W za avto. Drago Vovk, Valantičeva 17, Novo mesto.

UGODNO PRODAM ohranjen FIAT 750, letnik 1968, prevoženih 38.000 km. Truda Primc, Cegelnica 28, Novo mesto.

PRODAM FIAT 850, letnik 1967, v dobrem stanju. Marjan Šuštar, frizerski salon „Juvanc“, Trebnje na Dol.

UGODNO PRODAM FIAT 850 SPECIAL, letnik november 1969. Ogled Dolenjske Toplice 69.
PRODAM FIAT 850. Niko Pajč, Jerebova 3a, Novo mesto.

PRODAM

PRODAM novo kosilnico BCS in obračalnik Menetor. Anton Berus, Sred. Globodol 6, Mirna peč.

PRODAM novo montažno vikend hišico. Naslov v upravi lista (2409/74).

PRODAM IN IZDELUEM stroje za izdelovanje betonskih blokov vseh vrst dimenzij. Zmogljivost 160 na uro. Garancija 1 leto, cena 8.000,00 din. Bojan Porenta, Breg ob Savi 53, Kranj.

UGODNO PRODAM rabljeno spalnico in hladilnik. Marija Levstik, Trdinova 3a, Novo mesto.

UGODNO PRODAM kombinirano omaro. Oglasite se vsak dan od 14. ure dalje. Nad mlini 44, stanovanje 4, Novo mesto.

PO UGODNI CENI prodam hidrofor z elektromotorjem za enofazni tok. R. K., Krško, Ilirska 6.

PRODAM motorno žago Homelite, staro leto dni in dobro ohranjeno, za 2.500,00 din. Anton Rožman, Dol. Karteljevo 7, Mirna peč.

PRODAM televizor, anteno, delovni pult (80 cm) in električni štedilnik. Pero Mandič, Ragovska 8, Novo mesto.

PRODAM gumi voz (13 in 15-colski). Bulc, Jurčkova pot 73, Ljubljana.

UGODNO PRODAM peč na olje EMO. Bogdan Iličin, Nad mlino 26, Novo mesto, telefon 21-562.

PRODAM masivno hrastovo stilno spalnico (tudi po kosih), trajno žarečo peč Kueppersbuch, rabljen plinski štedilnik in železno garderobno steno. Sandi Bednaršek, Krško, Ob Cankarjevi cesti, blok II.

PRODAM nov hidrofor za 3.200,00 din. Vika Lovšin, Mirna peč 73.

PRODAM ali dam v najem hišico z elektriko. Poizve se pri Dominiki Pavšek, Mali Cirknik 23, Sentjanž na Dol.

PRODAM spalnico z jogi vložki po ugodni ceni. Jože Teršar, Trebnje.

PRODAM mešan grozdje. Anton Gregorič, Gor. Brezovica 25, Sentjernej.

PRODAM zelo dobro 10 let staro plemensko kobilu, 6 mesecev brejo, z jamstvom. Tone Medja, Radovlja 33, Smarješke Toplice.

POSEST

PRODAM 23 arov travnika ob Krki. Naslov v upravi lista (2388/74).

KUPIM

V Novem mestu ali okolici kupim dograjeno hišo ali hišo v gradnji, po možnosti z vrtom. Plačam takoj, po želji v devizah - DM. Jože Bakšič, Čisti breg 6, 68310 Sentjernej.

RAZNO

V PETEK, 27. septembra, sem na avtobusni postaji v Novem mestu našel majhno denarnico (verjetno žensko) z nekaj denarja. Lastnik jo lahko dobi na upravi Dolenjskega lista.

POROČNI PRSTANI! - Tudi pri nakitu se moda spreminja: iz starega vam naredi nov prstan Otmar Zidarič, zlatar v Ljubljani, Gospoška 5. - Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

Mlada razočarana mamica želi spoznati dobrega človeka do 40 let. Lahko ločen, ne po svoji krivdi, s stanovanjem. En otrok zaželen. Ponudbe pošljite na upravo lista pod „DOBRA ZENA“.

PREKLIC

FRANC MEJAK, Vrh pri Trebelnem 9, prepovedujem Amaliji Ro-

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame in stare mame

ANE TISOVEC

roj. RUS

se iskreno zahvaljujem sorodnikom, sosedom in prijateljem za vso pomoč v težkih trenutkih in izrečeno sožalje. Zahvaljujem se tudi kolektivu TSP Novoles za darovano cvetje in duhovnikoma za lep pogrebni obred in izrečeno sožalje.

Žalujoči: hčerka Anica in vnuk Matjaž ter drugo sorodstvo. Gor. Straža, Ptuj, Dvor

ZAHVALA

Ob težki izgubi našega dobrega in skrbnega moža, očeta, brata in tasta

FRANCA LAVRIČA

iz Travnika 26 v Loškem potoku

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili vence ter izrekli sožalje. Posebno se zahvaljujemo vsem sosedom, ki so nam priskočili na pomoč in nas tolažili v najtežjih trenutkih, ter kolektivu osnovne šole Loški potok.

Žalujoči: žena Ivana, hčerka Marija z družino, sinova France in Janez ter drugo sorodstvo

V SPOMIN

Minilo je leto dni, odkar je 2. oktobra 1973 mnogo-prezgodaj umrl v 48. letu naš dragi, zlati in skrbni mož in očka

MARTIN VINDIŠMAN

iz Stranske vasi pri Semiču

V naših srcih je še vedno neotolažljiva bolečina. Žalujoči: mama, žena Slava, hčerka Martina, sin Zvonko in drugo sorodstvo.

SCHIEDEL — YU —

Kamin, dimnik št. 1
v Evropi

PGP

GRADNJA ŽALEC

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Danica Urek iz Skopje - dečka, Marija Ferjanč iz Jerešlavska - Romana, Cvetka Novoselec iz Kapel - dečka, Anica Blažević iz Samobora - Tomislava, Marija Vuković iz Samobora - deklico, Jožica Dornik iz Krškega - dečka, Jožefa Zupan iz Osredka - dečka, Terezija

Severović iz Međsava - Kreaša, Božica Botički iz Marije Gorice - dečka, Stanka Skrbinek iz Žurkov dola - Borisa, Barica Fankovič iz Bedra - dečka, Cvetka Urek iz Raven - dečka, Alojzija Kostanjšek iz Dednje vasi - deklico, Marica Reščič iz Kerestince - Moniko, Franciška Kunšek iz Podgorja - dečka, Marica Čizmek iz Dovškega - deklico, Andreja Andrejaš iz Hrastja - dečka, Marica Peša iz Brežic - deklico, Marija Iveković iz Klanjca - Snježano, Angela Krule iz Starega grada - dečka. - Čestitamo!

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Casopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET: Lojzka Potrč (predsednica sveta), Franc Beg, Viktor Dragoš, Tone Gošnik, Jože Jekc, Vlado Silvester, Franc Lapajne, Tine Molek, Slavko Smerdel, Franc Štajdohar in Ivan Živič

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Milan Markelj, Janez Pezelj, Branko Podobnik, Jože Primc, Jože Splichal (urednik Filologe P), Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik. Fotoreporter Sandi Mikulan, oblikovalec priloge Peter Simič.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 3 din - Letna naročnina 119 dinarjev, polletna naročnina 59,50 din, plačljiva vnaprej - Za inozemstvo 240 din ali 15 ameriških dolarjev oz. 45 DM (oz. ustrežna druga valuta in tej vrednosti) - Devizni račun: 52100-620-107-32002-009-8-9

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 45 din, 1 cm na določen strani 68 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 90 din. Vsak mali oglas do 10 besed 17 din, vsaka nadaljnja beseda 1,50 din. Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 6 od 1.1.1974 - Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-601-10558 - Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 - Telefon: (068) 21-227 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Casopisni stavek, filmi in prelom: CZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana

VSAK DAN: Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 16.00, 18.00, 19.30 in ob 20.00.

CETRTEK, 3. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo - Fr. Chopin in njegova Junaška polonеза. 10.15 Po Talijinski poti. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Jože Silc: Občutljivost vrst in sort ozimnih na čas setve. 12.40 S pihalnimi godbami. 13.30 Priporočajo vam... 15.45 „Vrtljak“. 18.35 Z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana. 19.40 Minute z ansambлом Bojana Adamiča. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 22.20 Nočni koncert.

PETEK, 4. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo: Orientacija. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Tone Zorc: Zivorejska skupnost Slovenije in pospeševalni nasveti. 12.40 Povepke brez besed. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“. 19.40 Minute s štirimi kovači. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Stop-pops 15. 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih. 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih.

SOBOTA, 5. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pionirski tednik. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Vilko Stern: Zanimivosti svicarskega kmetijstva. 12.40b bistem potočku. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji. 15.45 „Vrtljak“. 17.20 Gremo v kino. 19.40 Minute z ansambлом Francija Puharja. 19.50 Lahko noč, otroci! 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 6. OKTOBRA: 8.07 Radijska igra za otroke - Dieter Valdman: „Stroji stavkajo“. 9.05 Še pomnite tovariši. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.15-14.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 18.03 Radijska igra - Marjan Marinc: Nedeljsko kosilo. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 23.05 Literarni nokturmo.

PONEDELJEK, 7. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pisani svet pravljic iz zgodb. 10.15 Za vsakogar nekaj. 12.40 Kmetijski nasveti - inž. Dragan Honzak: Kako si uredimo sadovnjak v vrtu. 12.40 Rinalne godbe na koncertnem odru. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“.

17.20 Koncert po željah poslušalcev. 19.40 Minute z ansambлом Dobri znanci. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.30 Stereofonski operni koncert. 23.05 Literarni nokturmo.

TOREK, 8. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo - Zivljenje ljudi na kraškem svetu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Silva Avšič: Kdaj pobiramo in skladiščimo zelenjavo za zimo. 12.40 Po domače. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 Na poti s kitaro. 15.45 „Vrtljak“. 18.05 V tork na svidenje. 19.40 Minute z ansambлом Mojmir Sepeta. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Slovenska

zemlja v pesmi in besedi. 23.00 Literarni nokturmo.

SREDA, 9. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Za mlade radovedneže. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - Čebelarstvo. 12.40 Od vasi do vasi. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 Pojo naši operni pevci. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Loto vrtljak“. 19.40 Minute z ansambлом Francija Puharja. 19.50 Lahko noč, otroci! 22.20 S festivalov jazza.

CETRTEK, 10. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo - Slovenci in Hrvati pod fašizmom. 10.15 Po Talijinski poti. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Franc Prijatelj: Kako novi vinski zakon ureja provenienco in kakšni postopki so dovoljeni! 12.40 S pihalnimi godbami. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 Med šolo, družino in delom. 15.45 „Vrtljak“. 18.35 Z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 23.05 Literarni nokturmo.

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: Roberto Goman iz Rače vasi je padel pri igri in si poškodoval levo roko; Bojan Kunej, sin obrtnika iz Bistrice je padel z mopedu in si poškodoval levo roko in nogo; Frančiška Kralj, upokojenka iz Razbora je padla na poti in si poškodovala glavo; Tezija Sečen, žena kmeta iz Mosteca je padla z lestve in si poškodovala hrbtenico in rebra; Štefica Skrbeta je padla s kolesom in si poškodovala desno koleno; Mihaela Antola, kmeta iz Kraja Donjega je kobilu poškodovala po glavi in desni roki; Karel Požar, upokojenec iz Sp. Starega grada je padel na poti in si poškodoval glavo; Jože Arh, kmet iz Vel. Podloga je padel z voza in si poškodoval glavo; Zdravku Bobniču je kos železa padel in mu poškodoval desno nogo; Stevo Kondič, podoficer iz Brezic si je pri prometni nesreči poškodoval glavo in levo roko; Alojz Knez, avtomehanič iz Sotelskega je padel z motorja in si poškodoval glavo in desno roko; Veroniko Glibič je nekdo pretepel in ji poškodoval glavo; Vid Bašič, voj. vojni invalid iz Bedra je padel z voza in si poškodoval ramo in levo nogo; Pavao Bošnjak se je s sekuro posekal po levi nogi; Cirila Hudina, moža kmetice iz Zagaja je podrl traktorist; Janez Zmave, kmet iz Starc vasi je padel z voza in si poškodoval desno roko in hrbet.

RADIO BREŽICE

CETRTEK, 3. OKTOBRA: 16.00 - 16.30 - Napoved programa, poročila, šport in turistični napotki. Nove plošče RTB 16.30 - 17.00 - Aktualnost tedna, Mala šola avtomobilizma, obvestila in reklame. 17.00 - 18.00 - Glasbena oddaja Izbrali ste sami

SOBOTA, 5. OKTOBRA: 16.00 - 16.30 - MALO ZA VAS - NEKAJ ZA VSE 16.30 - 17.00 - Sobotno kramljanje, Jugoton vam predstavlja 17.00 - 17.30 - Kronika, Med zabavnimi zvoki nekaj obvestil in reklam, Za naše najmlajše 17.30 - 18.00 - Domače zabave na valu 19.2 m

NEDELJA, 6. OKTOBRA: 10.30 - Domače zanimivosti - Uvodnik - Za naše kmetovalce: Obisk pri vinogradnikih - Nedeljski razgovor o povezovalju srednjega in strokovnega šolstva v Posavju - obvestila, reklame in spored kinematografov 12.00 - 14.30 - Občani čestitajo in pozdravljajo

TOREK, 8. OKTOBRA: 16.00 - 16.10 - Napoved programa in srečanje z ansambлом Odmev 16.10 - 16.30 - Poročila, Kaj prinaša nova številka Dolenjskega lista Novo v knjižnici 16.30 - 17.00 - Tedenski športni komentar, obvestila, reklame in filmski pregled 17.00 - 18.00 - MLADI ZA MLADE

TELEVIZIJSKI SPORED

CETRTEK, 3. OKTOBRA: 8.10 TV v šoli (Zg) - 9.35 Francoščina (do 10.10) (Bg) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 15.35 Francoščina - ponovitev (do 16.10) (Bg) - 16.30 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.50) (Bg) - 17.30 Dež - oddaja iz cikla Bistooki (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Mozaik (Lj) - 18.20 Svet v vojni - serijski film (Lj) - 19.15 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cickak (Lj) - 19.30 TVD (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.00 S. Lenz: Ura nemščine - barvna TV nadaljevanka (Lj) - 20.55 Kam in kako na odhidi (Lj) - 21.05 Četrtekovi razgledi (Lj) - 21.35 TVD (Lj) - 21.50 Hokej SZ: Kanada - posnetek iz Moskve (Lj)

PETEK, 4. OKTOBRA: 12.00 Kongres Zveze mladine Slovenije - prenos (do pribl. 13.30) (Lj) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 15.45 Angleščina (do 16.20) (Bg) - 16.30 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.50) (Bg) - 17.25 Veseli tobogan: Portorož (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Čez tri gore, čez tri vode: Tržaški narodni ansambli (Lj) - barvna oddaja, 18.40 Propagandna oddaja (Lj) - 18.45 Energetika danes in jutri - I. del (Lj) - 19.15 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cickak (Lj) - 19.30 TVD (Lj) - 19.50 Tedenski gospodarski komentar (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.05 Kako ukrašeš milijon - barvni film (Lj) - 22.15 Propagandna oddaja (Lj) - 22.20 TV Kažipot (Lj) - 22.40 TV dnevnik (Lj)

SOBOTA, 5. OKTOBRA: 9.30 TV v šoli (Zg) - 10.35 TV v šoli (Zg) - 12.00 TV v šoli (Sa) - 14.55 Nogomet Vardar: Željeznica - prenos v odmoru Rezerviran čas (Sk) - 16.45 Disneyev svet - barvni film (Lj) - 17.35 Obzornik (Lj) - 17.50 Mozaik (Lj) - 18.00 Radost Evrope - prenos (Bg) - 19.15 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Mozaik (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski notranjepolitični komentar (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.00 Skrita kamera (Zg) - 20.30 Moda za vas - barvna oddaja (Lj) - 20.40 Gostje slovenske popevke 74 - barvna oddaja (Lj) - 21.30 Barvna propagandna oddaja (Lj) - 21.35 Rožnati panter - barvni film (Lj) - 23.25 TV dnevnik (Lj)

NEDELJA, 6. SEPTEMBRA: 9.20 E. Zola: V kipečem loncu - nadaljevanje in konec (Lj) - 10.20 Otroška matineja: Družina Smola, Po neznanu delti, barvna filma (Lj) - 11.15 Kmetijska oddaja (Zg) - 12.00 Poročila (do 12.15) (Lj) -

Nedeljsko popoldne: Ptujski festival 74 - Hokej SZ: Kanada - prenos (Iv) - v odmoru Moda za vas (Lj) - Za konec tedna - 18.20 Poročila (Lj) - 18.25 Vidocq - serijski barvni film (Lj) - 19.20 Propagandna oddaja (Lj) - 19.30 TVD (Lj) - 19.50 Tedenski gospodarski komentar (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 Večer z igralcem (Bgd) - 21.00 Reportaža (Lj) - 21.30 Športni pregled (Bgd) - 22.05 TV dnevnik (Lj)

PONEDELJEK, 7. SEPTEMBRA: 8.10 TV v šoli (Zg) - 9.30 TV v šoli (do 10.35) (Bgd) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 15.30 TV v šoli - ponovitev (do 16.30) (Bgd) - 16.30 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.50) (Bg) - 17.30 S. Jeličič: Fant in očala - I. del (Lj) - 17.45 Risanka (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Trio, barvna glasbena oddaja (Lj) - 18.45 Dojemanje sveta in sporazumevanje - I. del (Lj) - 19.05 Odločamo! (Lj) - 19.15 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cickak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.00 J. Kersnik: Ciklami - barvna TV drama (Lj) - 21.00 Sodobna oprema, barvna oddaja (Lj) - 21.10 Kulturne diagonale (Lj) - 21.40 Mozaik kratkega filma (Lj) - 22.00 TV dnevnik (Lj)

TOREK, 8. SEPTEMBRA: 8.10 TV v šoli (Zg) - 9.35 TV v šoli (Sa) - 10.05 TV v šoli (do 11.20) (Bgd) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 15.35 TV v šoli - ponovitev (Sa) - 16.05 TV v šoli - ponovitev (Bgd) - 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd) - 17.30 M. Golar: Okroglo o Verzejih - I. del (Lj) - 17.45 Risanka (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Po neznanu delti - barvni film (Lj) - 18.40 Mozaik (Lj) - 18.45 Mladi za mlade, oddaja TV Beograd (Lj) - 19.15 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cickak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.00 Kjer knjiga

zaživi - barvna oddaja (Lj) - 20.50 Propagandna oddaja (Lj) - 21.00 M. de la Roche: Whiteoaki z Jalne, barvna TV nadaljev. (Lj) - 21.50 TV dnevnik (Lj)

SREDA, 9. SEPTEMBRA: 8.10 TV v šoli (Zg) - 10.50 TV v šoli (do 11.25) (Bgd) - 15.25 TV v šoli (Bgd) - 16.30 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.50) (Bgd) - 17.30 Zgodba o deklici Margeriti, barvni film (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Rudarji - reportaža TV Beograd (Lj) - 18.45 Mozaik (Lj) - 18.50 Ne prezrite (Lj) - 19.15 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cickak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.00 Film tedna: Kresna noč (Lj) - 21.35 Propagandna oddaja (Lj) - 21.40 Miniature (Lj) - ...TV dnevnik (Lj)

CETRTEK, 10. SEPTEMBRA: 8.10 TV v šoli (Zg) - 9.35 Francoščina (do 10.10) (Bgd) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 15.35 Francoščina - ponovitev (Bgd) - 16.10 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.30) (Bgd) - 17.10 Obzornik (Lj) - 17.25 Nogomet Dinamo: Olimpija, prenos (Zg) - v odmoru propagandna oddaja (Lj) - 19.15 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cickak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.00 S. Lenz: Ura nemščine - barvna TV nadaljevanka (Lj) - 21.00 Kam in kako na odhidi (Lj) - 21.10 Četrtekovi razgledi: Prvi koraki delegatskega sistema (Lj) - 21.40 S 6. baletnega bienala v Ljubljani: Spregatev, kubanski balet (Lj) - 22.10 TV dnevnik (Lj)

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Majda Zajber iz Sevnice - Tadejo, Anica Kostanjevec iz Dolnje Nemške vasi - Andreja, Nevenka Drugovič iz Krškega - Matjaža, Apolonija Berzin iz Sentjerneje - Primoža, Majda Fink iz Gornjega Polja - Tanojo, Ana Grahek iz Rožanca - Matejco, Marieta Zagar iz Krškega - Bredo, Mara Vlačič iz Krasinca - Luka, Sonja Zamida iz Uršnih sel - Boštjana, Danica Starašič iz Otoka - Jožeta, Olga Sila iz Trebnjega - Katjo, Majda Baša iz Dvora - Majo, Sonja Dvojnoč iz Kanjarice - Igorja, Marija Vrhovec iz Krškega - Tatjano, Marija Bizjak iz Arta - Mojco, Vera Bartolj iz Vrha - Melito, Marica Zvonkovič iz Metlike - Nikola, Mirjana Matjašič iz Rakovca - Vesno, Marija Stariha iz Semiča - Katjo, Angela Ljubešek iz Skrovnika - Silva, Jožica Bolanča iz Mokronoga - Denisa, Jelka Kramar iz Zabrđja - Vesno, Ljudmila Kranjc iz Rške - dečka, Marijana Jančan iz Jančanov - dečka, Marija Rozman iz Veličike Loke - dečka in Jožefa Vlačič iz Dolenjcev - deklico. - Čestitamo!

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

Ivo Pirkovič: O svobodni republiki pod gorjanci in njenem kirovskem junaku piparju bakšetu

„Takah primerov je bilo vsak dan,“ pravi takratni komandant Gorjanskega bataljona Franc Pirkovič, „kar kaže, da so ljudje sprejeli narodno-osvobodilno gibanje kot svoje in priznali kot zakonito oblast.“

RAZVOJ VOJNEGA GOSPODARSTVA

Konec zime in v zgodnji pomladi 1942 je partizanska vojska naglo rastle; čete se preraščale v bataljone, bataljoni se formirali v odrede in grupe odredov. Vojsko je bilo treba vzdrževati in prehranjevati. Skrbi so rastle, ljudskim odborom je bilo treba olajšati gospodarska bremena. Bilo je tudi očitno, da bo udarnost bataljonov in brigad rastle le, če jim bo zagotovljena oskrba. Vzdržati morajo tudi, če bi bili v okupatorjevi ofenzivi za krajši ali daljši čas odrezani od naselij. Partizani so morali zato misliti tudi na svoje lastno gospodarstvo.

Na Prežek so prišli tesarji: Franc Koželj iz Hrastja, Janez Erjavc iz Cerovega loga in Žan Furar iz Bana, bolj znan kot Katrčni Žan, ki je pozneje gradil po Rogu partizanske bolnišnice in druga lesena bivališča. Na vzhodni strani gradu so postavili veliko klavnico. Staro grajsko kurnico so preuredili v prekajevalnico mesa, salam in slanine. V grajski svinski kuhinji je stal velik kotel za topljenje masti, za kuhanje salam, pa tudi za pripravljane obedov slovenskim in hrvaškim partizanskim oddelkom, ki so prihajali mimo.

Tudi drugod so nastajali večji in manjši partizanski gospodarski obrati. V Kezaletovi zidanci „v klanecu“ pred Dolom v svetokriških krajih je

kadi. Dve sta služili za apno, ostale za čreslo. Zakopali so jih v gozdu ob potoku Pendiševki, kjer je pred davnimi časi stal mlin srednjeveškega oštarskega dvorca in pravijo še danes „za mlinom“. To je komaj nekaj minut nad vasjo. Tesarja Koželj iz Hrastja in Erjavc iz Cerovega loga sta s pomočniki stesala nad zakopanimi kadmimi lopi, dolgo 13 in široko 10 metrov. Nekaj korakov navzgor ob potoku so na lesenih opornikih zgradili šest krat pet metrov veliko streho brez sten za sušenje kože, ki pa so jih sušili tudi v kotelcu na Prežeku. V sušilnici ob potoku sta stali tudi dve dolgi mizi za obdelovanje kože in usnja. Po vojni je stekla čez temelje te zgradbe današnja gozdna cesta proti Hudi peči. Tretja baraka, velika štiri krat dva metra, je stala nekoliko višje nad potokom in današnje gozdno cesto. Služila je za shrambo orodja in za upravo obrata. Brez strehe pa je bil kmečki svinski kotel za parjenje čresla. Vse strehe so pokrili z deskami. Les so sekali v prežeških gozdovih. Žagali so ga na pleterski samostanski žagi v Gorenjem Vrhpolju.

Spočetka sta delala dva izučena strojarja, Franc Kos s Kire, ki je delo tudi vodil, in Gabriel Praznik iz Grmulc.

Po prvih dveh partijah strojenja so pripeljali velik tovor suhih kož s Podgrada nad Novim mestom. Vozili so jih zakopane v senu. Dobiti so morali še tretje strojarja. Kmalu je začela pošiljati kože tudi nova klavnica pri Prežeku. Strojili so tudi kmetov, ki so delo plačevali.

Klavnice, mesarskih obratov in strojarne niso nikoli varovale straže. Bila je pač vsa osvobojena dežela dovolj varna.

Vse partizansko gospodarstvo je vodil in oskrboval bataljonski intendant Rudi Pirkovič. Jaka iz Sentjerneje s svojimi pomočniki. Pozneje je ustanovil posebno četo, ki je dobila ime 4. četa Gorjanskega bataljona.

STRAŽAR OB BRAJDNIKU

Italjansko divizijsko poveljstvo se je včasih poskusilo v varstvu pehote, topov, oklepnikov in bombnikov prebiti z oskrbovalno kolono do obkoljenih posadk v Sentjerneju in Kostanjevici. Proti tej nevarnosti je bataljon v začetku julija odredil posebnega stražarja, Jožeta Tiso. Orožnik je k nekim brajdnim vrh razglednih Bojnic med Orehovico in Zapužami, od koder je bilo dobro videti cesto, postavil tri možnarje za alarm. Stra-

zil je od jutra do večera in tudi hrano mu je žena nosila na položaj. V dveh mesecih je osemkrat sprožil svoje svinilno orožje.

Prvič je pri brajdniku na Bojnica zagrmelo 9. julija. Kmete je kar pometlo od dela na polju. Že čez četr ure je s Kire hitel po Bojnica komandir Maks Vale-Fiči z oddelkom, ki je štel kakih 15 partizanov, da bi pri volavškem gradu napadel sovražnikovo kolono na cesti. No, Italijani so mu že usli.

Kaj se dogaja na državni cesti, so opazovali tudi otroci z višin Tolstega vrha in šteli kamione in ocenjevali Italijane.

Italjanska kolona se je takrat, 9. julija, prebila v oblagani Sentjerneji se s posebno nalogo: da reši obkoljeno fašistično posadko.

V prepričanju, da je dežela trdno v italijanskih rokah, so fašisti spočetka povsod okoli zasedali prednje položaje. Ko pa jih je 20. junija okoli štirideset obležalo ubitih pod ruševinami njihove postojanke na Ratežu, kjer so jim prvič priskočili na pomoč belogardisti, in so jim 2. julija partizani uničili postojanko tudi pri Zajcu v Gorjancih, kamor so jih prihiteli belogardisti drugič reševali, so Mussolinijevi skvadristi v črnih srajcah začeli povsod bežati v varno zaledje. Prednje položaje so strahopetno prepuščali kraljevi vojski in malo pozneje tudi beli gardi. Teden dni po porazu pri Zajcu so z reševalno kolono 9. julija bežali tudi iz Sentjerneja in pustili nevarni položaj 3. četi 24. polka redne italijanske vojske. S fašisti so bežale tudi njihove vaške ljubice in župnik Franc Cerkovnik, ki je v pridigah hudo napadal Osvobodilno fronto in se je sedaj ustrašil, da bodo farno vas napadli partizani.

Čez nekaj dni je partizanska straža na Mokrem polju pri cenzuri novomeške pošte našla tudi pismo, v katerem je ena od pobežlih lahkoživk tolazila starše, naj ne bodo zanj v skrbeh, saj so z njimi gospod župnik.

UMOR POLHOVŠKEGA ZVONARJA

Idilični mir osvobojenega Podgorja in naselij prostranega Sentjernejskega polja je v tork, 4. avgusta, surovo pretrgal nov vdor Italijanov iz Novega mesta. Podpirali so ga bombniki, ki so z ognjem in železom zasuli Gabrje in Jugarje in bombardirali tudi cerovloško Podgorje. Pekel tistega dneva je v svojem dnevniku opisalo kmečko dekletko Pepca Rusova iz Dolenjega Maharova.

Ne sprašuje po plačilu

Letošnjo Šeskovo nagrado in plaketo naj dobi France Cankar! Tak je bil soglasen sklep komisije za podeljevanje teh nagrad pri občinski skupščini Kočevje. To nagrado in plaketo podeljujejo v Kočevju ob vsakoletnem občinskem prazniku 3. oktobru najzaslužnejšim posameznikom ali delovnim in drugim organizacijam.

France Cankar, 76-letni upokojeni strojni stavec, bratranec pisatelja Ivana Cankarja in brat Izidorja Cankarja, je deloval in še deluje na mnogih kulturnih področjih. Za kulturo ni žrtvoval le ogromno časa, ampak tudi svojega denarja, na primer za raziskovalna dela, odkopavanja in urejanje ruševin gradov Fridrihštajn (Veronika Deseniška in Friderik Celjski!) nad Kočevjem ter Kostel ob Kolpi. Kar je s trudom in prihranki od pokojnine uredil, so mu običajno brezvestni izletniki ali nevedni otroci uničili, razdejali, pokvarili, zasipali. On pa je skušal vse to razumeti in se je spet zakopal v delo. Svoje ugotovitve in raziskovanja je opisal v kroniki „Fridrihštajn“ I. in II. del, ki ju je dal tudi Zavodu za spomeniško varstvo, in v „Kočevskih razglednicah“, obsegajočih „Za staro pravdo“ (izhajala lani v nadaljevanjih v Dolenjskem listu), „Fridrihštajnske zgodbe“ in „Hunske grobove na Kočevskem“.

Izšla je tudi že njegova knjizica „Fridrihštajn“, pred izidom pa je druga, „Kostel in Kostelet“. Obe sta iz serije „Vodnik po Kočevski“.

S Kočevsko je povezano tudi njegovo delo „Dve tiskarni“, ki je že dokončano, predvidoma pa bo izšlo ob bližnji 20-letnici KOČEVSKEGA TISKA. V njej opisuje zgodovino nemške

tiskarne Jožeta Pavlička (1903 do 1941) in slovenske tiskarne KOČEVSKI TISK.

Med njegovimi pomembnimi deli, ki so povezana s slovensko zgodovino in literaturo, pa naj omenimo spominsko knjižico o Jožetu Moškriču, Cankarjevemu prijatelju, grafičarju, pesniku, prvoborcu in narodnem heroju, ter „Zlahto“, družinsko kroniko o sremških in vrhniških Cankarjih. O „Zlahti“ pravi sam avtor:

„Kar je tu zapisano, se je v meni nabiralo od mladih nog pa do sedaj, ko sem se že postaral. Ne paberkujem po tujih njivah, to pa, kar je zraslo na mojih, sem namenil tistim, ki sta jim Ivan in Izidor Cankar ter njun rod pri srcu.“

France Cankar je kljub častitljivim letom gibek in mladeniški ne le v delih in po duhu, ampak tudi telesno. Omenim naj še njegovo veliko željo, da se ohrani ime Cankarjevega rodu, saj bi sicer z njim izumrlo. To je vedno čutil kot dolžnost do svojih prednikov. Zato je zelo ponosen na svojega sina Marka in vnuka Jakca.

Posebna značilnost Franceta Cankarja je tudi njegova skromnost. Ko sem mu ob izidu njegove „Zlahte“ predlagal, da bi njega in delo predstavili v našem časopisu, je dejal:

„Oprosti, Jože, odklonil sem že izjavo za televizijo in druge. Kaj bi delali reklamo za knjigo, sama naj govori zase! Tebe pa kot soseda in prijatelja vedno rad povabim na kozarček dobre kapljice.“

Upam, da mi ne bo zamerilo, ker sem brez vprašanja ob sedanjih nagradah vendar zelo skromno predstavil javnosti njegovo delo in njegovo.

JOŽE PRIMC

Model Las Vegas za naš žep

Nova kolekcija izdelkov metliške BETI je bistveno drugačna od prejšnjih več modnega posluha pri vzorcih in krojih

Prišel je čas, ko se je sejna soba metliške BETI spremenila v dvorano za modne revije. S skromnimi sredstvi so dosegli učinkovito spremembo, potrebno za ozadje modelom, ki jih ogledujejo kupci od vsepovsod. Manekenke in manekeni so izpod domače strehe revijo pa napoveduje prav tako član kolektiva – humorist Toni Gasperič.

Ob ravno prav glasnih zvokih prijete glasbe iz skritega magnetofona se skoro vsako dopoldne, včasih pa tudi večkrat na dan po modni pisti, obkroženi s ciklamami, sprehajajo manekenke. Katja je že vajena tega dela, Martina in Neda pa sta novi manekenki. Sneli so jih iz proizvodnje, jih naučili obnašanja in dekleta so se znašla. Otroške modele kažeta Jasminka in Tomi, moške pa Stevica.

V novi kolekciji je veliko manj kombinež, mnogo več pa bombažnih majic vsake barve in različnih krojev, tako da jih lahko nosimo čez dan k hlačam ali krilu, za zvečer pa k dolgemu krilu. Nekatere imajo namreč gol hrbet. Ljubki so lahkonni baby dol modelčki za spanje, kopalke pa naravnost presenečajo. Imajo nadržke, kakršne smo že letos pogrešali v trgovinah, imajo nove kroje in bistveno nove ter lepše vzorce. Prej za BETI značilnih velikih rož ali zabrisanih geometrijskih likov ni več, pač pa imajo na uvoženi lycra ali tiskanih silkih drobne cvetlične vzorce v barvah, ki se zares lepo ujemajo. Veliko je rumene, zelene, bordo odtenkov, rjave.

Novim modelom so dali precej zveneča imena po različnih krajih sveta: Milano, Tunis, Las Vegas, San Tropez itd. Cene tem izdelkom niso preuhude. Zelo lepa kopalna obleka bo šla na primer iz tovarne za 150 din, bombažna majica, primerna za

zvečer, za 60 din itd. Če ne bodo trgovci primaknili prevelikega piskrčka zase, bodo novi Betini izdelki dostopni tudi kupcem z bolj skromnimi prejemki.

R. BAČER

Sladkosnedi kosmatinec

Medved na Sinjem vrhu svojevotjno obiral sadje

11. septembra okoli pol treh zjutraj je Ivani Madronič na Sinjem vrhu v snu zaslišal, da nekdo hodi pod oknom njegove spalnice. Vstal je iz postelje in pogledal skozi okno.

Ker je bila noč precej temna, ni mogel takoj videti, kdo je, opazil je le večjo črno gmo. Prižgal je luč in zagledal – medveda.

Kosmatinec je od okna odhlačal pod tepko na vrtu nedaleč od hiše. Tam je začel tresti tepko. Tako se je končno veliki sladkosnedež le izdal. Ze večkrat prej so namreč kmetje na Sinjem vrhu zjutraj opazili, da je njihovo sadno drevje precej oskubeno, pa niso vedeli, kdo ga je otrešel. Mariji Lovrečič je medved otrešel kar dve manjši hrški, katerih sočni sadeži bi prijali tudi lastnici.

Na njegovih pohodih pa sta medveda zalotila nekaj dni kasneje tudi Viktor Horvat in njegova žena Antonija. Zakonca sta se odpravila nabirat gobe v košenice. Kar naenkrat je žena vsa trda od strahu poklicala moža. Zagledala je namreč kosmatinca, kako mirno ubira svojo pot preko doline. Še sreča, da je njen mož lovec, saj bi se drugače lahko kaj hudega zgodilo...

I. S.
Sinji vrh

ŠMARČNO: VOZNIK VPREGA UMRL

V sredo, 25. septembra, je v celjski bolnišnici podlegel poškodbam Ivan Knež iz Šmarčnega. Knež je 13. septembra na križišču pri Šmarčnem zapeljal z vprežnim vozom s stranske ceste v trenutku, ko je po glavni cesti pripeljal Vinko Naroglav iz Dolenjega Boštjanja. Naroglav je peljal okrog 80 km na uro, zadel je v zadnje levo kolo voza ne da bi zaviral, tako da je udarec voz prepolovil. Preplašeni konji so vlekli prvi del voza z gospodarjem naprej, medtem pa je ta padel z voza in dobil težke poškodbe. Gospodarjeva žena, ki se je peljala na zadnjem delu voza, ni iskala zdravniške pomoči. Na avtu in vozu je bilo za 15.000 dinarjev škode.

Kljub temu da je bogata gobarska letina že končana, se je prejšnji teden Florjan Kastelic z Dolža odpravil v bližnji gozd po gobe. Čeprav je star gobar in ve za vse okoliške „štante“, je vrgel pogled že v prvo grmovje ob poti. Ne zaman! Zagledal je nekaj temnega in sprva mislil, da je kak vnet gobar ali pastir izgubil klobuk. Ko pa je stopil bliže, je spoznal, da gre za orjaški jurček-ajdovček. Doma je orjaka zmeril: tehtal je 1,37 kg, premer klobuka je bil 34 cm, obseg pa kar 106 cm.

FELIKS OREL

UKRADENO PRODALA

Pred kratkim je Janezu Berlanu iz Prešernovega trga v Novem mestu zmanjkalo 50 kg svinca. Ugotovili so, da je B. B. iz Zabjeka malo za tem svinec prinesla naprodaj poslovilnici DINOS. Njo so osumili kraje.

V SMRT ZARADI GUME

28. septembra malo pred 14. uro je Marija Simerl iz Ljubljane vozila po avtocesti mimo Krškega, ko ji je na ravnem delu ceste nenadoma počila guma na kolesu. Avto je potem začelo zanašati in je trčil v nasproti vozečo vozilo Grka Laonisa Lamprakisa. Ta je ob hudem trčenju dobil tako močne poškodbe, da je med prevozom v bolnišnico umrl, medtem ko so njegova dva sopotnika težko ranjena odpeljali v Novo mesto. Simerlova ni dobila poškodb, pač pa je na avtomobilih za 100.000 din škode.

Gobarske strasti so močne in malokateri jurček odnese celo kožo. Dokaj dolgo pa je v miru rasel v Tribučkem bukovju tale veličastni primerek na sliki; potem ko je dosegel lepo težo 1,20 kilograma, so ga zapazile bistre oči Leopolda Korevca in svojo pot je končal kot mnogo njegovih letošnjih vrstnikov.

Rudolf Jakobič: „Tudi če bi našel 5 milijonov, bi si jih ne prisvojl!“

Poštenje je prvo

Izgubljene denarnice ni nihče niti opazil

Denarnica na cesti, predmet, ki ga je nekdo izgubil, je pogostokrat merilo poštenosti ljudi. In čeprav večkrat slišimo razpravljati o splošni nepoštenosti, nas posamezni primeri navajajo k milejši sodbi.

V petek, 27. septembra, je 55-letni upokojenec Rudolf Jakobič iz Bednja blizu Adlešičev zapustil rehabilitacijski oddelek novomeške bolnišnice, kjer se je tri tedne zdravil. Odpravil se je na avtobusno postajo, da bi počakal avtobus. Na tleh je zapazil manjšo žensko denarnico, blizu nje pa skupino solarjev. Ker se ti za predmet, ležeč na tleh, očitno niso menili, jih je nanj opozoril in povprašal, če ni morda kdo od njih izgubil denarnice. Solarji so zanikali, prav tako tudi dve mimoidoči ženski. Rudolf Jakobič je denarnico pobral. Ker Norvega mesta ne pozna dovolj dobro in ni vedel, kam naj najdeni predmet odnese, se je spomnil na Dolenjski list ter našel pot do našega uredništva, kjer je denarnico izročil.

„Ker sem videl, da se za denarnico na tleh nihče ne zmeni, sem jo pač pobral. Veliko raje vidim, da jo dobi lastnik nazaj, kot pa da bi prišla v nepošteno roke. Kdo ve, če je ni izgubil kakšen otrok ali solar, pa mu je zdaj presneto hudo,“ je pojasnil Jakobič.

Pregledali smo denarnico: v nji je bil listič, ki daje slutiti, da jo je verjetno izgubil dijak ali dijakinja, ter 714,10 dinarjev. Torej kar lepa vsota, vsekakor dovolj velika, da bi zanjo marsikdo pozabil na poštenost.

MIM

V KRŠKEM PRVENSTVO „TURISTOV“

V nedeljo, 6. oktobra, se bo ob 10. uri začelo v Krškem republiško mladinsko in člansko prvenstvo za kategorijo turistov. V Krško bodo prišli vsi najboljši slovenski kolesarji, po mnenju organizatorjev pa imajo domači tekmovalci veliko možnosti, da ponovijo uspehe z državnega prvenstva. (I. S.)

Zbirajo starine za svoj muzej

Imajo že precej starih predmetov, pa tudi načrt za muzej

Že pred 14 leti so pod vodstvom učiteljice Albine Grivec začeli solarji v Dolenji vasi, v središču Lončarije, zbirati lončarske izdelke iz tega območja. Lončarstvo je medtem tu skoraj popolnoma izumrlo. Današnji otroci, pa tudi odrasli ne poznajo več mnogo lončarskih izdelkov. Po

zaslugi zbiralcev in darovalcev pa jih je v šoli le precej zbranih in ohranjenih. Naštetimo le nekatere:

Žličnik je včasih visel nekje v kuhinji, v njem pa so bile lesene žlice. Lonec za kuhanje v peči (zvezan ali cel). Skodelica za mleko. Lončki za rože. Pekači oziroma kozice za pitlice. Latvice z nogami in brez njih. Majolika še najbolj poznamo danes. Lonci za vino in druge tekočine. Konjičke, piščalke in druge igrače pa so izdelovali še v zadnjih letih, zato so vsem poznani.

Ljudje so podarili šoli tudi staro kmečko skrinjo in omaro pa še kaj.

Vse to nameravajo kasneje spraviti v muzej, ki ga bodo uredili v Dolenji vasi. Pripravljene imajo že načrte za lončarski muzej, pri katerem bo ožaga in kmečka brunarica. Vse to bo seveda urednično šele, ko bo denar, se pravi verjetno čez precej let.

Kljub temu pa je zbiranje narodnega blaga vredno pohvale. Mnogi starinski predmeti bi namreč končali razbiti ali polomljeni na smetiščih ali v peceh, po zaslugi zbiralcev in darovalcev pa bodo ohranjeni bodočim rodovom.

J. PRIMC

Ze 14 let zbirajo učenci osnovne šole v Dolenji vasi lončene izdelke in jih shranjujejo v šolskih vitrinah, da jih bodo kasneje preselili v muzej. (Foto: J. Primc)

KDO JE NEPOSREDNI PROIZVAJALEC

Pripravil je tako čudovit, prepričljiv in ganljiv govor, da so ptice v krošnjah onemele in pozabile na misli, ki so jih vodile v južne kraje. Njegove besede so zvenele kot orgle pri podružnici sv. Roka. Govoril je o tem, kako morajo delavci na morje, v planine, kjer je zrak čist in svež, kjer sumi voda, pripoveduje zgodbe o gusarjih. Ljudje pa so stali odprtih ust in njih sapa si ni upala svobodneje zadihati, misli so jim plavale po morskih valovih ali se zatikale v razpokah očiakov...

Pred dnevi je poslal svojemu kolektivu pozdrave na raz-

glednici iz Portoroža in kurir je prilepil sliko na razglasno desko, kjer so si jo lahko vsi ogledali...

Bešede so polnile dvorano in vladala je grobna tišina. Govoril je o delavskih stanovanjih, o tem, kako bo konec bivanja po kletih, po podstrešjih, kako bo konec tega, da bodo lastniki hiš odirali kožo z neposrednih proizvajalcev. Balkoni bodo polni rož in z njih bo odmevala vesela pesem razigranih otrok. Poslušalstvu so se iskriale oči in globoko vzdihne odobravanja in želje je bilo slišati...

Pred kratkim se je vselil v trisobno stanovanje s centralno kurjavo in s pogledom na mesto. Njegov obraz je bil nasmejan in celo pleša je izžarevala določeno mero zadovoljstva...

Zarki so se odbijali od njegovih belih zob, ko je razlagal neposrednim proizvajalcem o kulturi, o njeni globoki vrednosti, o tem, kako bo umetniška beseda zvenela med stroji, kako se bodo delavci bogatili z njenim neizmerljivim bogastvom, kako bo postala tovarna tako rekoč center kulturnega življenja, polna koncertov, umetniške besede,

razstav, samospevov... Bil je tako prepričljiv, da so neposredni proizvajalci že slišali Cankarjeve besede, Bethovneve zvoke...

V ponedeljek je robantil po tovarni, da je milanska Scala prikazala tako mizerno Tosco, da se res ni splačalo prekobaliti toliko kilometrov za tako neokusno cviljenje in zvijanje.

Jože Repič je stal ob strani in poslušal govore. In čim bolj je poslušal, vedno manj mu je bilo jasno, kdo je pravzaprav neposredni proizvajalec.

TONI GASPERIČ

PRI SAMORASTNIKIH DOMA

DANES

NA ZNAMKAH DOSTOJEVSKI

KAJ JE NOVEGA

3. X. '74

22

PRILOGA

Na šesti strani Priloge začenjamo novo serijo zapisov, ki smo jih naslovili PRI SAMORASTNIKI DOMA. Beseda bo o slovenskih samorastniških ustvarjalcih, slikarjih in kiparjih, ki jih — če drugače ne, vsaj navidezno — združuje trebanjski Tabor samorastnikov, vsakoletna prireditev, ki si je pridobila ugled ne le na Dolenjskem ali v Sloveniji, pač pa tudi v širši domovini in tujini.

Kot prvega vam predstavljamo Viktorja Magyarja, slikarja, ki živi v Grosupljem. 12. oktobra bodo v Trebnjem odprli njegovo razsta-

vo, na kateri bo pokazal 39 slik na les in 17 risb s flomastrom in tušem.

V naslednjih številkah P vam bomo pripravili še pogovore z drugimi samorastniškimi slovenskimi ustvarjalci in zapisali, kako živijo in delajo.

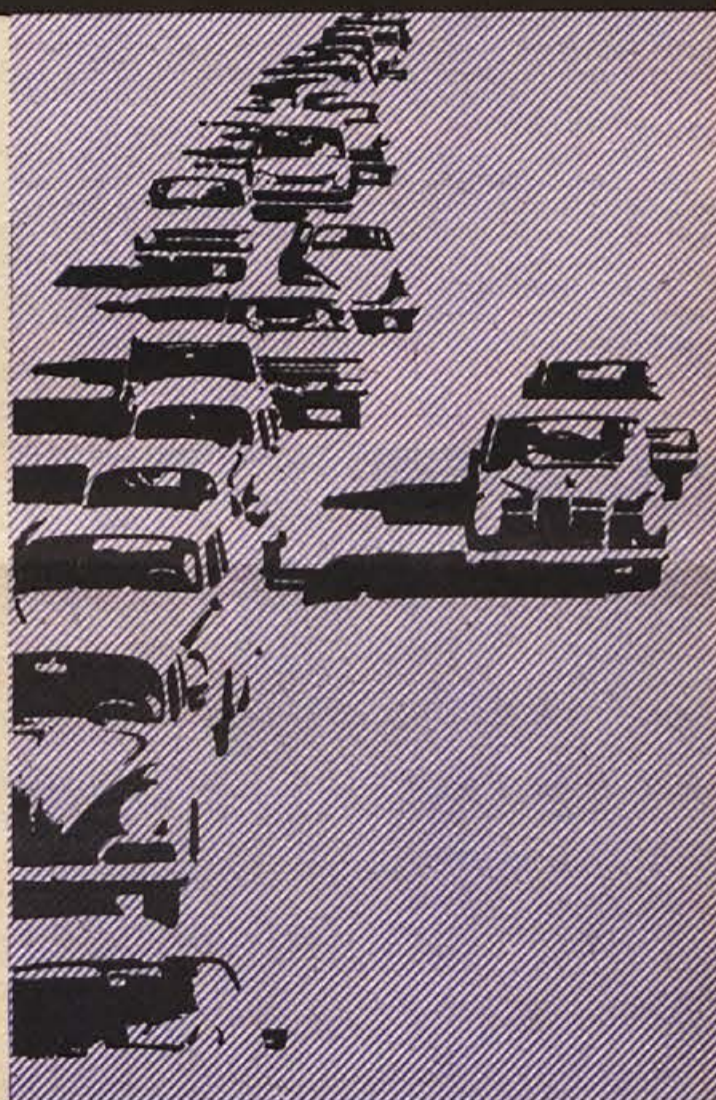
Danes pa na 6. strani P: Viktor Magyar iz Grosupljega, rojen v Motniku pri Kamniku 1. aprila 1934, Dolenjecem še posebej znan po osemletnem učiteljevanju na Catežu pod Zaplato.

DANES

GRADOVI IN USODE MOKRICE

TRDINOVI NOTESI

DANES

KAM GRE MESEČNI DOHODEK?

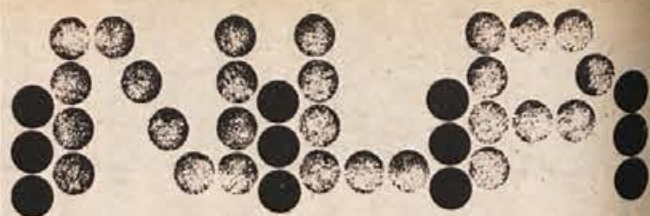
KAKO ŽIVIJO DOLENJCI? KAKO ŽIVIJO DOLENJCI?

Pod naslovom KAM GRE MESEČNI DOHODEK? Objavljamo na tretji strani zapis o tem, kako Dolenjci porabijo svoje dohodke. S posebnim anketnim listom smo vprašali naše naročnike, koliko dohodkov imajo in kako razdelijo denar od prvega do zadnjega v mesecu.

Koliko dajo za hrano, koliko za stanovanje, elektriko, vodo, koliko za obleko in obutev, zanimalo nas je, kakšna vsota je namenjena za časopise, izlete, „konjičke“, koliko denarja gre za obisk filmskih predstav ali kulturnih prireditev.

Na tretji strani P boste torej lahko prebrali zapis o prezeu družinskega proračuna, o njegovi delitvi in o težavah, s katerimi se ubadajo anketirani, da z denarjem iz družinske kuverte kupijo vse, kar je potrebno za življenje v enem mesecu.

KOMU BIJE TLAČANSKI ZVON

Onkraj zemlje

Ralph Blum je napisal knjigo z naslovom „Onkraj Zemlje“, v kateri je mozaik zgodb o letočih krožnikih, ki že stoletje burijo domišljijo milijonov ljudi in o katerih vse več razpravljajo tudi strokovnjaki.

Med drugim je v knjigi opisan pod št. 42 tudi primer nekega miličnika. Ob 2.30 ponoči je policaj, ki je v službi nem avtu krožil po predmestju svojega mesta, nenadoma opazil letočemu krožniku podoben predmet, ki je lebdel nekaj 15 metrov nad avtomobilsko cesto. Nekaj pozneje je neznan predmet z veliko hitrostjo odletel naravnost v zrak. Policaj je pozneje izjavil, da se ni spomnil ničesar v razdobju 20 minut, kolikor naj bi bil v bližini predmeta.

V raziskavi so potem ugotovili, da je policaj zanesljiv in resnicoljuben človek; njegov predstojnik je bil prepričan, da zgodba o NLP ni plod halucinacije ali laži. Na policajevu zahtevo so njegovo zgodbo preverili z detektorjem laži in detektor je pokazal, da policaj ni lagal.

Kljub temu so uradno končali preiskavo z ugotovitvijo, da ni materialnih dokazov, da bi policaj zares videl neznan letajoči predmet.

Kaj se je v resnici dogajalo? V knjigo dežurnega je 22-letni Schirmer tisto noč napisal: „Videl letajoči krožnik na križišču cest 6 in 33. Če verjamete ali ne!“

Toda kmalu po tem dogodku je zapustil službo, ker se zaradi močnih glavobolov ni več mogel osredotočiti na delo. Potem so mu svetovali, naj se obrne na Normana, pisca številnih člankov o NLP. Ta mu je pripravil sestanek s hipnotizerjem, potem ko mu je Schirmer dejal, da v podzavesti čuti, da se je tisto noč marsikaj zgodilo.

Hipnotizer je nekdanjega policajca vrnil v dogodke tiste usodne noči in se začel z njim pogovarjati.

„Hm, kaj je to? Močna svetloba... Kličem policijsko postajo. Kaj je zdaj? Radio ne dela, kaj je tam?“ je začel govoriti hipnotizirani.

Hipnotizer ga je začel spraševati, kaj vidi.

„Letajoči krožnik. Ne morem vžgati avtomobila. Ne morem se premakniti. Au, onemogočili so me, nekaj v moji podzavesti... Približujejo se mi. Tisti pred avtomobilom ima v roki neki predmet, neki dim gre, avto je prekrit... Nekakšen zelen plin. Nekaj se blešči, kot fotografska bliskovnica, še močnejše. Ničesar se ne spominjam...“

Potem se je Schirmer spomnil, kako je neko bitje prišlo njemu, ga stisnilo za rame, se zanimalo za izvore energije avtomobilu in ga povabilo na vesoljsko plovilo.

Ta čas, ko je bil Schirmer na neznanem letočem predmetu – ni mogel biti več kot četrt ure – mu je šef vesoljskih bitij povedal, da se pogovarja z njim tako, da mu sporočila pošiljajo naravnost v zavest.

Schirmer je potem opisal prostor, v katerem je bil: približno 9 x 7 metrov velik, strop nižji od dveh metrov, klasična komandna plošča, člani posadke veliki od 140 do 160 cm, oblečeni v srebrnosa oblačila, čevlje in rokavice. Obleka tudi čez glavo, kot pilotska čelada. Obrazi so jim bili sivkasto beli, nosovi ploščati, oči majhne, podobne azijskim, zenice so se jim neprestano ozile in širile. Potem so mu pokazali nekaj naprav.

Schirmer se je pod hipnozo spomnil, da so se pogovarjali z njim na oba načina: z govorom in skozi zavest. Zemeljske jezike so se naučili s pomočjo strojev. Lahko govorijo vse jezike, ker se lahko spustijo, kjer se hočejo. Povedali so mu, da so prišli iz neke sosednje galaksije.

Izvedel je tudi, da imajo na Zemlji več svojih baz. Ena je v ZDA, ena je pod morjem ob obali Floride – koristna naj bi bila njim in tudi Zemljanom. Ena je na polarnem krogu, ena je ob argentinski obali. Vse baze so pod zemljo ali pod vodo. Povedali so mu, da njihovi letajoči predmeti letajo s pomočjo elektromagnetizma. Izmenična električna in magnetna energija jim omogočata, da kontrolirajo obe energiji in da premagajo silo gravitacije.

Povedali so mu tudi, da se je neznanih predmetov mogoče obraniti z radarji s pomočjo ionizacije, da pa iz matične ladje pred tem uničijo NLP s pomočjo posebnega mehanizma, ki NLP raznese in zažge.

Matične ladje so nekakšne medplanetne postaje s kompletnimi komandnimi ploščami za vse take operacije. So tako visoko v vesolju, da Zemlja še ni mogla ugotoviti, kje so. Iz teh matičnih ladij se „krožniki“ spuščajo na Zemljo; iz teh matičnih ladij lahko tudi gledajo vse, kar se na Zemlji dogaja. S posebno napravo dobivajo z Zemlje sliko in ton. NLP je sposoben črpati energijo tudi iz zemeljskih daljnovodov. Zemeljsko energijo navadno uporabljajo, da se obkrožijo z nevidnim energetskim poljem, ki jim služi kot obrambni mehanizem, ko se spuščajo...“

Schirmerju so še povedali, da Zemljane že zelo dolgo opazujejo in da nas skušajo navaditi nase in obratno! Na ta način naj bi Zemljo pripravili na invazijo, ampak s tem oni mislijo prijateljski obisk.

Preden so Schirmerja spustili, mu je šef pogledal naravnost v oči in mu povedal: „Ne želim, da bi komurkoli povedali, da ste bili na tem NLP. Povedati morate, da se je NLP spustil pri križišču cest, da ste se mu približali in da je takrat NLP odletel. Povejte to in nič drugega. O podrobnostih ne govorite, mi vas bomo še obiskali...“

Blum je potem dodal, da ima Schirmerjeva zgodba pravzaprav mnoge klasične oblike srečanj z vesoljci: glavobol, „pomanjkanje“ spomina in podobno. Blum se je vprašal: „Mar niso – glede na Schirmerjevo pripoved pod hipnozo – celo fantastični romani le del programa vesoljskih bitij, da bi se ljudje navadili nanje...?“

Zanimivo je tudi to: pred tem dogodkom ni Schirmer prebral niti vrste o NLP, ker ga take stvari niso zanimale. Je mogoče verjeti, da je vsa zgodba izmišljena, ko pa je celo detektor laži potrdil, da ni lagal?

Grad Zalog, nekdanj graščina Preittenau ali Breitenau, leži, kot poroča Valvasor, „eno samo miljo od Novega mesta“. Pravijo, da je vdova lastnika gospoda Ivana Jakoba Portika na smrtni postelji ves denar zavila v različne cunje, jih dala na različne kraje in denar, shranjen na ta način, zapustila. Grad, ki je bil nekoč last tudi novomeškega kapitlja, je dolga stoletja razburjal ljudi, ki so iskali skrivnostne zaklade – razburja pa jih še dandanašnji, ko iščejo nekdanji tlačanski zvon.

„Zares, pravijo da je tlačanski zvon. Ko so nanj udarili, so morali takoj na tlako vsi tisti, ki so bili na vrsti. Moj stari oče je šel enkrat samkrat na tlako – potem pa je bilo tlake konec,“ pripoveduje Franc Plut iz Zalo- ga.

„Moj stric Jakob Plut je pripovedoval, da so v prvi svetovni vojni večino zvonov vzeli iz zvonikov in jih ulili za topove, zaloški pa je imel srečo in ni šel na vojsko. Še danes se spomnim zvona in železne palice. Mladi smo hodili, 'tepst' zvon, in ko je nekdo enkrat preveč udaril, je zvon počil,“ se spominja Plut, ki je v odboru straške krajevne skupnosti.

Tako je zvon mirno visel v zvoniku do druge svetovne vojne. Ko pa je bilo vojne konec, so se nenadoma pojavili štirje zvonovi. Najprej ta stari, zaloški iz graščine in tlačanskih časov. Potem novi, za katerega so zbrali denar ljudje iz okolice, in pa še dva, ki jih je med vojno mežnar dobil nekje na Kočevskem in jih spravil v roških gozdovih, po vojni pa so ju pripeljali v Zalog. Za štiri ni bilo

prostora v zvoniku. Trije še danes visijo. Ko so obešali okrog 1947. leta zvonova, prinesena iz roških host, so graščinski zvon sneli in ga obesili v graščinsko kapelo, kjer je tudi grobnica gradu Breitenau.

Zvon je mirno visel tam vse do letos. Tu se začinja naša zgodba!

Brzkone nekemu ni bilo všeč, da bi zvon še naprej mirno visel na starem kraju. Ljudje vedo povedati, da sta prečenski nekdanji župnik in mežnar lepo odnesla zvon. Slišali so celo, kako je prejšnji župnik dejal mežnarju: „Bolje bo, če midva odneseva, kot da ga kak drug veter odpihne.“

Pravijo, da je zvon zdaj v prečenskem farovškem hlevu, če ga ni prejšnji župnik, ki je menda duševno zbolel, odnesel kam drugam.

Plut pravi: „Vsa dolina govori o tem!“

Nedvomno je nekdanji tlačanski zvon tudi pomemben zgodovinski spomenik, katerega usodo bi moralo določiti spomeniško varstvo. Upravičene so zato zahteve ljudi, naj pride zvon nazaj in naj ga obesijo v graščinsko kapelo, dokler ne bodo odgovorni od spomeniškega varstva odredili drugače.

To je treba storiti kar najhitreje, saj se sicer lahko zgodi, da bo potrebno zvon iz zaloške graščine iskati podobno kot zaklade vdove Ivana Jakoba Portika. Zgodovina ne poroča, če so jih sploh kdaj našli. Naj se ne zgodi, da bi zgodovina morala poročati, da se je zvon, ki je nekoč gnal kmete na tlako, neznan kam izgubil nekega lepega dne v letu tisočdevetstoštiriin- sedemdesetem... J. S.

POSTARICA REZKA

„Zgodilo se je, da smo šli pozimi jagri v prvem svitu po svežem snegu na lov in smo videli sledove. Že smo mislili, da je bil pred nami medved, pa se nekdo spomni: Rezka! Tako mi je o 75-letni Rezki Žnidaršič s Planine 17 pod Mirno goro povedal Črnomalčan Bojan Fabjan. Da pa je Rezka ženica in pol, pri teh letih še poštarica, vestna in poštena ženska, mi je pravila tudi Gosakova Eva. Pa sem šla k Rezki na obisk.

Rumen poštni nabiralnik na drevesu pred hišo, ki se je zasvetil že od daleč, mi je bil kaži-pot. V običajni kmečki hiši, ki je še niso pokvarila moderna okna, je mijavkala muca, slišati pa je bilo tudi ropotanje štedilnika. Rezka je bila doma.

„Jehata, saj bom 25. septembra stara že 75 let, pa da bi mene dali v časopis? Le zakaj neki?“ je rekla in s tem razodela skromnost, ki jo spremlja vse življenje.

Žnidaršičeva Rezka ni vsakdanja osebnost, čeprav živi v oddaljeni planinski vasi in čeprav je svet ne mika. Ljubljane in Novega mesta ni videla že več kot trideset let, radia nima.

Sama živi, pa se ne čuti osamljena. Niti ne pri teh letih.

„Doma sem z Golobinjeka na Kočevskem, je pravila. „Bilo mi je 23 let, ko sem šla za brati in sestrami v Ameriko. V Brooklynu sem služila več kot pet let, pa mi tisti zrak ni dobro del. Kar naprej sem bila bolna. Ko sem prišlužila toliko, da je bilo za skromno hišico, sem se takoj vrnila v domače kraje. Tu na Planini sem kupila hišico in od tlej živim v njej že dobrih sedemindeset let. Mamo sem vzela k sebi, a ni dolgo živel.“

Pred vojno so bili na Planini v glavnem Kočevarji. Ko so se med vojno selili, so me nagovarjali, naj grem z njimi. Sestra, ki je imela Kočevarja za moža, je šla, jaz pa nisem hotela. Ostala sem in tako so bile v vasi le tri hiše zasedene. Prišli so partizani in njim sem pomagala. Največ v bolnišnici. S tem sem si zaslužila majhno borčevsko pokojnino. Dodaten zaslužek pa imam s pošto. Dvajset let bo kmalu, kar raznašam pošto z Rodin do Kleča, Planine in na Mirno goro. Trikrat na teden obhodim te vasi. Plačajo ne dosti, ampak sem vajena hoje in ljudje me

imajo radi, zato se poštarke kar držim.“

Kdor ve, da je Planina 6 km oddaljena od ceste in da je od tam do Semiča oz. Črnomlja in Rodin še daljši kos poti, si lahko predstavlja, kako naporno pot opravi priletna Rezka s poštarško torbo vsak drugi dan.

– Vam zdravje nič ne naga- ja? Kaj pa pozimi?

„Prav nič me ne matra. Od- kar sem prišla iz Amerike, sem zdrava. Vsega skupaj sem bila enkrat pri zdravniku, drugače mi ni nič. Tudi če imam gripo, pošto vseeno raznesem. Ja, kdo jo pa bo? Če je pozimi le prevelik sneg in da se res ne da nikamor, potem grem na obhod samo enkrat na teden. Nikdar nisem bila na dopustu in nikoli v bolnišnici.“

– Gorski zrak vam torej do- bro de, pravijo pa, da je zdravje odvisno tudi od prehrane. Kaj najraje jeste?

„Za meso mi ni dosti, pač pa največ uživam jedi iz moke in krompir. Sladkarije mi tudi pri- jajo.“

– V vasi ni trgovine, kam ho- dite nakupovati?

„Po navadi nakupujem v Se- miču. Kadar vzamem malo več

zaloge, na primer za zimo, me vzame v avto kateri od sosedov ali pa šofer na kamion. Tu precej vozijo za gozdni obrat in ve- liko delavcev iz Bosne je tu. Ravno ti imajo največ pošte.“

– Kaj vas nikdar ne mika ma- lo med ljudi, v večje kraje? Vam ni za zabavo?

„Nisem odljudna, rada sem med ljudmi, ampak med doma- čimi. Drugi pa me ne zanimajo. Saj jih vidim, vsake sorte, ki prihajajo na Mirno goro. Kdaj pa kdaj grem v vas gledat televizijo, kino in take prismođarije pa me ne zanimajo.“

Postarica Rezka mi je ne sa- mo enkrat zatrdila, da je srečna. Ne pogreša nič, na pri- tožuje se nad ničem, dokler bo zdrava. Najbrž pa se ne mo- tim, da Žnidaršičevo Rezko drži pokonci prav poštarška slu- žba. Ve, da jo ljudje pričakuje- jo, da je potrebna. In ko potrka na okence te ali one hiše ter preda pismo sina iz Amerike, hčerke iz Nemčije ali Kranja, dobro ve, da je prinesla košček sreče ljudem, ki so kljub otro- kom včasih bolj sami, kot je sa- ma na svetu Rezka.

RIA BAČER

KAM GRE MESEČNI DOHODEK?

„Spoštovani! Najprej vas tovariško pozdravljam. Zahvaljujem se vam za pozornost, ki jo posvečate nam naročnikom. Sprašujete nas, kako živimo. Naj vam po pravici povem, da zelo slabo, lahko rečem, čedalje slabše.

Štirje smo pri hiši, in to starejši ljudje: dva nad 70 let, dva blizu 60 — tri ženske in en moški. Vsi smo za delo slabi. Imamo okrog 18 ha zemlje, več slabe kot dobre. Moko kupimo, še žita ni dovolj za vse leto. Davki so tudi kar precej visoki, tako da ne vem, kako se bo vse to izpeljalo. Dohodki so pa zelo slabi: edino plačilo je tistih bohirih 25 tisoč (starih) starostne pokojnine, ki jo dobivam še nekaj mesecev. Kar pa dobimo za pujske ali za teličke, je tudi zelo malo. Kje naj bi dobili denar za hladilnik, pralni stroj? Najbolj prav bi prišel pralni stroj pa hladilnik, pa to bomo mogoče tudi dobili čez čas.

Vidite, dragi, taki so časi — tako kot nam se godi še marsikomu na Dolenjskem, spet drugim gre pa predbro, denarja imajo v obilju, časa na pretek. Pri nas pa ni ne denarja, ne časa, ne strojev, ki bi nam prišli prav. Pa bo že nekako, da bi bilo le zdravje! Vsem v uredništvu še enkrat lep pozdrav.“

Tako nam je na hrbtno stran anketnega lista napisal kmet, naročnik Dolenjskega lista. Želeli smo namreč zvedeti, s koliko denarja gospodarijo v naših gospodinjstvih in kako ga porabijo.

en sam kmet zavtomobilom

Dobili smo 18 odgovorov na anketna vprašanja, poslali pa so jih upokoenci, kmetje, delavci za strojem in drugi: trgovski pomočnik, trgovski poslovodja, ključavničar, gozdni delavec — sekač, tapetnik, visoko kvalificirani elektromonter. Skratka: pester mozaik poklicev, iz katerega je nedvomno mogoče spoznati današnje povprečno življenje Dolenjca.

Kaj Dolenjci že imajo? Ljubljanska radio-televizija v nobeni anketi ne pozabi povedati, da je radijski sprejemnik praktično že v vsaki slovenski hiši. Zato nas je zanimalo: ali imate avto, televizor, pralni stroj, hladilnik? Pet vprašanih ima avto, po 10 televizor in pralni stroj, 9 jih ima hladilnik. Med tistimi petimi, ki imajo avto, je en kmet. Sicer pa so bili prav kmetje tisti, ki so množično odgovarjali z „ne“ na vsa štiri vprašanja. To se pravi, da skoraj nihče nima niti pralnega stroja niti hladilnika niti televizorja! Po svoje to tudi zgovorno govori o socialnim stanju našega kmečkenga prebivalstva. Nedvomno drži, da povprečen kmet živi slabše od povprečnega delavca. So, kajpak, tudi izjeme, ki pa le potrjujejo pravilo...

kakšne družine?

Vprašali smo: „Koliko članov šteje vaše gospodinjstvo? Koliko članov gospodinjstva je zaposlenih?“

Kaj smo izvedeli? Eno gospodinjstvo šteje enega člana, pet je dvočlanskih, dve sta tričlanski, pet je štiričlanskih, eno je petčlansko, dve sta šestčlanski, po eno pa je sedemčlansko in osemčlansko.

In zaposlenost? V to rubriko je bilo sedemkrat zapisano „nobeden“. Tako so napisali izključno kmetje. V devetih gospodinjstvih sta zaposlena po dva, v enem trije in v enem eden.

Mogoče je ugotoviti, da velike družine izumirajo, čeprav je na Dolenjskem še mogoče najti družine celo z 10 otroki. Vendar pa je vse več takih, kjer se starši odločijo le za enega ali dva otroka. Štiričlanske družine so bile tudi v naši anketi najštevilnejše!

Kajpak je razumljivo, koliko ljudi dela na kmetijah, čeprav je bil odgovor o zaposlenosti „nič“. Še vedno je namreč v navadi, da na kmetiji primejo za delo vsi, ki so sposobni delati, tudi otroci. Njihovo delo pa se ne izrazi v dinarjih, ampak v pridelkih...

kako debele kuverte?

Znano je, da je življenje vsak dan dražje, ne le pri nas, ampak po vsem svetu. Strokovnjaki pravijo, da zaradi inflacije, se pravi zaradi razvrednotenja denarja. Povprečen občan pravi, da je njegov osebni dohodek premajhen, oziroma da cene naraščajo hitreje od plač. To ve povedati tudi uradna statistika.

Na vprašanje, če so se osebni dohodki kaj povečali, so le redki odgovorili pritrdilno. Kmetje, ki sploh nimajo osebnih dohodkov, so seveda napisali „nič“, enako so navedli tudi nekateri delavci. Upokoencem so se pokojnine nekaj povišale (enim za 90, drugim za 140 dinarjev ali kaj podobnega), osebni dohodki pa so se popravili tudi nekaterim drugim, enemu izmed vprašanih celo za 1.500 dinarjev (za vso družino, kajpak, se pravi za oba zaposlena). Sicer pa so se te številke gibale med 200 in 1.000 dinarji.

In koliko denarja se znajde v družinski kuverti za opravljeno delo ob koncu meseca? Poglejmo: 4.500 dinarjev v družini gozdnega delavca, kjer so trije zaposleni, 3.000 dinarjev v družini dveh upokoencev, 3.520 dinarjev v družini dveh upokoencev, 950 dinarjev v družini kmeta — borca (borčevska pokojnina), 1.700 dinarjev v družini dveh upokoencev, okrog 4.000 dinarjev v družini tapetnika, kjer sta dva zaposlena, 3.200 dinarjev v delavski družini, kjer sta dva zaposlena, 7.000 dinarjev v družini trgovskega pomočnika, kjer sta dva zaposlena, 6.200 dinarjev v družini VKV elektromonterja, kjer sta dva zaposlena, 5.000 dinarjev v družini trgovskega poslovodje, kjer sta dva zaposlena, 4.000 dinarjev v družini ključavničarja ob dveh zaposlenih in 4.000 dinarjev v družini kmeta, kjer sicer ni nihče na spisku zaposlenih.

Razlike so precejšnje — ob dveh zaposlenih je največja razlika celo 5.300 dinarjev (dva upokojenca 1.700 dinarjev, v družini trgovskega pomočnika, kjer sta tudi dva zaposlena, 7.000 dinarjev).

Pri kmetih je ostala rubrika „dohodki“ prazna in jo je mogoče zapolniti s tistim, kar je napisal

eden izmed vprašanih: „Edino plačilo je, če prodam pujske ali telička!“

Povprečno pride na gospodinjstvo 2.810 dinarjev, na zaposlenega — teh je 22 — pa 2.300. Ampak to je zares samo povprečje, in če kje, potem tukaj zanesljivo velja tista obrabljena primera o povprečju: eden je meso, drugi zelje, v povprečju jesta segedinski golaž. Kajti že iz debeline kuvert smo ugotovili, da ponekod prinesejo po 7.000 dinarjev, drugod pa tudi samo po 950 oziroma še najbolj drastično — nič.

kam gre denar

Človek se resda lahko marsičemu odpove, pa še zmeraj živi, enemu pa se ne more: jesti mora. Prav zato je tudi postavka za prehrano v vsakem družinskem proračunu nedvomno najvišji znesek. Najmanjši znesek, ki je bil zapisan v odgovorih, je bil 300 dinarjev. Sicer pa je večina vprašanih odgovorila, da porabijo za hrano od 700 do 1.500 dinarjev, v nekaj primerih pa so bile zapisane tudi številke 2.000 din 2.500 dinarjev. Seveda je razlika med tri ali štiričlansko družino in šest do osemčlansko... Kmetje so v tem pogledu malo na boljšem, ker marsikaj pridelajo doma in jim ni potrebno drago plačevati zelenjave, sadja, krompirja, ponekod tudi moka.

Sicer pa je zanimivo dejstvo, da so vsi tisti, ki so za hrano odšteli manj kot 1.000 dinarjev, napisali, da so glavne postavke olje, sladkor, moka, medtem ko dajo tisti, ki plačajo za hrano več, največ denarja zvečine za meso.

stanovanje, avto, obleka...

Koliko dajo naše družine za stanovanje, kurjavo, elektriko, vodarino? Odgovori so si med seboj precej podobni: od 200 do 550 dinarjev. Očitno je, da med vprašanimi ni bilo dosti takih, ki bi stanovali v bloku...

Sreča je, da je med vprašanimi malo takih, ki imajo avto. Komaj pet jih je... Ob tako dragem bencinu, izredno dragih servisih, dragih rezervnih delih in dragih avtomobilih je kar razumljivo, da je eden izmed petih napisal, da ga stane avto 1.000 dinarjev na mesec. Drugi so napisali, da jih ta „luksus“ — zares je to luksuz, ker toliko stane, ne samo zaradi tega, ker je obdavčitev na uvožene avtomobilske gume uvrščena kot obdavčitev na luksuzne predmete — stane od 250 do 400 dinarjev. Razumljivo je, da je potrebno prišteti še okrog 1.000 ali še kaj več dinarjev za registracijo in takse, kar je potrebno plačati naenkrat v letu.

Za obleko in obutev dajejo naše družine, kot se je izkazalo v anketi, od 400 do 500 dinarjev, vendar pa so tudi taki, ki dajo le po 100 dinarjev, in tudi taki, ki dajo po 1.000 dinarjev.

Za cigarete, kavo in pijačo je najvišji znesek, ki so ga napisali vprašani, 400 dinarjev, sicer pa smo dobili tudi odgovore: „Nič!“, „10 dinarjev“, in pa vse zneske med 10 in 400 dinarji.

Ali hodijo naši ljudje na izlete, obiskujejo zabavne prireditve in kinematografe, imajo konjičke? Nedvomno — toda koliko odštejejo za vse to? Odgovori so si hudo različni: nekateri imajo take zabave, da jim ni treba plačati ničesar. Drugi plačujejo od 100, 200, 400 pa vse do 1.000 dinarjev. Zanimiv je odgovor enega izmed vprašanih, ki je odkrito priznal: „Moj konjiček je lov, za ta konjiček si moram poiskati dodaten, honoraren vir zaslužka...“

razvedrilo in umetnost

In koliko dajo ljudje za časopise, knjige, umetniške predmete, obiske gledališča in razstav? Odgovori so si precej podobni: vsak mesec 40, 50, 60, 100 dinarjev, v enem primeru 200 in v enem 300 dinarjev. Denar gre zvečine za časopise, nekaj vprašanih je celo naravnost odgovorilo: „Naročeni smo na Dolenjski list!“

Kajpak pa zato, ker so tudi časopisi vse dražji, ni mogoče pričakovati, da bodo ljudje več brali. Znano je namreč, da ljudje raje manj bero ali se manj posvečajo umetnosti, ki jo je treba plačevati, kot da bi se odpovedali svojim konjičkom...

kako varčujejo

Zanimalo nas je tudi, če dolenjske družine varčujejo. Po podatkih Dolenjske banke in hranilnice sodeč, je sicer vse več Dolenjcev, ki vlagajo denar v domačo banko in tudi zneski so vedno večji. Vse več je tudi takih, ki varčujejo namensko za gradnjo stanovanj. Nekaj takih odgovorov so zapisali tudi vprašani, nekaj pa jih je bilo, ki so zapisali, da jim ne ostane nič več denarja, da bi lahko še varčevali. Sicer pa so odgovarjali, da denar, ki ga prihranijo, porabijo za popravilo hiše, za opremo stanovanja, kmetje so zvečine napisali, da gre za davke, več odgovorov pa je tudi bilo, da gre prihranjeni denar za nakup šolskih potrebščin za otroke. Tudi šola je dandanes postala že hudo draga zadeva...

Pred meseci smo zapisali, da morajo gospodinjstva skoraj čarati, da z denarjem prebrodijo vse čeri od prvega do zadnjega v mesecu. Nedvomno se položaj v zadnjih mesecih ni prav nič izboljšal.

Prav tako pa tudi drži, da so naši ljudje delavni in varčni. Taki pa so sposobni dobro gospodariti...

J. SPLICAL

Velika odgovornost, veliko dela. Ivanka Pavlin, predsednica občinske konference Socialistične zveze v Trebnjem.

JESEN V NOVIH BARVAH

Moderna šminka za jesen 1974 skuša zadržati na obrazu od poletja ostalo barvo, obenem pa ustvariti prehod od letnih barv na jesenske in zimske. Osnovna barva obraza – polt – ni več kredasto bela, temveč daje videz zrele breskve ali zamolklo zlatih tonov.

Senca nad očmi postajajo svetlejšje in izrazitejše, trepalnice bomo še vedno mazale s tušem, spet pa se pojavlja črta na robu oči. Ta črta je po novem zelo tanka in svetle barve.

Modne barve za senčenje vek se gibljejo od zamolklo modrih do zamolklo srebrnih tonov, rahlo oranžne ali barve mlečne čokolade. Majhne oči bodo videti večje, če temna senca uokvirja zunanje robove oči in pregib nad vekami. Svetlo zasenčene veke postajajo tja do obrvi vedno svetlejšje barve. Trepalnice niso več samo črne ali rjave, ampak tudi temno modre ali temno zelene. Seveda za posebne priložnosti in ne za vsak obraz.

Rahlo pordečena lica so še ostala v modi; na katerem mestu naneseemo barvo, pa je odvisno od vsakega obraza

posebej. Najpogosteje obarvamo (prav narahlo in komaj vidno) lično kost. Okrogel obraz zahteva manj rdečila na licih, zato pa ga je videti tja do koticov ust.

K toplim sončnim tonom kože na obrazu sodijo tudi nove barve lakov za nohte in ustrezno rdečilo za ustnice. Temna vinsko rdeča je na vrhu modne lestvice, vendar je pri rdečilu potrebno upo-

števaty leta, okus in barvo obleke.

Moda novih barv za ličenje je sicer objavljena, vedno pa drži in bo držalo, da vse ni za vsako. Ličenje obraza je tvegano delo, zato v tem pogledu lahko sledijo modri le mlajše in z izbrušenim okusom nadarjene žene. Čim starejši in bolj naguban je obraz, tem manj opazna mora biti na njem paleta barv.

R. B.

ZA MOŠKE:

UMIRJENO

Sodobno oblečen moški bo pri nakupu blaga za obleko vzel pol metra več, da bo imel še telovnik. Ta kos moške garderobe se vsakih nekaj let pojavi pa spet izgine. Smo v času, ko je za moške

telovnik „nujen“, pravijo pa, da ne gre le za modno muho, ampak tudi za toploto. Obleka za boljše priložnosti je dvovrstno zaprta, plašč pa ima raglan rokave in je športnega kroja.

Novi modni val, ki pa niti ni tako nov, je zajel tudi moško modo. Velike možnosti imajo tisti, ki ljubijo izletniško garderobo, prav tako poslovni moški, prijatelji klasične obleke.

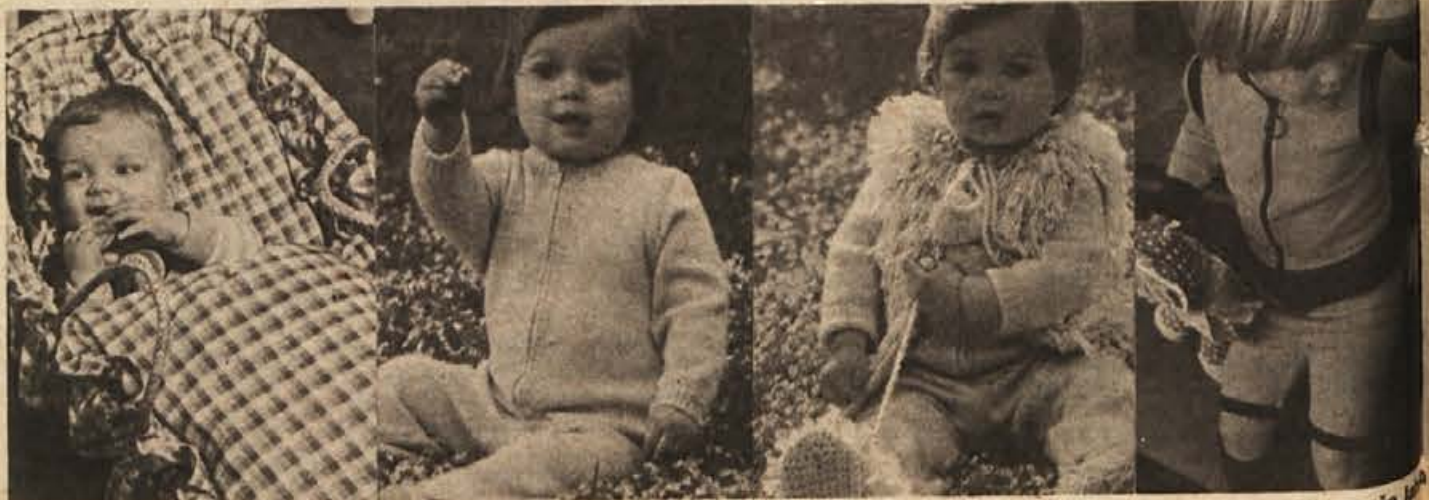
Suknjič, hlače in telovnik – vse iz istega blaga – je postal hit sezone. Lahko pa telovnik iz blaga uspešno nadomesti tenek pulover. Dnevne obleke za moške so krojene predvsem iz tweeda, flanele, lodna, za večer pa prednjači velur. Poudarek novega je videti na krajših suknjičih, ki zadaj niso več preklani, plašči a la trenčkot imajo raglan rokave, srajce so zvečine enobarvne iz bombaža, svile ali flanele, volnene kravate imajo drobne cvetlične vzorce.

Moški suknjiči imajo dokaj poudarjena ramena, videti je dvovrstno zapete, na en gumb ali dva gumba, pri katerih rever sega skoro do pasu. Reverji so še široki, ven-

dar ne pretirano. Hlače morajo biti dovolj dolge, niso več tako opletajoče, spet imajo zavahke.

Tipičen komplet za sodobnega poslovnega moškega sezone 1974 – 75 sestoji iz tweedaste obleke iz treh delov (suknjiča, hlače, telovnika), pri kateri se suknjič zapenja na dva gumba, toda največkrat je odpet. Enobarvna srajca in temno rdeča kravata z drobnimi rožicami ter robček iz istega blaga so dodatki, ki učinkujejo.

Da so lasje krajši in čevlji širši menda ni potrebno več izrecno poudarjati. Mlajši moški športnega tipa pa bo hodil dobro oblečen, v službo tudi v flanelastih hlačah in volnenem puloverju, izpod katerega gleda športna srajca. Važno pa je vedeti: nore mode ni več, ker je njeno mesto prevzela umirjenost.

Ko je „ON“ še v košarici, komaj sedi ali poskuša prve korake, ga je le po obleki lahko spoznati, da je res on. Fantki imajo že košaro oblečeno s karo blagom (za deklice je nežen vzorec); fant ima

pajaca na zadrgo, ima telovnik, ko pa je malo večji, mu že oblečemo komplet, v katerem posnema športnike.

predsoba predsoba

Poštar, inkasant, gost ali pa član družine bo prijetnost nekega doma lahko ocenil že po predsobi ali veži. Ta prostor danes ni več samo prehod iz zunanosti do sob in drugih prostorov, založen z vsakovrstno kramo, ampak važen del človekovega bivalnega prostora.

V starih stanovanjih, kjer ni kopalnice s posebnim vhodom, lahko del hodnika pregradimo s stekleno steno, za njo pa uredimo umivalni kotiček za goste.

Cenen, hkrati pa domiselni način modernizacije starih predsob je tudi ta, da si namesto klasično belih vrat pri pleskanju omissimo rumena, zelena ali temno modra vrata. V ustrezni živahnejši barvi naj bodo tudi stene in tapisom ali pa ploščice na tleh.

Zamet je težko čistiti, pa vendar gre, če se tega pravilno lotimo. Z mehko ščetko skrtajte zametasto krilo, ga zdrgnite z vlažno gobo, nato krilo držite nad paro (nad posodo, v kateri vre voda, ki ste ji dodali žličko sode bikarbone). Če je krilo umazano, ga še nad paro zdrgnite z gobo. Potem postavite krilo na prepah, da se posuši, ogibajte pa se sonca.

tako bo bolje

DELA V TEM ČASU

vrt
vinograd
sadovnjak

VRT. Pridelki se umikajo z gred, prišel je oktober, mesec zemeljskih del v vrtu. Zdaj je čas, da vrtnar poskrbi za predzimsko rahljanje zemlje ne le tam, kjer raste zimska zelenjava, marveč povsod. V rastni dobi je zgornja plast postala manj rodovitna, zbita, zato ji vsako rahljanje ter dodajanje organskih snovi dobro dene. V oktobru je moč presajati še skorajda vse rastline v okrasnem vrtu, občutljivejše pa je prej ali slej potrebno spraviti na mesta, kjer bodo varne pred mrazom (okenske cvetlice). V tem mesecu je treba izkopati gomolje begonij, dalij, gladiol in še nekaterih cvetlic, jih previdno, zelo počasi posušiti ter vzimati v suhi žagovini ali šoti. Okenske cvetlice pripravljamo na prezimovanje tudi s tem, da jih manj zalivamo in gnojimo.

VINOGRAD. Po gorcih že odmevajo vriški trgačev. Toda ali se z bratvijo res tako mudi? Sončen jesenski dan lahko pomnoži količino sladkorja v grozdju za četrtno odstotka! Le povsem zrelo grozdje lahko da polno, harmonično vino, ki ima izrazito cvetico. Te ne more narediti nobeno popraviljanje, slajenje ali razkisanje mošta in vina, kar je razen tega z zakonom prepovedano in le izjemoma dovoljeno. Zato velja potrpeti in počakati na ugoden trenutek, pravzaprav kar najdlje. Vendar pa naj poteka trgatve, zlasti črnega grozdja, ob toplim vremenu, da se bodo kvasnice hitro množile in se bo začelo vrenje. Priporočljivo je, da vrenje pospešimo z dodajanjem selekcioniranih kvasnic, ki jih ima stalno na zalogi biotehniška fakulteta v Ljubljani.

SADOVNJAK. Drugače pa je v sadnem vrtu. Na drevesih ne puščamo plodov predolgo, saj bi sicer postali moknati. Najlepše uskladiščimo v klet za zimo. Dobro se bodo držali, če je klet vlažna in topla le nekaj stopinj. Slabše sadje je koristno predelati v mošt. Sladek sadjevec se naredi tako, da se zdravo, čisto sadje spreša, mošt zažvepla in sčisti ter po 12 urah pretoči in pasteurizira (segreje na 80 stopinj Celzija). Obstojen-običajen jabolčnik za domačo porabo naredimo tako, da moštu dodamo vinobran in pektolitične encime (pecticim, ki ga izdeležimo v TOK Ilirska Bistrica) ter kvasovke, da bo do konca povrel ves sladkor in tako škodljive bakterije ne bodo imele hrane.

Inž. M. LEGAN

Veliko domišljije in nekaj spretnosti je treba, pa lahko iz skromnih cvetlic, nabranih v naravi, slavnostno okrasimo mizo, če dobimo goste, ali kadar doma praznujemo rojstni dan. Tak namizni šopek, ki ima v sredini svečo (pod njo je skrit krožnik), naredi mizo slavnostno.

Na žaru pečeni piščanec v satanovi omaki — se imenuje jed na fotografiji. Sliši se imenitno in nekaj posebnega, gre pa za običajnega petelinčka, spečenega na žaru, ki ga polijemo z omako iz rdečega vina. V omako damo še precej čebule, popra in drugih začimb. Jed je za sladokusce, ima pa okrog 400 kalorij. Redi ne!

zdravnik
svetuje

NOVOTVORBE IN HORMONSKE KONTRACEPCIJSKE TABLETE

Hormonske kontracepcijske tablete vsebujejo gestageno in estrogeno sestavino. Odkar so v široki uporabi, se zastavljajo vprašanje, ali te tablete povzročajo raka.

Pri razvoju novotvorb maternice in dojke je do neke mere pomembno dedno nagnjenje bolnice (sorodstvo, telesna zgradba, rasa), pomembni pa so tudi hormonski vplivi. Tako je opaziti v dobi mirovanja jajčnikov, torej pri manjši estrogenu produkciji, izostanek nezločestih novotvorb in zločeste so redkejše. Ker postavijo hormonske kontracepcijske tablete jajčnike v fazo mirovanja, zavirajo estrogenu povzročeno naraščanje tkiva.

Po statističnih podatkih je tveganje novotvorb dojke in telesa maternice zaradi hormonskih tablet, nosečnosti in dojenja očitno manjše. Nasprotno pa so včasih pri nepravilnem delovanju jajčnikov v času zorenja, predvsem pa v meni, novotvorbe številnejše.

Pri zdravljenju se hormonskih tablet poslužujemo v številnih kombinacijah. Zmeraj pa kontroliramo krvni obtok. Uspehi so tudi pri zdravljenju cist na jajčnikih, ker hormoni zavirajo ali preprečujejo njih nastanek. Pri obolenjih podmeurnice imajo tablete zdravilni učinek.

Ugotovljeno je, da celo pri napredovanem raku materničnega telesa v eni tretjini primerov nastopi občasno izboljšanje, če hormonske tablete uporabimo kot dodatno zdravljenje.

Pri ženah pa, ki imajo raka na dojki, se kot dodatno zdravljenje za izključitev delovanja jajčnikov poslužujemo operacije ali obsevanja. Tudi pri raku jajčnikov se uporabljajo ti hormoni.

Tudi pri raku na materničnem vratu so se take kombinacije v posameznih primerih dobro izkazale. Prav tako je dodatno zdravljenje z obsevanjem uspešnejše.

Vse to pričča, da si je zdravljenje s hormonskimi zdravili zaradi nesporne učinkovitosti in majhnih stranskih neželčnih pojavov pridobilo trdno mesto pri zdravljenju nezločestih in zločestih novotvorb na telesu maternice in dojke.

Ne smemo pa prezreti tudi preprečevalnih učinkov, saj z uporabo hormonskih zdravil uspešno zaviramo tudi razvoj že omenjenih obolenj.

dr. MILENA REYA—JANŽEKOVIČ

vzgajati
ni lahko

PREVRAT V DANAŠNJI DRUŽINI

Spoznanje in oblikovanje mladostnikovega doživljanja in vedenja je danes vedno težje, med drugim tudi zaradi premikov in sprememb, ki jih doživlja sodobna družina v svoji zgradbi, nalogah in notranjih odnosih. Stara „zaprta“ družina kot otrok svoje zaprte in nedemokratske družbe je imela v mnogočem lažje in srečnejše okoliščine za uresničevanje vzgojnih nalog ob mladostniških generacijah kot današnja. Pomagala ji je pri tem nekoliko njena zaprtost, zunanja in notranja stalnost, moralna vezanost članov, s katero je vezala vse člane v strogi skupni odgovornosti navznoter in navzven za vse ravnanje in vedenje, vsakega posebej, od očeta in matere pa do otrok. Stara družina je imela tudi večjo moralno kontrolo nad vedenjem vseh svojih članov. Oblikovalne avtoritete ji ni krnila toliko poplava vseh mogočih vrednostno nenadzorovanih vplivov in okoliščin, kar pa nemalokrat zelo ruši sodobni družini njeno oblikovalno moč in uspešnost. V stari družini so bili mladostniki dlje časa v vsem vezani na skupnost doma, na njegove moralne zahteve in merila.

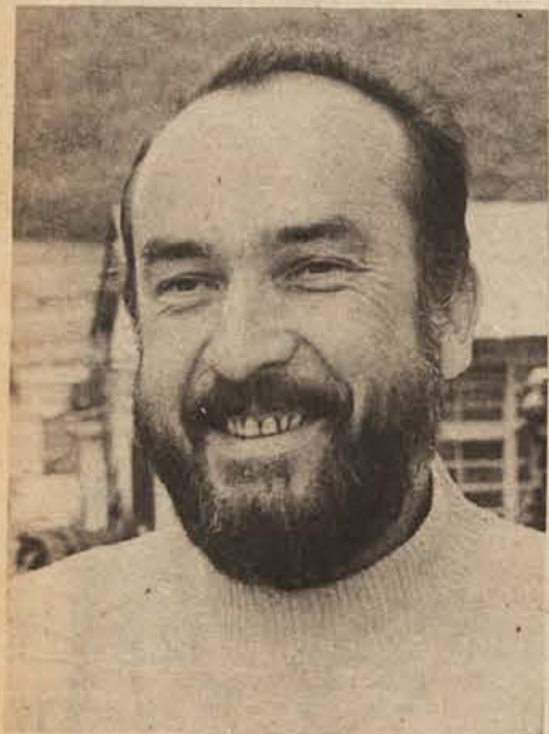
Vsega tega v današnji družini ni več. Družina današnjega dne je demokratična in odprta skupina družinskega sožitja moža, žene in otrok. Nujno prinaša to poleg pozitivnih sprememb v odnosih med člani družine vrsto novih, težkih vprašanj. Današnja družina je izgubila tudi mnoge vzgojne naloge, ki so stari družini omogočale dosti bolj uspešno in celostno oblikovanje mladih rodov. To vzgojo danes vedno bolj prevzemajo od družine šola in druge družbeno oblikovalne ustanove (vrtci, domovi).

Današnja družina je postala celica ljubezni in docela svobodno se oblikujoča skupina ljudskega sožitja, ki nič več tako usodno ne povezuje svojih članov kot nekoč. Zato je današnja družina mnogo bolj krhka v svoji zgradbi, mnogo bolj dinamična, bolj zunanje in notranje svobodna oblika sožitja, vsa spremenjena tudi v odnosih v kakovosti odnosov med člani. To pomeni: vsa je spremenjena v odnosih med možem in ženo, očetom in materjo na eni strani ter vsa spremenjena tudi v odnosih med starši in otroki. Močno pa je spremenjen tudi njen obseg ali — učeno rečeno — vitalni volumen.

(Nadaljevanje prihodnjič)
DR. FRANČ PEDIČEK

J. SPLIČHAL

PRI SAMORASTNIKI DOMA

VIKTOR MAGYAR

Slikar Viktor Magyar je sicer res rojen prvega aprila, vendar sva se ves cas menila o resnih stvarih. Prijeten sogovornik je, ucitelj tehnicnega pouka na grosupeljski osnovni šoli. Toda to je zgolj njegov poklic in nič drugega. „Po duši sem slikar, zato slikam. Ker pa imam tudi želodec in ženo in otroka, hodim še v službo,“ razmeji resnične vrednosti.

Za vse življenje se mu bo v spomine vtisnilo prebivanje na Čatežu pod Zaplazom: tam je dojel svoj fantastični svet, ki žari na njegovih slikah. Magyar je samosvoj umetnik, dal je nove vrednote domala pozabljeni slovenski tradiciji slikanja na les. Njegovi obli holmi in stisnjene hišice na njih — to je govorca, ki jo je mogoče spoznati kjerkoli, na kateremkoli njegovem delu, naj bo Magyar na njem podpisan ali ne . . .

Že v mladih letih je kazal Magyar zanimanje in tudi talent za slikarstvo. Po končanem učiteljsku v Ljubljani se je vpisal na akademijo, toda leta 1956 je dobil komaj 5 starih tisočakov štipendije — premalo za študij. Šel je učiteljevat, toda ljubezni do slikarstva ni mogel več izgubiti. Sicer pa je slikal že na učiteljsku, pod vodstvom prof. Mirka Lebeza, kiparske osnove pa mu je dal pokojni Ljotze Lavrič.

Pot, ki jo Magyar označuje za nujno zaradi potreb želodca, se pravi pot službovanj, se mu vije iz Pregare na Primorskem v Bilečo k vojakom pa spet med učitelje: v Škofije pri Kopru za štiri leta, v Črno pri Kamniku za tri leta, na Čatež za osem let („O, tam mi je bilo najlepše!“ pravi in to potrjuje tudi žena Francka) in od tam zaradi otroka, ki so prerasli šolo, v Grosuplje. Dovolj za njegovih 40 let.

Njegova družina — žena Francka in 12 let in pol stari dvojčici Silvica in Vikica — živi obkrožena s slikarstvom. Ne samo v ateljeju v stari grosupeljski šoli, tudi v stanovanju pod ateljejem je množica slik. Vse to ga spominja na prehojeno pot, ki se med drugim kaže v več kot 20 skupinskih razstavah, na katerih je sodeloval, in na samostojnih: 1962 — Kamnik, 1965 — Trebnje in Zagreb, 1968 — Mirna, 1969 — Novara v Italiji, 1970 — Sv. Štefan, Trebnje, Kranj, 1971 — Krško, Trst, 1972 — Hilden v ZRN, 1973 — spet Novara, letos pa bo 12. oktobra odprl razstavo v Trebnjem, središču slovenske samorastniške umetnosti. Bržkone ni neskromno, če ga štejemo za enega izmed tistih, ki so veliko naredili, da je Trebnje zares postalo tovrstno središče. Razen tega je Magyar že štirikrat sodeloval na trebanjskih taborih.

Pot razstav je ena pot njegovega ustvarjanja, je pot s postajami. Pot njegovega umetniškega razvoja se kaže drugače, opisati jo je mogoče z osemletnim realističnim slikanjem, s ploskovnimi

poskusi slikanja prostora in figur, kot raziskuje na primer slikar Kamilo Legat (na Dolenjskem ga poznamo po sodelovanju v Novoteksovi slikarski koloniji) in potem v njegovi že prej opisani znani fantastiki. V prvi fazi, do leta 1970 in do konca učiteljevanja ter življenja na Čatežu, je prevladovala zelena barva. Odtlej so minila štiri leta, kar isto govornico sporoča v rdeči barvi. Trebanjska razstava, ki jo bodo odprli prihodnjo soboto in na kateri bo razstavljenih 39 Magyarjevih slik na les in 17 risb s flomastrom in tušem — mimogrede bodi povedano: za razstavo se zanimajo tudi v Italiji in v Berlinu, a še ni znano, če bo tam zares tudi na ogled — bo tako še en pregled njegove „rdeče faze“, tretja razstava v rdečem — po Novari in Huldnu, torej prva pri nas.

Bila je sobota dopoldne, zunaj je sitno deževalo, črn kuža se je nesrečno motal po zanj pre-majhni dnevni sobi, dvojčici sta se nekaj učili, ženo Francko je bolel zob. Kot nalašč za obujanje dopustniških spominov. „Na morje ne hodimo, preveč ljudi je,“ pravi slikar, žena pa ga dopolni: „Hodili smo več let v Piran. Kje naj se človek odpočije? Na Puntih lahko samo hodiš preko ležečih ljudi ali pa drugi hodijo čez tebe . . .“

Morebiti zaradi tega toliko velja dopust na Kolpi. Vsako leto gre družina Magyar na svoje preizkušene prostorčke ob Kolpi; letos so šli za dva tedna. Voda, mlina, mirna narava — to je tisto, kar jih privlači. Stran od vsakdanjega ropota, pod šotorom in v naravi, kjer se spočijejo živci, kjer se človek spet okrepi. „Komaj pridemo domov, pa že sanjamo, kam bomo šli prihodnje leto!“ vzdihne Francka Magyar.

Viktor Magyar se od slikarstva ne loči niti na dopustu. „Takrat rišem, skiciram ali razmišljam o slikarstvu. Sicer pa delam vsak dan štiri ali pet ur. Kako mi gre od rok, je kajpak odvisno od razpoloženja. Moram pa reči, da pri slikanju nikoli fizično ne trpim.“

Vprašam ga, koliko je že naredil doslej. Zmigne z rameni: „Vsaka številka bi bila zlagana, nerealna . . .“ Zanima me, če ve, kje so njegove slike. Spet zmigne z rameni: „Nekateri so dovolj pedantni, da si zabeležijo, kam so šle slike. Take občudujem, ker vedo, kje je kaj njihovega. Toda jaz nisem knjigovodja . . .“

Tako so njegove slike raztresene vsepovsod, tudi v tujini. Magyar sam ima le majhen, zares majhen del ustvarjenega.

Morebiti mu bo kdaj žal zaradi tega, ker ne ve, kam so šli izdelki njegovega talenta.

Zanesljivo pa vem, da mu ne bo nikoli žal vseh ur, preživetih v ateljeju, prebitih v vročičnem razmišljanju o slikarstvu, izginulih v neskončnih pogovorih s kolegi . . .

DOSTOJEVSKI

Idiot, Besi, Zločin in kazen, Bratje Karamazovi. Vjačeslav Ivanov je vzkljnil: „Dostoevski (1821–1881) je ruski Shakespeare!“

Med najzgodnejša dela sodijo neohranjeni fragmenti Marie Stuart in Borisa Godunova. Vendar pa na Dostoevskega ni imel najmočnejšega vpliva Puškin, pač pa — nasprotno! — Nemeč, znameniti Friedrich Schiller. Dostoevski je namreč priznal svojemu bratu, da že samo Schillerjevo ime vzbuja v njem vizije in sanje.

Sicer pa Dostoevski ni bil zgolj ustvarjalec, pač pa tudi izvrsten prevajalec. Prevedel je Balzacovo Evgenijo Grandetovo, odlično pa je poznal tudi francosko gledališče. V nekem svojem pismu polemizira z bratom o Corneillu in Racinu, govori o neuspeli Jodelletovi Kleopatri in o drugih Francozih.

Poznal je Byrona, Hoffmana in druge. Kot pripadnika krožka Petraševskega je bil obsojen na smrt in šele na morišču so ga pomilo-stili. Kako nasproten človek Tolstoju je bil! Medtem ko je pri Tolstoju prevladovala epska širina, saj je bil pravi Rus tistega časa, je za Dostoevskega značilna temna in tragična dramatika — tako za njegova dela, kot za njegovo osebno življenje.

Thomas Mann je dejal, da piše Dostoevski čudovite drame, v katerih se prepletajo najgloblje strasti, ki uničujejo in ki so povezane z nadrealističnimi in groznimi dialogi.

Dostoevski začenja svoja dela z akcijo — z dramsko kataklizmo, z eksplozijo strasti. Štiri velika dela Dostoevskega so komponirana z umori ali okrog njih.

Strokovnjaki sodijo, da so najbolj zgodni začetki dramatike vezani na ljudske žrtvene rituale. Tudi sama pot od zločina do kesanja je pot katarze.

Zanimivo je tudi, da je Dostoevski teme za svoja dela jemal iz vsakdanjega življenja — iz časopisov. Njegov komentar o časopisih je bil približno tak: „V vsakem časopisu dobimo resnična sporočila, ki pa se vendar zdijo neresnična in jih zato pripisujemo fantaziji. Zato ostajajo brez vpliva — le kdo bi se mučil, da bi jih oblikoval in nas seznanil z njimi?“

Že Zločin in kazen ima osnovo v časopisu. Ko je bil Dostoevski v pregnanstvu v Sibiriji, je 14. januarja 1866 neki moskovski študent ubil odušnega izposojevalca in njegovega služabnika. Nekateri pa trdijo, da je roman izšel nekaj dni prej, preden je do umora zares prišlo. Je mar narava

posnela umetnika?

Trdijo, da je bil Dostoevski epileptik. V resnici se je vse življenje bavil s proučevanjem jasnovidnosti in morebitne povezanosti z epileptiko. Med simboli, ki jih je uporabljal Dostoevski, nastopa tudi muha brenči. Ta muha se pojavlja v Idiotu nad Natalijinim truplom, Razkoljnikova v Zločinu in kazni budi iz sna. Tudi v Tolstojevi Vojni in miru imamo tako muho, ki kneza Andreja vrača v resničnost umiranja.

V Bratih Karamazovih pa je Dostoevski stopil na drugo pot, na pot avtobiografskih spominov. Trije kmetje so ubili njegovega očeta na podoben način, kot je opisan umor v romanu . . .

Kaj vse so govorili in mislili o Dostoevskem? „Imenujejo me psihologa,“ je rekel 1881. leta, „toda to je narobe — jaz sem samo realist v višjem pomenu te besede.“ Njegov nadrealizem je gotovo pogojen z njegovimi doživljaji. V življenju je veliko trpel. Epileptik, ki je bil dlje časa pregan v Sibiriji, ki je dosti dolgo živel v hudem siromaštvu — njegovo življenje ima podobnosti z Van Goghovim. Njegova podoba sveta z ljubezenskimi in drugimi slikami je slika, ponekod pa karikatura njegovih odnosov z Marjo Isajeva in Pavlino Suslovo. Tudi na tistih mestih, kjer so

mislili, da pretirava in fantazira, so pozneje spoznali avtobiografske poteze.

Tako je Dostoevski v resnici padel v nezavest, ko je januarja 1846 zagledal slavno lepoticco Senjavino v hiši Njelogorskih.

Njegovo ustvarjalnost lahko razumemo in izjave, ki jo je dal 1869. leta v nekem pismu: „Imam lastno misel o umetnosti. Kar večina ljudi smatra za fantazijo in za ljudi nepotrebno, smatram jaz za pravo resnico. Mar moj fantastični Idiot ni najbolj običajna resnica?“

Dostoevski pa je bil tudi pod vplivom anglo-francoske tradicije 60-ih let prejšnjega stoletja. Umori na podstrešjih in po kletih, nočne mračne ulice, pohota, skrivnostni zločini — to je kot magnet v mračnih velemestnih nočeh, ki kviri duše.

Nanj sta vplivala Balzac in Dickens. „Zimski zapisi poletnih vtisov“ dajejo opise v Dickensovem stilu. Nagon in nasilje, posilstva in zločini se vlečejo skozi njegova dela.

Polemizirali so z njim in ga prezirali, kovali so ga v zvezde in ga slavili — vse to je Dostoevski, ki je izstopil iz okvirov prostora in časa. Kakšna duša, kakšno delo!

KAJ JE

PREDSTAVJAMO VAM

FILM

POVEST O DOBRIH LJUDEH

Pred kratkim so v Prekmurju pričeli snemati že četrti slovenski film letošnje proizvodnje. Ekipa Viba filma pod vodstvom Franceta Štiglica bo do začetka oktobra v okolici Lendave na barvni trak posnela zgodbo, ki sta jo po povesti Miška Kranjca

ževnega in likovnega snovanja, medtem ko se filmski ustvarjalci te teme še niso lotili, čeprav nudi snov zelo velike možnosti za ekranizacijo. Prvi korak v tej smeri je bil že storjen. Ekipa vojno-filmskega zavoda Zastava film iz Beograda je na poslednjem bojišču Pohorskega bataljona v okolici Treh žbljev posnela kratek dokumentarni film, za katerega je scenarij napisal srbski književnik Djordje Radišić. Režiser filma pa je bil Jože Pogačnik.

golgota

Pripravlja se zahteven filmski projekt po znameniti drami Mirolava Krleža „Golgota“. Scenarij je po dramskem delu napisal književnik Drago Kekanović, režijo filma pa je prevzel Mario Fanelli. Film bo akcijski, ob enem pa bo prinašal tudi družbeno napredno poročilo, saj bo tema filma, tako kot Krleževe drame, upor delavcev, ki so se po zgledu oktobrske revolucije uprli ter doživeli odziv grobe sile, ki je z orožjem v roki zadušila te prve korake delavskega gibanja pri nas.

PLOŠČE

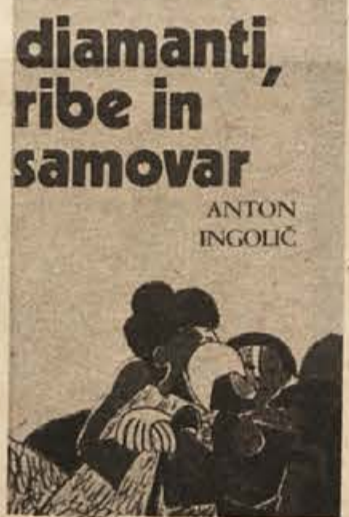
Pevska skupina Les Swingle Singers je našim poslušalcem že dobro znana, saj so nastopili že tudi v Ljubljani. Značilnost skupine je, da izvaja klasična dela, v izvorniku napisana za

instrumente, vokalno v izrazitem ritmu swinga. Na veliki plošči „Jazz Sebastian Bach“, ki jo je po Philipsovi licenci izdala RTB, se Les Swingle Singers predstavljajo z izborom iz obširnega Bachovega dela. Glasovno izvajanje Bachovih fug in preludijev je naravnost presenetljivo, saj pevci ne izpustijo niti ene same note. Plošča bo dobrodošla tako ljubiteljem jazza kot ljubiteljem klasične glasbe.

Veliki ruski skladatelj baletne, operne, koncertne in komorne glasbe Peter Iljič Čajkovski je izrazil predstavniki romantike. Za njegovo glasbo pravijo, da je univerzalna vizija lepote in pesniško izražanje človekovih čustev. Izbor iz njegovih stvaritev zasledimo na veliki kvadrofonski plošči „Tchaikovsky's greatest hits“ v izvedbi newyorškega filharmoničnega orkestra pod vodstvom Bernsteina in filadelfijskega orkestra pod vodstvom Ormandyja. V izbor so zajeti najljepši odlomki iz njegovih baletov, simfonij in serenad.

KNJIGE

Ob mnogih literarnih delih, po katerih segajo predvsem odrasli, je Anton Ingolič znan tudi kot plodovit pisatelj za otroke. Pred kratkim je pri Mladinski knjigi izdal najnovejšo mladinsko povest „Diamanti, ribe in samovar“, katere dogajanje je

postavljeno v Sibirijo, kjer se vzporedno odvijata zgodbi deda, ki je Sibirijo doživel kot ujet avstro-ogrski vojak in pozneje rdečearmejec, in vnuka, ki se seznanja s Sibirijo kot novinar, to je dopisnik šolskih Iskrice.

PESMI

V drugem zvezku izbranega dela Vladimira Pavšiča – Mateja Bora, ki ga izdaja Cankarjeva založba, je urednik Mitja Mejak zbral Borovo liriko, za katero je značilno, da ni samo intimna izpoved, ampak tudi odgovorno družbeno dejanje.

v vrtincu

Roman Margarete Mitchell „V vrtincu“ je eno najbolj branih del ameriške književnosti. Zanimanje zanj tudi pri nas ni upadlo, zato so se v mariborski založbi Obzorja odločili, da pošljejo na knjižno tržišče to

slavno delo. Čeprav je „V vrtincu“ edini roman, ki ga je pisateljica napisala, so njegove vrednosti precejšnje. Poseben čar daje pripovedi o usodi Američanov med državljansko vojno psihološko risanje značajev in živopisna podoba sveta velikih posestnikov, ki je bil z vojno za vse čase izbrisan.

V knjigi „Petrovo načelo“, ki je izšla pri Mladinski knjigi, sta avtorja L. J. Peter in R. Hull utemeljila Petrovo načelo, ki pravi, da „vsak vzpon po poklicni hierarhični lestvici prej

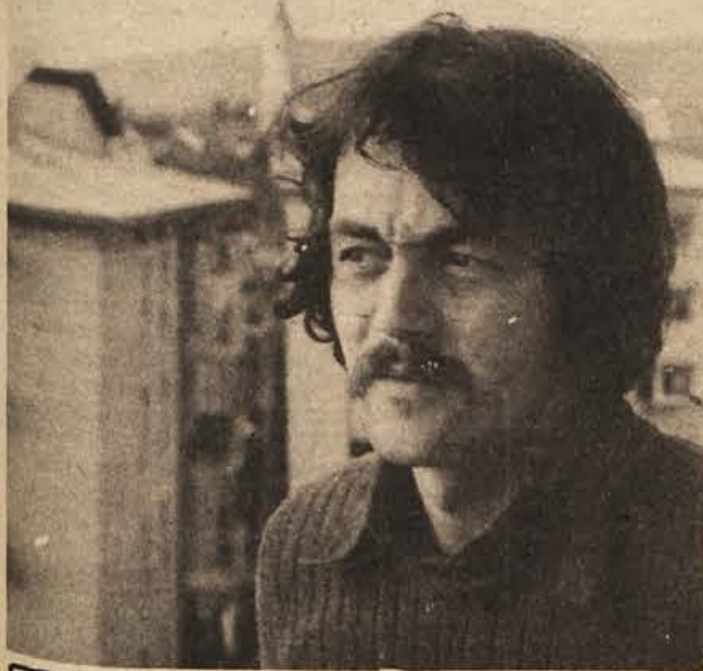
ali slej privede do stopnje, ko človek nalog, ki mu jih narekuje njegovo delovno mesto, ne obvlada več – se pravi, da doseže svojo raven inkompetence in tako je tudi konec njegove kariere“. Na zanimiv način sta avtorja obdelala tovrstno problematiko na vseh mogočih področjih, od trgovine, industrije do šolstva, politike itn.

NEDELJSKA JUTRA

V zbirki Matjaževa knjižnica, ki jo izdaja Partizanska knjiga, je izšla knjiga Iva Zormana „Nedeljska jutra“. Knjiga je namenjena otrokom. V njej so zvrsti več povesti, kakor jih pisatelj pripoveduje svoji hčerki ob nedeljskih jutrih. Na ta svojski in zanimiv način pripovedovanja je pisatelju uspelo, da je povezal sedanost s preteklostjo, in tako mlademu bralcu na primeren način posreduje vrednote, ki so se rojevale v času osvobodilne borbe. Knjigo je ilustriral Milan Bizovičar.

oblikovati želja in poklic

Na razstajah dolenskih likovnih ustvarjalcev, ki so v jesensko-pomladanskem obdobju obšle več delovnih kolektivov v novomeški občini, se je javnosti predstavil s svojimi risbami tudi dipl. ing. arhitekture Jovo Grobovšek. Za razliko od drugih, katerih dela predstavljajo „dokončano“, pa so Grobovškove risbe samo neke vrste začetna faza v njegovi ustvarjalnosti. Z risbami Grobovšek študijsko išče rešitve, barvne kompozicije, ki bi jih lahko uporabil v grafičnem oblikovanju.

„Oblikovanje me je privlačilo že prej, predno sem se odločil za študij arhitekture,“ je povedal Jovo Grobovšek. „Med samim študijem pa sem se začel seznanjati z različnimi področji oblikovanja in jih sam načrtno iskati. Med oblikovalnimi pripomočki sem zapazil moč grafike in prav področje grafičnega oblikovanja me je najbolj pritegnilo, ne samo zato, ker je najbolj dostopno in zahteva sorazmerno najmanj materialnih sredstev za realizacijo, čeprav je

po eni strani tudi res, da se kot posameznik ne morem ukvarjati z drugimi področji oblikovanja, ki terjajo usklajeno delo skupine. Rad bi sicer delal v dobri skupini, toda v Novem mestu, podobno kot v drugih manjših mestih, takih skupin ni.

Toda še ena stvar je, ki oblikovalce v njihovi ustvarjalnosti zavira – ljudje niso naklonjeni oblikovanju, zdi se jim nepotrebno; lahko delo, ne znajo ga ceniti in ga zavračajo. Brez dvoma je takemu stališču kriva splošna vizualna kulturna nezgojenost. Naši oblikovalci se ukvarjajo z oblikovanjem drobnih predmetov, knjig, manjših bivalnih prostorov, večjih prostorov in površin pa se ne lotevajo, čeprav bi ravno v oblikovanju le-teh lahko marsikaj storili.

„Ogromne prazne prostornice, postavljene v bivalno okolje v katerem delujejo zelo neustrezno, izstopajo, morijo oko s sivino. Estetika prostorov in izdelkov bi morala biti prisotna v vsakem poseganju v prostor.

Povsod, kjer nastane poseg velike prazne površine v bivalno okolje, se kar sama ponuja možnost, da se jih grafično oblikuje. Če pogledamo samo velike površine tovarne IMV, ki je sicer funkcionalno in estetsko dokaj dobro zgrajena, moramo opaziti, da nekako ne spada v okolje. Z grafično obdelavo velikih fasadnih površin bi se dalo te površine zapolniti, jim dati neko lastno vsebino, da bi postale nekakšno estetsko dopolnilo pokrajini.“

Še bolj pa Grobovška privlači tovarniška stavba INIS-a. Z barvami bi se dalo razstaviti sestavne elemente. S tem bi bil objekt zaščiten pred nadaljnjim propadanjem in bi postal permanentna razstava na prostem. Ljudi bi izzival, silil bi jih k razmišljanju ali kakor koli že deloval na njihov estetski čut. Navsezadnje ni za odmisli tudi določen vojno obrambeni pomen, saj bi bil tako oblikovan objekt tudi dobro zamaskiran. Toda taki načrti izvenijo

kot fantastični, utopični in smešni. V naših razmerah seveda, medtem ko v svetu taki primeri niso redki. Nekaj malega poskusov v tej smeri poznamo tudi v Sloveniji, žal pa so bolj izjemnega značaja ter iz njih nikakor ne smemo sklepati, da so odraz potrebe po takem oblikovanju.

„Tako se zaenkrat ukvarjam samo z grafiko,“ je dejal Jovo Grobovšek, „ker je grafika pač važna v oblikovanju. Moje ukvarjanje z njo ima izobraževalni namen. Želim najti in odkriti vso izrazno moč grafike, njeno možnost v oblikovanju. Z oblikovanjem v večji meri se bom prav gotovo ukvarjal, čeprav bi težko rekel, kdaj bo to. Brez dvoma pa se mora odnos ljudi do lastnega bivalnega prostora spremeniti v toliki meri, da bodo čutili potrebo po estetsko oblikovanem okolju, da ne bo gola funkcionalnost vse, kar hočejo in potrebujejo. Takrat pa tudi na naše delo ne bodo več gledali od strani.“

MIM

gora ljubenska

„Gora Ljubenska. Polno no gradov – naj več in naj bolj roden je lipinček in bilina. Zelenike skoraj nič tod. Javor ne rodi dobro. Kraljevine in tičine ni. Na gori sila debele in mnoge „travnice“. Kranjskih rož posebno veliko. Ceste sim ter tje potlačene s trtjem. Po nogradih raste mnogo sadnih dreves. Nogradi sploh dobro glešani, ali v nekaterih je dosti kamenja, v dveh ali treh raste bajen praprot. Cest in steza vse polno po gori, zablodí se lahko. Malo kateri ptujec pogodi prvi krat pravi pot do vrha. V malem dolcu za cerkvijo S. Vida kaj priljudni stan mežnarjev, krasno drevje, nogradi in lepe žitne njive ga obdajajo. Pšenica, ječmen, krompir, bob, grah, salata – vse rastle bujno in obetno. Tudi vo-

da v štirni je kaj čvrsta in skoraj popolnoma bistra. Pred svinjakom veliko, zalo gnojišče, po katerem šetajo se bahato bogato tolsti prasci. – Po zimi toliko snega, da ljudje ne mogo ne gori ne doli – gazi nič – vse ostaja po cel mesec v hišah. Razun mežnarje je še 4 ali 5 hiš.

Vino prodajal moj prenočitelj po 24 krajcarjev – vse se trlo okoli njega. Točil pod lipo in jesenom. Zdaj je 25 let, ko je strela udarila v staro, zdaj votlo lipo in ubila 2 človeka. Pogovor o farjih, vsi grajali njih nevoščljivost, tudi o kuharici Črmošn. in Zamidovi se reklo marsikaj, zanimiv bil pogovor o nekem popu, ki je deklace silil narediti pri njem generalno spoved in je pred letom v 15 dneh šestero teh deklac prodilo!”

O, prelepa idila pred 100 leti – brez železnice, brez avtomobilov in smrdljivih izpušnih plinov, z globokim snegom brez gazi, z domačo kapljico po 24 krajcarjev, s krepkim pogovorom pod košato lipo ...

Na „gori Ljubenski“ še dandanašnji točijo enako vino kot pred desetletji. Prav te dni obirajo grozdje in ugibajo, kakšna bo letošnja šmarnica! Bo Martin naredil dobro vino? To bomo šele videli, zanesljivo pa je, da ga tudi domači gostitelji ne bodo točili po 24 krajcarjev – kvečjemu po 24 dinarjev.

Kaj hočemo, pocieni ga ne bomo več pili. Vsaka stvar ima tudi dobro stran: ker je tako drago, se ga bo spilo manj, pa bo morebiti na svetu manj pijancev ...

Od nekdanjih okopov in nasipov so se ohranila samo še imena: jarek vzdihljajev, kačja jama in podobna. V času najhujših turških napadov je grad dobil dokončno obliko, kot je razvidna iz Valvasorjevega bakroreza iz leta 1689. Seveda so ga dogradili postopoma, kar je razvidno iz raznolike arhitektonike notranjosti gradu.

V Mokricah imajo tudi temnico, za katero trdijo, da so imeli v njej zaprtega samega kmečkega kralja Matijo Gubea. To pa ni res!

V resnici je bilo drugače: 2. februarja 1573 je kmečki kapetan Nikola Kupinič odpeljal okrog 2.000 upornih kmetov proti Mokricam. Takratni graščak Stjepko Gregorijanec je bil upravičeno prestrašen: 1. februarja se je del kmečke vojske utaboril pri cerkvi v Dobovi, naslednje jutro pa se je začel premikati proti Mokricam, medtem ko se je drugi del dan prej utaboril pod gradom Okičem. Uporniki so zažgali gradova Puneka in grofice Erdoedy, žene hrvaškega bana. Ko je Stjepko za to slišal, je pridrvel iz Zagreba, da bi branil grad in ženo Marto ter taško Uršulo Heningovo, ki sta bili v njem. Zanimivo pa je, da je Stjepko sam nagovarjal kmete, naj se uprejo samovolji njegovega krutege sosedu, zloglasnega Ferenca Tahija. Stjepko se je obrnil po pomoč tudi na uskoškega poveljnika barona Thurna v Kostanjevici. Prošil ga je za pomoč vsaj 500 do 600 Uskokov. Vendar se je vse dobro končalo, saj so razjarjeni kmetje zažgali le njegove brodove na Savi, nad Mokrice pa niso šli. In kakšen je bil konec bitke? Thurn je 14. februarja pisal poslaneu v Ljubljano: „Upam, da so vam izročili uporne kmete, ki sem vam jih poslal. Več jih nimam, kot bo gospoda lahko razbrala iz mojega pisma. Če pa bi jih hotel, bi jih lahko zajel sto in več. Tistim kmetom, ki sem jih ujel pod Mokricami, sem dal raje odsekati roke, porezati ušesa in nosove, da tako zastrašim druge, kot je to naredila štajerska gospoda. Razen tega vam bo G. Wilhelm pl. Lamerg poslal še 8 ali 9 upornikov. Gospod Stjepan pl. Gregorijanec mi piše, da ima v zaporu v svojem gradu dva kmečka kapetana, ki sta sodelovala v taboru Ilije Gregoriča. Takoj sem ponju poslal nekaj strelcev in vam ju bom izročil.“ To pa se ni uresničilo, ker je Stjepko zadržal kmečka kapetana v svoji temnici toliko časa, dokler ni po dolgih letih prišla pomilostitev z Dunaja. Tako si je Gregorijanec vsaj malo olajšal vest ... Zaradi teh dveh kapitanov pa je ljudski glas menil, da je v mokriški temnici zaprt sam Matija Gubea!

Leta 1581 je avstrijski cesar Rudolf II. povzdignil Stjepka Gregorijanca v barona. 12 let pozneje je Stjepko umrl, grad sta podedovala njegova sinova Pavel in Nikolaj.

Avgust Šenoa je v „Zlatarjevem zlatu“ opisal tudi dogodek, ki se je pripetil na Mokricah. Pavel, poročnik hrvaške vojske in z Nikolajem solastnik Mokric, je poklonil svoje srce lepi Dori, hčerki zagrebskega zlatarja Krupića. Na nesrečo pa se je vanj zaljubila tudi Klara Grubarjeva, vdova in lastnica samoberskega gradu, znana po svoji okrutnosti prav tako kot po svoji poroki z vsemo gočnim hrvaškim banom Kristom baronom Ungnadom. Po tej poroki je imela tako moč, da ni bil nihče varen pred njeno samovoljo.

Čprav je vedela, da je svoje srce mladi junak poklonil meščanki Dori, ga je vabila, preganjala, zalezovala ... Neko noč je sama prijezdila na Mokrice – Pavel jo je odbil, ko mu je ponudila ljubezen. Besna je odjezdila in mu se zakričala, da Dora nikoli ne bo njegova. Zastrupila jo je, Pavel pa poslednji več maral za življenje. Večkrat se je hrabro boril proti Turkom in je na bojnem polju 1604 tudi padel. Tako je zaključil Pavlovo življenje Šenoa, v resnici pa je Pavel umrl že 1598. leta, potem ko je hudo zbolel in je pustil vojaško službo, v kateri je po očetovi smrti prišel do „vrhovnega kapetana kraljevstva“. Nikolaj je postal edini lastnik gradu in gospostva Mokrice in je bil prvi, ki je v eni osebi združil oblast nad Mokricami in za tiste čase zelo častno službo poveljnika Uskokov. Ko je Nikolaj 1607. umrl, je izumrla tudi moška veja Gregorijanecv. Z ženo Marijo-Ano Ankerjem je sicer imel dva sinova, Petra in Stepana, ki pa sta oba umrla še kot otroka.

Vdova se je po mozevi smrti zaprla v Mokrice in se posvetila le vzgoji dveh hčerk, ki sta se omožili s sinovi odličnih družin: Ana-Marija s Petrom Erdoedyjem, Marta pa z Ivanom Mosconom, ki je 1617. leta dobil baronat. Tako sta obe družini postali lastnici gradu in gospostva Mokrice; v lasti sta ga imeli do konca 17. stoletja. Zanimivo je, kako je nastal priimek Moscon. Gre za rod Mojzesa Cona, ki se je sčasoma po prvem Conu začel podpisovati Moscon. 1693. leta

je umrl stari ban Nikola Erdoedy, slavni zmagovalec nad Turki, ki je bil tudi lastnik Mokric. Po njegovi smrti so prišle Mokrice v last „Turških Auerspergov, ker se je tedaj baron Dismas Auersperg oženil s hčerko pokojnega bana Erdoedyja Ano Barbaro Mokrice so bile potem 200 let v rokah Auerspergov.

Novi gospodarji Mokric so se posvetili, potem ko je turška nevarnost minila, obnovi gradu in gospodarstva, ki je bilo v času vojn povsem zanemarjeno. S posebno ljubeznijo so uredili park, ki je danes znan daleč naokrog.

Nekateri člani Auerspergove družine so se izkazali kot generali in vojskovodje, poveljniki in diplomati. Nekateri so bili umetniki. Aleksander Auersperg (1806 – 1876) je svoja dela izdal pod psevdonimom Anastazij Gruen (opozarjava na zapis o Prežekcu, kjer sva pisala o njegovem prijateljstvu s Smoletom in Prešernom!). Iz mokriškega gradu je zlasti znan Friderik Gagern: njegovo književno delo je spomenik gradu Mokricam in ljudem, ki so živeli v njem.

Auerspergi so zaslužni, da so renesančne oblike mokriškega gradu dobile tudi nekaj baročnih nians. Zlasti velja omeniti lepo baročno štukaturo na svodu kapelice sv. Ane, 4 baročne kamnite kipe nadnaravnih velikosti, ki predstavljajo štiri letne čase; te kipe je Avgust Auersperg kupil od grofa Bombellesa, okoličani pa so jih dolgo častili kot svete; zanimive so bile tudi baročne peči in kamini, ki so jih pokradli Nemci med drugo vojno in so ostale le fotografije nekaterih peči in kaminov.

Na mokriškem gradu so od nekaj živeli zanimivi ljudje. Naj začneva kar pri Nikolaju Tolentinusu Auerspergu, katerega nenavadno „smrt“ sva opisala na začetku. Ta je v mladosti precej let potoval po svetu, kjer se je navzel idej prosvetlencev. Zašel je tudi v Pariz in v tamkajšnjih salonih spoznal znanega enciklopedista Denisa Diderota. Srečal je tudi pesnika, filozofa in poznejšega politika – jakobinca grofa Mirabeauja in druge pomembne moze tistega časa. Za več kasnejših rodov so bili pomembni Nikolajevi stiki z Buffonom in njegovo veliko zanimanje za švedskega botanika Karla Linneja. Poznejšim rodovom je tako vcepil ljubezen do narave, strast do lova in rezultat tega je tudi znameniti park na Mokricah. Zasluge za ta park ima tudi znani baron Ziga Zois, vodnik in mecen takratnega slovenskega izobraženstva, ki ima dosti zaslug tudi za Vodnikovo pesnikovanje in zbiranje ljudskega blaga. Sprva je bil ta čudoviti park z eksotičnim drevjem med Jesenicami, Abrecem in Novo vasjo, pozneje pa so ga premaknili h gradu, in da ga imamo še danes, gre zasluga bradatemu mokriškemu logarju Hercogu, ki ga je rešil pred barbarskim pustošenjem. Hercog je bil sploh živa legenda mokriške zgodovine; umrl je pred nekaj leti.

Blaznežev sin grof Franc Nikolaj Auersperg ima, kot je pisal publicist Ivo Pirkovič, na vesti krajo, ki pa se je izkazala za koristno. Franc Nikolaj je verjetno leta 1823 v parku Schoenau blizu Badna pri Dunaju ukradel šop enoletnih sadik gladkega ali zelenege bora (pinus strobus); vtaknil ga je v cilindar in pokril z robcem in rokavicami ter ga prithotapil iz dobro zavarovanega nasada. Sadike tega bora so bili v Schoenau vzgajili iz semena, ki so ga bili dobili iz vzhodne Azije, in drevesca skrbno varovali pred konkurenco. Mokriško gospostvo si je s to krajo dobro opomoglo, ker so Franc Nikolaj in njegovi nasledniki prodajali 100 do 150 kg semena na leto dunajskemu semenarju Juriju Steinerju in innsbruškemu Boeheimu. Za vsak kilogram so dobili po tri goldinarje. Tako se je zeleni bor v poldrugem stoletju razplodil po Avstriji in Nemčiji in se vrnil nazaj v Evropo, od koder je bil izginil v zadnji ledeni dobi.

Sin grofa Franca Nikolaja, grof Avgust Nikolaj, je imel po bratranceu, turnskem Anastaziju Gruenu, kulturno žilico: svoji edinki Beatrix je napisal rodbinsko in grajsko kroniko. Tako je ljubil kulturne dogodke, da je povabil na Mokrice celo znamenitega madžarskega komponista in pianista Franza Liszta. Ni pa se zanimal zgolj za glasbo, pač pa je, kot poroča Ivo Pirkovič, s slovečim berlinskim učenjakom Theodorom Mommsenom na Mokricah razpravljal o dolenski antiki. Spraševala sta se tudi, kje so Rimljani lomili kamen za svoje spomenike. Zelo se je razveselil, ko je med Cerino in Catežem odkril prastar kamnolom z zlahanim rumenkastim in modrim okrasnim kamnom. Baje so z njim že koroški Spanehiml krasili gotsko cerkev v kostanjevskem samostanu. (Nadaljevanje prihodnjič)

preporod
akustične
kitare

preporod
akustične
kitare

Skoraj nemogoče si je predstavljati sedanjo rock in pop glasbo brez zvokov kitare. Dolgo je v posameznih skupinah kraljevala električna kitara, zadnje čase pa se vse bolj uveljavlja tudi njena prednica, akustična kitara. Njeno ponovno vključitev v rock glasbo je omogočil razvoj mikrofonске tehnike, tako da danes z navdušenjem uporabljajo akustično kitaro za oplemenitev skupnega zvoka tudi tisti glasbeniki, ki jim je pot v slavo odprla električna kitara, od Steva Howeya do Erica Claptona. Elektronika omogoča, da se nežni glas akustične kitare povzpne preko grmenja basa, bobnov in orgel, kar prej ni bilo mogoče, zato je akustična kitara prevladovala predvsem v tako imenovani folk glasbi.

novoga v svetu klasične glasbe. Znano je, da je bil veliki virtuoz na violini Paganini še večji mojster v igranju kitare. Izrazno moč akustične „španske“ kitare je do konca potrdil Francisco Tarrega, ki je tehnično zahtevne in komplicirane Bachove skladbe za orgle in izbrana dela Mozarta ter Beethovna predelal za kitaro. Prav tako je kitara že dolgo tudi solistični instrument v različnih orkestralnih koncertih.

V zabavno glasbo pa je prodrla kot ritmični instrument šele po prvi svetovni vojni, ko je v jazz glasbi zamenjala banjo. Možnost ojačitve zvoka jeklenih strun pa je kmalu omogočila, da se je kitara iz samo spremljevalnega instrumenta prebila do solističnega. Seveda je vrsta zvočnih učinkov, ki jih lahko izvabimo iz električne kitare ob pomoči

raznih elektronskih naprav, za nekaj časa povsem izrinila akustično kitaro. V rokah velikih mojstrov kitare B. B. Kinga, Jimija Hendrixa in Erika Claptona je električna kitara dala vse iz sebe, tako da je kazalo, da je akustična kitara po svojem šibkem začetku povsem črtana iz rocka in popa.

Toda v akustični kitari je bilo še veliko neodkritih zvokov in hotenja po iskanju novih izraznih sredstev so v zadnjih letih pripeljala do nje. Skupine, kot je Crosby, Stilla and Nash, so doživele uspeh predvsem po zaslugi akustične kitare. Njena vrednost v glasbenih krogih pa še raste in zadnja beseda še ni izgovorjena. „Leseni zvoki“ (wooden sounds), kot pravijo, doživljajo svojo renesanso in nikakor ne konca, kot so pred leti še govorili.

Akustična kitara sicer ni bila nič